Emanuel Copăcianu

ARIA MAGDALENA
cu o postfaţă a autorului
C
O. Ce*
3;

VN_3WG9VM *mm*
«*operta de Gh. ATUDORE1*

Toate drepturile asupra acestei ediţii sunt rezervate Editurii „DOKIS", Bd. KiseleH nr.

Bucureşti, România
Tiparul la întreprinderea poligrafică Iaşi Comanda nr. 213
I.S.B.N. 973 – 9026 – 00 – 1

PARTEA I 1.

Ca mai toate oraşele lumii vechi, Capernaumul era un oraş bogat în praf şi sărac în poezie şi taine. Avea o înfăţişare mohorâtă şi asta parcă-i da şi mai mult un aspect de sărăcie şi molimă. Puţinii locuitori, iudei şi străini, pentru pricini uşor de bănuit, continuau să se pândească cu acelaşi vicleşug şi ură de totdeauna, în tot ce făceau unii, ca şi în tot ce spuneau ceilalţi. Aşezat pe malul Tiberiadei, oraşul avea înfăţişarea unui punct în jurul căruia pluteau preocupări mărunte, meschine, pricină serioasă ca romanii, stăpânitorii de acum, să-şi bage de multe ori nasul în treburile urbei.

Ostaşii garnizoanei din strălucitorul oraş iudaic cu nume roman, Tiberiada, coborau din când în când pentru a potoli câte o răscoală de care, se înţelege, vinovaţi nu erau decât iudeii. Când se întâmpla aşa ceva, legionarii împăratului Tiberiu nu aveau altceva de făcut decât să-i cumineţească aşa cum ştiau ei, adică trecându-i prin foc şi sabie. Firește, răsculaţii se potoleau, cel puţin pentru o vreme, şi asupritorii îi sileau să jure credinţă şi supunere; ei făceau asta cu multă bunăvoinţă, ştiind bine că n-o să se ţină de jurământ. Cei care nu înţelegeau să se supună, erau duşi cu forţa în galerele romane, trebuind să muncească

pentru o ţară străină, pe care o urau cam tot atât cât îi urau şi pe ei romanii.

Cu toate acestea, Iisus Hristos a făcut din Capernaum un loc de refugiu care îi era îndeajuns de drag, pentru care pricină unul din prietenii săi, când avea să vorbească despre această aşezare, o numeşte „oraşul său". Firește, amănuntul acesta nu-l ştiau prea mulţi, dar ucenicii săi şi câţiva mai apropiaţi luaseră prea bine seama şi la o. Întâmplare ca asta.

În ziua aceea de aprilie blând, soarele parcă ardea mai tare ca de obicei în oraşul situat pe ţărmul Tiberiadei în care, de obicei, nu se întâmpla nimic deosebit.

Pe drumul ars de soare, străjuit de o vegetaţie bogată, Iisus, însoţit de ucenici şi prieteni, păşea încet, vorbind despre nişte taine pe care aceştia nu le înţelegeau prea bine. Unul din oamenii lui Ioan Botezătorul tocmai întrebase ceva despre postul pe care-l ceruse profetul deşertului şi Iisus căuta să le arate ce a vrut să însemne acesta, când un străin îl întâmpină şi, prins de o ciudată deznădejde, rosti cu multă tristeţe:

— Învăţătorule, fiica mea moare; vino, deci, de-ţi pune mâna pe ea şi va trăi…

Străinul nu era numai un om de vază, ci şi unul de ispravă. Se numea Iair şi el era unul din fruntaşii de seamă ai sinagogii din Capernaum. Cuprins de deznădejdea morţii fiicei sale, auzind că Iisus se găsea încă în oraşul său, Iair alergă într-un suflet înaintea sa, împărtăşindu-i disperarea. Firește, tristeţea acestuia îl impresiona pe Iisus, pricină pentru care porni tăcut spre casa dregătorului. Nu era numai El şi ucenicii, ci şi acei ascultători care îl urmau cuprinşi de o admiraţie mută şi de dragoste nemărturisită, dornici să-l audă vorbind despre o împărăţie a cerurilor care nu prea înţelegeau ce este. Dar erau şi din aceia care veniseră să vadă cum arăta acest om ce tămăduise atâţia bolnavi şi care, pe deasupra, se mai numea şi fiul lui Dumnezeu.

— Ce fel de Dumnezeu e acesta, când, iată-l, întru toate este asemenea nouă, ziceau unii.

— Ba, să veniţi şi să-l vedeţi mâncând şi stând laolaltă cu vameşii şi cu păcătoşii, adăugau alţii.

Dar mai erau şi alţii care credeau altfel şi aceştia îl ascultau parcă prinşi de o nevăzută vrajă, mirându-se şi admirându-l „căci El îi

învăţa ca unul care are putere, iar nu ca fariseii şi cărturarii", spune unul din ascultătorii săi, scriind cea dintâi *viaţă a lui Iisus*.

Iisus păşea încet între Iair şi Ioan, ucenicul iubit, care era cel mai tânăr între cei doisprezece. În spatele lor veneau oameni de toate vârstele, de toate stările şi din toate seminţiile, îmbulzindu-se şi unii şi alţii.

Unii voiau numai să-l vadă. Alţii căutau să-şi atingă măcar o mână de poala hainelor sale, de unde se vede că fariseii aveau dreptate să spună despre El nişte vorbe ca acestea:

— Mare sminteală şi mare nebunie a adus în norod omul ăsta. Oare cât va trebui să îndurăm atâta ruşine din pricina lui?

O femeie între două vârste se strecură cu multă greutate printre bărbaţi şi copii. îmbrăcată într-o mantie lungă de purpură şi acoperindu-şi faţa cu un şal bogat, ţinea cu tot dinadinsul să-şi ascundă şi gândul şi fapta, dar şi rangul, căci nu era o femeie de rând. Femeia era bolnavă: suferea de scurgerea sângelui. Şi nu pătimise puţin din pricina asta, căci „multe îndurase în cei doisprezece ani de boală, căutându-se cu mulţi doctori şi cheltuise tot ce avusese, dar nimic nu folosise", spune istoricul şi evanghelistul Matei.

Cineva, o rudă îndepărtată, îi vorbise despre un mare Proroc care avea puterea să vindece tot felul de bolnavi. Omul îi vorbise despre tămăduirea unui slăbănog pe care-l cunoştea ea însăşi. E drept, încă nu-l văzuse pe acest slăbănog, dar omul era în stare să se jure de cinci ori pe zi că aşa este, dacă ea s-ar fi îndoit de vorbele lui. Dar nu se îndoia, căci mai auzise şi de vindecarea unui surd şi a unui orb. Cel care săvârşise astfel de minuni se numea Hristos şi mulţi spuneau că El va mântui pe Israil. Acum nu se mai îndoia şi de aceea îşi spunea adesea: – Numai El ar putea fi acel Mesia despre care au vorbit prorocii noştri.

Încredinţată că El era cel aşteptat şi ştiind acum câtă suferinţă alungase din trupurile atâtor cunoscuţi bolnavi, femeia, întărită de o credinţă nouă, îşi spusese: „mă voi vindeca, numai de aş putea să mă ating de hainele lui".

De aceea căutase să facă lucrul acesta, dar cu grijă, căci nu voia să i se ia seama. Şi martorul întâmplării ne spune cum „ea se atinse de veşmintele lui şi cum îndată i-a secat scurgerea sângelui şi cum a simţit îndată că s-a vindecat".

Apoi, încercă să se facă nevăzută şi necunoscută, dându-se în

lături şi ascunzându-şi chipul sub faldurile bogate ale şalului. Firește, Jisus ştia şi înţelesese toate acestea, căci, întorcându-se către cei din jurul său, rosti cu glas domol:

— Cine s-a atins de haina mea?

Unul din ucenici răspunse parcă a dojana:

— Nimeni, Doamne, poporul se îmbulzeşte.

Privind în jur, Iisus părea totuşi să-l caute pe cel că se atinsese de hainele sale. Privirea i se opri asupra femeii, ca şi cum ar fi vrut să-i spună: nu e aşa că te-ai tămăduit? Mărturiseşte, mai suferi?

Femeia, puţin înspăimântată, privea tăcută, neştiind ce să facă, în vreme ce Iisus continua s-o privească cu omenească duioşie, ca şi cum ar fi voit s-o facă să înţeleagă că nu avea de ce să se teamă. Femeia înţelesese cu ce greşise şi acum nu mai îndrăznea să se apropie. Ar fi putut cere tămăduirea aceasta, dar îi fusese ruşine s-o facă de faţă cu ceilalţi, îi era ruşine, dar îi era şi teamă, ştiind că poporul ar fi alungat-o din pricina necurăţiei ei, legea oprind-o de la asemenea atingeri. Ea ştia prea bine toate acestea şi cumpănindu-şi greşeala ca făcuse, prinsă de teamă şi ruşine căzu la picioarele lui Iisus rostind moale:

— Milostiveşte-te, Doamne şi nu mă osândi…

Iisus ascultă tăcut ceea ce El singur ştia; mărturisirea femeii nu era pentru El, ci pentru ceilalţi, ea dovedind nu numai dărnicia lui Dumnezeu, ci şi puterea credinţei omeneşti. Sfârşind ea, Iisus rosti:

— Femeie, credinţa ta te-a mântuit; mergi în pace. Aceasta răsuflă uşurată şi, ridicându-se, privi cu inimă caldă şi recunoştinţă spre binefăcătorul ei, neştiind ce ar fi trebuit să facă. Ştia în schimb, că întâmplarea asta din ziua aceea de aprilie blând nu va mai fi uitată niciodată şi că-şi va aminti de ea cu nesfârşită recunoştinţă.

8

De aceea, când El nu va mai fi printre oameni, va pune pe unul din sculptorii vremii să dăltuiască din piatră două statui: Iisus şi ea, femeia al cărei nume era Veronica…

Despre acest amănunt, trei veacuri mai târziu, doi cronicari – Eusebiu din Cezarea şi Sozomen – aveau să facă o însemnare ca aceasta: „… Şi pentru că am avut prilejul să scriu de această cetate, cred că nu trebuie uitat un lucru foarte însemnat ce încă dăinuie acolo. Femeia pe care a tămăduit-o Hristos Mântuitorul de curgerea sângelui e Veronica. Se vede încă acolo casa sa şi în faţa casei un monument ca

un act de recunoştinţă în amintirea vindecării sale de o boală şi pe acest monument de piatră sunt aşezate două statui. Una este a unei femei ce se roagă în genunchi şi cu mâinile întinse; cealaltă este a lui Iisus, care stă în picioare, îmbrăcat cu o haină lungă, întinzându-şi mâna către această femeie. La picioarele lui creşte o plantă necunoscută ce se înalţă până la gulerul hainei lui şi care vindecă tot felul de boli. Eu însumi am văzut această statuie – adaugă Eusebiu – şi lucrul acesta nu trebuie să mire pe nimeni…

Aici, tocmai în locul unde era statuia care amintea lumii de Iisus Hristos, Iulian Apostatul, necredinciosul împărat, a cerut să fie pus chipul său săpat în bronz aurit. Ostaşii se grăbiră să-i împlinească porunca, mărturiseşte la rândul său Sozomen, un foc căzu din cer şi răsturnă chipul împăratului, sfărâmându-i capul, lovindu-l în dreptul inimii şi lipindu-l de pământ… iar chipul său se vede şi acum, înnegrit de acea lovitură de trăsnet…

2.

Tulburată de o ciudată tristeţe amestecată cu un imens sentiment de bucurie, Veronica păşea acum, în drum spre casă, pe uliţa îngustă şi plină de praf, furată de o mie de gânduri. Câţiva copii se jucau cu un măgăruş, care, docil, nu se împotrivea deloc. Văzând-o că se apropie, unul încăleca animalul blând. Pe cap îşi atârnase o coroniţă de flori, stângaci împletită, dar el părea nespus de mândru de podoabele sale şi privind-o de sus, cu zâmbet şi cu glas tare zise:

— Salută-mă, Veronica… nu vezi?… doar trece împăratul străzii…

Era un joc obişnuit în lumea lor, dar Veronica nu prea luase seama la aşa ceva; auzise ca prin vis cuvintele micului Cezarşi-şi continuase drumul prinsă de lumea gândurilor ce o stăpâneau.

În auz încă mai stăruiau acele cuvinte al căror înţeles nu prea-l desluşea: „Fiică, mergi în pace, credinţa ta te-a mântuit”. În schimb, în trup nu mai simţea nicio durere şi asta nu era puţin.

— Aşadar, nu mai sufăr, îşi zise ea, amintindu-şi de privirea aceea pe care o întâlnise în ochii lui Iisus. Trebui să-şi mărturisească ei însăşi că niciodată nu a văzut asemenea privire la ceilalţi oameni. Ochii lui aveau o frumuseţe cu totul aparte, iar privirea lor zămislea o duioşie neomenească şi o blândeţe cu totul nepământeană. Totuşi, căută să găsească pricina pentru care tremurase atât de înspăimântată atunci când era la picioarele lui. Dar nu găsi nicio pricină şi, împăcată,

prinse a-şi surâde cuprinsă de o uşoară bucurie. Abia atunci îşi dete seama că în inima ei, în trupul ei vibra o altă viaţă şi că viaţa asta i-o adusese Marele Proroc.

Furată de asemenea gânduri şi sentimente, nu luă seama că trecuse câţiva paşi de poarta casei sale, astfel că fusese nevoită să se întoarcă. Făcu lucrul acesta după ce, mai întâi, privi câteva clipe în lungul străzii: întâlni aceiaşi copii care se zbenguiau cu o zburdălnicie proprie doar vârstei lor. Le zâmbi mulţumită, părând că abia acum. luase seama. Intră, închizând uşor poarta în urma ei. Un miros de santal şi migdali o întâmpină ca şi cum i-ar fi urat bun venit. Respiră adânc, vrând să-şi umple plămânii cu mirosul lor parfumat, simţindu-se parcă o altă femeie. Apoi, rupse o frunză de santal pe care o mângâie duios şi strivi o floare de rodii între dinţi. O lăsă să-i cadă la picioare, parcă puţin absentă.

Îşi mai aruncă o dată privirea în grădina pe care o îngrijea ca pe o fiinţă dragă, apoi intră în casă, înfăţişarea locuinţei fiind de o graţie cu totul aparte. Camerele

10

Însorite aveau vederea spre grădină, iar peristilul era pavat cu lespezi de marmură colorată şi asta însemna un plus de gust care impresiona plăcut. Îşi scoase cu grabă şalul şi mantia de purpură, apoi coborî în agora, unde ştia că o aşteaptă Ursula, bătrâna slujitoare rămasă ca o adevărată zestre de la cei ce o aduseseră pe lume. Aceasta îşi salută, mai întâi, stăpâna cu ceremonialul ei de totdeauna, apoi spuse:

— Astăzi avem oaspeţi, stăpâna mea.

— De cine vrei să spui, Ursula? întrebă la rândul ei Veronica prinsă de o firească curiozitate.

Bătrâna n-a mai avut vreme să răspundă, căci de pe divanul cu scoarţe bogate, o femeie – încă tânără şi de o frumuseţe strălucitoare – se sculă îndată şi cu o veselie zgomotoasă şi molipsitoare îşi îmbrăţişa prietena.

— Maria, tu aici? întrebă Veronica cu bucurie, dar şi cu mirare.

— Asta înseamnă că Antonio nu ţi-a spus nimic…

— Antonio, zici? Nu, nu mi-a spus nimic; de altfel, nu l-am văzut de câteva zile.

— …pentru că Antonio, se vede, a rămas tot omul guvernatorului, dar şi acelaşi nestatornic curtezan al femeilor de la

curtea imperială.

Spunându-şi părerea despre frumosul tribun Antonio, Maria lăsă să se vadă şirul alb de mărgăritar al dinţilor care contrasta puternic cu culoarea măslinie a obrazului, prinzând a râde îndeajuns de zgomotos şi parcă şi nepotrivit cu clipa de faţă. Dar Veronica era prea obişnuită cu firea ei veselă, aşa că nici nu luă seama la un amănunt ca acesta. De aceea, privind-o cu aceeaşi căldură, o întrebă:

— De unde vii, Maria?… pari obosită…

— Obosită? repetă ea, mirată oarecum. Nu… nu sunt…

adică s-ar putea să fiu obosită, căci doar am fost la serbarea ofiţerilor…

— Vorbeşti de garnizoana romană, Maria?

— De ea şi de ofiţerii romani: sunt încântători… ce frumos ştiu ei să petreacă!…

— Nu cumva te-ai îndrăgostit de vreunul, Maria?

— Nu aş avea de ce să-ţi ascund adevărul… da, m-am îndrăgostit… de toţi şi de niciunul, căci e mai bine aşa…

— Ce vrei să spui?

— Nimic alta decât că nu eu m-am îndrăgostit de ei, ci ei… Nu crezi că e mai bine aşa, Veronica?

— Deci, îi rămâi credincioasă lui Antonio… nu e aşa?

— Şi lui… şi fiului guvernatorului… şi comandantului garnizoanei… şi mai marelui vameşilor… şi…

— Ajungă, Maria Magdalena, ajunge, interveni Veronica, oprind-o să mai adauge şi numele frumosului acrobat de la circul din Tiberiada, învăluind-o cu o privire în care era şi mustrare, dar şi îngăduinţă. Unde vrei să ajungi?

— Unde, decât acolo unde-mi place, răspunse ea privind dincolo de zare, fără să vadă ceva. Apoi, reluă, dispusă să facă o mărturisire la care nu se gândise, dar pe care uneori femeia o face în anumite împrejurări. Vorbea blând, liniştită, ca şi cum ar fi fost vorba de ea:

— Vezi tu, Veronica, am impresia că fac toate astea numai pentru beţia cărnii, pentru beţia dragostei pe care o simt în mine cum arde ca un jăratec. Alteori cred că o fac din dorinţa de a trăi în luxul cu care bărbaţii mă răsplătesc… dar cred că o fac şi dintr-o crudă şi teribilă dorinţă de răzbunare împotriva bărbaţilor.

— Dar ce vină au ei, Maria? întrebă Veronica surprinsă,

aşezându-se alături de ea.

— Auzi vorbă: ce vină au ei? O, draga mea, cât de puţin îi cunoşti tu!

— Atât cât îi cunosc, Maria, nu am nicio pricină să mă plâng de ei, căci, la urma urmei, cu cât socoteşti tu că noi suntem altfel? Oameni, Maria, oameni cu aceleaşi păcate şi cu aceleaşi virtuţi şi ei şi noi-Văzând-o că le ia apărarea, atunci chipul Mariei căpătă aşa, deodată, o nouă înfăţişare şi vocea ei, parcă puţin răguşită, avea acum nuanţe noi şi necunoscute.

— Tu, Veronica, vorbeşti astfel pentru că nu-i cunoşti nici pe ei şi nici viaţa asta, că dacă azi sântaşa cum sunt, toată vina este numai şi numai a lor.

— Ce te face să crezi asta?

— Toate, Veronica, toate. Ei sunt cei care mi-au aprins dorinţe ce nu se vor stinge decât odată cu mine. Şi asta.

12

pentru că toţi au văzut în mine o carne, o fărâmă de lut din cel mai dorit de bărbaţi, lut menit să le astâmpere capriciul şi poftele de care sunt veşnic flămânzi.

— Toţi nu fac decât unul şi acelaşi lucru, toţi îmi vorbesc de dragoste; ca şi cum în viaţa asta nu ar mai fi şi altceva.

— Poate că lucrurile nu stau chiar aşa, o întrerupse Veronica, urmărind-o cu vădită curiozitate. Poate că…

— Nu mă întrerupe, te rog, ci ascultă-mă, ceru ea, continuând pe acelaşi ton. Vorbindu-mi toţi astfel, se vede c-au uitat că omul nu este numai lut plin de patimi şi pofte şi că în el mai străluceşte şi o fărâmă din marele Demiurg, acel „nous", acel suflet cu slăbiciunile şi darurile lui îi atât de sensibil în faţa a tot ce este omenesc. Eu nu ştia dacă acest suflet este aer, foc sau sânge cum îmi spunea tatăl meu, Teofil, vrednic urmaş al sofiştilor greci şi nici dacă este ceva nematerial sau de origine divină cum mă învăţa buna mea mamă, Eucharis. Eu nu mă pricep la astfel de probleme, Verona, dar eu cred că, dincolo de carnea asta, în noi mai străluceşte ceva şi acest ceva ne spune dacă facem un lucru bun sau rău, sau dacă suntem fericiţi sau nefericiţi.

— Iată ceva ce şi eu tot astfel cred, Maria şi sunt încredinţată că nu mă înşel.

— Ei bine, reluă ea cu aceeaşi însufleţire, bărbaţii n-au văzut aşa ceva la mine, niciodată. Sau dacă au văzut, au închis ochii şi nu s-au

căutat decât pe ei. Niciunul n-a încercat să citească în sufletul meu, căci fiecare s-a căutat pe el şi nu s-a văzut decât pe el. Ori, eu cred că sufletul omului ascunde atâtea taine în el pe care nimeni nu le poate descifra.

A prins a zâmbi atunci Veronica şi, iluminată de fiorii unor gânduri lăuntrice, a zis:

— Eu cunosc un astfel de om, Maria.

— Vreun ghicitor în stele, vreun asirian celebru în trecere spre Roma?

— Nu, Maria, nu. Eu nu cred că omul ăsta s-ar putea asemăna cu cei ce ştiu să ghicească în astre sau în palmă, rosti ea convinsă, neluând seama că aceasta nu reţinuse mai nimic din vorbele ei. Stăpânită de propriile ei gânduri, continuă:

13

— Da, Veronica, n-am întâlnit pe nimeni care să poată citi în sufletul meu. Pe toţi i-a interesat numai bucuria cărnii, beţia dragostei de o clipă, întocmai cum pe fluturii de noapte îi atrage beţia luminii… cu o singură deosebire, una singură…

— Care? întrebă aceasta zâmbind.

— Fluturii îşi ard aripile şi mor…

— …Şi bărbaţii?

— Hm! Cu ei nu se întâmplă nimic; zboară mai departe. Iată de ce vreau să mă răzbun; aseară am fost la serbarea garnizoanei…

— Vorbeşti de garnizoana împăratului?

— Da, a fost şi mândrul Irod Antipa cu găseuliţa lui de împărătească.

— Se spune că e frumoasă…

— Da, aşa e. Numai că pe cât este de frumoasă, pe atât e de cicălitoare şi ambiţioasă… să vezi…

— Două lucruri rele pentru o femeie, nu?

— Da, mai ales când această femeie este şi împărătească. Dar nu despre ea voiam să-ţi vorbesc. Ascultă-mă, ceru ea, privindu-şi vârful sandalelor pe care frumosul şi risipitorul Antonio i le adusese de la Roma. Şi, cu o voce catifelată, cu modulaţiuni uşoare, continuă:

— Tu îţi mai aminteşti de Stihus?

Veronica înclină uşor capul în semn afirmativ. Îşi reaminti că-l întâlnise cândva – nu ştia anume când – şi că era un bărbat din cei care plac la prima vedere şi pe care-l poţi iubi toată viaţa.

— Ei bine, a fost ucis aseară, spuse Maria cu o uşoară tresărire în glas.

— Stihus ucis? exclamă Veronica, surprinsă brusc. Apoi tăcu preţ de o clipă, vreme în care observă că pe chipul Miiriei nu avusese loc nicio schimbare, nicio durere lăuntrică. Numai glasul parcă fusese altul: avusese o altă intonaţie, puţin tristă, intonaţie pe care, de altfel o au toţi oamenii când vorbesc despre moartea altora. Şi asta, pentru că atunci, se vede că mai fiecare se gândeşte la propria lui moarte.

Fireşte, absenţa unei stări deosebite, a unei duioşii, chiar şi circumstanţială a Mariei, nu o mira deloc pe cea

laltă. O cunoştea prea bine ca să-i ceară aşa ceva. Când îl părăsise pe Papi a – care-i fusese bărbat după lege – n-a simţit nicio părere de rău. S-a dus după Pandera – ofiţerul roman cu nume grecesc pe care-l cunoscuse într-o împrejurare oarecare în micul ei sat în care nu se petrecea nimic de seamă. O vreme locuise la o prietenă – o femeie fără vârstă şi fără ocupaţie – pe o ulicioară dosnică, frecventată de unii bărbaţi şi ocolită de femeile cinstite, din pricina unor obiceiuri aduse de la Roma.

Cum Veronica nu ştia prea bine pricina pentru care Maria se despărţise de Papia, o întrebă cu firească curiozitate:

— Şi de ce l-ai părăsit pe Papia?

— De ce? Mă plictisea şi mă plictiseam şi eu alături de el, răspunse ea cu simplitate.

— Cum adică?

— Simplu; mă ucidea cu dragostea lui, cu gelozia şi cu fanatismul lui.

— Dar, după câte ştiu, era un om preţuit în Magdala.

— Tocmai asta îl făcea şi mai nesuferit. Îşi împărţea viaţa între sinagogă şi dragostea lui sâcâitoare. Şi, recunoaşte şi tu, e greu, e imposibil chiar ca o femeie să-şi trăiască viaţa astfel. Dacă i-ai fi vorbit ceva de teatru sau de serbările de la curtea imperială ar fi sărit în sus ca muşcat de şarpe. Odată, am vrut să mă duc la băile publice. Ei bine, asta l-a scandalizat din cale afară şi atunci mi-am făgăduit mie însămi că ar fi mai înţelept lucru să mă despart decât să mai rămân alături de acest om. Şi când te gândeşti că frumoasa egipteancă îşi spăla trupul în lapte de măgăriţă şi faţa cu rouă îţi vine să-ţi iei lumea în cap, nu alta. Primea parfumuri de absint şi chiparos de dincolo de Egipt şi

Alexandria… mie, abia de-mi îngăduia puţin santal să-mi ung părul… spunea că legea lui Moise opreşte asemenea deşertăciuni.

— Ştiu eu ce să zic?

— În ziua în care l-am cunoscut pe Pandera şi mi-a jurat că mă va iubi toată viaţa, l-am părăsit pe ursuzul de Papia fără nicio părere de rău. De altfel, viaţa alături de el n-a fost deloc fericită, căci e greu să trăieşti cu un om bătrân şi libidinos, ursuz, gelos şi cicălitor, să

15

rele ei. Apoi, începu să presare grăunţe de orz într-un anumit loc al trupului gol. Iar gâştele începură să ciugulească bob cu bob, orzul căzut acolo unde se face diferenţa dintre bărbat şi femeie. Sfârşindu-se mâna de grăunţe, dansatoarea se dezlănţui unui joc prinsă de o patimă necunoscută nouă. Scena cu vădite nuanţe mitologice, se înţelege, plăcuse acestui public care nu să mai sătura privind-o.

— Îmi dau seama ce a fost, Maria, sublime aceasta cu voce ştearsă.

— Multă vreme, după aceea, oraşul nu vorbea decât despre dansatoare şi gâştele ei. Irod Antipa însuşi o pofti la palat, cu toată împotrivirea româncei sale. Se zice că dansatoarea, îmbrăcată în haine de soldat, l-ar fi însoţit pe Irod într-o călătorie dincolo de Tiberiada şi eu, una, cred că aşa ceva a fost cu putinţă, căci s-o fi săturat bietul om de cicăleala împărătesei.

— Slăbiciuni omeneşti, Maria, slăbiciuni, fie că suntem oameni de rând, fie că stăm pe tronurile acestei lumi, socoti Veronica cu o nouă îngăduinţă. Dar să nu uităm, ce s-a întâmplat cu Stihus? întrebă, întorcându-şi gândul de pe drumul spre care acesta alunecase fără să ştie cum.

— A da, făcu aceasta… Stihus, bietul Stihus. Era un băiat bun. Păcat, rosti ea prinsă, abia acum, de o fărâmă de părere de rău. Ştiu numai că Pandera aflând de dragostea lui pentru mine, i-a căutat pricină de ceartă şi că l-a ucis într-o seară, într-o împrejurare de care nu ştiu nimic şi în care nu am niciun amestec.

— Patima geloziei?

— A geloziei sau a dragostei, nu ştiu. Cu bărbaţii n-o scoţi niciodată la capăt, căci nu-i înţeleg pentru care pricină îmi ţin calea sau mă poftesc în casele lor, spunându-mi vorbe frumoase şi făcându-mi daruri de preţ, sau oferindu-mi veşminte rare…

Şi tot aşa, Continuară să vorbească de o întâmplare sau alta,

neluând seama că seara coborând grăbită şi învăluind casa uşor într-o umbră odată cu care mirosul de migdali şi santal pătrundea aşa de proaspăt prin fereastra larg deschisă. Maria, prinsă de o uşoară senzaţie

de oboseală, se sculă de pe divanul cu scoarţe bogate şi sprijinindu-şi coatele de tocul ferestrei, respiră adânc aerul răcoros al serii. Veronica veni alături şi, petrecându-şi mâna-pe umerii ei, părul, uşor atins, lăsă mireasma plăcută a unui parfum pe care nu-l mai întâlnise la ea. Apoi, răsfirându-i părul bogat şi negru ca noaptea, întrebă surâzând uşor:

— Antonio?

— Nu…

— Celestin de la băile publice?

— Nici el…

— E un parfum nou, Maria, nu e aşa?

— Da… Marcellinus…

— Marcellinus? zise Veronica, repetându-i numele cu aceeaşi intonaţie cu care cealaltă îl rostise. Cine este?

— Un copil; sau aproape un copil, dacă vrei, dar un copil tare îndrăgostit; un dansator de la circul Bazianos.

— Maria, Maria, îngână aceasta cu dulce dojana, dar parcă şi eu părere de rău. Şi, oftând uşor, se lăsă în voia tăcerii privind cerul pe care o spuză de stele se năştea în înălţimile de azur ale firmamentului. Găsea – sau numai i se părea, că e o seară aşa de frumoasă cum nu-şi amintea să fi văzut demult.

Rând pe rând tristă, tăcută şi visătoare, Veronica era o fire poetică şi gingaşă, gata să se înflăcăreze sau să plângă pentru acele lucruri care îi aduceau o bucurie sau o durere. Imaginaţia ei bogată crea şi amplifica stări de lucruri peste care şi în care aducea câte o părticică din sufletul ei cu tot ceea ce este suferinţă şi slăbiciune omenească. O ascultase pe Maria vorbindu-i de dragostele ei – T dar dacă aceasta ar fi întrebat-o acum ceva, n-ar fi putut spune precis că au vorbit de asta sau de altceva. Pricina nu era nici Maria şi nici seara asta atât de frumoasă, ci întâmplarea aceea de care se lega tămăduirea, făcând-o să-şi simtă sufletul cuprins de o negrăită bucurie. Câtă vreme vorbise Maria, făcuse eforturi uriaşe să aştepte mărturisirea ei, ca acum să-şi poată mărturisi ea tainica bucurie. Simţi nevoia să-şi

lipească obrazul de părul ei bogat şi negru ca noaptea; făcu asta cu o nespusă du

19

Ioşie. Apoi, lăsându-şi mâna uşor în palma ei caldă, moale şi catifelată, zise:

— Maria, tu nu ştii ceva…

— Ce vrei să spui, Veronica? întrebă ea surprinsă. Ţi s-a întâmplat vreo nenorocire?

— O nenorocire? repetă ea cuvântul. Nu, Maria, nu. Din contră, s-a întâmplat o mare bucurie. Da, da, o mare bucurie… Nu mai sufăr, Maria… asta s-a întâmplat… nu mai sufăr… ştii tu ce înseamnă asta?

Magdalena privi lung spre ea, cu o vădită bucurie în ochi. Ştia cât suferise din pricina aceea, cât pătimise şi cât umblase după leacuri. Ar fi fost în stare să meargă până la Atena sau Roma dacă i s-ar fi spus că acolo era leacul de care are nevoie. Dar, iată, nu găsise nimic şi nu se alesese cu nimic din toate încercările pe care le cunoscuse vreme de doisprezece ani.

— Şi când s-a întâmplat asta, Veronica?

— Astăzi, Maria…

— Astăzi?… de necrezut. Cum? hai, povesteşte-mi cum a fost…

— Da, astăzi… El a făcut minunea asta. L-am văzut şi eu, rosti cu glas scăzut, în care era parcă un sentiment de duioasă recunoştinţă.

— El? repetă Maria, El, prorocul acela din Nazaret?

— Da, El, Marele Proroc pe care-l aşteaptă tot neamul nostru.

— Ciudat, Veronica, şi la Tiberiada se vorbea despre El. Auzeam că ar fi potolit o furtună pe mare şi că a salvat de la moarte nişte bieţi pescari de-ai noştri.

— Aşadar, toată lumea a auzit de întâmplarea asta. E firesc, Maria, doar se zice că nimeni nu-şi aminteşte să mai fi văzut aşa furtună pe marea noastră.

— Eu găsesc că nu e nimic extraordinar în întâmplarea asta. Dacă El, într-adevăr este Mesia, n-ar trebui să ne mirăm. Cred că bătrânul Charon pe Stixul lui tot aşa ar putea face la nevoie: cu câţiva sâcâi ar fi în stare să potolească mânia lui Neptun.

— Maria, eu cred că El nu e un om.

— Atunci, dacă nu e un om, ce ar putea fi?

— Ar putea fi ceea ce El singur spune despre el însuşi, numindu-se *Fiul lui Dumnezeu*.

20

— Fă-mă să înţeleg, cum vine asta?

— Maria, eu nu ştiu cum arată nici Dumnezeu şi nici Fiul său, dar am convingerea că El nu este numai un om. Şi chiar dacă ar fi numai om, e greu să-i cauţi asemănare printre oameni. Eu l-am văzut şi-mi dau seama de asta. îl ştii pe Casius?

— Casius? repetă aceasta, încercând să-şi reamintească chipul unui bărbat care purta acest nume, dar negăsind, înclină capul în semn că nu. Atunci Veronica adăugă:

— Casius, orbul de pe uliţa noastră; adică a fost odată orb, acum nu mai este.

— Cum, a murit?

— Nu, Maria, n-a murit; l-a tămăduit acest Proroc. Casius auzise că Nazarineanul mai tămăduise şi pe alţii. L-a căutat pe Andrei pescarul şi el, înduioşat de nenorocirea lui Casius, l-a dus şi l-a arătat Nazarineanului; acum orbul vede şi vorbeşte despre aceasta oriunde şi oricui. Dacă tu vrei, trimit pe Ursula după el.

— La ce bun, Veronica? Ştiu bine că este aşa cum spui.

— De altfel, eu însămi am stat de vorbă cu el ca să aflu cum şi ce a fost şi cum şi-a căpătat vederea. Poate că, într-un fel, şi întâmplarea cu Casius m-a îndemnat să-l caut pe Nazarinean, nădăjduind că m-ar ajuta să scap de necazul meu. Şi uite, astăzi l-am întâlnit.

— Unde?

— Se ducea în partea cealaltă a Capernaumului. îl chemase acolo Iair, mai marele sinagogii.

— Are şi el vreun necaz?

— Nu ştiu… pare-mi-se că are pe cineva bolnav. M-am strecurat cum am putut printre mulţimea aceea de oameni care-l urma, vrând să fiu cât mai aproape de El. Am izbutit şi, la o învălmăşeală, m-am atins de hainele lui. Atunci s-a întâmplat minunea cea mare: m-am simţit sănătoasă. Nu mai sufeream. Dar El a ştiut asta, a simţit chiar şi a fost nevoie ca eu să mărturisesc singură fapta mea. Eu am furat asta, Maria, nu i-am cerut-o, căci îmi era ruşine.

— Şi te-a mustrat în faţa lumii?

21

— Deloc, Maria. Nu mi-a zis nimic, dar eu tremuram toată de ruşine şi de spaimă. Când mi-am ridicat ochii spre El, am întâlnit o privire pe care nu cred s-o mai fi întâlnit cândva printre oameni. Era o

privire care chema şi mustra în acelaşi timp, care ierta şi totodată citea în sufletul tău. Făcând un semn cu mâna, mi-a spus aceste cuvinte pe care nu le voi uita nicicând:

— Fiică, credinţa ta te-a mântuit; mergi în pace.

— Oh! Veronica, ce veste neaşteptată îmi spui tu… ei bine, ştii cât mă bucură întâmplarea asta?

— Ştiu, ştiu, Maria, răspunse ea cu voce caldă, parcă şoptită. Iată ceva ce nu se uită, căci din clipa aceea a încetat orice urmă de suferinţă în trupul meu. Îţi dai tu seama ce înseamnă a fi iarăşi om după o suferinţă de doisprezece ani, să nu te mai doară nimic? Dacă nu. mi-ar fi vorbit despre acest Nazarinean Casius şi Andrei pescarul, n-aş fi ştiut nimic şi aş fi suferit şi astăzi. Crede-mă, nu e puţin lucru ceea ce s-a întâmplat.

Maria Magdalena asculta tăcută şi se întreba dacă este adevărat tot ceea ce se spunea despre acest Nazarinean despre care se vorbea atâtea. Unii îl socoteau un răzvrătitor şi un vrăjmaş al legii mozaice. Ba, mulţi îl urau de moarte şi cei mai înverşunaţi erau saducheii şi fariseii. Îşi aminti de gelosul ei Papia, ci însuşi fariseu cu vază şi socoti că, fără doar şi poate, şi el era unul din mulţii vrăjmaşi ai profetului. Un sentiment de dispreţ se născu pentru gelosul fariseu şi se întrebă dacă nu cumva Papia greşea şi acum, aşa cum greşise şi înainte. Dar în acelaşi timp simţi că-n inima ei îşi făcuse loc un sentiment de încredere şi simpatie pentru acest Nazarinean despre care voia să mai ştie ceva:

— Şi cum arată El?

— Eu nu ştiu cum să ţi-l înfăţişez, dacă tu nu crezi în El.

— Eu n-am spus asta, se apără ea îndârjită. E drept, toate aceste întâmplări puse pe seama lui mi se par nu ştiu cum şi încă nu ştiu ce să cred şi ce să nu cred despre El.

— E drept, lumea îl socoteşte Mesia, cel care va mântui pe Israil, dar sunt şi din cei ce îi stau de-a curme

zisul şi-l defăimează. Tu îmi ceri să-ţi vorbesc despre El ce ştiu, cum arată şi ce face.

— Nu ştiu dacă El o fi acel Mesia pe care-l aşteptăm toţi. Dar dacă El a cutezat să se dea a fi Fiul lui Dumnezeu, te încredinţez, nu va sfârşi bine; iudeii îl vor omorî ca pe Isaia sau ca pe Zaharia. Noi avem o lege pe care ne-a dat-o Moise şi la ea nu se mai poate adăuga nimic, chiar dacă cineva ne-ar vorbi în numele lui Iehova.

— Eu nu ştiu dacă El vrea să schimbe sau să strice legea lui Moise, dar El este ceva mai mult. Dacă trebuie să ne îndoim de vorbele lui, atunci trebuie să credem că El într-adevăr e Fiul lui Dumnezeu.

— Ştii bine, interveni Magdalena la rândul său, eu nu mă pricep la asemenea chestiuni, dar nu uita că niciun profet care s-a atins de legea lui Moise, n-a sfârşit bine. De altfel, Pandera mi-a vorbit odată de religia lor; ea este mai interesantă şi mai bogată în zei decât biata noastră religie care-ţi cere să crezi şi să slujeşti numai unui singur Dumnezeu.

— Şi ce vezi tu rău în asta?

— La urma urmei, s-ar putea să nu fie nimic rău în a sluji unui singur Dumnezeu. Dar mie îmi place poli-teismul lor cu înfăţişarea aşa de omenească, aşa de apropiată de realităţile noastre pământeşti şi, într-un fel, el parcă ar corespunde sufletului meu. De altfel, el are o asemănare grozavă cu zeii Olimpului despre care-mi vorbea uneori tatăl meu. Aşa fiind, mă întreb ce ar putea fi acest Nazarinean?… un proroc, un zeu, un Dumnezeu?

— Nu crezi, tu, Maria, că ar fi mai bine ca să-l vezi tu însăţi, căci doar l-au văzut atâţia şi au vorbit cu El.

— Eu nu zic că n-aş vrea să-l văd, dar te-ai întrebat tu ce m-ar interesa pe mine acest proroc? Ce i-aş cere? Şi ce ar putea să-mi dea, când nu am nevoie de nimic? Deocamdată, lasă-mă să mă bucur de sănătatea ta şi asta îmi este de ajuns. Să lăsăm zilei de mâine grijile ei…

Veronica nu dete importanţă răzvrătirii ei, ştiind bine că putea lua lucrurile oricum şi socoti că e mai cuminte

23

să tacă. Afară, în noaptea înstelată, luna incendiase pământul cu o pulbere fină de argint. Prin migdalii cu beteală de mireasă, lumea de vis a frumosului şi irealului plutea nevăzută spre culmi spre care se avânta doar gândul şi închipuirea. Veronica deschise ochii mari cu bucurii imense ce veneau parcă dintr-o lume nevăzută, imperceptibilă. Şi rămase astfel, cu capul rezemat de prietena ei, stăpânită de un ciudat sentiment de tristeţe, dar şi de o nespusă duioşie, peste care cuvintele Nazarineanului pluteau ca o binecuvântare:

— Mergi în pace… credinţa ta te-a mântuit!…

3.

— Pace casei acesteia şi stăpânilor ei! rostiră în acelaşi timp cele două femei, păşind pragul peristilului pardosit cu pietre viu colorate.

— Pace vouă, le întâmpină cu ospitalitate Veronica, ieşind înaintea lor.

Una, în plină maturitate, purta o mantie strălucitoare şi bogată, care-i indica în acelaşi timp şi o bună poziţie socială. Aceasta era Suzana, soţia unui demnitar de încredere de la curtea lui Irod Antipa. Cealaltă era Naomi, singura fiică a bătrânei Ursula şi una din slujnicele lui Nicodim, sinedrist de vază al marei sinagogi din Ierusalim. Acum venise să-şi vadă mama, femeie în vârstă, care nu stătea chiar aşa bine cu sănătatea.

Veronica îşi îmbrăţişa prietena cu multă afecţiune, în vreme ce şi Naomi, de cealaltă parte, îşi îmbrăţişa mama pe care o vedea destul de rar. Bătrâneţea Ursulei se scurgea liniştită între dorul de copilă şi puţinele servicii pe care ea le aducea stăpânei sale, ca una care făcea parte din moştenirea lăsată de mama ei.

Suzana stătea în Cana, un sat cu oarecare vază. Strălucirea aceasta nu venea din cine ştie ce întâmplări de seamă din vechea istorie a neamului iudaic, ci din dărnicia cu care pământul acestui ţinut înzestrase viile. Un

vin mai bun ca în Cana nu se găsea în toată Palestina şi amănuntul acesta îl ştiau, mai ales, străinii.

Irod Antipa însuşi îşi încărca pivniţele cu acel straşnic vin din Cana, ca unul care avea nevoie pentru strălucitoarele sale ospăţuri de care se vorbea până şi în palatul Cezarului roman. Oamenii chiar făceau haz pe seama marelui pivnicer al împăratului, care, îmbătându-se nu ştiu când, a căzut într-un butoi cu vin. Ar fi putut să se înece acolo, dacă măgăruşii palatului n-ar fi răsturnat printr-o fericită întâmplare vasul şi astfel, odată cu vinul a fost scos afară şi bietul om. Bineînţeles, împăratul făcuse haz de isprava pivnicerului său şi nu era petrecere la care să nu povestească mesenilor despre aceasta. Poate că despre o întâmplare ca asta ştia şi Roma, dar pivni-cerul împăratului nu prea se sinchisea.

— Suzana, zise Veronica luând-o de mână şi aşezând-o alături de dânsa pe divanul cu scoarţe bogate, e adevărat ceea ce se spune că s-ar fi petrecut la Cana?

— Despre ce vrei să spui? Nu cumva e vorba despre pivnicerul împăratului? răspunse Suzana, zâmbind veselă şi deloc surprinsă.

— A, da, am auzit pe mulţi vorbind despre păţania lui, zise

Veronica cu acelaşi zâmbet, dar nu despre el am vrut să te întreb. Am auzit că acolo a fost o nuntă şi că, sfârşindu-se vinul, prorocul acela din Nazaret ar fi făcut o minune prin nu ştiu ce putere.

— Da, asta aşa e; din întâmplare, eu însămi am fost la nunta asta, mirele Simon fiind ruda noastră. Şi nu ştiu cum s-a făcut, că în cea de a patra sau a cincea zi, vinul era pe sfârşite. Asta însemna ca petrecerea să ia sfârşit, în vreme ce nuntaşii voiau încă să petreacă şi aşa cum ştii, aşa ceva nu prea este în obiceiul nostru.

— Şi atunci ce aţi făcut?

— Cum Simon era rudă cu Maria din Nazaret, mama lui Iisus, aceasta l-a rugat pe Nazarinean să facă ceva…

— Şi a făcut vin din apă, adăugă Veronica. Iată, Suzana, ceva greu de crezut, căci s-au găsit destui să spună că nuntaşii s-au îmbătat atât de rău, încât nici nu au ştiut ce beau… tu ce zici?

25

Suzana răsuflă adânc, ca şi cum ar fi vrut să capete I puteri noi, apoi reluă cu o voce blândă:

— Cum de se găsesc oameni care să spună o vorbă ca asta? Mai întâi, cum îşi poate închipui cineva că se pot îmbăta, aşa, deodată, toţi nuntaşii? Dacă vrea cineva să se încredinţeze de aşa ceva, n-are decât să se ducă la o asemenea petrecere şi să ia seama dacă, într-adevăr, se va îmbăta toată lumea.

— E drept ceea ce spui, Suzana, nu este cu putinţă ca toţi să bea până într-atâta încât să nu mai ştie ce se întâmplă cu ei. Şi apoi, care om, chiar beat fiind, dându-i-se să bea apă, o să spună că e vin?

— Bineînţeles că n-o să spună aşa ceva, iar dacă, totuşi, va spune, n-o să-l creadă nimeni. Numai că de acolo şi până aici, întâmplarea a putut să se rătăcească, în unele amănunte şi lumea să nu mai ştie cum şi ce a fost.

— Vezi tu, Ana – zise ea pronunţându-i numele în forma lui diminutivă şi familiară, Ursula ţine să mă încredinţeze că, într-adevăr, apa s-a putut preface în vin, căci Nazarineanul a mai făcut şi pe aici nişte fapte tot aşa de puţin obişnuite. De altfel, oamenii spun că El ar fi adevăratul Mesia de care vorbesc prorocii noştri.

— Iată o vorbă pe care am auzit-o şi în Caiia şi în Ierusalim.

Atunci a apărut Ursula cu fructe proaspete şi vin de smochine; punându-le la îndemâna celor două femei, socoti că întâmplarea din Cana era un fapt pe care se cădea să-l cunoască în toate amănuntele lui

şi de aceea întrebă:

— Buna mea stăpână, cum tu ai fost de faţă, ne-ai putea spune cum şi ce a fost?

Naomi, ca una care nu ştia prea multe lucruri asculta tăcută, dar curioasă, căci avea prilejul să afle ce s-a întâmplat acolo, la nunta acelor tineri din Cana. Se bucura de pe acum ştiind că va duce o veste ce-i va fi pe placul bătrânului fariseu, Nicodim, stăpânul ei caref. Într-o noapte, primise vizita Nazarineanului.

— Da, încuviinţă Suzana, învăluind-o cu o privire gravă, serioasă. Eu însămi am fost la această nuntă, mirele Simon fiind vărul bărbatului meu. Casa lui se află în marginea Canei şi, vă încredinţez, e destul de încăpătoare. E o casă cu pereţii albi, aşezată la margine de drum, în umbra unor sicomori bătrâni; în spate se află o vie de soi pe care Simon o îngrijeşte cu multă râvnă. Oamenii se străduiseră să facă o nuntă frumoasă, căci veniseră toate neamurile şi mulţi prieteni.

— Înseamnă că el este un om cu dare de mână, luă seama Naomi.

— Da, fata mea. Simon are o situaţie bună. De aceea a putut rândui o petrecere frumoasă. Şi la nuntă a fost şi Maria din Nazaret, ruda mamei lui, care a venit însoţită de fiul ei, Iisus, bărbatul acela chipeş şi blând despre care lumea vorbeşte atâtea. Dar El nu era singur; îl însoţeau vreo zece bărbaţi de diferite vârste. Cel mai tânăr din ei avea înfăţişarea feciorelnică şi timidă a unui copilandru. Mi se pare că-l chema Ioan şi, mai toată vremea, se afla lângă fiul Mariei pe care şi el şi ceilalţi îl numeau „învăţătorule”.

— Tot aşa i se spune şi în cetatea Ierusalimului, observă Naomi. Ba, se mai vorbeşte şi de nişte tămăduiri a unor bolnavi de prin toate satele. Pe unii din aceştia i-am văzut şi eu, buna mea stăpână.

— Da, Naomi, şi noi am auzit vorbindu-se de asemenea tămăduiri şi nu mă îndoiesc că n-a fost aşa. Dar, iată, când petrecerea era în toi, mirele s-a întristat deodată şi, oarecum ruşinat, ni se plânse că vinul este pe sfârşite. Din întâmplare, n-avea nici de unde să se împrumute şi nici de unde să cumpere. Maria din Nazaret se sculă, tăcută, din mijlocul nostru şi spuse aceasta fiului ei care era cu prietenii săi la celălalt capăt al mesei. Cei mai mulţi socoteau că, lipsind vinul, oaspeţii ar putea pleca. Dar nu plecă niciunul, căci fiul Mariei din Nazaret le făcu semn cu mâna să se aşeze. Apoi, se duse la mirele Simon cu care vorbi ceva, după care se întoarse la locul său,

continuând să stea de vorbă cu nuntaşii. Curând după aceea intrară nişte bărbaţi cu şase vase mari de piatră pe care abia le duceau. Ei trecură chiar prin faţa mesei noastre.

26

27

— S-a uitat cineva în vasele acelea să vadă ce se află în ele? zise Ursula.

— Fireşte că da… şi nu unul, ci mai mulţi, de îndată ce a trecut cu ele pe lângă noi, preciza Suzana.

— Şi ce era? Ce aţi văzut într-însele?

— Ce era să vedem decât ceea ce era: apă… apă de fântână. Iată ceva neobişnuit, ne-am zis noi, căci încă nu s-a auzit că s-ar fi adus undeva atâta apă la o nuntă, în toiul petrecerii.

— Fireşte că nu s-a auzit aşa ceva, încuviinţă Ve-ronica.

— După cum ştiţi, de apă ar fi fost nevoie la începutul petrecerii, fiind nevoie de ea la ritualul curăţeniei. Dar acum? Şi bărbaţii aceia înaintară printre nuntaşi, apoi aşezară vasele la picioarele Nazarineanului. Prietenii lui priveau miraţi. Câţiva luară carafe mari, vrând să-şi umple cănile de băut. Ba, un bărbat mai în vârstă, cu o barbă înspicată, se strâmbă nemulţumit făcând o mutră aşa de nepotrivită că ceilalţi începură să râdă pe seama lui. Încredinţându-se că este apă, omul rosti tare:

— Nuntă cu apă?… încă n-am auzit; să mergem prieteni.

Nazarineanul le făcu semn să stea, aşa că nu plecă nimeni. L-am văzut privind apa din vase preţ de câteva clipe şi trecându-şi uşor o mână pe deasupra ei şi ştergându-şi fruntea de o uşoară sudoare. Apoi, l-am auzit chemând nişte slujnice cărora le ceru să scoată vin şi să-l dea nunului, ca unul ce la o astfel de petrecere, cum ştiţi are mai multă vază.

— Şi nunul ştia ce fusese în vase? întrebă bătrâna Ursula.

Suzana, puţin contrariată, zâmbi şters, apoi, păstrând acelaşi ton, continuă:

— E greu să crezi, Ursula, că toţi mesenii ştiau că în vase era apă şi numai unul nu ştia. Ce zici?

Oarecum ruşinată şi umilită, aceasta zise:

— Eu zic că ai dreptate, stăpână.

— Eu nu spun decât ceea ce am văzut. La ce bun să spun altceva? Căci, iată, bând, nunul s-a şi grăbit să spună că este un vin

straşnic de bun. Ba, s-a mai în

28

tâmplat ceva: l-a întrebat pe mire de ce a ţinut ascuns. un asemenea vin? vorbind drept, nunul n-ar fi trebuit să se mire, căci doar văzuse şi el vasele cu apă.

— Eu nu ştiu nimic, s-a apărat mirele. Ştiu numai că vinul s-a terminat şi că ruda noastră din Nazaret a cerut ca aceste vase să se umple cu apă.

— Dar voi, interveni Veronica, voi aţi băut din acest vin?

— Se înţelege că da. Şi am băut toţi mesenii, nu r. numai eu. Şi pe toţi i-am auzit spunând că este un vin nemaipomenit de bun şi că are un gust şi un parfum cu totul aparte.

— Ei bine, Ana, tu care ai fost de faţă, cum îţi explici că a fost cupuţin că aşa ceva? întrebă Veronica dornică să înţeleagă şi să despice firul în patru.

Veronica avea dreptate să întrebe şi să vadă cum s-au întâmplat lucrurile, nu pentru că s-ar fi îndoit de puterea Nazarineanului, ci pentru că şi alţii ar fi vrut să ştie cum şi ce a fost acolo. De aceea, Suzana socoti că era de datoria ci să spună tot ceea ce se întâmplase şi tot ceea ce văzuse.

— Da, Veronica, eu v-am spus ceea ce am văzut. Dar cum şi cu ce putere a schimbat Nazarineanul apa în vin, eu nu ştiu. Ştiu numai că tânărul acela, Ioan l-a întrebat pe învăţătorul său cum a făcut minunea asta de a făcut din apă vin, şi încă un vin de care s-au mirat toţi nuntaşii.

— Şi? rosti Veronica prinsă de o curiozitate nouă.

— Nazarineanul i-a răspuns cu un cuvânt pe care noi l-am auzit foarte bine, dar nu l-am înţeles. Le-a spus anume că vouă nu vă este încă dat a cunoaşte tainele lui Dumnezeu. Tu, Veronica, reluă aceasta după o scurtă tăcere, înţelegi ce a vrut să spună Nazarineanul?

Aceasta cumpăni atât cât îi era cu putinţă vorbele şi socotind că s-ar putea înşela spunând una sau alta, se mulţumi să răspundă doar atât:

— Nu, Ana, nu…

Dar cum Ursula socotise că vorbele acelea erau îndeajuns de simple, interveni:

29

— Eu cred că a vrut să spună că nu orice om este în stare să-l

înţeleagă pe Dumnezeu şi tainele lui.

— De pildă, tu, Ursula, eşti un astfel de om, nu e aşa? răspunse Veronica vrând s-o necăjească puţin pe bătrâna şi credincioasa ei slujnică.

— De, ştiu eu, stăpână? se apără blând bătrâna femeie.

Apoi, Suzana continuă:

— Întâmplarea de la nunta din Cana a făcut pe mulţi să vorbească cu admiraţie despre Nazarinean, dar să şi răzvrătească pe unii. Că i s-au mai adăugat şi alte întâmplări tot aşa de puţin obişnuite, asta e altceva şi dacă ar fi să le aflăm pe toate nu cred că ar fi cu putinţă vreunuia din noi, căci prea sunt multe.

Naomi ascultase emoţionată şi chipul ei se înseninase prins de o bucurie lăuntrică, nevăzută. De pe el radia parcă o lumină şi o bucurie ce nu-şi găsea asemănare. Şi ea auzise ceva despre minunea din Cana, dar nu în felul în care i-o spusese Suzana, care fusese acolo. Auzise despre aşa ceva, cum auzise despre alte întâmplări care se petrecuseră în Ierusalim sau în împrejurimile acestuia. De aceea, socotind că era de datoria ei să spună ceea ce ştia, apropiindu-se de cele două femei, începu cu glas domol:

— Stăpână, cred că în cetatea Ierusalimului nu este om care să nu fi auzit de acest Nazarinean. De altfel, şi eu l-am văzut de câteva ori la templu şi o dată în casa stăpânului meu Nicodim. îl ştiu, îl cunosc bine pe acest Nazarinean căruia îi place să se numească Fiul lui Dumnezeu. Mulţi văd în El pe noul Mesia pe care-l aşteaptă tot Israilul.

— Într-adevăr, Naomi, interveni Suzana, toţi profeţii noştri au vorbit despre acest Mesia. Mulţi se întreabă dacă nu cumva el este cel pe care l-au vestit profeţii. Iată, de pildă, ce zice prorocul Agheu despre el: … „Acestea zice Domnul Atotstiitorul: încă o dată voi scutura cerul şi pământul, marea şi uscatul şi voi reclădi toate popoarele şi va veni cel aşteptat de toate neamurile şi voi umple casa aceasta de slavă şi slava de pe urmă a casei acesteia va fi mai mare decât cea dintâi”.

30

— Şi de ce n-ar fi aceasta slava pe care o aduce acest profet? interveni Veronica cu o înflăcărare proaspătă. Aţi uitat oare ce spunea Ieremia cel care a plâns aşa de frumos pe zidurile dărâmate ale cetăţii sfinte? Nu spunea el, rea vor veni zile întru care Domnul va ridica, odraslă dreaptă lui David şi va împăraţi ca împărat şi va înţelege şi va face judecată şi dreptate pe pământ. În zilele acestui împărat se va

mântui Iuda şi Israil şi El va stăpâni de la mare până la mare şi de la râuri până la marginile pământului”…

— Isaia, continuă Suzana, spune că numele lui va fi Emanoil, nu e aşa?

— Crezi tu că acest amănunt are vreo importanţă? întrebă Veronica, amintindu-şi că numele celui pe care lumea îl socotea Mesia este Iisus Hristos.

— Eu nu ştiu câta importanţă ar trebui să aibă aceste amănunte, răspunse Suzana, dar e clar că ele întruchipează toată nădejdea noastră în acest Mesia care va întemeia o împărăţie fără sfârşit. Domnia lui va stăpâni împărăţii mult mai mari şi mai bogate decât această nevolnică Palestina, în care romanii îşi fac de cap şi ne ucid ca pe omizi.

— Stăpână, interveni iarăşi Naomi, cam tot aşa vorbea şi stăpânul meu Nicodim. E încredinţat că acest Nazarinean este cu adevărat acel Mesia de care vorbesc profeţii. Respectul lui pentru proroc este deosebit, cu totul deosebit şi adeseori încearcă să ne încredinţeze şi pe noi că El este acel Mesia pe care îl aşteaptă neamul nostru. Ne-a mai spus cum, nu de mult, Nazarineanul l-a căutat acasă şi cum au stat o noapte întreagă de vorbă despre împărăţia cea nouă pe care vrea s-o întemeieze şi în care să creadă tot omul.

— Şi ce socotiţi voi, o să fie uşor să întemeieze o asemenea împărăţie? întrebă Suzana.

— Deocamdată cei săraci, cei necăjiţi în lumea asta, sunt de partea lui, răspunse Naomi. L-am auzit odată spunând că înaintea lui Dumnezeu toţi oamenii sunt egali. Asta înseamnă că eu, deşi sunt o sclavă, sunt egală cu stăpâna mea înaintea acestui proroc.

31

— Naomi, ce spui tu? căută s-o oprească la timp Ursula, care nu prea pricepuse cum Suzana şi fiica ei puteau fi aceleaşi înaintea acestui Dumnezeu. Tu eşti un copil şi n-ar trebui să te amesteci în astfel de vorbe.

— Şi pentru care pricină, mamă?

— Pentru că, vezi tu, nu se ştie cum va sfârşi acest proroc şi dacă mâine va fi el împărat în locul Irozilor. Şi atunci, fata mea, ai putea suferi pentru o vorbă ca asta şi eu n-aş vrea să pătimeşti.

— Dar bine, mamă, se apără ea cu hotărâre, ceea ce spun eu, ştie şi spune toată lumea. Şi atunci, ce găseşti rău într-o vorbă ca asta?

Cum Ursula înţelegea că era datoria ei să-şi apere copila de nişte închipuite necazuri, reluă cu o nouă îndârjire:

— Naomi, chiar dacă e aşa, tu nu ar trebui să uiţi că lumea asta niciodată nu spune toate câte ştie. Mai întâi, pentru că sunt vorbe care se pot întoarce împotriva ta şi nu e bine… apoi, pentru că… pentru că, mă înţelegi tu, nu toate vorbele pot fi pe placul tuturor…

— Ursula, interveni atunci Veronica, te încredinţez că la nevoie, Naomi va şti cum să se descurce de asemenea vorbe. Fii liniştită, căci eu socotesc că astfel de vorbe le ştiu acum şi copiii din faşă, nu numai cei mari. Iată, ceea ce spune Naomi, am auzit şi ştim şi noi şi ele nu ne înspăimântă cu nimic… fii fără grijă, căci nu i se va trage niciun necaz dintr-o vorbă ca asta, sfârşi ea. Socotind că Suzana avea dreptate şi că, deci, Naomi nu spusese nimic rău, bătrâna slujnică tăcu şi, cedând, făcu semn fetei să-şi continue povestirea.

Aşezându-se la picioarele celor două femei, Naomi începu cu un glas moale, domol:

— De ziua marelui praznic al Paştelui, a fost şi Naza-rineanul acela la templu. Şi cum ştiţi, este datina ca de ziua asta oamenii să aducă jertfe, cumpărând animale pe care preoţii le înjunghie şi le ard. Pentru unii aceasta este o afacere rău mirositoare.

Era obiceiul ca de Paşte, fiecare iudeu să ia parte la slujba religioasă de la marele templu din Ierusalim. Praznicul ţinea şapte zile, vreme în care preoţii templului

aduceau sacrificii sângeroase, jertfind un număr de animale mai mari sau mai mici. În templu într-una din laturile sale nu se găseau numai cei care vindeau animalele de sacrificii, ci şi zarafii, schimbătorii de bani de care era nevoie pentru aceşti iudei care în viaţa lor de toate zilele foloseau mai multe feluri de monedă.

Splendoarea templului – lucrat cu mozaic cum numai Roma mai avea – făcuse să fie socotit marele lăcaş al iudaismului, dar neguţătorii vremii socotiseră că este şi un mare lăcaş de afaceri şi iată pricina pentru care unii spuneau că el este un loc rău mirositor: intrau şi ieşeau din el în o săptămână de zile nu mai puţin de două milioane de iudei.

— De Paşte, continuă Naomi, a fost şi Nazarineanul. Şi între El şi zarafi, nu ştiu din ce pricini, se iscă o ceartă şi prorocul, fără să se teamă de ei, le răsturnă mesele şi cutiile, făcând să cadă pe jos drahme,

dinari şi ţechini, bani buni sau bani falşi. Apoi, dezlegă animalele de jertfă şi slobozi porumbeii şi păsările din colivii, după care, luând un bici de frânghie începu a izbi pe neguţători şi schimbătorii de bani.

Surprinsă şi oarecum neîncrezătoare, Veronica zise:

— A făcut El asta, Naomi?

Tot atât de contrariată întrebă şi Suzana la rândul ei:

— Şi ei nu s-au împotrivit?

— Nu, bunele mele stăpâne, nu. Şi tocmai asta e de mirare. A plecat fiecare cum a putut. Dar aurind Hilcias, marele vistiernic al templului acela care m-a întrebat între patru ochi dacă nu cumva şi-s tăpânul meu face parte din ucenicii lui – veni înconjurai de slujitorii templului şi-l întrebă:

— Cu ce drept faci tu asta?

— Şi nici Hilcias cu oamenii lui n-au pus mâna pe El? întrebă Ursula stăpânită de o oarecare emoţie.

— Nu, mamă, nu. S-au temut toţi de El şi nimeni nu ştia de ce se tem. Ştiţi ce le-a spus?

— Ai fost tu acolo, în ziua aceea?

— Nu, nu am fost eu, ci stăpânul meu, Nicodim; el ne-a spus toate câte s-au întâmplat atunci la templu

— Nicodim, zici? întrebă Suzana.

— Da, stăpână, fariseul Nicodim.

— După câte ştiu eu, reluă aceasta, el este un om cu vază în Ierusalim; e unul din cei şaptezeci de membri ai marelui sinedriu. Aud că guvernatorul Pilat l-a însărcinat cu supravegherea şi administrarea noului apeduct al oraşului.

— Asta face, stăpână, încuviinţă Naomi.

— Şi ce s-a mai întâmplat cu Hilcias, ce i-a zis?

— A, da… Nazarineanul nu s-a temut nici de Hilcias şi nici de slujitorii lui şi i-a spus:

— Dărâmaţi biserica asta şi în trei zile o voi ridica de faţă cu voi.

— Şi n-a luat nimeni seama la hula pe care El a adus-o lui Iehova? întrebă Ursula. Vezi tu, Naomi, pentru ce ţi-am spus eu că tu nu trebuie să te amesteci în chestiuni ca acestea, care nu ştii cum o să sfârşească. Cine ştie dacă mâine nu vei fi chemată ca martoră împotriva Nazarineanului, căci eu socotesc că mai marii noştri nu vor

lăsa astfel aceste lucruri.

— Dar înţelege, mamă, nu eu am fost atunci acolo, ci stăpânul meu.

— Şi de unde ştii că tu nu vei cădea înaintea stăpânului tău? stărui aceasta cu aceeaşi îngrijorare.

— Fii liniştită, Ursula, interveni Suzana; fata ta va şti să se descurce de se va întâmpla vreun necaz. Şi? zise ea privind spre Naomi.

— Nazarineanul nu s-a temut nici atunci când Hilcias i-a spus că templul a fost făcut nu de un om, ci de zece mii de lucrători şi o mie de preoţi şi nu în trei zile, ci în patrusprezece mii de zile, fără nopţi. În urma acestei întâmplări aud că multă lume a trecut de partea lui, dar că şi vrăjmaşii lui au hotărât că dacă nu vor termina cu El îşi vor tunde bărbile şi nu vor mai intra în templu. Numai că Nazarineanul aflând că au de gând să se răzbune, a plecat de atunci din Ierusalim şi acum nu ştie nimeni unde se află.

Veronica ascultase tăcută şi deodată gândul ei alunecă pe acel drum plin de praf şi soare dintr-o zi de aprilie când îl întâlnise şi când se întâmplase ceea ce se

— 34

Întâmplase. De aceea, prinsă de un sentiment de admiraţie pentru El, zise:

— Poate că eu ştiu, Naomi, unde e El acum, dar e mai bine ca tu să nu ştii.

— Şi pentru care pricină, buna mea stăpână? întrebă ea nedumerită.

— Pentru că… ezitând şi totuşi continuând – eu ştiu dacă tu eşti cu El sau împotriva lui, Naomi. Tu ai vorbit aici şi de Hilcias şi de Nicodim şi eu ştiu că oamenii din tagma lor îl urăsc şi-i stau de-a curmezişul în tot ce face, în tot ce spune.

— Nu, buna mea stăpână, se apără fata cu însufleţire, eu te rog să ai încredere în vorbele mele şi să nu mi le pui la îndoială. Eu cred că El este un om bun şi drept, cu milă pentru cei săraci, bolnavi şi umili. Prea a tămăduit mulţi suferinzi şi prea ţine partea celor mulţi. De aceea îl urmează atâţia şi cred în El. S-ar putea ca într-o bună zi numărul lor să nu-l mai ştie nimeni şi lumea să fie mai aproape de El decât de Moise.

— Tu nu vorbeşti ca un iudeu, Naomi, luă seama Veronica.

— Stăpână, eu nu ştiu cum vorbeşte un iudeu, dar, crede-mă, îmi

iubesc legea şi-i împlinesc litera, deşi aş vrea ca legea noastră să-mi dea ceva mai mult.

— Ce nu-ţi place în legea lui Moise? zise Veronica mirată de vorbele fetei.

— Uite, stăpână, o poruncă cu care eu nu mă împac. Moise ne-a cerut să-l iubim pe prietenul nostru şi să-l urâm pe vrăjmaş, pe cel ce ne face rău şi eu zic că aşa ceva nu e drept. Eu găsesc că e lipsită şi de omenie şi de morală. Iar legea talionului e şi mai nedreaptă, căci ea îmi cere să mă răzbun pentru o nedreptate pe care mi-a adus-o cineva. Auzi ce spune legea asta: „dinte pentru dinte şi ochi pentru ochi”… nu e aşa că este o lege fără omenie?

— De unde ştii tu astea, Naomi? întrebă Veronica surprinsă de vorbele ei.

— De la stăpânul meu, Nicodim; el ne vorbeşte uneori despre asemenea lucruri.

— Şi nu se teme?

— De ce să se teamă? Şi de cine? răspunse fata cu îndrăzneală. De noi, n-ar avea nicio pricină. Poate de

alţii, ştiu eu? Uite, vistiernicul Hilcias a vrut să-mi dăruiască odată câţiva sâcâi de aur să-i spun ce se petrece în casa stăpânului meu. Bineînţeles, n-am primit, căci socotesc că nu e demn de un om să-i trădeze pe aceia din mina cărora mănâncă o bucată de pâine.

— Dar ce, stăpânul tău este prieten cu acest Nazari-nean? zise Ursula.

— Eu n-aş putea spune aşa ceva, dar şi stăpânul meu şi casa lui vorbesc cu mult respect despre Nazarinean şi tot asta fac şi eu… eu cred în vorbele şi în faptele acestui proroc. Şi asemenea mie sunt mulţi.

Veronica şi Suzana schimbară tainic priviri cu înţelesuri cunoscute doar lor, ca şi cum ar fi vrut să ştie dacă puteau avea încredere în fiica Ursulei. Aceasta, neluând – seama, continuă:

I într-o seară, Nicodim ne vorbi despre nişte lucruri cu totul necunoscute nouă. Ne spunea anume cum el însuşi l-a auzit pe Nazarinean vorbind despre o nouă lege a iubirii, cerându-le oamenilor să-i iubească pe cei ce le fac rău, să-i binecuvânteze pe cei ce i-au blestemat cu vorbe de ocară şi să se roage pentru cei ce i-au nedreptăţit vreodată. Iar când cineva l-a întrebat pe cine trebuie să socotim noi a fi aproapele nostru, Nazarineanul a spus această

parabolă: un om se ducea de la Ierusalim la Ierichan. Pe drum l-au prins nişte tâlhari care l-au jefuit şi l-au bătut, lăsându-l aproape mort. Din întâmplare, pe acest drum a trecut, mai întâi, un preot şi mai apoi şi un levit, dar niciunul nu a sărit în ajutorul lui. Mai târziu a trecut şi un samarinean care, văzându-l aşa de nenorocit, se apropie de el, îi legă rănile şi-l duse la han rugându-i pe cei de acolo să aibă grijă de el. Iată dar, care din cei trei este aproapele celui căzut între tâlhari?

— Firește, cel care a avut milă de bietul om, grăi Ursula, încântată de întâmplarea aceea pe care o socotise nespus de frumoasă.

— Da, Ursula, aşa este, căci samarineanul a ajutat un om căzut în necaz pe care nici nu-l cunoştea măcar.

Despre aşa ceva vorbea şi Caius de pe uliţa noastră pe care Nazarineanul l-a tămăduit, făcându-l să vadă, căci bietul om era orb. Apoi, tăcând preţ de câteva clipe, prinsă de propriile gânduri, continuă:

— Iată o poruncă pe care legea noastră nu o cunoaşte: porunca dragostei pentru toţi, chiar şi pentru aceia ce nu sunt de un neam cu tine. Eu cred că o asemenea poruncă, nu este scrisă în toate religiile acestei lumi. Cum vedeţ: „dragostea asta pentru om nu are nici oprelişti şi nici margini. Câtă deosebire între porunca lui Moise şi porunca acestui proroc! Nu vi se pare că Nazarineanul este mai presus decât Moise care ne-a dat o lege la care noi ţinem? Ce zici, Naomi?

— Stăpână, eu nu sunt în stare să văd şi să judec astfel de lucruri, dar cred că ai dreptate să cred că aşa este. Eu însămi l-am auzit pe Nicodim vorbind cam tot aşa când ne cerea să ne iubim semenii, chiar şi atunci când ei ne dispreţuiesc şi ne urăsc. Să-i iubim pe toţi şi cu orice chip, căci toţi suntem fiii aceluiaşi Dumnezeu. A schimba răul în bine şi ura în dragoste, nu e puţin şi lată, legea noastră nu s-a gândit că se poate şi asta.

— E frumos ceea ce spune El, Naomi, luă seama Veronica, dar această măsură a dragostei e greu de împlinit* Ştiu, am auzit că Nazarineanul a spus aşa ceva şi pe muntele Hurum-Hattin. Mulţi au numit cuvântarea de atunci predica fericirii, căci El şi-a început cuvântarea sa prin a lăuda pe cei săraci cu duhul, pe iubitorii de pace şi pe cei milostivi; pe cei care suferă pentru dreptate, pe cei curaţi la suflet, precum şi pe cei ce vor suferi pentru împlinirea învăţăturii lui. E vorba despre cuvântarea pe care El a rostit-o în primăvara trecută, pe micul munte.

— Tu, Veronica, ai fost acolo? întrebă Suzana dornică să afle noi amănunte.

— Nu, nu eu am fost acolo, ci alţii, mie mi-a vorbit despre asta Caius, orbul despre care v-am spus.

Într-adevăr, ceea ce Iisus vorbise acolo avea să însemne marele catehism al bisericii creştine şi oamenii erau în măsură să tălmăcească şi să caute să înţeleagă această poruncă nouă, necunoscută până atunci. El a cerut ca omul să pună mila şi dragostea în slujba aproapelui, să ajute pe cel năpăstuit şi asuprit, să iubească pe cel păcătos şi să mângâie pe cel întristat. El este cel care ceruse o lacrimă pentru plânsul nevolnic al celui obidit, toate acestea ajutându-l pe om să vadă acea împărăţie a adevă

rului, a binelui şi a frumosului. Dar câţi aveau să înţeleagă aceste adevăruri, să ţină seama de ele, să le împlinească şi să le pună la temelia vieţii?

— Da, reluă Suzana, o fi frumos ce spune acest Nazari-nean, numai că sunt mulţi printre noi care afirmă că această cuvântare a sa este un atac împotriva legii şi o aspră judecată asupra orânduirii noastre morale. De altfel, aud că pe farisei îi atacă în toate cuvântările şi că nu-i cruţă pe niciunul. Îi atacă pentru vorbele şi faptele lor, pentru postul şi rugăciunea pe care le fac de ochii lumii, numindu-i morminte frumos văruite pe dinafară, dar pline de tot felul de necurăţenii pe dinăuntru. Se vede că nu-i cunoaşte ce fel de oameni sunt…

— Crezi tu asta? se miră Veronica.

— Altminteri n-ar sta în calea lor. Ar trebui să-i lase în pace şi să se ferească de ei, căci tot sumeţindu-se împotriva lor nu o va scoate bine până la capăt.

— Iată, reluă Veronica, unii îl socotesc un răzvrătitor, un om care vrea să strice legea lui Moise şi să-i înlăture pe proroci. Ba, aud că nu demult s-a certat iarăşi cu ei şi că fariseii erau gata să-l ucidă cu pietre; a scăpat, ajutat de nişte prieteni care i-au înlesnit fuga, ascunzându-l sub sprânceana muntelui.

— Era de aşteptat aşa ceva, interveni la rândul ei Suzana. Îi atacă oriunde şi oricând şi-i învinovăţeşte de toate relele ce au loc în lume. Aud că vorbind despre post şi rugăciune, i-a atacat iarăşi, spunându-le oamenilor să nu li se asemene lor, ca unii care îşi smolesc faţa şi se arată trişti şi posomorâţi ca să-i vadă lumea că postesc şi se

roagă în văzul lumii pe la răspântii şi în mijlocul adunărilor. Dacă e aşa, atunci nu e firesc ca fariseii să-l urască şi să pună la cale uciderea lui? sfârşi aceasta.

— Fireşte că da, încuviinţă Ursula.

— De altfel, acelaşi lucru au încercat şi la Ierusalim, spuse Naomi la rândul ei. Şi nu se ştie dacă până la urmă nu vor izbuti.

— Se poate, Naomi, reluă Suzana cu aceeaşi însufleţire. Fariseii au jurat că dacă nu vor scăpa de El, îşi vor tunde bărbile, în semn de protest şi mânie.

38

— Iată de ce acum îi ocoleşte şi-i place să stea mai mult pe malurile Tiberiadei, unde-l găseşti, de obicei, printre pescarii lui, preciza Veronica, răspunzându-i abia acum celei ce voise să ştie unde se află Nazarineanul.

— Aşadar, aici este, zise Naomi bucuroasă.

— Da, Naomi, pe aici trebuie să fie; pe aici, prin jurul Tiberiadei. Ar putea fi în Capernaum, în casa lui Matei Vameşul sau a pescarului Andrei, prietenii săi.

— Naomi, ce ai tu nevoie să ştii unde este Nazarineanul acum? spuse cu glas dojenitor Ursula. Mărturiseşte cinstit, nu cumva tu eşti iscoada acestui Hilcias?

— Mamă, o poţi bănui tu pe fiica ta de aşa ceva? se apără ea contrariată de suspiciunea care plutea nevăzută. Mă crezi tu în stare să fac rău unui om care n-a făcut nimic rău? Doar n-o să spui că şi eu fac parte din tagma fariseilor. Şi apoi, dacă vorbele Nazarineanului îi supără pe aceşti oameni, cu ce preţ aş deveni eu apărătoarea lor?

— Cu acel preţ dat de vistiernicul templului, Hilcias al tău, care a vrut să te cumpere cu câţiva sâcâi, susţinu îndârjită bătrâna.

— Oh! mamă, ce aspru îţi judeci fiica! Nu uita, sunt sângele tău. Şi cum tu nu ţi-ai trăda stăpânii pe care-i slujeşti, află că nici eu nu voi săvârşi o asemenea nelegiuire.

A fost nevoie să intervină Veronica; luându-i apărarea, rosti cu alt glas:

Nu, Ursula, fii liniştită; Naomi nu poate fi iscoada nici unui Hilcias… o iscoadă nu vorbeşte cum vorbeşte ea… crede-mă, Naomi ştie a păstra o taină, chiar dacă i-ar fi viaţa în primejdie de moarte.

— O! buna mea stăpână, mă bucur de vorbele ce aud despre fiica mea, răspunse cu mândrie şi demnitate Ursula. Dacă aş şti că nu e

în stare să ţină o taină, cât sunt de bătrână, aş ucide-o şi nu mi-ar pare rău de aşa faptă. La aşa fată, aşa faptă.

— Fii liniştită, Ursula. Nici Irod Antipa şi nici fariseii care-l vrăjmăşesc pe Nazarinean, nu vor afla nimic de la Naomi, reluă Veronica cu voce domoală şi împăciuitoare.

Urmară, apoi, câteva clipe de tăcere care vădeau cumpăna unor gânduri tainice. Înfrângând neliniştea, cu mândrie, Veronica spuse:

39

— Naomi, vorbele despre Nazarinean vădesc îndeajuns că şi tu şi stăpânul tău sunteţi de partea lui şi că-l iubiţi. Ei bine, află că şi noi suntem de partea lui. Mai mult chiar, tu nu ştii cât de recunoscătoare îi sunt eu acum.

— Cum vine asta, stăpână? Ce vrei să spui? întrebă ea, neînţelegând îndeajuns ceea ce-i spusese.

— Poate că îţi mai aminteşti tu, Naomi, cât am suferit eu vreme de doisprezece ani… ei bine, află, mulţumită lui acum nu mai sufăr. Şi, bucuroasă că are prilejul ca să vorbească iarăşi despre Nazarihean, Veronica povesti cum, întâlnindu-l pe drumul Capernaumului, s-a vindecat atingându-se numai de hainele lui.

— Aşadar, aceleaşi lucruri, aceleaşi minuni şi aici, zise Naomi. Eu însămi am văzut un slăbănog şi un paralitic în Ierusalim care-l mărturiseau şi-l proslăveau pe Nazarinean ca pe un mare binefăcător. De altfel, mulţi bolnavi şi oropsiţi îl urmează şi i se alătură, aşteptând să-şi pună mâinile pe capetele lor, ştiind că se vor însănătoşi.

— Da, Naomi, da. El mi-a dăruit această sănătate" şi nu ştiu cum să-i mulţumesc, căci El n-a cerut şi n-a primit de la nimeni, nimic. Se îngrijeşte aşa de puţin de şine însuşi şi este aşa de sărac, încât nici măcar casă de locuit nu are. Doarme pe la prieteni, sau poate şi în bărcile pescarilor printre care stă mai toată vremea. Se vede că aceia care-l urăsc nu ştiu asta, căci altminteri i-ar da pace şi nu i-ar mai căuta pricini de ceartă.

— Îţi mulţumesc, buna mea stăpână. Acum ştiu unde trebuie să-l caut şi, sunt sigură, îl voi găsi. Nu-l. caut pentru mine, ci pentru Narcisa, sora stăpânului meu, care zace bolnavă în pat. Şi îţi jur că dacă îl voi găsi acolo, voi şti să păstrez o taină, căci doar atâta lume are nevoie de Nazarinean şi nu eu îl voi da pe mâna vrăjmaşilor.

4.

Printr-un capriciu al întâmplării, sau prin acel renghi pe care

soarta îl pune, uneori, lucruiilor făcute de mâna omului, pe ruinele bătrânului castel al unui asmoneu: – 40

cândva puternic şi temut – se înălţau acum nişte case, pe care iudeii, spre a le deosebi de ale lor, le numeau cu un cuvânt grecesc, porneion. Felul de viaţă şi moravurile acestor case nu se deosebeau prea mult de al celorlalte case din cele zece orăşele de pe malul Tiberiadei, numite laolaltă iarăşi cu un cuvânt grecesc, Decapole. Printre acestea era şi Tiberâada, în care Irod Antipa îşi avea reşedinţa împărătească într-un palat de toată frumuseţea. Într-una din aripile palatului era comandamentul garnizoanei imperiale în care lucrau, între alţi mulţi ofiţeri, şi Pandera şi Stihus, cei care într-o bună zi aveau să se vrăimăşească până într-atât încât unul avea să moară ucis de sabia celuilalt.

Irod Antipa era fiul lui Irod cel Mare şi al samari-Dencei Maltace; el ridicase acest orăşel cu multă grabă şi cheltuială, dar şi cu mult gust. Dorind să fie pe plăcui Romei, stăpânilor lui, numise oraşul după numele bătrânului Tiberiu, dându-i nume roman. Odată clădit, oraşul se trezi peste noapte cu câteva porneioane care se înmulţiră, îndeajuns de repede în întregul Decapole ele pe ţărmul lacului Ghenizaret, numit şi el de acum marea Tiberiadei.

Iar pomeioanele nu erau decât nişte case în care femei, mai mult sau mai puţin tinere, dar toate din gros sulemenite, împlineau poftele bărbaţilor de pretutindeni, dar mai ales pe cele ale soldaţilor din garnizoana romană sau din garda personală a acestui Irod, căruia îi plăcea să trăiască după obiceiul Romei.

Deosebirea între porneioane nu era prea mare. Ea venea de acolo că unele case erau mai arătoase şi că unele femei erau mai tinere sau mai frumoase, dar poate că nu toţi bărbaţii vedeau asta. Camerele aveau, invariabil, aceeaşi mobilă, aceleaşi perdele roşii în fereastră sau la uşă şi toate exalau acelaşi miros de băutură şi acru. Preţul unei „vizite" era de patru drahme; al unei nopţi, de trei ori pe atât. Comună era clientela acestor porneioane care, invariabil, era alcătuită din aceiaşi soldaţi, funcţionari, imperiali, toţi cinstiţi dar curioşi, bătrâni nărăviţi care se întikiesc la aceeaşi femeie cu propriii lor nepoţi, borfaşi de rând, tâlhari fugiţi din temniţe şi mulţi pescari. Toţi, bolnavi sau sănătoşi, se întâlneau în braţele aceleiaşi femei.

41.

aleasă în grabă, cu gust sau la întâmplare, convinşi dinainte că,

beţi sau pe trezie, nu vor fi refuzaţi.

— N-are rost, îşi ziceau ele, căci doar pentru asta stăm aici! De aceea, îi acceptăm pe toţi, zâmbind fiecăruia, ciudat, sterp şi ireal, primind dinainte plata ce li se cuvenea şi tolănindu-se lasciv şi leneş pe patul cald încă de trupul şi pofta celui sosit cu un ceas mai devreme.

Era după-amiază. Soarele-şi trimitea razele în mii de suliţe pe străzile prost pietruite şi pline de praf de la periferia oraşului. Oamenii stăteau închişi în case, neputând îndura arşiţa zilei. Porneionul, pe care femeile cinstite îl ocoleau cu grijă şi se fereau să locuiască în preajma lui, la ora aceea plină încă de zăpuşeală încă nu se trezise la viaţă. Viaţa sau rostul lui, era mai mult noaptea decât ziua, iar femeile dormeau plictisite sau obosite, visând iubiri de o clipă sau nădăjduind că se va găsi vreun străin să le scoată de aici şi să le ducă cine ştie unde.

Ziua aceasta era în mare cinste la iudei, căci era în 7 ale lunii Sivan, în care se sărbătorea ziua secerişului. Ea avea un anumit ritual, trebuind să aducă rugăciuni de mulţumire lui Iehova pentru primele roade ale câmpului, făcându-se anumite sacrificii de împăcare. Dar mai însemna ceva: ea amintea de ziua când Moise, pe muntele Sinai, a primit din mâna lui Iehova tablele legii. Era, deci, o zi de odihnă, dar şi de sfinţenie, în acelaşi timp. Femeile din porneion ştiau asta şi ca atare se fereau să-şi pân-gărească trupul, nesocotind porunca sfântă. Ştiau că nesocotiseră o altă poruncă: aceea care le cerea „să nu fii desfrânat". Acum, se fereau să calce şi pe aceea care le cerea ca în ziua de odihnă a omului şi a lui Iehova nici bărbatul, nici fiica, nici slujnica şi nici asinul să nu săvârşească vreun lucru, căci asta însemna o jignire adusă legii. Firește, Maria Magdalena, ca bună evreică, cunoştea rânduiala legii, dar o uitase demult. Opreliştea aceasta nu o mai impresiona. Această zi era cea de a treia de când, fugită cu Marcellinus, dansatorul de la circul Bazianos, nu voia să părăsească nici patul şi nici pătimaşa lui dragoste. Fugise, sătulă de dragostea lui Pandera cel plin de sine, mai mult dornică de ceva nou, decât plictisită de dragostea ofiţerului. Ea ştie bine cât de mult îi ura Pandera pe

Iudei, dar ei nu-i păsa de această ură, ştiind că e greu să-i poată ucide pe toţi. Chiar dacă ai ucide unul – şi el omo-râse câţiva – peste noapte va învia şi vorba lui Antonio, a doua zi îţi va vinde ţie, ucigaşul lui, giulgiul în care tu l-ai îngropat.

— Cum vine asta? întrebase Pandera.

— Vine bine; se vede că tu încă nu-i cunoşti. Dacă nu ştii să te fereşti de ei şi nu stai cu ochii în patru, te-ai dus pe lumea cealaltă. Nu uita, în fiecare zâmbet de-al lor e o răzvrătire deghizată şi-n mâna ce ţi-o întinde stă ascuns un pumnal. Se furişează ca şacalul şi te ucide cum ucide vulpea pasărea… obişnuit te atacă din umbră, căci asta este soarta stăpânitorilor în ţările supuse lor.

— Poate că n-ar trebui să se plângă chiar atât de noi, spusese cu oarecare şovăială Pandera.

Cu toate acestea, Pandera o adora cu o pasiune rară. Îi cunoştea capriciile, dar i le îndura şi-i rămânea acelaşi credincios statornic ca unul care socotea că n-ar putea trăi fără ea măcar o zi. Ea ştia bine toate astea, dar mai ştia ce avea de făcut, ca la nevoie, să-l îmbuneze, ferindu-l de vreun gând sau faptă necugetată. Ştia că armele femeii sunt mai puternice decât armele oricărui brav ostaş şi asta îi umplea inima de orgoliu, făcând-o să se creadă atotstă-pânitoare.

Vreme de trei zile, Maria Magdalena nu făcuse altceva decât să asculte mărturisirile de dragoste ale lui Marcellinus. Înflăcărate ca spovedania oricărui tânăr, mărturisirile lui o amuzaseră, pentru că prea era obişnuită cu ele. De când plecase din Magdala auzise destule vorbe de dragoste despre care ştia bine că până la urmă nu rămân decât nişte biete vorbe şi atât. Ştia prea bine cum să-şi păstreze o dragoste şi de aceea făcea să învieze în glasul ei modulaţiuni noi, dând în acelaşi timp trupului arcuire nouă.

Dar, iată că în ziua aceea în care iudeii prăznuiau sărbătoarea secerişului, un bărbat între două vârste, în uniformă de ofiţer roman, intră în porneionul în care frumoasa din satul Magdala stătea ascunsă de trei zile cu dansatorul de la circul Bazianos. Aşa ceva era cel puţin neobişnuit, căci femeile se fereau să doarmă cu un bărbat în ziua praznicului. Totuşi, dacă în ziua asta un o fi

ţer roman ar fi cerut o femeie, aceasta se supunea, altminteri ar fi însemnat să se stârnească scandal, căci pe străin nu-l interesa cu nimic opreliştea legii.

O femeie scundă şi grasă, cu ochi albaştri şi în afară de orice vârstă, îl întâmpină, zâmbindu-i şters. Teama de străin o stăpâni de îndată şi acum încerca să-şi stăpânească tremurul imperceptibil al bărbiei groase – din care nişte fire lungi de păr atârnau impresionant de neplăcut – dar nu reuşi.

— Doriţi o fată? întrebă, frământând nervoasă – mâinile. Ofiţerul privi în jur, ca şi cum ar fi căutat ceva. Apoi, rosti îndeajuns de supărat:

— O caut pe… târfa din Magdala. Şi tăcu iarăşi. Femeia scundă şi grasă, cu ochi albaştri şi bărbia dublă, răspunse abia stăpânindu-şi teama:

— Maria nu lucrează la mine.

— Nu asta ţi-am cerut, zise el răstit. Spune-mi, unde este?

— Da, măria ta, este aici, mărturisi ea căutând să evite un scandal… acolo, arată ea cu mâna, adăugând:

— Ar trebui să ştiţi că nu este singură.

Auzind şi acest amănunt, ofiţerul roman nu părea deloc surprins; se vede bine că ştia mai dinainte asta.

— Dansatorul de la Bazianos, nu-i aşa?

— Poate… e un tânăr tare chipeş… aproape un copil.

— El e, murmură ofiţerul roman ducând mâna spre sabie, ca şi cum ar fi vrut să-şi arate anumite gânduri faţă de tânărul acela chipeş. Femeia scoase un ţipăt înăbuşit, cuprinsă de o spaimă neputincioasă. Totuşi, găsi o fărâmă de curaj, de care nu se credea în stare şi, apropiindu-se, rosti cu glas plângăreţ şi mieros în acelaşi timp:

— Te rog să nu-i faci niciun rău acestui copil. Nu uita că azi este o mare sărbătoare pentru noi şi m-ar înghiţi gheena dacă ai face vărsare de sânge în casă. Legea opreşte aşa ceva.

— Dar dezmăţul îl îngăduie? zise el privind-o înfierbântat.

Femeia nu răspunse. Îşi plecă fruntea ruşinată, prinsă de spaimă. Auzind glas de bărbat şi înţelegând că era Pandera, Maria Magdalena ieşi nechemată din cuibul ei de dragoste. Avea părul răvăşit şi cămaşa lăsa să se vadă

un sân alb pe care zăcea sărutarea pătimaşă şi purpurie a dansatorului.

Pandera o privi blând şi învins, iluminat de o bucurie adâncă. Ochii i se iluminară subit de o fericire nespusă şi mânia se stinse ca alungată de o forţă magică. Femeia îi întinse un obraz cald, catifelat şi măsliniu, pe care şi-l atinse uşor de al său, spunându-i:

— Pandera, tu aici?

— Maria, Maria mea din Magdala!… de când te caut! rosti cu şoaptă tandră cuprinzându-i mijlocul. Iar ea îi răspunse în acelaşi fel,

acceptându-i îmbrăţişarea şi zâmbindu-i lung şi afectuos:

Femeia scundă şi grasă cu ochi albaştri, răsuflă uşurată înţelegând că de acum nu o mai ameninţă nicio primejdie. Iar Maria reluă pe aceiaşi ton, învăluindu-l într-o privire voluptuoasă, ameţitoare:

— Şi eu te căutam, Pandera… uite, mă îmbrac şi mergem.

— Şi dansatorul?

— Ştiai? zise ea fără mirare.

— Fireşte că ştiam.

— Pandera, nu e aşa că nu te vei atinge de el? stărui femeia, luându-i mâinile şi privindu-l cald şi rugător, reamintindu-şi de moartea lui Stihus.

— Nu, Maria, nu mă voi atinge de el, căută acesta s-o liniştească. Îi zâmbi fericită şi fugi în camera cu perdele roşii, să se îmbrace.

— Ce faci, Maria? o întrebă Marcellinus privind-o cum îşi caută hainele.

— Plec, Marcellinus… hai, fii bun şi ajută-mă să mă îmbrac.

— Cine te aşteaptă afară?

— Pandera…

— …legatul garnizoanei? – îl cunoşti?

— Da… l-am văzut la circ…

Maria parcă nu auzise răspunsul; continua să se îmbrace cu o grabă ce nu era în firea ei. Avea atâta îndemânare în a-şi aranja o fundă sau o năframă, că pe Marcellinus îl uimea pur şi simplu. El găsea că Maria era nespus de frumoasă şi-şi spunea de multe ori că puţine

femei îi semănau. Sandalele cu broderii de argint îi îmbrăcau piciorul mic, dându-i o distincţie cu totul aparte. Peplumul de mătase albastră tivit cu roşu şi alb, cu mâneci largi şi despicate era de o eleganţă pe care puţine femei o aveau. Cingătoarea care-i strângea şoldurile avea capac de aur peste care două rubine revărsau văpăi de ioc. Părul – din care scăpase o şuviţă rebelă – era strâns cu o banta de mătase, peste care perle albe de Damasc străluceau într-un puternic contrast de alb-negru. Erai într-adevăr, o femeie minunată, plină de farmec şi graţie. Sfârşind cu îmbrăcatul, înainta încet, legănându-şi faldurile plepumului în ritm de dans şi ispită.

— Eşti cea mai frumoasă femeie din Decapole, şopti băiatul, cuprinzând-o în braţe. Ea zâmbi uşor, şi-şi culcă leneş capul pe umărul

lui.

— Iar tu eşti un copil, răspunse ea desprinzându-i-se din braţe.

— …care te iubeşte cum nu te-a iubit nimeni, adăugă el cu glas liniştit. Privindu-l cu un aer grav, Maria şopti:

— Dacă mă iubeşti, ia-mă de aici.

— Unde?

— Unde vrei tu; aş merge oriunde. Acolo unde nimeni nu spune nicio prostie, unde nimeni nu vorbeşte nici de moarte, nici de viaţa viitoare. Vreau să iubesc… acolo poate că nu te-aş iubi decât pe tine.

— E adevărat ce spui, Maria?

— Da… de ce te îndoieşti? Nu s-ar putea să fugim de aici chiar în noaptea asta?

— E cu putinţă ceea ce-mi spui? Oare să am eu dreptul la atâta fericire? – rosti înfrânt de emoţie.

— De ce nu? Mă crezi? vreau să plec de aici, nu mai pot rămâne, mă auzi?

— Maria, îţi jur, dă-mi răgaz trei zile şi voi rândui toate cum îmi ceri, făgădui el, robit de o neaşteptată bucurie.

— Te aştept, Marcellinus… şi acum, lasă-mă să plec, îi ceru ea, desprinzându-se din înlănţuirea lui… mă aşteaptă Pandera; trebuie să plec…

46

Ofiţerul roman, legatul garnizoanei, ardea de atâta aşteptare, dovadă că răbdarea îl pusese la o grea încercare.

— Să mergem, ceru ea, zâmbindu-i cald.

— Lectica te aşteaptă, Maria.

— N-am poftă să mă plimb cu ea, Pandera; haidem pe jos… simt nevoia de aer şi de mişcare, stărui ea şi legatul roman nu găsi niciun cuvânt de împotrivire. Dacă i-ar fi întors vorba vreunul din supuşii săi, l-ar fi prins o mie de draci, dar aşa? Maria renunţase la lectică şi el fusese de aceeaşi părere, fără să mai stăruiască. Nu-i aminti nimic de dansatorul cu nume roman şi nici de cele trei zile în care nu ştiuse nimic de ea.

La ce bun asemenea vorbe? îşi zicea el, pe drept cuvânt, când ea şi aşa făcea ceea ce vrea. De aceea, ca şi cum nu ştia de unde venea şi cu cine fusese, Pandera zise:

— Ştii, Maria, peste două zile este ziua de naştere a lui Irod… tu ştii cum petrec Irozii! E o zi de la care nu pot lipsi; aş vrea să mergi şi

tu, înţelegi?

— E porunca împăratului? întrebă ea străbătută de un gând tăinuit.

— Nu, nu Maria, e numai dorinţa mea.

— Credeam că e poruncă de sus; doar ştii că ordinelor imperiale li se dă ascultare, nu răspunsuri. Voi merge. Pandera, încuviinţă ea supusă.

— Ce mai pot adăuga cu când sunt atât de fericit că eşti alături de mine? Apoi, după câteva clipe de tăcere, cu o voce moale, rosti:

— Maria Magdalena, ţi-aş mai cere ceva dacă este cu putinţă…

— Cere-mi, răspunse ea cu indiferenţă.

— Aş vrea să fii frumoasă… strălucitor de frumoasă… dacă se poate chiar mai strălucitoare decât împărăteasa…

— Voi fi, răspunse ea, gândind aşa de puţin la patre-cerea aceea, căci altele îi erau gândurile, ca şi drumul pe care ele alunecau într-o dulce şi frumoasă rostogolire. Doar paşii îi erau aici şi ei călcau uşor şi cu băgare de seamă de-a lungul străzii prost pietruită şi plină de praf de la periferia oraşului.

47

5.

Irod Antipa era fiul lui Irod cel Mare; adică unul din fiii săi, căci el a avut zece soţii. Mama lui Antipa era samarineanca Maltace, femeie frumoasă, dar femeie frivolă şi ambiţioasă. Fiul îşi moştenea deopotrivă şi tatăl şi mama, aşa că viciile părinţilor se desăvârşiseră admirabil în urmaşul de tristă celebritate. Crud, viclean şi nestatornic, lacom, uşuratic şi superstiţios, afabil şi umil cu cei mari, dar aspru şi neînduplecat cu cei mici. Irod Antipa îşi ducea viaţa între desfrâu şi cruzime, sau între intrigi frăţeşti şi calomnii pe care le ducea personal la Roma, marelui Tiberiu.

Domnea în Galileea şi Persia şi spre a intra în graţiile stăpânului. clădi pe malul Ghenizaretului oraşul cu numele împăratului roman, Tiberiada. Trăia înconjurat de oameni asemenea lui şi printre ei se găseau şi căpeteniile garnizoanei romane cu ajutorul cărora nădăjduia să-şi mărească micul regat, în pofida fraţilor pe care-i duşmănea şi care îl pizmuiau.

Avea doi sfetnici înţelepţi: bătrânul Irineu şi cumpătatul Ptolemeu. Mulţumită lor, tânărul prinţ al Gali-îeii a realizat în micul său regat şi lucruri frumoase. A întărit puternica fortăreaţă de la

Semphoris pe care a distrusese viteazul fiu al proconsulului roman Bar, care înăbuşise răscoala lui Iuda Gaulonitul. Apoi, întâri frumosul palat de la Macheronta din care făcu reşedinţa sa. Din caicul politic se căsători cu una din fiicele marelui prinţ arab, Aretas, ridicând în cinstea împărătesei mame oraşul care-i va purta numele, Livia, în partea de sud a Mării Moarte. Prinţesa orientală, pe cât era de frumoasă, tot atât era de limbută şi cicăâitoare. Nimeni nu înţelegea – nici chiar Irod – pricina pentru care prinţesa avea o preţuire cu totul aparte pentru un soldat mic şi cocoşat din garda împăratului. E drept, gurile rele spuneau că favoritul prinţesei trebuia să afle, cu orice chip, unele taine din viaţa intimă a împăratului şi poate că aşa era: ştiindu-l meschin şi uşuratic, Irod Antipa cădea destul de uşor în braţele unor femei ce roiau ca muştele la curtea împărătească din Macheronta sau Tiberiada.

48

Oraşul strălucitor de pe malul lacului avea o aşezare minunată, plină de poezie şi farmec; de strălucirea lui vorbea până şi asupritoarea şi păgâna Romă. Dar cum o parte a oraşului fusese ridicată şi pe locul unde altă dată existase un vechi cimitir, aceasta a însemnat un nou prilej de nemulţumire pentru iudei, care găseau pricini din te miri ce. De aceea, îndemnat de sfetnici. Irod clădi case pentru străini, pentru sclavi şi săraci, pozând astfel într-un rege darnic şi grijuliu cu supuşii. Momeala era bună şi ea acoperea sărăcia şi nevoile atâtor iudei, încât oraşul pe care-l construise deveni neîncăpător. Iar palatul său era tot ce putea fi mai frumos în cele zece mici orăşele din jurul mării cu nume de roman. El fusese construit după modelul palatelor romane, folosind piatră şi marmură colorată atât la înfrumuseţarea zidurilor, cât şi la împodobirea palatului cu statui păgâne sau cu chipuri de animale sculptate.

În partea dreaptă a reşedinţei împărăteşti era un amfiteatru uriaş, cu lustre de bronz de Corint şi cu sculpturi de aur şi de argint, de o bogăţie cu totul necunoscută în această îndepărtată provincie a imperiului roman. În grădinile palatului şi în pieţele publice, frumos rânduite, se găseau statui de marmură şi colonade greceşti frumos meşteşugite, pe care nu toţi le vedeau cu ochi buni. De aceea, spre a fi şi pe placul iudeilor, construi o sinagogă de o mărime puţin obişnuită şi o bibliotecă în care a adus toate sulurile şi pergamentele ce se aflau la Semphoris, aflate în mare cinste. În sfârşit, pentru securitatea sa şi a

micului său regat, construi marea fortăreaţă a garnizoanei romane în arsenalul căreia se putea păstra armament pentru aproape o sută de mii de soldaţi.

De curând, procuratorul Pontin Pilat îl trimisese la Roma să împace unele lucruri şi intrigi al căror autor, nu din întâmplare, fusese el însuşi. Vrând să fie pe placul romanilor, procuratorul ceruse ca scutul roman cu pajură şi chipul împăratului să fie aşezate în faţa marelui templu. Aceasta a însemnat pricină serioasă ca iudeii, simţindu-se jigniţi în orgoliul lor, să se răscoale. Iar răscoala a însemnat moartea a câtorva mii de iudei, dar şi a multor legienari romani.

4 – Maria Magdalena

La Roma, Irod Antipa găzduia la fratele său mai mare – frate numai după tată – Irod Filip, adeseori numit şi Filip Poetul. Acesta, din întâmplare, nu moştenea nimic din imperiul lui Irod cel Mare. Filip era căsătorit cu Irodiada, femeie frumoasă, energică, ambiţioasă şi cu mult mai tânără decât molatecul ei soţ. Ea visa o coroană împărătească şi el n-avea cum să i-o ofere. I-o oferi Antipa şi Irodiada n-a zis nu: diademele regale erau mai de preţ decât toate opreliştile legii, de care ea nu se împiedică şi nu le luă în seamă. Ba, chiar şi Tiberiada i se păru că e mai de preţ decât Roma. Aşa că în ziua în care rânduise cu pricepere treburile procuratorului Pilat la curtea lui Tiberiu, părăsi Roma, în grabă şi pe ascuns, căci acum nu mai era singur: Irodiada şi fiica ei, Salomeia, îl însoţeau. Când bătrânul Filip află, era prea târziu: fugarii erau departe, aşa că el renunţă la urmărirea lor, împăcându-se cu noua situaţie, căci, el însuşi fiind din neamul lui Irod, ştia de ce sunt în stare Irozii.

Mai greu se împăcară însă supuşii lui Antipa şi neamurile acestuia care nu încuviinţară cu nimic cele întâmplate la Roma.

— Dezmăţ şi desfrâu şi nelegiuire, au zis iudeii.

— Neruşinare şi batjocură, au zis arabii.

Şi prinţul arab, Aretas, îşi luă fiica acasă, ca unul care nu consimţise ca ginerele său să aibă o ibovnică sub acelaşi acoperiş cu prinţesa legiuită. Din noua ei zestre acum făcea parte şi micul cocoşat şi nu puţini erau cei care ştiau că măscăriciul acesta fusese de mare folos prinţesei arabe.

Nelegiuirea celor doi nu putea rămâne prea multă vreme nici tăinuită şi nici neînfruntată, căci doar se petrecuse la reşedinţa

împărătească şi ceea ce se întâmplă acolo sus, repede face ocolul împărăţiei. Poate că vor fi avut ceva de spus şi cei doi sfetnici, bătrânul Irineu şi cumpătatul Ptolemeu, dar noi nu mai ştim.

În schimb, ştim ceea ce – în văzul şi în auzul tuturor – într-o bună zi a spus, sus şi tare, un om trecut de vreo treizeci de ani.

50

Era locuitor al deşertului şi admirator al naturii; avea înfăţişarea unui bolnav, supt şi tras la faţă, pricină pentru care părea cu mult mai înalt decât era. Deşertul cu liniştea lui îi era mai drag decât lumea. Acel deşert în care umbli o zi întreagă fără să întâlneşti o fărâmă de viaţă… acel deşert unde printre pietre şerpuieşte veninoasa viperă şi se târăşte scorpionul şi uneori poţi vedea vulturul plutind lin în albastrele înălţimi ale cerului… acel deşert în care apa stă ascunsă în adâncul pământului şi unde văile stâncoase hăuie prelung a singurătate.

Într-o zi, o zi ca oricare alta, omul acesta, trecut de treizeci de ani, îmbrăcat în haină din păr de cămilă, cu înfăţişare bolnavă şi cu picioarele aproape goale, apăru la strălucitoarea curte a lui Irod Antipa. Cât de mult contrasta haina lui săracă cu luxul adus de la Roma de Irodiada, noua Isabelă a Tiberiadei, e greu de spus, dar nu şi de închipuit.

Omul nu venise nici să vadă palatul cu podoabele lui şi nici să schimbe ospăţul său modest din pustiul Galileei cu masa îmbelşugată a împăratului. Avea treabă cu Irod şi vorba aceea pe care o avea era numai pentru el. L-a găsit în sala tronului, lucrat în marmură verde şi împodobit cu aur şi argint şi găsindu-l nu s-a înfricoşat, ci i-a spus răspicat:

— Nu ţi se cuvine să ai ca femeie pe femeia fratelui tău; ştii bine, legea nu-ţi îngăduie.

Apoi, omul plecă, dar vorbele lui încă sunau în sala tronului:

— Nu ţi se cuvine…

Da, nu i se cuvenea să facă ceea ce a făcut, căci legea nu-i îngăduia. Irodiada i-ar fi putut deveni soţie, numai dacă soţul ei ar fi murit., dar Filip trăia.

— Nu ţi se cuvine…

Da, nu i se cuvenea să facă ceea ce a făcut; legea îi îngăduia, totuşi, s-o ia pe Irodiada dacă Filip nu avea urmaşi. Ori, Filip avea, căci Salomeia era copila lor.

De aceea, omul cu privirea aspră şi cu glas de trâmbiţă îl mustrase, spunându-i:

51

— Nu ţi se cuvine…

Omul plecase, dar vorbele lui aspre şi privirea rece şi mustrătoare se aflau încă acolo…

— Cine este omul acesta? a întrebat Antipa neliniştit şi tulburat.

— Ioan… unii îi mai zic şi Botezătorul, căci tot botează oamenii cu apă şi le cere să se pocăiască şi să se lase de rele.

— Unde stă el?

— Apoi, măria ta, unde să stea? Ioan ăsta n-are nici casă, nici familie. Duce o viaţă ciudată… stă în pustiu, se hrăneşte cu acride, cu lăcuste şi miere sălbatică şi doarme sub cerul liber.

— Pare mai mult neom, decât om, luă seama Antipa, zâmbind compătimitor.

— Dă-i pace, împărate, îl sfătui Ptolemeu.

— Doar n-o să crezi că o să-mi pun mintea cu un nebun, spusese Irod, oarecum liniştit.

Dar nu tot aşa spusese şi „romînca" Irodiada, cum îi ziceau supuşii. Vorbele lui Ioan nu-i erau pe plac. Ele însemnau o înfruntare, dar şi o primejdie pentru coroană. Ba, poate că însemnau şi mai mult şi a tresărit ca muşcată de şarpe: cât a dorit, cât a visat, cât a nădăjduit ea în această coroană, chiar dacă e împărătească într-o ţară mică şi pe deasupra şi barbară… şi acum?

— A, da, dacă aş fi fost la Roma, alta ar fi fost situaţia. Dar aşa… de unde acest sălbatic? îşi zisese ea parcă pândită de o nevăzută primejdie. Dacă ea sau Antipa vor lăsa aşa lucrurile, nimeni nu o va putea împiedica să împărtăşească soarta nefericitei prinţese arabe.

Dar nu. Ea, Irodiada, nu se va da bătută. Ea nu e prinţesa arabă care şi-a luat lucrurile şi a plecat. Ea va lupta… şi va lupta, folosind toate şiretlicurile… şi o femeie cunoaşte destule. Trebuie să scape, cu orice chip, de acest nepoftit care a îndrăznit să intre cu sandalele lui prăfuite şi cu hainele acelea care miroseau a cămilă în bogatul palat al unui Irod. Nu, acest om nu mai are ce căuta aici ca să tulbure pacea palatului cu vorbele lui.

52

Se plânse, fel şi chip, lui Antipa de acest om şi, prefăcându-se că nu mai are linişte din pricina lui, zise: – închide-l…

— Dar n-a făcut nimic rău.

— O să facă… vrea să-ţi pună scaunul în primejdie… şi poate şi viaţa, stărui ea.

— Crezi?

— Ar putea răzvrăti norodul împotriva ta şi nu a bine.

— Ştiu eu?

— E mai bine ca norodul să rămână fără acest om, decât să umble cu vorbe despre împărat printre norod… norodul e o apă adâncă în care nu te poţi încrede… prinde-l…

…L-a prins şi l-a trimis la închisoarea de la Macheronta, căreia vechii iudei îi mai ziceau şi „turnul negru". O veche legendă spunea că pe locul acesta s-ar fi aflat mormântul lui Moise, dar nu s-a dovedit. Săpăturile ce s-au făcut aici, şi atunci şi mai târziu, n-au găsit niciun fel de oseminte.

Închisoarea se afla într-o aripă a palatului, întărit cu o puternică fortăreaţă spre arabi, de care Antipa se temea de când cu despărţirea lui de fiica lui Aretas. Frumosul edificiu era situat într-o vale lungă şi întortocheată, în apropierea Mării Moarte şi din coastele ei izvorau ape calde cu miros greu de pucioasă de care se folosise şi Irod cel Mare pentru boala sa. Prorocul era închis într-una din acele galerii săpate în stânca masivă şi nu se mai ştie dacă străbătea până la el vreo rază de lumină.

Acestea erau împrejurările în care îşi serba Irod Antipa ziua naşterii în anul acela. Şi mai era ceva: potrivit obiceiului, femeile nu luau parte la un banchet unde erau şi străini. Dar şi în această privinţă „romînca" orândui cele ale ospăţului după datină romană, aşa că Antipa îngădui ca alături de bărbaţi – iudei sau străini de alte neamuri – să fie şi femeile.

Marele amfiteatru al palatului de la Macheronta avea în ziua aceea o splendoare pe care numai Irozii ştiau

53

s-o facă. Puneau atâta artă şi migală în aceasta, că numai frumosul Caius de la Roma, nepotul favorit al lui Tiberiu, putea rivaliza cu el. Sala de banchete, de care „romînca" era atât de mândră, purta pe un fond auriu emblemele şi steagurile romane în cinstea tânărului Antonio Tuscus, tribunul militar al Romei venit să inspecteze garnizoana de la Tiberiada. Vase uriaşe cu flori rare, aduse pe cămile numai la vreme de noapte spre a nu se veşteji din pricina căldurii,

împodobeau cu o risipă uluitoare imensa sală. Opaiţe mari, rânduite tot câte două pe giganticele coloane de marmură luminau feeric, dând o strălucire nouă statuilor şi îndeosebi bustului care-l înfăţişa pe marele sărbătorit.

Sclavii palatului nu pridideau cu servitul, Irodiada supraveghindu-i numai cu ochii. „Romănca" – învestmântată în haine după obiceiul Romei – era de o strălucitoare frumuseţe, încât dacă cineva ar fi socotit că ea era sărbătorita acestei zile, nu Antipa, nu greşea. Greşeala mai putea veni şi de acolo că aproape toată lumea se învârtea în jurul ei, întrecându-se în a o complimenta şi a-i adresa vorbe frumoase. Dacă, oarecum, ea izbutise să fie pe placul bărbaţilor, nu tot aşa socoteau şi femeile marilor demnitari, de îndată ce cineva spusese o vorbă, sau mai multe chiar:

— S-a cam îngrăşat gâsculiţa împăratului. Sau…

— Râde „romănca", dar să nu fie nimeni în pielea ei…

— Se spune că are nişte coşmaruri sau nişte halucinaţii de se sperie toţi din jurul ei…

Tăvi de aur încărcate cu\ fripturi şi cărnuri de tot soiul apăreau şi dispăreau în scurt timp, spre mirarea sclavilor, care asudaseră servind. Irod mânca cu obişnuita lui lăcomie şi bea fără măsură, spunând între timp glume lipsite de duh sau întâmplări neruşinate.

Slujitorii tineri stăteau în picioare în spatele oaspeţilor, aşteptând să se golească marile carafe de argint cu vin de Palermo, spre a le umple iarăşi, aceasta fiind şi rânduiala lor, dar şi porunca împăratului.

54

Văzându-l pe Pandera, marele sărbătorit îi adresă îndemn pentru a bea şi, împleticindu-se, vorbi rar şi confuz:

— Spune-mi ce vrei să bei, romanule, şi ţi-oi da…

— Un vin de Palermo, răspunse el uitând că tocmai aşa ceva avea în mână.

— Sclav blestemat, strigă Irod, ai adormit?… toarnă vin. Şi încercă să-l lovească, dar mâna împăratului căzu moale, nemaiavând puterea să-şi ducă gândul până la capăt. Ofiţerii romani din preajma împăratului, se cutremurară de râs, găsind că întâmplarea aceasta avea ceva neobişnuit: sclavul e tot sclav chiar dacă stă la masă cu împăratul.

Irodiada luase seama la toate acestea, văzând că Antipa băuse prea mult. Dar nu se nelinişti, ci numai îşi plecă uşor fruntea, oarecum

stânjenită. Privind-o atent, ai fi găsit că nu la întâmplarea aceea se gândea ea acum, ci la altceva… ta, cu totul altceva. Era bine chiar că lucrurile s-au petrecut astfel. Ştia că Irod avea să se îmbete şi asta îi uşura drumul spre ţelul acela care o chinuia şi nu-i da linişte. De altfel, acesta era obiceiul casei lui Irod: toţi vor bea până se vor îmbăta… unii vor adormi cu capetele pe masă, ca rândaşii grajdurilor împărăteşti; alţii abia se vor ţine pe picioare, sprijinindu-se de bieţii lor slujitori osândiţi să nu mănânce şi să nu bea, trebuind să poarte până la capăt grija stăpânilor.

Şi petrecerea continuă: o zi, poate două, poate chiar trei: Irozii ştiau să petreacă doar, căci împăratul nu-şi sărbătorea ziua de naştere nici în toate zilele şi nici oricum. Câte vor fi fost şi cum, istoria nu ni le-a mai păstrat şi noi nu mai ştim. Ştim numai că atunci a mai fost un dans – un joc în felul dansurilor de la Roma – şi că de el se leagă moartea unui om… dansatoarea se numea Salomeia, iar omul acela Ioan, pe care unii îl numeau şi Botezătorul sau prorocul pustiului. Iar ospăţul acesta a fost cântat în toate veacurile şi de toate veacurile. Cei dintâi l-au căutat poeţii Romei şi asta o ştim şi noi:

…*„Când sosea ziua de naştere a lui Irod*, *Luxoasele ferestre se umpleau de lumini*;

55

Care întregi cu flori
Răspândeau nori de miresme.
În bliduri adânci înota peşte gustos.
Şi în vase albe ca spuma
Vinul rubiniu curgea râu.
Odată cu sângele vreunui nevinovat1 …

6.

Maria îşi întinse braţele albe şi moi printre dantelele bogate ale patului şi privi cu mirări mici pe fereastra inundată de lumina imensă a soarelui. Socoti că a trecut demult ora prânzului. Nu-i era foame, dar ar mai fi dorit o cană cu vin de Palermo pe care Irod îl adusese în burdufuri de piele pe spinarea celor zece cămile ale curţii împărăteşti. Gustă, imaginar şi vesel, aroma parfumată a vinului pe care-l dorea încă, puţin întristată, puţin obosită de petrecerea pe care „romînca” orânduise cu atâta risipă şi belşug. Ospăţul stăruia în amintirea ei cu toate amănuntele lui vesele şi triste, stăpânind-o cu o cruzime proaspătă şi absurdă.

Veronica păşea cu mers vătuit, nevrând să-i tulbure somnul. Apropiindu-se de divanul cu scoarţe bogate, o întâmpină cunoscutul parfum, nelipsit Mariei şi luă seama că aceasta se trezise. Se opri pe marginea divanului şi răsfirându-şi cu o mână părul negru, bogat, zise:

— Cum a fost, Maria?

— Oh! Verona, nu mi-am închipuit că „romînca" noastră o să dea o asemenea serbare. A fost ceva nemaivăzut, iar împărăteasa, în mantia ei adusă de la Roma, a fost cea mai strălucitoare femeie.

— Se spune că ea cheltuie pe haine de cinci ori mai mult decât celelalte împărătese.

— Se poate, deşi împărăţia noastră nu este o ţară bogată.

Veronica o privea tăcută, cu un sentiment de admiraţie proaspătă: Maria era frumoasă, poate chiar prea frumoasă. Purta haine scumpe, căci dorea să placă oricui, oricând şi oriunde. O uimea generozitatea ei faţă de bărbaţi şi se mira că arată bine în ciuda neliniştitei şi obositoarei dragoste de care era stăpânită, flămândă: îi plăceau hainele ei scumpe şi podoabele care-i atârnau de mâini, de urechi şi în păr. Avea o deosebită grijă pentru frumuseţea ei şi în părul, răsfrânt bogat pe umeri, purta veşnic aceeaşi diademă cu nestemate pe care risipitorul Pandera i-o dăruise în noaptea în care părăsise Magdala şi pe gelosul Papia. Două perle mari şi altele mai mici cădeau ciucure de juvaier în cascade orbitoare pe umeri» rotunzi şi frumoşi. Ochii negri, nespus de frumoşi, luminaţi de o flacără ce ardea nevăzută în împărăţia inimii, purtau parcă nerostite chemări din lumea de vis a dragostei şi a păcatului. Culoarea măslinie a obrazului – pe care-l îngrijea cu aceleaşi uleiuri ca împărăteasa – contrasta puternic cu albul de mărgăritar al dinţilor. Îi

Ca să aibă o figură odihnită – ştia bine acest amănunt – îşi prelungea somnul până către amiază, iar ca să-şi păstreze frăgezimea tenului, îşi ştergea obrazul cu rouă de flori, după care urmau nesfârşite clipe de odihnă şi reverie. În sfârşit, de sub faldurile lungi şi bogate ale mantiei; abil lăsat să se vadă, piciorul gol, mic şi frumos arcuit, spunea din capul locului că femeia aceasta era de o graţie desăvârşită şi de un farmec cu totul deosebit.

Era cunoscută frumuseţea ei din palat şi până în colibe, dar tot atât de cunoscută îi era şi generozitatea. Şi, ciudax, lucrul acesta nu supăra pe niciunul din adoratori, care nu i-ar fi refuzat nicio dorinţă, chiar de ar fi fost să-i ceară luna de pe cer. Lui Pandera îi ceruse acea

diademă de nestemate şi. el i-o dăduse; Stihus! dăruise un albastru de mir, un vas de mare preţ, pe care ofiţerul roman îl adusese din Egipt odată cu celălalt vas pe care-3 luase fiul procuratorului Ponţiu Pilat. Stihus murise – adică îl omorâse Pandera – dar vasul rămăsese ca o amintire tristă. Acum, mai mult o impresiona valoarea vasului decât moartea aceea aşa de nepotrivită pentru un bărbat tânăr, frumos şi liniştit cum fusese bietul Stihus. Când ea spunea că aşa vas nu are nici împărăteasa, nu se înşela şi nu minţea. Cum pentru cel înort nu mai putea face nimic, socotea că e mai cuminte să

57

nu se supere nici cu Pandera şi nici cu Antonio. Celui dintâi îi ceruse să nu se răzbune pe dansatorul de la circul Bazianos şi el făgăduise asta numai spre a-i fi pe plac.

Veronica ştia toate astea şi nu o surprindea nimic şi de aceea nu se amesteca în viaţa ei. Se vorbeau multe despre ea, iar Veronica asculta, se mira sau se întreba ce este şi ce nu este adevărat şi îşi zicea: „lucrurile greu de crezut nu se inventează; ele sunt adevărate". Şi, din întâmplare, tot ce se spunea despre ea era adevărat. La urma urmei, de ce n-ar fi?

Antonio, bunul Antonio, fusese numit *praejectus urbi* într-un orăşel de pe malul Tiberiadei. Îi ceruse să-l însoţească, ea făgăduise că va merge şi făcuse asta cu o încântare aproape copilărească. În ziua aceea însă, Maria Magdalena nu veni nici ca, măcar, să-şi ia rămas bun. Bineînţeles, noul prefect renunţă şi el la funcţia împăratului şi rămase mai departe în orăşelul în care nestatornica lui ibovnică continua să trezească atâta vâlvă, dar şi atâta pasiune. Nestatornicia ei nu-l înverşuna nici împotriva ei şi nici împotriva vreunui adorator. De aceeaf când era însoţită de vreun curtezan, o ignora ca şi cum n-ar fi cunoscut-o. Maria Magdalena nu se simţea jignită, ştiind că, într-o bună zi, el se va întoarce căit la picioarele ei. Asta explică de ce Pandera l-a ucis pe Sti-hus, nu pe el.

Veronica îşi aminti şi de aceste întâmplări, dar socoti că nu era o vreme potrivită să vorbească despre acestea, ci despre petrecerea care avusese loc la curtea împăratului. Cum Maria tăcuse preţ de câteva clipe, ca pentru a se reculege, zise cu glas trist:

— A fost frumos, foarte frumos, Veronica; păcat însă că ospăţul lui Irod s-a sfârşit cu moartea unui om.

— Antonio? izbucni Veronica.

— Nu… nu e vorba de el… Antonio ştie să se păzească de sabia lui Pandera.

— Tânărul Marcellinus?

— Nici el… bietul copil! Are alte griji acum şi alte socoteli.

— Atunci de ce om vrei să vorbeşti?

— Cred că e vorba de profetul din Nazaret, omul acela care te-a tămăduit şi pe tine.

— Maria, e cu putinţă aşa ceva? rosti cu glasul stins de emoţie.

— Da, Veronica, da; l-au ucis aseară. I-au tăiat capul şi grozăvia asta am văzut-o noi înşine, sfârşi cu glas moale şi trist. După cum vezi, Irozii sunt în stare de orice.

Veronica primi vestea cu spaimă şi părere de rău, înduioşată, ba chiar întristată de moartea omului pe care-l iubea şi căruia îi era datoare atâta recunoştinţă. Ştiindu-i pe Irozi în stare de orice, o mânie şi o ură începu să crească împotriva lor, întrebându-se care va fi fost pricina pentru care Nazarineanul a fost omorât. Cum vestea i se păru, totuşi, prea mare, cu o oarecare îndoială dar şi nădejde, întrebă moale, ca şi cum ar fi vrut să spună că nu e aşa ceea ce a auzit atât de bine.

— Maria, să fi fost chiar El? Sau e vorba de un – alt om?

— Eu nu ţi-am spus decât ceea ce am văzut; toţi mesenii spuneau că el este un proroc care se afla în mare cinste în inima norodului.

Veronica simţea că se sufocă. Plânsul o înăbuşea greu. Încercă să se stăpânească, dar totul fusese zadarnic şi acum, plângea uşor, stăpânit. Şi printre lacrimi rosti greu:

— Spune-mi cum a fost? Unde l-au prins? Aceasta o privea înduioşată, căci moartea profetului o întristase şi pe ea. Era încredinţată că omul acela nu făcuse nimic rău şi se mira cum pot fi unii oameni ucişi fără să se fi făcut vinovaţi de ceva. Apoi, aceea care fusese de faţă la uciderea lui Ioan începu să povestească cum de la ospăţul atât de bogat s-a ajuns la moartea unui om.

— În timpul mesei, romînca ne spuse că printre dansatoare va fi şi Salomeia, fiica ei. Apăru purtând pe faţă o mască, după obiceiul romanilor. Dansul ei imita o scenă de mitologie, un dans neobişnuit pentru noi. Salomeia avea atâta graţie în mişcările ei şi atâta frumuseţe, că nu era mesean care să nu-i ia seama. Irod însuşi era, sau numai părea, nespus de încântat; ca să nu mai vor

1

bes>e şi de împărătească, care era ameţită de bucurie, ca şi cum ar fi băut un burduf de Palermo.

— Rîmi dau seama, zise încet Veronica, urmărind-o e atenţie încordată. Maria continuă:

— Când Salomeia îşi sfârşi dansul, plină de graţie şi candoare se plecă în faţa mesenilor şi a împăratului, să-iutându-i după obiceiul romanilor. Atunci Irod, ameţit afară din cale, zise, după obiceiul său:

— Cere-mi ce vrei, Salomeia şi-ţi voi da.

— Şi ce vrei să-mi dai? întrebă ea naivă.

Ir – Dacă tu vrei, ţi-aş putea da chiar jumătate din împărăţia mea.

— Şi ce a cerut?

— Cum nu ştia ce să ceară şi-a întrebat mama şi romînca a îndemnat-o să ceară capul unui om.

— Of! Doamne! Ce dorinţă nesăbuită! Cum a putut ceream părăteasa aşa ceva? Ce rău i-o fi pricinuit ei acest om?

— Eu nu ştiu, Verona. Ştiu numai că împăratul auzind aşa ceva s-a întristat şi i-a părut rău. Prea mult, nu e aşa?

— Fireşte că da. Poţi cere orice şi poţi dărui oricât» dar nu şi capul unui om, răspunse Veronica.

— Tu ştii bine doar, pentru Irozi nimic nu e prea mult, observă Maria Magdalena.

— Din nefericire aşa e… şi?

— Omul acela zăcea închis în temniţa palatului, aşa. că porunca împăratului fusese împlinită fără zăbavă şi capul tăiat a fost adus la ospăţ, pe o tipsie de aur. Un soldat i-l întinse mai întâi împărătesei, căci ea ceruse asta, dar romînca îşi acoperi privirea, neputându-l vedea.

— Şi Irod?

— Era prea beat ca să-şi mai poată da seama de ceva. Minunea cea mare însă abia acum a început: capul tăiat al proorocului strigă în faţa noastră un cuvânt pe care, spunea cineva, i l-a mai azvârlit în obraz şi altă dată: „Neruşinato".

— Cum, Maria, este cu putinţă aşa ceva? zise ea uluită.

60

— E un cuvânt pe care nu l-am auzit numai eu, ci toţi câţi erau acolo. Ceva mai mult: Pandera se temeţi ca nu cumva în urma capului să vină şi trupul singur, susţinând că puterea vrăjitorilor e cu mult mai

mare decât îşi închipuie oamenii.

— Oare acest cuvânt l-a auzit şi împăratul?

— Eu cred că da, deşi, cum ţi-am spus, era beat. Privea îngrozit şi nemaiputând îndura grozăvia ce făcuse, şi-a acoperit faţa cu mâinile amândouă, plângând în hohote. Dar cum vorba proorocului ucis a înfuriat-o pe împărăteasă, aceasta a luat un bold să-i înţepe şi limba şi ochii, ca să nu o mai mustre. A fost ceva groaznic, ceva monstruos, cu adevărat vrednic de Irozi, căci am auzit că şi părintele său, Irod cel Mare ar fi ucis nişte copii în nu. ştiu ce împrejurare.

Sfârşind, chipul Mariei deveni deodată trist şi îndurerat, şi câteva lacrimi i se rostogoliră în voie. Cutremurată, Veronica plângea cu lacrimi mari moartea proorocului, îndurerată că totul se sfârşise aşa de trist şi de neaşteptat. Apoi, Maria Magdalena reluă cu glas scăzut:

— Pandera privea scârbit, însă nu se putea amesteca într-o treabă pe care o săvârşise împăratul. Dar îmi spunea că întâmplări ca acestea au fost şi la ei.

— Unde?

— La Roma. Spunea anume că un oarecare Marcu Antoniu a cerut ca fostul său rival. Cicero, un mare orator, după ce i s-a tăiat capul, să fie adus la aceeaşi tribună unde rostise cuvântări împotriva sa.

— Ce oroare! spuse ea scârbită.

— Oameni şi oameni, Veronica. Nu acelaşi lucru a făcut şi Agripina care, luând capul frumoasei sale rivale Solia Paulina, i-a înţepat ochii cu un bold înroşit în foc? Şi nu tot aşa a făcut şi Amestrisa. soţia regelui Xerxe? Fiind ziua de naştere a regelui. Amestrisa a căpătat în dar capul rivalei sale, Maria, iar trupul îl făcu mii de bucăţi. Iar Urod, regele părţilor, fiind nunta fiului său Pacor, găsi că nu i-ar putea face un dar mai de seamă decât capul frumosului Licinius Grasus, mare triumvir şi consul al Romei.

61

— Oh! Doamne, câte orori se petrec în lumea asta, omul uitând că şi semenul său, chiar dacă îi este vrăjmaş are drept la viaţă, luă seama Veronica, scârbindu-se de asemenea întâmplări.

— Cum vezi, numai locurile şi oamenii sunt alţii, dar faptele sunt aceleaşi. Dar ce mai putem face noi acum rând totul s-a sfârşit?

După câteva clipe de tăcere, în care plânsul devenise parcă mai domol, mai reţinut, Veronica reluă cu un glas trist:

— Din păcate, nu se mai poate face nimic. Orânduirea noastră are prea multe lucruri putrede în alcătuirea ei… numai Nazarineanul acesta le-ar fi putut îndrepta, dar Irod Antipa a făcut pe voia fariseilor şi l-a omorât. Vezi, tu Maria, continuă ea, eu l-am văzut săvârşind atâtea lucruri minunate. Tu ai văzut-o doar pe fiica lui Iair pe care acest proroc a înviat-o.

— Da, am văzut-o, încuviinţă ea, lăsând să alunece la picioare o pânză albă de care nu mai avea nevoie, căci de afară căldura zilei începuse a fi tot mai simţită. Veronica îşi căută parcă un loc mai potrivit, apropiindu-se de ea, apoi continuă:

— Caius îmi spunea cum că zilele trecute ar mai fi înviat şi pe copilul unei văduve sărace din nu ştiu ce oraş şi că, aseară, Andrei pescarul a fost martorul unei întâmplări cu totul neobişnuită.

— Unde?

— Aici, la noi, pe lacul Ghenizaretului. Spunea anume că el şi prietenii lui trudiseră pe lac câteva zile după peşte şi n-au prins nimic. Nazarineanul i-a găsit pe marginea lacului deznădăjduiţi şi frânţi de oboseală şi le-a cerut să mai încerce o dată. Au încercat şi bine au făcut, căci scoţând mrejele au prins peşte cum nu ştiau că li s-a întâmplat vreodată.

— Cum a fost cu putinţă aşa ceva? căci doar toată lumea ştie că pescuitul nu e un lucru uşor.

— Nu eu am spus asta, Maria, ci Andrei şi fratele său Simon, iar ei sunt oameni demni de toată încrederea. De altfel, despre întâmplarea asta ştie tot oraşul.

— Eu nu zic nu, căci şi aseară, la masa lui Irod se vorbea de nişte întâmplări de acest fel. Ba, cineva spunea că Ei ar fi acel Mesia pe care Iehova l-a făgăduit pentru mântuirea lui Israil; tu ştii bine asta, nu e aşa?

— Fireşte că ştiu. Nu numai eu, ci tot neamul nostru. Prorocii noştri au vorbit despre El şi noi îl aşteptăm în fiecare an să sosească în marele templu din cetatea sfântă. Ar putea să fie acest Nazarinean pe care l-a ucis Antipa, căci romanii au multe iscoade printre noi.

— Nu cumva aceste iscoade l-au prins şi l-au predat lui Irod? întrebă Maria.

— Se poate şi aşa, căci aşa au sfârşit toţi prorocii noştri; Nazarineanul avea şi El nişte vrăjmaşi printre noi, încheie Veronica cu

glas trist.

Maria Magdalena, întristată şi înduioşată de moartea proroculuişi prinsă de nişte gânduri ce începeau a o stăpâni într-un mod cu totul aparte, reluă cu glas domol r

— Vezi tu, sunt martora acestei morţi şi asta n-am să uit niciodată. Ea mă face să mă simt nu ştiu cum. Ea m-a răscolit până ntratât, că nu ştiu ce să cred. Sunt încredinţată că despre ospăţul lui Irod Antipa va vorbi şi lumea de mâine. Aseară s-a întâmplat ceva de care nu-mi dau prea bine seama. Eu cred că omul pe care l-a ucis Irod era un sfânt, căci era în el ceva deosebit de toţi prorocii noştri. Eu nu ştiu cum arată un proroc, dar, neîndoielnic, el era mai mult decât un proroc. Şi tu şi Ursula şi Naomi aveţi dreptate în ce ştiţi despre el. Eu abia aseară l-am văzut – şi când te gândeşti, i-am văzut doar capul tăiat – dar am început să-l îndrăgesc. Acum când ştiu că el a făcut oamenilor atâta bine, eu nu pricep cum de s-au găsit unii să-l urască şi să-i pregătească o astfel de moarte.

— Dar cine poate înţelege totdeauna ce vor oamenii?

— Hotărât lucru, Verona, sunt taine pe care oamenii nu le pot dezlega, oricât ar trudi mintea lor. Dacă prorocul le-a vorbit despre lucruri care nu le-au fost pe placul oamenilor, crezi că asta era o pricină să-l urască şi să-l condamne unei astfel de morţi?

— Eu nu ştiu şi de aceea spun ceea ce au spus şi alţii: oamenii nu ştiu totdeauna ce vor.

— Oh! Veronica, tu nu ştii ce moarte teribilă este aceasta. Să simţi lama cuţitului pe gât, s-o auzi cum intră în carne şi-ţi pătrunde vinele şi oasele gâtului, iar tu să nu poţi nici ţipa şi nici apăra. E groaznic, neînchipuit de groaznic, zise prinsă de o nouă emoţie, cu o cuceritoare sinceritate.

Prietena asculta tăcută, furată de lumina unor gânduri în care profetul se găsea ca în ziua aceea de aprilie blând şi cald, când o tămăduise de neputinţa ei. Acum, profetul acela fusese ucis şi ei îi părea rău. Dar era şi întristată, căci nu mai putea face nimic pentru el. Femeie fiind, n-avea cum să se lupte cu acel Irod care tăia şi spânzura cum îi era pofta şi voia.

Dar, în acelaşi timp, îi plăceau şi vorbele Mariei pentru prorocul ucis şi o admira. Mărturisirea ei înflăcărată, dragostea pentru omul omorât într-o împrejurare puţin obişnuită o însufleţea şi o făcea parcă

să se simtă altfel. Apoi, Maria reluă cu alt ton şi zise:

— Veronica, tu eşti o femeie fericită, căci tu l-ai văzut şi ai vorbit cu el; tu îi vei păstra o altfel de amintire. Aceea pe care o ara, p, o amintire tristă, urâtă şi vai! capul lui şi boldul împărătesei îmi vor stărui în minte toată viaţa.

— Îmi dau seama, de asta, Maria, îmi dau seama prea bine chiar, încuviinţă ea cu un suspin uşor. Ceea ce ai văzut tu, nu se uită toată viaţa, dar noi nu mai putem face nimic pentru el, decât să-l iubim şi dincolo de moarte şi să-i rămânem credincioase. Poţi face tu asta cu adevărat?

Magdalena cumpăni întrebarea preţ de câteva clipe şi, cu o prospeţime nouă în vocea ei catifelată, plăcută, zise:

— Pot, Maria, pot… şi cred că într-o zi cei vinovaţi de moartea acestui om îşi vor primi pedeapsa.

— Iată ceva ce poate noi înşine, vom vedea, încuviinţă Veronica trist. Apoi, cele două femei tăcură, roträgându-se fiecare în sine, stăpânite de aceleaşi gânduri şi, poate, de aceleaşi nădejdi şi visuri.

64

7.

Întâmplarea care avusese loc în orăşelul Nain făcea acum atâta vâlvă, încât, se pare, oamenii nu vorbeau decât despre ea. Cei care se întâlneau, în piaţă sau pe stradă, după ce se salutau cu obişnuitul ceremonial, schimbând câteva vorbe, după om şi împrejurare, nu uitau să pună şi întrebarea care privea întâmplarea cu totul neobişnuită.

— Ce zici de femeia văduvă?

— Iată o mamă fericită, răspundea cel întrebat.

— Să fie aşa?

— Mai poţi pune ceva la îndoială când copilul înviat stă de vorbă cu tine?

— L-ai văzut tu?

— Nu eu, alţii…

— Ei vezi? zicea acesta zâmbind mulţumit. Eu nu cred, căci aşa ceva nu e cu putinţă.

Şi lumea continua să vorbească cu însufleţire sau îndoială despre întâmplarea din Nain, orăşel situat în jurul Tiberiadei şi care deveni aşa, deodată, atât de cunoscut.

Într-adevăr, oamenii vorbeau despre întâmplarea aceea ca şi cum s-ar fi oprit soarele din mers ca în ziua de pomină când Iosua a

bătut pe amoniţi tocmai când nu mai nădăjduia nimeni. Nazarineanul mai făcuse o minune: tămăduise nişte bolnavi, făcuse pe nişte şchiopi să meargă şi pe nişte orbi să vadă, iar acum înviase în Nain pe singurul fiu al unei femei văduve şi lumea nu mai contenea cu vorba ca şi cum ar fi fost vorba de acel Iosua care oprise soarele din mersul său. Despre întâmplarea din Nain auzise însă şi Antonio şi Maria Magdalena, pmtr-o împrejurare peste care nu putem trece.

Antonio auzise ceva despre dansatorul de la circul Eazianos, aşa că Marcellinus nu prea-i era la inimă. Sub pretextul unor închipuite raţiuni de stat, de care se folosise cu multă abilitate, el luptase ca circul să părăsească Tiberiada. Oameni de încredere avuseseră însărcinarea să-l urmărească pe dansator, temându-se că acesta, pentru o pricină sau alta ar fi putut rămâne în preajma fe

65

3 – Maria *Mu* ar a: enh mai iubite. Ameninţat, mai întâi, cu sluţirea şi după aceea şi cu moartea, Marcellinus a înţeles că se afla într-o mare primejdie, aşa că, ros de gelozie şi sfâşiat de tristeţe, a plecat. E drept, el socotise că Maria Magdalena l-ar însoţi, aşa cum îi făgăduise, dar, în cele din urmă îşi dădu seama că-l uitase şi că nu mai avea rost să-şi piardă vremea aşteptând-o. Se împăcase cu Antonio şi împăcarea asta nu era un bun augur pentru el. Poate că-l uitase, sau era pe cale să-l uite, punându-i, pe deasupra, şi viaţa în primejdie.

Era cu Antonio şi se simţea bine cu el, căci Antonio îi era şi amant şi sclav în acelaşi timp. Romanul o iubea cu o pasiune statornică şi ei îi plăcea această statornicie care-l costase multe pungi cu aur. Firește, femeia continua să rămână tot atât de strălucitoare cu frumuseţea ei, dar şi datorită veşmintelor atât de scumpe ce purta. Antonio, asta se înţelege, era întru totul asemănător femeii alături de care se simţea nespus de mândru. În ziua aceea, o zi ca oricare alta, se găseau în oraşul cu nume roman; bărbaţii o priveau cu pofte nemărturisite, femeile cu o răutate prost ascunsă:

— E nemaiîntâlnit de frumoasă…

— …dar prea uşuratică…

Bineînţeles, nu toate vorbele astea ajungeau la urechile ei, dar chiar de ar fi ajuns, nu s-ar fi sinchisit.

— Iată ceva de care n-are rost să mă tulbur, îşi zicea nepăsătoare. Lumea e slobodă să spună ce vrea.

Se opriră în faţa unei dughene oarecare, de care oraşul era plin,

ca o pădure de ciuperci după ploaie. O dugheană în care se putea vinde sau cumpăra orice, mărfuri îngăduite sau mărfuri ce se vindeau numai pe sub mână. Tot felul de oameni intrau cercetând numai cu privirea mărfurile şi ieşeau fără să rostească măcar un cuvânt, încât nu ştiai dacă a fost un spion sau cineva care căutase ceva şi nu găsise.

Văzând un ofiţer roman însoţit de o femeie – pe care

O găsea deosebit de distinsă şi de frumoasă – stăpânul dughenei, un iudeu bătrân, păru stingherit, dacă nu, chiar speriat; aşa ceva i se întâmpla rar şi iată, pe ziua de azi

I s-a întâmplat. Maria luă seama că în clipa aceea chiar.

66

cei trei bărbaţi care stăteau de vorbă cu bătrânul, tăcură aşa deodată. Dar şi până atunci vorba le fusese numai în şoaptă, ca şi cum s-ar fi temut de cineva sau ar fi uneltit împotriva lui. Privindu-i mai stăruitor, Maria luă seama că erau trei tineri, cu faţa arsă de soare şi îmbrăcaţi destul de simplu. Sandalele pe care le purtau erau pline de praf şi asta însemna că, fără doar şi poate, veneau dintr-o călătorie lungă.

— Pace vouă, îi întâmpină bătrânul cu vorbă blinda.

— Ave Caezar, răspunse Antonio cu salutul roman. Bătrânul clipi şiret din ochii lui mici şi, apropiindu-se de cei doi, rosti aşa, într-o doară:

— Azi e sărbătoare, stăpâne.

— Şi de ce-mi spui asta, bătrâne?

— Pentru că… se bâlbâi el intimidat… pentru că voi, romanii, nu ţineţi ziua noastră de odihnă.

— Treaba voastră ce faceţi, zise Antonio cu aceeaşi asprime în glas. Nu uita, noi romanii ne odihnim mai mult decât toate naţiile lumii, căci doar noi suntem stăpânii ei.

— Foarte bine, stăpâne… vezi, noi suntem o ţară mică şi…

— Dacă toată lumea ar cânta cu flautul, ciubote cine ar face, moşnege? Ia spune-mi, te-ai întrebat vreodată asta?

— Din nou slăvi tul meu stăpân are dreptate, încuviinţă bătrânul cu viclenie, spre a nu-l necăji pe roman într-un fel sau-altul, căci îi ştia pe ostaşii Cezarului aspri, cruzi şi neînduplecaţi. Apoi, apropiindu-se de cei trei bărbaţi, Antonio se opri în faţa celui mai tânăr şi, punându-i mâna pe umăr, îl întrebă:

— Hei, tinere, ia spune-mi, ce puneaţi aici la cale?

— Nimic, stăpâne, răspunse el sigur de sine.

— Chiar nimic, nimic?

— Crede-mă, stăpâne, răspunse un altul, privind cu oarecare teamă spre bătrân, care se crezu dator să intervină şi el:

— Mă jur pe barba mea, stăpâne, că n-am pus nimic la cale. Noi suntem oameni paşnici şi ne vedem de necazurile noastre.

67

— Dacă e aşa cum spui, atunci despre ce vorbeaţi aşa în şoaptă? Dar mai repede… şi, în orice caz, mai înainte de a pune pe legionari să facă puţin foc în darabana asta.

— Vorbeam despre acel Nazarinean de care vorbeşte toată lumea, lămuri lucrurile cel mai tânăr. Dar vorba lui nu fusese auzită şi înţeleasă de Antonio decât în parte, căci era preocupat să cerceteze o pânză care, socotea el, i-ar fi pe plac Mariei. Auzind rostindu-i-se numele, Mag-dalena tresări uimită şi apropiindu-se şi mai mult de ei, întrebă arsă de curiozitate:

— Unde e Nazarineanul, prietene?

— Ieri era în Nain, stăpână.

— În Nain? repetă ea culantul adăugând: Eşti sigur de vorba ta, prietene? căci doar îl ştia mort: Irod pusese să-i taie capul.

— Sunt sigur pe vorba mea, stăpână… în Nain a vindecat nişte bolnavi şi a înviat pe fiul mort al unei femei văduve:

Sub povara aceleiaşi îndoieli, Maria găsi cu cale să mai spună ceva:

— Prietene, cum văd, eşti gata să susţii că acest Nazarinean n-a fost ucis de Irod Antipa?

— Nu stăpână. El nici n-a fost măcar acolo, răspunse omul liniştit.

— Atunci cui i-a tăiat capul Irod? întrebă ea nedumerită, cu îndoieli dar şi cu nădejdi în acelaşi timp.

— Unui proroc venit de prin părţile Iordanului; pe acela îl chema Ioan.

Fără îndoială, tânărul ştie ce spune, îşi zise ea, prinsă de o neaşteptată bucurie. Vestea o uimea, făcând-o să înţeleagă că la ospăţul Irozilor nu Nazarineanul fusese omorât, ci altcineva. Firește, nu o bucură nici moartea celuilalt, dar, oarecum, era mai liniştită, mai împăcată că nu fusese ucis acel Nazarinean despre care şi ea şi Ve-ronica ştiau atâtea.

— Aşadar, Nazarineanul trăieşte, zise ea cu o simplitate voită.

— Trăieşte, încuviinţă cel mai tânăr, alături de care se găsea acum Antonio. Şi tânărul, care nu mai era stânjenit cu nimic, continuă cu o bună dispoziţie:

— Trăieşte, stăpână… în Nain, cum zic, a înviat pe fiul unei văduve.

— Ai fost tuacolo? întrebă Antonio neîncrezător.

— Am fost, stăpâne.

— Atunci ţi s-a părut, tinere, zise el ironic.

— N-am văzut numai eu întâmplarea asta, stăpâne. Şi eu zic că o întâmplare pe care o văd zece oameni, o sută sau chiar şi mai mulţi nu mai este o părere sau o minciună. Vorba unui singur om poate fi pusă la îndoială, dar când vorba asta ţi-o spun o sută de oameni, înseamnă că adevărul este de partea lor.

Dar astea nu erau vorbe care să-l facă pe Antonio să creadă în ele şi să-i schimbe convingerile. De aceea, zise:

— Nu e cu putinţă aşa ceva, pentru că încă nu s-a auzit până acum să fi înviat cineva din morţi. Moartea îşi are legile ei şi nimeni nu i le poate schimba.

— Şi totuşi, aşa s-a întâmplat, stăpâne: Nazarineanul l-a înviat pe mortul acesta, stărui în vorbele sale tânărul, cu nouă însufleţire.

Dar şi Antonio stărui în îndoiala sa:

— Ori tânărul de care spui n-a înviat cu adevărat, ori a fost mort şi Nazarineanul tău i-a dat femeii un alt copil… şi atunci asta este o altă poveste.

— Nu, Antonio, interveni Maria Magdalena care ascultase tăcută, gândind şi neştiind cine era prorocul din Nain şi cine fusese prorocul ucis la masa lui Irod. Se poate ca în Roma voastră să nu se fi întâmplat aşa ceva, dar în istoria neamului meu s-a mai auzit.

— Maria, tu crezi în poveşti de soiul ăsta? întrebă Antonio surprins.

— Fireşte, că da, răspunse femeia, cerându-i bătrânu-lui un sul în care se afla un pergament. Acesta se grăbi, se plecă peste masă şi de undeva scoase sulul cu pricina, învelit într-o pânză unsuroasă, murdară, vrând să arate prea multă lui folosire. Şi, prins de aceeaşi grabă, desfăcu sulul. Întinzându-i-l, zise cu zâmbet vesel:

— Uite, stăpână, şi aici cartea regilor; ea şi citeşte, căci în ea sunt scrise întâmplările astea.

69

Maria Magdalena luă sulul în mână cu sfială – drept vorbind, abia îşi atinsese mâna de el – şi-l trecu mai departe, celui mai tânăr. Acesta luă pergamentul şi găsind paragraful acela, îşi potrivi glasul şi începu să citească: … „După aceea s-a îmbolnăvit copilul femeii văduve din Sarepta Sidomului şi boala lui a fost atât de grea, că n-a mai rămas suflare într-însul.

Şi a zis femeia către Ilie: „Ce ai avut cu mine, omul lui Dumnezeu? Ai venit la mine ca să pomeneşti păcatele mele şi să omori pe fiul meu?

Iar Ilie a zis: „Dă-mi pe fiul tău". Şi l-a luat din braţele ei şi l-a suit în foişor unde şedea el şi l-a pus pe patul său.

Apoi a strigat Ilie către Dumnezeu şi a zis: „Doamne, Dumnezeul meu, oare şi văduvei la care locuiesc îi faci rău, omorând pe fiul ei?"

Şi suflând de trei ori peste copil, a strigat către Domnul şi a zis: „Doamne, Dumnezeul meu, fă să se întoarcă sufletul acestui copil într-însul".

Şi a ascultat Domnul glasul lui Ilie şi s-a întors sufletul copilului în el şi a înviat. Şi a luat Ilie copilul şi s-a pogorât cu el din foişor în casă şi l-a dat mamei sale şi a zis Ilie:

„Femeie, iată, copilul tău e viu" …

— Poveşti greu de crezut, spuse Antonio, stăruind în îndoiala sa.

— Nu, Antonio, nu. Tu ca roman, poţi crede ce vrei despre noi şi despre cărţile noastre. Ele cuprind adevărul pe care oamenii noştri aleşi l-au descoperit stând de vorbă cu Dumnezeu. Tu eşti liber să crezi sau nu şi eu zic că tu nu ne poţi opri să nu credem.

— Iată o chestiune care vă priveşte numai pe voi, Maria, făcu el împăciuitor. Şi eu n-am pricină să mă supăr pentru nişte poveşti bune de adormit copiii.

— Bune sau rele, aceasta e treaba noastră, zise Magdalena oarecum îmbufnată. Apoi, ceru aceluiaşi tânăr să citească şi întâmplarea din vremea proorocului Elisei, a

70

cărui rugăciune a fost ascultată de Dumnezeu, dăruind un copil sterpei Sunamiteanca. Murind copilul, femeia suferi mult, dar prorocul se îndură de ea şi…

…" Intrând în casă, a văzut copilul mort, întins în patul său. Şi, după ce a intrat, a încuiat uşa şi s-a rugat.

Apoi s-a ridicat şi s-a culcat peste copil şi şi-a pus buzele sale pe buzele lui şi ochii săi pe ochii lui şi s-a întins pe el şi a încălzit trupul copilului.

Sculându-se apoi Elisei, s-a plimbat prin foişor înainte şi înapoi. După aceea s-a ridicat iar şi s-a întors peste cepil şi a strănutat copilul de şapte ori şi şi-a deschis ochii.

Atunci a chemat pe Ghiezi şi i-a zis: Cheamă pe Sunamiteanca aceea şi acela a chemat-o şi venind ea, i-a zis: „Ia-ţi copilul" Iar ea, apropiindu-se, a căzut la pământ, apoi a luat copilul şi a ieşit"…

Cei de faţă ascultau tăcuţi, iar tânărul sfârşind de citit, închise sulul cu mişcări domoale şi dându-i-l înapoi bătrânului, zise:

— Iată ce au putut face prorocii noştri şi iată de ce ei sunt în mare cinste înaintea noastră. Şi iată de ce în mare cinste este acum şi acest proroc din zilele noastre, Iisus din Nazaretul Galileei. Şi El, asemenea lui Ilie şi lui Elisei a înviat morţi şi a tămăduit mulţimile de bolnavi pe care noi înşine i-am văzut rit erau de neputincioşi.

Bătrânul, având încă în mână sulul, cu o însufleţire nouă şi cu un aer grav zise la rândul său:

— Mare proroc s-a sculat în neamul nostru, stăpâne. Tu eşti liber să *eteri* sau să nu crezi aşa ceva, căci alta e legea voastră şi altui vă este şi cerul şi Dumnezeu.

Se vede că Iehova a cercetat norodul său la vreme de necaz.

Auzind o vorbă ca asta, Antonio privi cu mirări ascunse să vadă dacă nu cumva omul folosise cuvânt'il ca şi cum ar fi vrut să spună ceva despre stăpânirea romană. că

sind că bătrânul nici că avusese un asemenea gând, îi făcu semn să continue.

— Da, prieteni buni, zise acesta, mare proroc s-a sculat între noi şi mult bine face şi aduce pe unde trece.

Iată, acum câteva zile a tămăduit şi nişte bolnavi de lepră şi cum ştiţi, nu e pe lume o boală mai grea ca asta. Vorbeşti de leproşii din Capernaum? întrebă Nazvei care îi ştia pe leproşi, unul din ei fiindu-i rudenie apropiată.

— De ei, căci eu cred că nu e om să nu fi auzit de întâmplarea asta. De altfel, prorocul cu minunile lui a pus pe mulţi pe gâaduri. S-ar putea ca într-o zi stăpânirea să-şi facă de lucru cu El.

A fost rândul lui Antonio să se apere şi să-şi arate rolul de ofiţer

roman în această provincie aflată acum sub stăpânire străină.

— Asta nu se va întâmpla decât în ziua când profetul vostru sau alţii s-ar ridica împotriva noastră. Să nădăjduim că aceia pe care i-am cuminţit nu demult le-au spus celorlalţi că răzvrătirea nu este un lucru bun şi nici înţelept.

— Nu, stăpâne, nu, te încredinţăm că noi nu vom încerca aşa ceva, spuse bătrânul.

Maria Magdalena asculta tăcută, retrasă în propriile ei gânduri, oarecum fericită că acel Nazarinean trăia. Cei trei tineri şi bătrânul o încredinţaseră şi ei i-ar fi fost greu să le pună la îndoială vorbele. Cât priveşte celelalte întâmplări despre El, ce mai putea zice? Şi, cu hotărâre nouă, ţâşnită din taina acelor gânduri, luându-l de braţ pe ofiţerul roman, zise:

— Să mergem, Antonio…

Acesta se îndreptă spre ea şi, încercând s-o reţină o clipă numai, îi puse pe umăr o eşarfă scumpă, pe care bătrânul o scosese la iveală abia atunci. Dar ea se smuci brusc şi pânza îi alunecă cu foşnet moale la picioare.

— Primeşte-o, frumoasă stăpână, stărui bătrânul. Fares o dăruieşte bravului ofiţer roman pentru cinstea ce am avut-o de a fi fost oaspetele meu.

72

— Îţi mulţumesc, Fares, răspunse ea tulburată. Vestea… ce am aflat de la tine e mai de preţ decât darul ce vrei să-mi faci.

Ieşind în stradă, cei trei priveau nedumeriţi în urma lor, iar cel care citise zise:

— Se pare că numele Nazarineanului a cam tulburat-o pe biata femeie.

Fares privi şi el spre cei doi care se depărtau mergând cu paşi repezi şi, întorcându-se spre ceilalţi, rosti cu ascunsă înţelepciune:

— Cine-şi păzeşte gura, îşi păzeşte sufletul, iar cel ce deschide prea tare buzele, o face spre pierzania lui.

— Ce vrei să spui, înţeleptule?

— Nimic altceva decât ceea ce ai auzit, răspunse bătrânul.

— Şi ceea ce n-ai înţeles, adăugă cel mai tânăr, zâmbind fără răutate.

8.

Nazarineanul trecuse de două – zile de partea cealaltă a lacului

Ghenizaret. Nu era singur, ci însoţit de nişte prieteni pe care şi-i găsise printre pescari. Mai tineri unii, mai puţin tineri alţii. Se cunoscuseră, le plăcuse de El şi acum nu mai voiau să-l părăsească. Se simţeau bine lângă El, cu El. Le plăcea de El, de ceea ce le spunea, ca şi de ceea ce făcea. Iar El nu le cerea nimic şi nu-i punea să facă nimic. Le cerea numai să fie cu luare aminte la ceea ce vorbea, ca să nu uite, ci, când va veni vremea, să le spună şi altora, aceste cuvinte pe care El le numea cu o vorbă nouă: „Evanghelia mea, împărăţia mea". E drept, nu prea înţelegeau ei toate, dar le plăceau vorbele lui, şi mai ales faptele lui: tămăduia bolnavii, ba mai învia şi pe câte cineva.

De partea cealaltă a lacului, îl aştepta o mulţime de oameni: sănătoşi unii, bolnavi alţii. îl ştiau toţi cine era, îl cunoşteau şi-l aşteptau. Zile întregi, nopţi întregi, ştiind că izbăvirea durerii numai de la El mai putea veni.

Abia coborâse pe ţărm şi un tânăr îl întâmpină, căzând la picioarele lui. Tânărul pătimea chinuindu-se mult, căci era stăpânit de un duh rău. Suferea el, dar sufereau şi cei din casa şi din jurul lui: cădea în apă şi nu se îneca; ba cădea şi în foc şi nu ardea. Se chinuia şi totuşi nu murea. Văzându-l pe Iisus, zise doar atât:

— Miluieşte-mă, fiul lui David.

Aşadar, iată cine era Nazarineanul acesta: fiul lui David. Tot fiul lui David avea să fie şi acel Mesia pe care-l aşteptau fiii lui Israil.

Înduioşat de suferinţa tânărului, Nazarineanul îşi puse mâna pe capul lui. Duhul cel mut şi îndrăcit ieşi şi neputând sta aşa, intră într-o turmă de porci, iar porcii se năpustiră în mare şi se înecară. Lumea privea înfricoşată: aşa ceva nu se întâmplă oricum.

Tămăduit, tânărul voi să-l urmeze pe Nazarinean, dar El îi ceru să rămână în oraşul său; nu era nevoie să i se alăture. Şi tânărul a rămas.

Văzându-l, unii au zis:

— El să fie? Sau seamănă cu el?... parcă era bolnav... ce s-a întâmplat?...

— Cine l-a tămăduit? au întrebat ei, nedumeriţi, pe părinţii băiatului.

— Noi nu ştim nimic, întrebaţi-l pe el, s-au apărat părinţii cu luare aminte de teamă de a nu fi amestecaţi într-o pricină în care unii caută gâlceava.

Atunci l-au întrebat pe el:

— Cine te-a tămăduit?

— Un om pe care toţi îl numesc Iisus şi-l socotesc a fi Mesia cel aşteptat.

S-au supărat oamenii pentru o vorbă ca asta şi, mânioşi, au zis:

— Nu mânia pe Iehova, căci noi ştim că omul acesta este păcătos.

S-a apărat tânărul cum a putut şi a răspuns fără teamă:

74

— Eu nu am de unde să ştiu dacă este păcătos sau nu. Dar El e cel ce m-a tămăduit şi eu ştiu că Dumnezeu nu-i ascultă pe păcătoşi.

— Nu cumva şi tu eşti unul din ucenicii lui? îl iscodi cineva, cu răutate.

S-a apărat îndârjit tânărul şi nu s-a temut să le arunce în obraz o învinuire pe care nu o aşteptau:

— Nimic nu e între mine şi El; poate voi vreţi săi vă faceţi ucenicii lui…

— Învaţă-ţi limba să vorbească, se răsti unul. Noi suntem ucenicii lui Moise, pentru că noi ştim că Iehova cu el a vorbit. Despre acest Nazarinean nu ştim nici cine este, şi nici de unde vine. Dacă ştii tu cine este, spune-ne.

— Eu nu ştiu cine e, ştiu numai că El m-a tămăduit „răspunse tânărul, depărtându-se.

— Afurisitule, zise unul în urma lui. Tu însuţi te-ai1 născut în păcate tot şi acum vrei să ne înveţi şi pe noi? Şi, îndârjiţi şi supăraţi din cale afară pentru o întâmplare ca asta, se depărtară cu vorbe de împotrivire şi ocară pentru Nazarineanul care le strica legea şi obiceiurile.

Când întâmplarea aceasta a ajuns până la Veronica. femeia s-a bucurat şi inima parcă a prins a bate altfel: Nazarineanul trăia. Îi era de ajuns să ştie că este în viaţă. Firește, tămăduirea acelui tânăr nu o mai uimea „căci acum ştia prea bine câte poate şi ce poate acest proroc.

La rândul ei, Ursula credea – sau ştia – acelaşi lucru: Nazarineanul trăia. Dar când ştia că Irod tăiase capul unui proroc, nu putea să nu se întrebe, puţin încurcată:

— Să fi înviat oare prorocul pe care l-a ucis împăratul? Să fi tăiat pe altcineva în locul său? Sau altfel or fi stând lucrurile şi noi nu ştim?

Ursula avea pricini să pară puţin încurcată, de îndată ce unii spuneau că prorocul tăiat de Irod a înviat, iar alţii că e vorba de doi

proroci care era cel adevărat.

75>

Nazarineanul pe care ea-l avea în mare cinste, nu mai ştia. Ştia numai că este în viaţă şi asta îi era de ajuns.

— A fost în Gherghesa unde a tămăduit un tânăr de o grea neputinţă, spusese Veronica.

El a fost şi în Betsaida, stăpână; acolo a vindecat un orb şi acum se laudă pe la toate răspântiile că vede.

— Asta înseamnă că Nazarineanul trăieşte, Ursula.

— E ceea ce cred şi eu, stăpână.

9 – Şi ceea ce eu vreau să dovedesc şi să mă încredinţez, auzi tu?

— Cum stăpână? întrebă ea curioasă.

— Tu vei vedea…

Şi porni, fără zăbavă, spre casa pescarului Andrei. Dar acesta era plecat şi nu trecuse pe acasă de câteva zile. îl căută atunci pe fratele său, Simon. Nu era nici el. O întâmpină o femeie bătrână, cu o înfăţişare veselă, atrăgătoare. Era soacra pescarului. Femeia se îndeletnicea cu de-ale casei.

— Pace casei acesteia, zise intrând.

— Pace ţie, surioară, răspunse femeia. Ce doreşti?

— Îl caut pe Simon.

Femeia o cercetă cu luare aminte, ca şi cum ar fi fost nevoie să ştie cine este aceasta care întreabă de Simon. Au fost de ajuns câteva clipe ca să înţeleagă ceea ce trebuia. Nestând în cumpănă, zise:

— Nu e aici; e plecat.

— Şi El? întrebă Veronica, nerostindu-i numele, din pricină că tocmai atunci apăru o femeie. Era o femeie de statură mijlocie, uscăţivă şi prinsă de un continuu neastâmpăr.

— Da, şi El, răspunse bătrâna înţelegând bine de cine fusese vorba şi neferindu-se de femeia aceea care stătea alături, privind blând spre ele.

— Şi unde ar trebui să-i caut?

— Acolo, jos, răspunse bătrâna, liniştită. Apoi, adăugă cu acelaşi glas:

— Iată, mama lui.

Veronica o cercetă cu grabă şi cu luare aminte şi înclinându-se, adâne în faţa ei, dând s-o îmbrăţişeze, rosti:

— Pace ţie.

— Pace nouă, răspunse femeia, blând.

— Li căutam pe fiul tău, mărturisi ea.

— Mi-am închipuit, zise cu grija de totdeauna pentru fiul ei. De când hărţuiala din templu cu cărturarii din Capernaum, se temea să nu i se întâmple vreun rău.

Atunci au vrut să-l ucidă cu pietre, dar s-a ascuns sub sprânceana muntelui. Îngrijorată, mama îi ceruse să părăsească această Galilee şi să meargă dincolo de mare; de pildă, în Betsaida Iulia.

— Maria, zise bătrâna, adresându-se mamei Nazarineanului. Ea este Veronica… şi nu este o iscoadă… nu le teme.

— Tot asta am socotit şi eu; uite, chipul ei, privirea ei spun că Veronica e o femeie bună… de ce m-aş teme?

— Aşadar, Nazarineanul trăieşte? întrebă Veronica cu o gingaşă duioşie îngenunchind la picioarele ei.

— Scoală, sora mea, îi ceru ea, blând… dacă te-ar vedea fiul meu…

— L-am cunoscut, mamă…

— Şi tu ai fost bolnavă, Veronica?

— Am fost şi El m-a tămăduit; acum nu mai sufăr.

— Ştiam şi asta; nu eşti singura…

— Da, mamă, El a vindecat pe atâţia. Apoi, ridicându-şi privirea spre ea, zise:

— Aşadar, nu El a fost ucis la ospăţul Irozilor?

— Nu; Irod a ucis pe vărul său, Ioan.

— Pentru ce?

— Pentru o pricină pe care o ştie toată lumea: Iro-diada…

— Împărăteasa?

— Da… ea şi fiica ei, Salomeia.

Veronica zâmbi unui gând înflorit dintr-o amintire înviată din întâlnirea cu Maria Magdalena. Apoi, adăugă:

— Ştiu ce s-a petrecut atunci la ospăţul lui Irod; mi-a vorbit cineva care a fost de faţă… o femeie, dar ea n-are niciun amestec în toată povestea asta. Dimpotrivă, şi ea e întristată de moartea acelui om pentru care avea cuvinte frumoase.

— Se poate, interveni bătrâna; Ioan avea mulţi prieteni. Acum, împărăteasa aud că e şi mai neliniştită decât înainte de moartea bietului Ioan, căci ea singură e vinovată de această moarte.

Apoi, bătrâna vorbi despre vrăjmăşia pe care Irodi-ada a avut-o, după aceea pentru prorocul ucis. Trupul i l-au luat nişte prieteni, în ascuns, şi l-au îngropat, căci ar fi fost mare păcat să-l laşi aşa pradă şacalilor şi hienelor. Dar capul a fost azvârlit dincolo de zidurile palatului şi se crede că l-au mâncat câinii sau şacalii… cei care l-au căutat, spun că nu l-au mai găsit. Şi e păcat că s-a întâmplat aşa, căci legea noastră ne îndatorează să avem grijă de morţi.

— Aşa e, dar vezi, Irod nu mai trăieşte după legea noastră, luă seama Veronica.

Apoi, soacra pescarului Slmoh vorbi despre propriile ei suferinţe pricinuite de nir4 e friguri care o scuturau şi nu-i dădeau pace zile de-a rândul… le spuse cum Nazarineanul văzând-o câtpăţi meşte, o tămăduise şi cum de atunci scăpase de acele Călduri molipsitoare şi plictisitoare. Şi tot ea vorbi de o întâmplare de care nu era om să nu ştie de ea: cum numai cu câteva pâini şi câţiva peşti, Nazarineanul săturase câteva mii de oameni pe care-i prinsese seara fără hrană, acolo pe malul mării unde veniseră să-l audă vorbind sau să le vindece bolnavii.

Plecând, hotărî să se oprească mai întâi la prietenul ei Caius. Îl găsi acasă, aşa că îi ceru să alerge cât mai repede şi s-o caute pe Magelaâena.

— Să nu vii fără ea, mă auzi?

— Am înţeles, fii fără grijă… să-mi iau măgăruşul şi am plecat, răspunse el încântat că poate fi de folos, deşi nu ştia prea bine unde trebuie căutată frumoasa femeie. La nevoie, dacă nu o va găsi în oraşul de reşedinţă al lui Irod Antipa, va trebui să dea târcoale tuturor celor zece orăşele de pe malul Tiberiadei.

Veronica era nespus de fericită. Pricina acestei fericiri nu era numai faptul că Nazarineanul trăia, ci acela că acum ştia atâtea lucruri despre El, căci mama lui îi spusese atât cât fusese nevoie. De aceea inima ei se înfiorade marea descoperire şi lucrul acesta trebuia împărtăşit, mai întâi, Mariei. Numai de ar găsi-o Caius, îşi zise ea neliniştită, ajungând acasă parcă mai repede ca altă dată. Rămase însă mirată când, în prag, o întâmpină tocmai aceea pe care o căuta Caius şi care avea să se întoarcă frânt de oboseală şi fără ea.

— Maria, tu, aici? întrebă mirată, bucurându-se că o vede.

— Te căutam, răspunse pe un ton grav… te căutam. De unde vii?

— De la Simon pescarul…

— Nu e aşa că Nazarineanul trăieşte?

— Da, Maria, trăieşte… ai aflat şi tu?

— Am aflat fără să vreau… mi-au vorbit despre El vreo câţiva oameni demni de toată încrederea. Cineva spunea că l-a văzut acum două zile în Gherghesa.

— A fost, Maria… a tămăduit un bolnav stăpânit de un duh rău…

— …şi duhul rău a intrat în porci şi porcii s-au aruncat în mare, adăugă ea.

— Întocmai… de unde ştii?

— Ştie toată lumea, Veronica. Auzind, Antonio s-a dus şi el acolo.

— Antonio? întrebă ea mirată. Şi?

— A aflat cum şi ce s-a întâmplat; ba, a stat de vorbă şi cu acel tânăr. Dar tu, tu ce-ai aflat?

— Oh! Maria, Maria!… eu am stat de vorbă cu mama Nazarineanului.

— Tu? Unde? Când? Cum?

— Da, Maria, am stat de vorbă şi am aflat multe despre El. E o femeie înţeleaptă, pe care ar trebui s-o cunoşti şi tu. Ce zici?

— De, ştiu eu? S-ar putea ca într-o zi s-o întâlnesc undeva. Ea nu vine în Tiberiada?

— Nu ştiu… şi apoi ce ar căuta ea acolo?

— Tiberiada e un oraş frumos, stărui Maria.

— Crezi tu c-o interesează? Nu uita, omul pe care l-a ucis Irod era ruda lor şi Irod locuieşte în Tiberiada.

Nu crezi că dacă acel Ioan a fost ucis, poate fi acum în primejdie şi viaţa Nazarineanului?

— S-ar putea… Irozii sunt în stare de orice. Nazarineanul o fi având El prieteni, dar află că are şi mulţi duşmani. Vezi tu, Veronica, tot auzind pe atâţia vorbindu-l când de bine, când de rău, îmi vine să cred că El nu este un om de rând…

— Nu este, Maria „încuviinţă aceasta, bucurându-se de vorbele ei pe care le găsea altfel.

— El nu e un om ca noi toţi şi asta se vede din tot ce spune şi din tot ce face şi uite, uneori simt dorinţa că aş vrea să-l văd şi eu, deşi alteori parcă mi-e teamă să-l întâlnesc.

— De ce să-ţi fie teamă, Maria? Doar ştii bine că Ei n-a făcut niciun rău nimănui; asta înseamnă că n-o să-ţi facă nici ţie.

— Știu eu ce. să cred?

— Crede, Maria, tot ce-ţi spun eu şi tot ce se vorbeşte despre El. Nu uita, cei care l-au văzut şi l-au cunoscut, nu au mai plecat de lângă El, sau i-au rămas prieteni. E sublim în tot ce spune şi e măreţ în tot ce face. Poporul lui Israil nicicând nu a avut un asemenea proroc.

— Da, Veronica, e adevărat ce spui şi eu însămi văd că este aşa. Din seara când Irod l-a ucis pe acel Ioan, în inima mea se petrec nişte lucruri destul de ciudate. Ştiu că acel Ioan era un nevinovat şi că acest Nazari-nean este un om care trece dincolo de fiinţa noastră omenească. Mă aflu în faţa unor taine mari, într-o răspântie grea. Ceva îmi spune să mă opresc din drumul meu şi să merg pe un altul, dar parcă nu găsesc în mine destulă tărie să mă hotărăsc.

Maria se opri spre a răsufla şi, parcă, spre a se aduna. Apoi, se aşează pe scoarţa bogată a peristilului şi pe-îrecându-şi mâinile peste genunchi, rosti cu duioşie:

— Oh! Veronica, râu-mi dau seama ce se întâmplă cu mine… mă simt nu ştiu cum… Ca să nu mai spun că Nazarineanul tău a început să mă intereseze şi pe mine. Aseară am auzit cum că ar fi săturat câteva mii de oameni numai cu câteva pâini şi câţiva peşti, pe care i-a avut un biet copilandru. Mai mult chiar: cel care mi-a spus a fost acolo şi se jura pe barba lui că a mâncat

până ce şi-a potolit foamea. Dacă e aşa, atunci trebuie să spunem că asta nu se întâmplă oricum.

— Poţi înşela şi poţi minţi un om, doi, dar nu câteva mii, orice s-ar spune, nu.

— Da, aşa ceva am auzit şi eu, încuviinţă Veronica, privind-o lung.

— Şi ce zici?

— Zic că este o adevărată minune, şi încă una din cele mai mari şi asta mă face să cred că El nu este un om de rând. De altfel, un om care vorbeşte cu Dumnezeu este ceva mai mult decât noi. În asta stă şi mărirea lui, dar şi puterea şi sfinţenia lui.

— Cine e El, Veronica şi de unde vine? De unde are El puterea asta şi cine i-a dat-o? iată lucruri care ar trebui lămurite, spre a şti ce se întâmplă aici şi ce avem de făcut. Ce taine mari au loc în lumea asta

Doamne! Oare, va fi omul în stare să le înţeleagă? sfârşi ea prinsă de îndoieli şi curiozitate.

Veronica o privea blând, cu gânduri noi şi întrebându-se dacă e vremea să-i împărtăşească „marea descoperire", cum numise ea acele taine din viaţa Nazarinea-nuluu şi socotind că Maria Magdalena stătea gata s-o asculte, se aşează alături şi, cu vorbe domoale, începu:

— Ascultă, Maria, ceea ce-ţi voi spune acum nu e nici de la mine, nici de la cineva străin, ci de la mama lui, cu care am stat de vorbă în casa lui Simon pescarul. Poate că într-o zi ai s-o cunoşti şi tu.

— Crede-mă, aş vrea, dar nu ştiu cum.

— Nazarineanul este fiul acestei femei. Numele lui e Iisus Hristos, dar lumea îi zice Nazarineanul, după numele satului Nazaret, în care s-a născut El, sau dacă vrei, în care a trăit.

— Nazaret? repetă ea. N-am auzit până acum de acest sat.

— Nici eu. E vorba de un sat nu prea mare, în partea de miazănoapte a Galileei. E un nume frumos, căci Nazaret înseamnă floare aleasă. Iar naşterea lui a fost altfel, nu ştiu cum să zic, deosebită de ceea ce cunoaştem noi. Ea mi-a spus cum, într-o zi, i s-a arătat un înger cu chip de om care i-a spus că Dumnezeu a ales-o

81

Maria Maştis ena să nască pe acel Mesia rânduit de sus şi vestit de proroci şi că El va slobozi pe Israil şi multe neamuri de robia păcatului.

— Cum vine asta, Veronica, îngerii pot lua chipul nostru?

— De ce nu, doar ei au fost făcuţi pentru cm, nu pentru apă sau vânt. Şi apoi, dacă asta a fost voia lui Dumnezeu, nu mai are rost ca noi să iscodim cu mintea noastră de ce s-a întâmplat aşa şi nu altfel.

— Poate că ai dreptate, încuviinţă ea.

— Numele îngerului care i-a adus vestea era Gavriil. Numai că vestea asta a tulburat-o tare mult, căci ea nu era nici măcar căsătorită. Se afla încă sub tutela, sub grija unui tâmplar, un bătrân al cărui nume era Iosif.

— Şi atunci?

— Îngerul i-a spus să nu se înspăimânte, căci ceea ce se va zămisli într-însa nu este din poftă omenească, ci de la Duhul Sfânt.

Maria Magdalena privea acum lung, cuprinsă de nedumerire, căci nu înţelegea cum vine asta. Şovăia între adevăr şi îndoială, între credinţă şi poveste.

— E cu putinţă aşa ceva? Să naşti un copil fără să cunoşti această poftă bărbătească?

— Eu nu înţeleg ce ţi se pare de necrezut aici, răspunse Veronica blând, netulburată de vorbele ei.

— Mie, totul, mărturisi Maria sincer.

— Nu văd… mai întâi, aici e o taină. Şi dacă e o taină, e firesc să te întrebi de ce lucrurile s-au petrecut aşa cum s-au petrecut, iar nu aşa cum am fi vrut noi.

— Adică?

— A te întreba de ce s-a petrecut aşa şi nu altfel, e tot una cu a te întreba de ce tu te-ai născut femeie şi nu bărbat, sau de ce nu tu eşti împărătească, ci „romînca".

— Ce vrei să spui? întrebă cu aceeaşi nedumerire.

— Vreau să spun că aici este o taină; şi încă o taină dumnezeiască. Adică aşa a vrut Dumnezeu. Aşa cum El a vrut – şi nu i-a fost greu – ca din pământ să-l facă

pe om, tot aşa a vrut ca acest om să se nască altfel de cum se naşte neamul omenesc.

— Asta se poate… şi?

— Nu uita că lui Dumnezeu toate îi sunt cu putinţă; dacă nu i-ar fi cu putinţă, atunci nu ar mai fi Dumnezeu. Aşa, ascultă-mă, Maria, căci taina aceasta nu e uşor de înţeles şi de ea s-or poticni mulţi.

— Spune, Veronica, spune, ceru ea.

— Uite, pe chipul tău se vede o fărâmă din razele soarelui şi-ţi încălzeşte pielea. Le simţi?

— Fireşte, le simt… uite-le, zise ea privind snopul de raze care pătrundea în casă.

— Ei bine, cum au pătruns aici, la noi?

— Prin fereastră, răspunse zâmbind naiv, copilăreşte.

— Ei bine, tot aşa a fost şi vestirea Îngerului Gavriil. Nu a fost nevoie de un bărbat conceput după mintea noastră, ci de o umbrire de sus, care a făcut ca dintr-o copilă să se nască alesul lui Dumnezeu.

— Şi după aceea?

— Când a venit vremea să nască, Maria nu se afla în Nazaret. Plecase cu bătrânul Iosif în Betleem, ca să se înscrie în tablele recensământului ordonat de Roma. Şi acolo ea născu pe Iisus Nazarineanul, în staulul unor păstori unde rămăseseră pe vremea recensământului.

— Betleem zici, stăpână? interveni Ursula.

— Da, Beţieem; acolo s-a născut El.

— Stăpână, eu am auzit pe rabinul Rab spunând că unul din prorocii noştri, Zaharia sau Mihea, nu ştiu care, a profeţit că acest Betleem a fost ales de sus ca loc de naştere pentru marele Mesia care va mântui neamul lui Israil.

— Dacă ai citi sulul profeţilor, ai să găseşti ce-a spus prorocul.

— Oh! nu e nevoie, stăpână, mi-am adus aminte. Uite vorbind despre Betleem, prorocul spunea că din el va ieşi un mare povăţuitor pentru Israil şi că în zilele lui va începe un veac nou şi o lume nouă.

— Şi care e pricina pentru care El s-a născut într-un staul şi nu într-o casă de oameni? întrebă Maria.

— Pentru că, se vede, în ziua când ei au ajuns în Betleem n-au mai găsit niciun adăpost în altă parte decât în peştera acelor păstori.

— Se poate, dacă nu uităm că Betleemul nu este un oraş prea mare.

Veronica continuă;

— Şi în noaptea în care s-a născut Nazarineanui s-au întâmplat lucruri neobişnuite. Pe cer s-a arătat o stea mare şi strălucitoare, chiar deasupra staulului.

Maria Magdalena tresări:

— Veronica, nu cumva vrei să vorbeşti de steaua aceea după care au mers nişte crai din laturile răsăritului şi pe care, pare-mi-se că au găsit-o ei stând deasupra lăcaşului în care se afla un împărat? Oh! câte nu vorbea lumea despre acest împărat şi despre stea!

— Ea este, fără doar şi poate, şi eu am auzit de ea, încuviinţă Veronica. Atunci a prins a vorbi şi Ursula, care, neuitând mai întâi să zâmbească unor întâmplări mai demult, zise:

— Oh! stăpână, buna mea stăpână! Câte nu am tras eu de la această stea din pricina ta!

— Din pricina mea, Ursula?

— Da… îmi cereai să-ţi spun întâmplarea cu naşterea acelui împărat mare şi bun şi eu îţi povesteam. Şi când ajungeam aici, la stea, îmi cereai să-ţi arăt şi steaua. Şi ţi-o arătam pe aceea care mi se părea mie mai luminoasă şi mai arătoasă, deşi ştiam bine că steaua de atunci nu era tot una cu ceea ce vedeai tu… dar tu credeai că aşa e…

— Aşadar, mă păcăleai, Ursula?

— Fireşte că te păcăleam, stăpână. De unde eram eu să aduc o

stea pe cer ca aceea care a fost atunci la naşterea Nazarineanului? se apără bătrâna.

— Cum arăta, Ursula, socotesc că tu ai văzut-o, întrebă Maria, prinsă de o nouă curiozitate.

— Oh! stăpână mea, am văzut-o. Uite, parcă şi acum o am înaintea ochilor. Era o stea mare, avea o lumină strălucitoare şi frumoasă. Nicio stea de pe cer nu mai avea strălucirea ei. Şi nu mergea, cum merg celelalte stele.

— Dar cum merg stelele pe cer? întrebă Maria, neştiind nimic despre rostul astrelor.

— Oh! stăpână, toată lumea ştie că stelele merg de ia răsărit la apus. Te poţi încredinţa de mersul lor urmărindu-le într-o seară.

— Ei bine, cum mergea steaua aceea?

— De la miazănoapte spre miazăzi şi tocmai asta i-a făcut pe mulţi să vadă în ea un semn nou. Mulţi credeau că ea ar prevesti ceva rău, dar atât cât am luat noi seama, nu s-a întâmplat nimic rău. Rău e, poate, că ne aflăm sub stăpânire străină, dar asta e altceva. Şi apoi, steaua asta lumina şi ziua şi mergea tare aproape de pământ.

— Era o stea neobişnuită, Ursula, dacă nu mă înşel, luă seama Maria. Şi lumea ce zicea?

— O privea, se crucea şi-şi vedea de treabă, aşteptând acel război de care ştiam toţi că va începe între perşi şi romani. Dar n-a fost nici război, nici secetă, şi nici boală.

— Da, aşa e, reluă Veronica. Cărturarii noştri au căutat semne în cărţi şi nu ştiu dacă au găsit sau nu. Cineva a scos un zvon cum că steaua asta a adus în Israil un nou împărat. Auzind Irod cel Mare un zvon ca ăsta, nefiindu-i pe plac – căci el nu era din neamul iudeilor – s-a tulburat, socotind că acesta îi va lua locul.

— Da, Irod, monstrul fără milă cum îi ziceau oamenii; am auzit vorbindu-se că ar fi fost rău şi lacom.

— A fost omul romanilor, deşi aceştia nu prea au avut încredere în ei. Cu noi, s-a purtat urât. Totuşi, s-a îngrijit de marele templu, dar pentru asta a golit toată vistieria sinagogii şi e greu de spus că nu i-a rămas şi lui ceva din toată povestea asta.

— Se spune că ar fi avut zece neveste şi vreo treizeci de ţiitoare, interveni Ursula. Pe unele le-a ucis chiar el.

— De ce?

— Ca să nu dezvăluie secrete de ale împărăţiei. Iar pentru că a

avut unele neînţelegeri şi cu unii din membrii senhedrinului, ai pus de i-a ucis, pe faţă sau în ascuns.

85

— Şi nu protesta nimeni, Ursula?

— Cine ar fi îndrăznit să i se împotrivească monstrului? Aşa a putut să ucidă pe cine a poftit şi mai ales pe cei care i-a bănuit că-i sunt potrivnici. A ucis pe cumnatul său Aristobul, mare arhiereu şi vrednic urmaş a) macabeilor, învinuindu-l că ar fi urzit un complotăm potriva sa. L-a ucis pe bătrânul său socru Alexandru şi pe mătuşa Alexandra, pentru aceeaşi pricină… pe cumnatul său Iosif, pe tânărul prinţ Aristobul – care îi era nepot – şi pe bătrânul rege Iroan al doilea, în vârstă de optzeci de ani. Şi-a ucis şi câteva soţii şi pe unii din fiii acestora, Maríamna, frumoasa principesă asmoneie fiind singura din pricina căreia, se zice, a suferit nespus de mult. Oh! bunele mele stăpâne, Irod n-a ştiut ce e mila de om, sfârşi Ursula cu un aer trist, Irod a fost un împărat rău.

— Îţi mai aminteşti, Ursula, reluă Veronica cu glas domol când tu mă speriai şi-mi spuneai că dacă nu fac asta sau asta vine Irod şi mă ia?

Ursula zâmbi cu o uşoară mândrie, dar şi cu o urmă de duioşie şi acelaşi lucru făcură şi cele două femei la rândul lor, amănuntul trezind amintiri din vremea copilăriei. Apoi, Maria îi ceru să-i spună ce s-a mai întâmplat după aceea.

— Odată cu cercetătorii noştri au început să cerceteze şi cei din Persia care cum ştiţi, se pricep în ştiinţa astrelor. Şi cum aveau cărţile noastre, au găsit nişte date şi semne care se potriveau bine cu steaua care s-a arătat la miazăzi de ţara lor. Călăuziţi de ea, au venit în Palestina şi în drumul lor spre Betleem au trecut prin Ierusalim. Aşa se face că oamenii lui Irod i-au luat şi i-aţi dus la curtea sa.

— Irod i-a ucis şi pe ei?

— Nu, nu i-a ucis. Deocamdată au vrut să afle ce ştiu despre noul împărat. Şi, viclean fiind, le-a cerut ca, dacă-l vor găsi, să vină să-i spună şi lui, ca şi el să meargă să i se închine, cum se obişnuieşte.

— Şi ce-au făcut craii?

— Au plecat, călăuziţi de aceeaşi stea după razele căreia au mers până ce au ajuns la Betâeem. Acolo, steaua

86

s-a oprit deasupra staulului în care se născuse Nazarineanul.

— L-au găsit?

— Da, l-au găsit. Şi ei i s-au închinat, după datină şi au adus, tot după obicei, nişte daruri. Melchior – om în vârstă, cu părul alb şi barba argintie – i-a adus aur ca unui adevărat împărat.

— Şi cel de al doilea?

— Cel de al doilea se numea Gaspar. Era un bărbat tânăr şi fără barbă; el i-a adus în dar tămâie, aşa cum i se aduce lui Dumnezeu.

— Iar cel de al treilea?

— Cel de al treilea, Baltazar, i-a adus un dar prea puţin potrivit pentru un copil care abia a venit pe lume.

— Ce te face să crezi asta?

— Darul lui: smirna. Cum ştii, smirna este un dar adus celor morţi. Ea aminteşte de sfârşitul vieţii şi eu zic că Baltazar prea s-a grăbit să aducă unui copil un astfel de dar.

— Şi de ce moartea lui şi nu a altora? întrebă Ursula.

— De pildă, a cui?

— A acelora a căror învăţătură nu se potriveşte cu învăţătura lui, căci doar în lume sunt atâtea legi, dar nu seamănă două la un fel.

— Asta eu nu mai ştiu, Ursula. Dumnezeu face ce socoteşte El, nu ce vrem noi. Cei trei crai i-au găsit acolo şi pe păstori şi aceştia le-au spus cum că în noaptea aceea nişte îngeri au coborât din cer şi i-au cântat un imn de slavă. Şi tot ei le-au spus să nu se înspăimânte de ceea ce văd, căci în noaptea asta s-a născut Mesia, noul împărat al lui Israil şi al acestei lumi.

Oarecum contrariată de o vorbă ca asta, Maria se răsuci din locul său şi privind lung spre Veronica, întrebă: – A spus îngerul ăsta?

— A spus, Maria, nu uita că mama lui a fost de faţă şi ea nu se înşală.

— Atunci El este acel Mesia de care au vorbit prorocii şi pe care noi îl aşteptăm.

07

— De ce n-ar fi, Maria? Vorba asta a spus-o doar mama lui şi-i o femeie ce merită toată încrederea. Şi aşa, cum spuneam, după ce magii s-au închinat celui născut de curând, sfătuiţi de înger, noaptea în vis, s-au întors, pe altă cale, în ţara lor.

— De ce au făcut asta?

— Pentru că Irod avea de gând să ucidă acest prunc, de care se temea. Aşa că ei nu au mai trecut prin Ierusalim, ceea ce a însemnat o

grea mânie şi tulburare pentru crudul Irod: a dat poruncă neînduplecată ca toţi copiii – până la vârsta de doi ani – să fie ucişi. Nimeni nu mai ştie acum câţi copii au pierit nevinovaţi din porunca monstrului fără milă. Cei care au fost la Betleem spun că în afara oraşului se află o gropniţă pe care nu o astupă nici vremea şi nici mâna omului şi în care ar fi fost aruncaţi aceşti copii.

— Iată de ce părinţii noştri ne speriau cu Irod, luă seama Maria, care asculta cu o atenţie aproape evlavioasă. La rândul ei, Veronica continuă:

— Şi pentru că viaţa copilului era în primejdie, un înger se arătă lui Iosif, în vis şi-i ceru să plece numaidecât în Egipt, unde nu-l mai ameninţa nimeni.

— Cam departe, orice s-ar zice. Şi cât au stat acolo?

— Până la moartea lui Irod cel Mare, adică aproape vreme de trei ani.

— A murit ca un câine, zise Ursula.

— Aproape ca un câine, o ajută cu bunăvoinţă Veronica, adăugând:

— A murit de o boală grea, ros de viermi care l-au mâncat de viu. Punea carne proaspătă peste răni, dar viermii nu se atingeau de ea, ci preferau stârvul împăratului. Niciun leac nu i-a ajutat, de unde se vede că unde este pedeapsa lui Dumnezeu, omul nu mai poate îndrepta nimic. Ştiind că o să moară, a mai pus la cale o ucidere a unor sfetnici odată cu câteva sute de iudei în care nu avea încredere. Din fericire, omorul acesta nu a mai avut loc. În schimb, a izbutit să-şi omoare fiul care tocmai urma să-şi sărbătorească nunta L-a ucis în vreme ce mânca un măr. afundu-se închis în temniţa palatului.

— De la Irozi te poţi aştepta la orice, constată întristată Maria Magdalena.

— Da, stăpână, interveni iarăşi Ursula, îţi aminteşti, desigur, în noaptea în care a murit Irod, fitil său Arhe-lau a făcut o petrecere cu ostaşii săi de s-a dus vestea până la Roma.

Din întâmplare, eu am văzut înmormântarea lui Irod. A fost o procesiune cu adevărat împărătească. Aşa ceva nu se vede oricând. Irod se odihnea pe un pat de aur împodobit cu pietre scumpe. Era îmbrăcat cu o mantie de purpură violetă brodată cu fir de aur; pe cap avea coroana lui cu diademe la care ţinea atât de mult. În mână ţinea

sceptrul domniei care era numai diamante, de sus până jos. A fost dus la mausoleul lui de armată şi slujbaşi şi s-au folosit mai bine de cinci sute de litri de mirosuri şi arome, lucru nemaipomenit. Vasele de aur şi argint ce i-au aparţinut le-a dăruit împărătesei Iulia de la Roma, iar pe cei ce i-au fost credincioşi i-a miluit cu dinari şi ţechini de aur. Firește, a fost şi norodul de faţă, dar acesta nu-şi putea arăta bucuria pentru moartea tiranului, căci nu i-ar fi fost prea bine.

La câteva zile numai după aceea, Arhelau a lepădat doliul şi a chemat poporul la un ospăţ unde s-a băut până într-atât încât nu se mai vedeau unul pe altul. Iar a doua zi, pentru o pricină pe care n-a ştiut-o nimeni, Arhelau măcelări vreo patru mii de iudei – şi asta se întâmplase tocmai în vremea praznicului pascal, aşa că oamenii plecară la casele lor, ca nu cumva urgia să-i prindă şi pe ei.

Maria Magdalena ascultase cu o atenţie încordată, înspăimântată şi impresionată; rosti cu glas scăzut:

— Iată nişte întâmplări pe care le-am uitat demult şi despre care nu bănuiam că va veni vremea să mi le reamintesc. Cred că Irod a fost mare nu prin binele, ci prin răul pe care l-a făcut. Şi, spune, Veronica, după moartea lui Irod ce a mai fost?

— Da, ascultă… murind Irod, bătrânul Iosif, Maria şi copilul lor s-au întors în Nazaret, de unde erau şi unde aveau o casă. Aici au rămas multă vreme şi aici şi-a petrecut Iisus copilăria. Caius îmi spunea că în

1

Nazaret, Iisus avea un copil de joacă, Iuda, care l-a bă-tut – cândva, din te miri ce. Îmi povestea anume cum o dată se jucau amândoi cu lut moale, făcând păsările şi animale de tot soiul. Ale Nazarineanului ieşeau totdeauna mai chipeşe şi mai frumoase. Suflând, într-o zi peste-ele, păsărelele au prins viaţă şi au început să zboare şi să cânte. Ale lui Iuda erau mai urâte şi a suflat şi el, dar păsărelele au rămas locului. Iuda s-a supărat, a vrut să-i strice lucrul său şi i-a dat o palmă.

Altă dată, copiii l-au suit pe un măgăruş şi au început; a-l numiâm părat, închinându-i-se ca şi cum ar fi fost. Ba, cineva i-a făcut şi o cunună de flori şi i-au pus-o pe frunte şi aşa ceva l-a supărat pe Iuda. Înfuriindu-se pentru cinstea ce i se aducea numai lui Iisus, i-a scos cununa de flori de pe cap şi i-a pus una de spini, care i-a sângerat fruntea.

— Copilării, Veronica, cine se poate supăra cu adevărat pe copii, socoti Maria. Dar Caius, de unde ştie toate astea?

— Iată ceva ce nu ştie numai El. Eu cred că dacă tu te-ai duce în Nazaret, ai afla mai multe decât ştie Caius.

— S-ar putea, încuviinţă ea, găsind că Veronica avea dreptate. Şi ce a mai fost?

— Da, a mai fost ceva: Iisus a stat în Nazaret până 3 a vârsta de treizeci de ani. Câtă vreme a trăit bătrânul Iosif, l-a ajutat pe acesta la lucrul său. Murind el, grija mamei şi a casei a rămas în seama sa, ca în oricare familie din neamul nostru. Dar când a împlinit treizeci de ani, a părăsit Nazaretul şi a plecat să-l caute pe Ioan, ruda sa. Acel Ioan pe care l-a ucis Antipa.

— Ah! nu-mi aminti de seara aceea, ceru ea, înfiorându-se toată cu gândul la întâmplarea aceea la care fusese de faţă.

— Găsindu-l pe Ioan, i-a cerut să-l boteze şi acesta I-a botezat în apa Iordanului, deşi el a mărturisit că între ei doi Nazarineanul este mai mare şi mai vrednic înaintea lui Dumnezeu. Cei care au fost de faţă se jură că acolo, la vremea botezului, au auzit un glas din cer care a rostit cuvinte de care e greu fă nu ţii seama.

90

— Anume?

— Acesta *e Fiul meu iubit*, *pe* El *să-L ascultaţi*…

— Eu nu ştiu, dar un cuvânt venit din cer nu poate i decât al lui Dumnezeu.

— Vrei să spui că în cer Dumnezeu are chip asemenea omului?

— Pe Dumnezeu nu-l poate opri nimeni să ia un chip asemenea nouă în momentul când El vrea să se lase văzut de om. Dacă Dumnezeu i-ar vorbi omului ca spirit nevăzut sau în chip de frunză, să zicem, bietul om ar fi pus într-o grea încurcătură. Dacă i s-ar înfăţişa în alt chip, omul nu ar avea încredere şi nu s-ar apropia de El.

— Poate că da, încuviinţă Maria prea puţin convinsă. Şi după ce s-a botezat, ce a mai fost?

— Nazarineanul s-a retras într-un pustiu, nu prea departe de noi, unde a petrecut în post şi rugăciune vreme de patruzeci de zile.

— Şi asta, pentru ce?

Pentru că un om ca el avea nevoie să fie întărit într-o desăvârşită biruinţă morală. Numai că după aceste patruzeci de zile a venit diavolul să-l ispitească.

— Nu înţeleg ce vrei să spui, mărturisi ea cu oarecare confuzie.

— Nimic greu, Maria. Diavolul a socotit că, după atâta vreme de post, Nazarineanul a flămânzit. Deci, nimic mai potrivit pentru omul flămând, decât mâncarea. De ace» ea, apropiindu-se de El, i-a cerut să facă pâine din piatră şi aceasta i-ar fi potolit foamea. Dar Iisus nu a făcut aşa, ci l-a certat spunându-i că omul poate trăi şi fără pâine, dacă arc învăţătura lui Dumnezeu.

— Aşa ceva parcă scrie şi în legea noastră, nu e aşa? observă ea.

— Da, Maria, tot aşa zice şi Moise. Apoi, i-a pur; po aripa marelui templu şi i-a cerut să se arunce de la înălţimea aceea de aproape patruzeci de picioare, spurund că îngerii îl vor ajuta să nu i se întâmple nimic rău.

— Ei bine, aşa ceva ar fi moarte curată, zic eu.

— Firește. De aceea, Nazarineanul n-a primit să facă asta nici acum, spunându-i că legea lui Moise cere ca ni

91

meni să nu ispitească puterea lui Dumnezeu. Atunci, diavolul i-a cerut să i se închine lui, făgăduindu-i că îi va da în schimb toate împărăţiile acestei lumi şi slava ei.

A zâmbit Maria şi, mirată de semeţia diavolului, a zis:

— Dar ce, el e stăpânul lumii şi el hotărăşte soarta ei?

— Vezi, tocmai în asta stă greşeala cea mai mare a diavolului şi n-a luat seama că minţea cu atâta neruşinare. De aceea, supărat, Nazarineanul l-a alungat şi diavolul s-a dus ruşinat şi umilit. Apoi, lăsând pustiul, Iisus a venit în părţile noastre, unde şi-a găsit câţiva prieteni printre pescari. Însoţit peste tot de ei, de atunci săvârşeşte atâtea lucruri minunate de care lumea vorbeşte cu respect, dar şi cu ură, căci sunt şi oameni care nu se împacă cu felul său de a fi. Aici, în Capernaum unii – clin's ujitorii sinagogii noastre au vrut chiar să-i ucidă. A scăpat mulţumită unor prieteni care i-au înlesnit fuga, mai înainte de a i se întâmpla vreun rău.

— Da, Veronica, zise ea înduioşată, şi eu am auzit de întâmplarea asta, când erau să-l ucidă cu pietre. De altfel şi Pandera ştie de aceasta. Numai că el îl socoteşte pe Nazarinean un răzvrătitor, nu un profet. Dar nu un răzvrătitor împotriva ordinii publice, ci împotriva ordinii morale pe care o avem noi. Răzvrătirea lui e împotriva legii mozaice, nu împotriva ordinii romanilor.

— Eu cred, Maria, că pe Iisus nu-l interesează stăpânirea

romană, ci legea noastră. El cu ea se războieşte şi cu cărturarii şi fariseii noştri, dar nu toţi înţeleg asta.

— Eu nu l-am văzut niciodată şi nu l-am auzit vorbind, mărturisi femeia cu oarecare mâhnire. Nazarineanul ocoleşte Tiberiada, şi asta, se înţelege, din pricina lui Antipa, fiul monstrului fără milă. Dacă el l-a ucis pe Ioan fără nicio vină, cu atât mai curând l-ar ucide şi pe Nazarinean care are atâţia duşmani, cum spui tu. Dar ştiu eu?…

Atunci a apărut unul din ostaşii lui Antipa, care, plecându-se respectuos înaintea Mariei Magdalena, spuse cu vorbă tare:

92

— Fii fericită, slăvită stăpână.

— Pace ţie… care e porunca?

— Slăvitul meu stăpân a fost numit ajutor de comandant al garnizoanei din Colonich şi acum…

Maria îi făcu semn să tacă: ştia şi, de aceea, ştirea nu-i făcu nicio impresie. Ba, într-un fel, nici nu-i plăcea şi nici nu o interesa.

Drept vorbind. Antonio dorise o asemenea numire, dar nu aici. Colonich nu era un oraş de seamă. Casele aveau o înfăţişare urâtă, iar străzile erau pline de praf şi de noroi în anotimpul ploios. Ştia că legionarii romani sunt răi, leneşi, beţivi şi gata de ceartă din te miri ce. Garnizoana era aşezată în apropierea uneia din cele patru căi ale Ierusalimului care lega marele oraş de celelalte provincii romane.

Colonich era un fel de pedeapsă pentru un om cumsecade cum era Antonio. Acolo te plictiseai de moarte… Ca să petreci puţin, trebuia să vii la Ierusalim. Aici te îmbătai şi dacă nu te încăierai cu nimeni, rămâneai la una din femeile care circulau pe străzile dosnice ale oraşului. Colonichul avea toate păcatele lumii, căci era un oraş plin de borfaşi, străini vicioşi, beduini suspecţi şi cruzi. Aceştia stăteau ziua în ascunzători greu de găsit în deşertul stâncos, iar noaptea atacau caravanele pe care le jefuiau, la nevoie nedându-se în lături nici de la omorârea vreunui călător.

Populaţia, docilă din interes şi răzvrătită din fire, se răscula, se arăta nemulţumită pentru orice fleac şi-i acuza pe romani de toate relele lumii.

Rostul lui Antonio era tocmai acela de a face puţină ordine şi a aduce o fărâmă de morală în această parte a imperiului roman, dar să asigure şi o bună circulaţie pe artera care se pierdea dincolo de hotarele Galileei. Dacă el se împăcase, până la urmă şi cu acest barbar

sălbatic şi nefericit Colonich, era pentru că, socotea el, Maria Magdalena putea rămâne, astfel, numai a lui.

Ea reflectase la toate acestea şi după câteva clips de tăcere, frângându-şi degetele într-o pocnitură uşoară, zise:

93

— Vezi tu, Veronica, Antonio mi-a cerut să-l însoţesc dacă va izbuti să scape de Tiberiada şi eu i-am făgăduit că voi merge. El m-a încredinţat că acolo voi duce o viaţă care nu se va deosebi de viaţa împărătesei şi că nu-mi va lipsi nimic. Şi nu mă îndoiesc că va fi aşa…

— Adică vei avea şi nişte ospăţuri cu sânge de om? glumi ea.

— Oh! ferească cerul de aşa ceva, se apără, acoperindu-şi faţa cu mâinile amândouă. Îmi ajunge ce am văzut atunci. S-ar putea să meargă cu noi şi tatăl său, tribunul Tullius Lamia Justus… ar trebui să stau de vorbă cu Antonio, mai întâi…

— Aşadar, pleci? zise Veronica, văzând-o că se ridică.

— Da, Veronica, trebuie să-l văd pe Antonio. Ne mai întâlnim…

— Fireşte că da; vino oricând…

— Şi dacă voi pleca, cine ştie când ne vom mai vedea… v

— Poate că şi eu voi muri, Maria.

— Dar vei învia, nu e aşa?

— Da… la judecata de apoi, cum zicea Nazarineanul.

— Asta eu nu o mai ştiu, răspunse ea însoţindu-şi cuvintele de un zâmbet reţinut, tainic. Şi, după ce o îmbrăţişa, porni încet, ducând în suflet povara unei bucurii care înflorea nevăzută peste viaţa ei tulburată de atâtea întâmplări.

Ceea ce descoperise acum era de o măreţie covârşitoare şi amănuntele despre Nazarinean pe care i le dezvăluise Veronica o înduioşau şi o chemau spre El cu o tulburare nespus de plăcută pe care, de acum nu mai era stăpână.

— Să mergem, spuse ea ostaşului, deşi gândurile îi erau cu totul altele.

9.

Nazarineanul tocmai părăsise lacul Ghenizaretului. Oamenii continuau încă să vorbească despre întâmplarea

S4

aceea când Nazarineanul săturase atâta lume cu numai câteva pâini şi câţiva peşti.

— Greu de crezut, frate Timeu, spusese cineva prins ele

îndoială, dar şi de ură.

— Dacă nu aş fi fost de faţă şi dacă eu însumi nu aş fi mâncat din pâinile astea, poate că tot aşa aş zice. Dar am mâncat şi odată cu mine au mâncat câteva mii de oameni. Şi ceea ce văd o mie de oameni, nu poate tăgădui unul, se apără Timeu cum socoti.

— Şi totuşi, greu de crezut, măi omule, stărui acela în îndoiala sa.

— Greu sau nu, acesta este adevărul. Şi apoi, eu nu înţeleg de ce omul trebuie ca mai întâi să vadă şi după aceea să creadă. Iată, nu pot să nu mă întreb: dacă şi tu, din întâmplare, ai fi fost atunci acolo, ce ai fi zis acum?

— Cred că tot aşa aş fi zis: nu se poate. Şi aş mai zice ceva, frate Timeu… zic că şi tu eşti umil din cel ce-şi spun ucenicii lui şi atunci te înţeleg şi înţeleg de ce susţii cu atâta înverşunare că profetul tău este Mesia tel aşteptat şi că este îndreptăţit să se socotească pe sine însuşi Fiul lui Dumnezeu.

— Oh! frate Matia, se apără acesta, să nu mergem mai departe cu bănuielile noastre, căci şi eu, asemenea ţie sunt tot un iudeu care ascult de legea lui Moise. Mă auzi şi mă înţelegi? Nu ştiu cine este acest Iisus şi de unde a venit. Dar eu nu pot să nu spun ceea ce am văzut. Crede-mă, acest lucru aşa s-a întâmplat, cum şi l-am spus; şi aşa este. Ceea ce ţi-am istorisit eu îţi pot spune aidoma câteva mii de oameni care au fost acolo. A fost un copilandru care avea la el câteva pâini şi câţiva peşti şi ei i le-a dat Nazarineanului… cum s-au putut sătura câteva mii de oameni numai cu atâta, eu nu mai ştiu şi nici nu-mi bat capul să ştiu. Dacă El e Fiul lui Dumnezeii, atunci eu, după legea mea, sunt dator să cred şi să nu pun întrebări, ca să nu ispitesc puterea sa.

A intervenit atunci Bartimeu, omul cunoscut cu numele „orbul din naştere". Într-adevăr, Bartimeu fusese orb; acum nu mai era. Om între două vârste, Bartimeu era o fire tăcută. Îi plăcea să asculte, dar mai ales să i

se vorbească despre acel Iisus care-i dăduse vederea. Şi asta se întâmplase destul de simplu. Omul se născuse orb. Asta însemna că el avusese o copilărie tristă, sau, mai curând, nici nu avusese copilărie. Cei de vârsta lui, când nu-şi băteau joc de el, îl ocoleau, căci n-aveau nici ce să-i spună şi nici cum să se joace împreună. Poate că în sufletul lor nu era nici bucurie şi nici răutate, dar aşa înţelegeau ei să se poarte

cu semenul lor.

— Ce faci, orbule? îi spuneau câteodată. Ia seama să nu cazi în şanţ… dar nu-l ajuta nimeni.

Neputincios, tăcut, liniştit şi fără nicio împotrivire, Bartimeu primea vorbele lor grele şi răutăcioase, căci n-avea nici cui să se plângă şi nici de ce să se împotrivească, îşi întreba, cu sfială, uneori părinţii, cu o mâhnire ce căuta să şi-o ascundă sub vorbe nevinovate:

— De ce m-am născut aşa?

Dar nu afla niciun răspuns care să-i aducă vederea şi nici ca să-l împace cu soarta sa. Numai tatăl, într-o seară, găsi nimerit să-i vorbească despre Nazarinean. Auzise vorbindu-se prea multe lucruri despre El, aşa că sfârşi prin a-şi îndemna fiul să-l caute pe acest Iisus:

— S-ar putea, să-ţi dea vederea, căci doar a tămăduit atâţia bolnavi

— Crezi tu că e cu putinţă aşa ceva?

— De ce nu? Dacă i-a scăpat pe atâţia de necaz, nu" văd de ce nu te-ar scăpa şi pe tine… caută-l pe Nazarinean şi tu vei vedea, fiul meu.

— Dacă e aşa cum zici, atunci ajută-mă să-l descopăr.

— Nu, Bartimeu, nu ar fi un lucru cuminte să ne amestecăm noi, părinţii tăi, într-un bucluc ca ăsta. Tu ştii că nu toţi se împacă cu vorbele şi faptele acestui proroc şi asta ar însemna să ne alegem cu cine ştie ce necazuri.

— Se poate să fie cum zici, dar atunci înseamnă că se vor năpusti asupra mea.

— A, nu, cu tine este altceva; tu, fiind infirm, nu ai nicio răspundere în faţa legii.

Aşa a fârut: a plecat cum a putut şi l-a căutat pe Iisus pe unde a socotit şi a ştiut. L-a găsit în faţa sinagogii, unde i-a auzit vorbind şi i-a ascultat cu luare? minte, căci îi plăceau vorbele lui. Apoi, şi-a făcut loc printre mulţimea aceea de oameni şi, îngenunchind înaintea lui, i-a spus:

— Doamne, fă ca să văd şi eu.

— Crezi tu, Bartimeu, că pot face eu asta?

— Cred, Doamne, căci tot tu l-ai făcut pe şchiopul Icnatan să meargă şi Ionatan e vărul meu…

Şi Bartimeu a văzut. Şi fericit, cum nu a fost niciodată a spus:

— Iată, Doamne, acesta e soarele; şi el este lumina noastră de toate zilele. Şi iată, aceasta este pâinea pe care eu o mâncam şi nu

ştiam cum arată. Acum ştiu şi înţeleg toate.

— E bine ce spui tu, Bartimeu şi e drept, a zis Iisus, mângâindu-i creştetul capului.

Iar acesta a continuat cu înflăcărare:

— Şi mai ştiu ceva, Doamne. Ştiu să-ţi rămân recunoscător şi în recunoştinţa mea nu mă tem să vorbesc despre întâmplarea asta în templul nostru de faţă cu toţi cărturarii noştri şi învăţătorii de lege.

— Să nu faci asta, Bartimeu, căci ar însemna să ridici pe mulţi şi împotriva ta şi împotriva mea. Pe mine mă vor urî, dar nu mă vor înfrânge, dar pe tine te vor zdrobi.

— De vor cuteza, nu eu am greşit, Doamne, ci ei.

— Ei vor greşi, Bartimeu, dar nu vor avea conştiinţa păcatului.

Au auzit mai marii sinagogii că Bartimeu vede, dar nu s-au bucurat pentru vederea lui. S-au răzvrătit şi au început a tuna şi fulgera. Mai întâi, împotriva Nazarineanului.

— El e vinovat… calcă ziua sâmbetei, zi pe care Moisa ne-a cerut s-o cinstim.

Apoi s-au răzvrătit şi împotriva lui Bartimeu, iar el s-a apărat cum a crezut şi cum a putut. Abia acum a înţeles că tatăl avusese dreptate să nu se amestece într-o treabă ca asta.

1 – Maria Magdalena

— Eşti un păcătos, Bartimeu, au zis ei. Iar prorocul tău un şarlatan de rând. Ce, am ajuns să ne înveţi tu pe noi?

— Nu, nu eu vreau să vă învăţ, ci vreau numai să vă spun atât: cel ce m-a făcut să văd, se numeşte Iisus. Şi dacă El spune că este fiul lui Dumnezeu, eu cred că aşa este. Ce socotiţi voi: am stat între voi, orb fiind şi nu m-aţi făcut să văd. Spuneţi-mi, deci: mi se cade să cred vouă, sau să cred lui?

— Noi spunem că eşti un prost şi un păcătos, iar prorocul tău un şarlatan care vrea să amăgească poporul. A amăgit el pe mulţi, dar nu şi pe noi.

— Iată o treabă care vă priveşte pe voi, nu şi pe mine, a socotit Bartimeu.

Avea dreptate, căci nu-l privea pe el ce se va întâmpla cu învăţătorii de lege care se răzvrătiseră şi împotriva lui, ca şi împotriva Nazarineanului. Atunci când îşi căpătase vederea, el spusese că va vorbi despre aceasta oriunde şi oricui şi o făcuse cu o înflăcărare ce

uimea pe mulţi.

Acum, oamenii vorbeau despre înmulţirea pâinilor, a acelor pâini pe care le avusese Levi, copilul lui Iosua. Auzind că oamenii vorbesc tocmai de această întâmplare, socoti că era de datoria lui să nu tacă, mai ales faţă de acest Matia, poreclit şi *Sperie Moarte*, care părea a fi cel mai îndărătnic.

— Oameni buni, începu el cu voce domoală, păstra-ţi-vă firea şi nu ziceţi nu pot să cred, pentru că n-am văzut şi n-am fost acolo. Iată, nici noi n-am fost pe muntele Sinai când Dumnezeu i-a dat lui Moise tablele legii şi noi credem şi în ele şi în Moise şi în întâlnirea lui cu Iehova. Dacă aş fi un ticălos aş tăcea şi puţin mi-ar păsa de ce crede şi nu crede Matia, dar pentru că nu sunt, nu vreau să vă amăgesc cu vorbe fără rost. Chiar dacă aş vrea nu aş putea, căci voi nu sunteţi copii care iubesc basmele şi poveştile bune de adormit pruncii în leagăn.

— Vorbeşte, Bartimeu, vorbeşte, cerură câţiva. Nouă ne place să te auzim vorbind.

— Nu, Bartimeu, ar fi mai bine să taci, zise Matia, căci s-ar putea să ai cine ştie ce necazuri de care nu mai scapi şi tragi şi pe alţii după tine.

— Nu, Matia, nu. Eu nu văd ce ar putea pătimi cineva care ar mărturisi că şi el a mâncat din pâinile lui Levi al lui Iosua, cu care Nazarineanul a săturat câteva mii de oameni. Timeu, aici de faţă şi atâţia alţii ar putea mărturisi cum şi ce a fost acolo la Tiberiada. Iată, eu nu pot să vă ascund că Iisus mi-a dat vederea; doar mă cunoaşteţi şi ştiţi că m-am născut orb.

— Asta aşa e, Bartimeu, încuviinţară oamenii.

— Ei bine, oameni buni, care din noi L-ar putea defăima pe acest proroc şi L-ar atinge cu vreo vorbă rea? Unde aţi auzit voi că Iehova îi ascultă pe păcătoşi? Iar dacă El se numeşte Fiul lui Dumnezeu, înseamnă că aşa este şi noi nu-i putem pune vorbele la îndoială doar pentru că aşa vrem noi. Aţi auzit că nu demult a înviat şi pe fiul mort al unei văduve din Nain.

— Da, aşa e, răspunseră câţiva din jurul său.

— Ei bine, eu socotesc că n-ar fi rău să vă duceţi voi înşivă până acolo şi să vedeţi cu ochii voştri cele întâmplate în casa văduvei. Tânărul, care s-a întors de pe tărâmul celălalt v-ar putea spune multe lucruri despre viaţa de după moarte.

Firește, niște vorbe ca acestea nu-i puteau fi pe plac lui Matia, ca unul care nu credea în învierea morţilor; contrariat de ceea ce auzise, îl întrerupse pe Bartimeu:

— Unde ai auzit tu cum că ar mai învia omul de îndată ce a murit?

— Matia, eu nu vreau să te înşel cu vorbele mele. Eu ştiu că tu nu crezi în învierea omului şi că întâmplarea din Nain te tulbură şi te încurcă. Dar dacă te-ai osteni până acolo, poate că atunci vei înţelege cu adevărat ce s-a întâmplat. De ce nu vrei să vezi ce a fost la Nain? De ce te temi tu, Matia, de adevăr?

— Nu, Bartimeu, nu mă tem, răspunse acesta liniştit. Tu poţi spune acestor oameni ce vrei, dar asta nu înseamnă că ai să mă convingi şi pe mine de ceea ce crezi tu.

— Matia, continuă el cu un zâmbet nou pe buze, eu cred că o gâlceavă între noi nu are rost. Nu-ţi foloseşte nici ţie şi nici mie. Ar fi mai înţelept să mergem noi amândoi la Nain şi să stăm de vorbă cu cel înviat din morţi.

— Se înţelege, interveni cineva, un drum până acolo e mai de folos decât o ceartă aici. Un om singur poate afirma orice; ar putea chiar să înşele buna credinţă a mai multora dintre noi.

Matia, firește, nu era de aceeaşi părere; tăgăduia şi una şi alta, renunţă, sub un pretext oarecare, să meargă ia Nain, unde ar fi găsit un tânăr în viaţă, care abia murise şi acum se lăuda că l-au înviat Nazarineanul şi lacrimile mamei.

Atunci se apropie un om cam de aceeaşi vârstă cu el şi, fără să se ruşineze sau să se teamă de ceilalţi, îl întrebă despre profet.

— Dar, Tobie, crezi tu cu adevărat în El? întrebă Bartimeu bucuros.

— Desigur, cred, Bartimeu. căci eu însumi am fost de faţă când El a tămăduit nişte leproşi şi nişte ciungi. Eu zic că poporul nostru nicicând nu a avut un proroc mai mare ca El. Unde crezi că l-am putea găsi? Bartimeu se codi să răspundă şi, ocolind adevăratul răspuns ce-i aştepta Tobie, zise:

— Poate că acum nu mai e acolo, dar dacă mergi cu mine, s-ar putea să-l găstm.

— Merg, Bartimeu, merg, zise el voios.

— Mergem şi noi cu voi, li se alăturară câţiva şi asta îl înverşuna

din nou pe Matia, care zise cu ciudă:

— Ce oameni fără minte! Sunt sigur, niciunul nu veţi sfârşi bine, îi ameninţă el.

Un ceas mai târziu erau în casa lui Andrei. Binevoitor şi cu vorbă blândă, fiind vremea cinei, pescarul îi pofti în casă. Cină e numai un fel de a vorbi, căci acesta era obiceiul pescarului: cel care-i călca pragul casei trebuia să se înfrupte cu mult-puţinul pe care-l avea. Oamenii gustară cu voie bună şi după ce mulţumiră, vorbiră şi despre pricina pentru care veniseră. Andrei îi ascultase tăcut, căutând parcă o taină nouă în vorbele

lor. Bartimeu îi era cunoscut şi nu venea acum întâia oară în casa lui. Avea încredere şi în ceilalţi, căci doar erau cunoscuţii lui Bartimeu. Cumpănise în fel şi chip vorbele lor şi încredinţat de buna lor credinţă, le ceru să se aşeze şi să-l asculte cu luare aminte, căci vorbele sale nu însemnau numai liniştea lui, ci şi a lor.

Aşa aflară ei cum l-a cunoscut Andrei pe Nazarinean şi le arătă pricina pentru care îl îndrăgise şi rămăsese lângă El. Şi el şi alţii. Învăţătura lui place şi ea pătrunde în toate inimile oamenilor. Toţi oamenii sunt fiii aceluiaşi Dumnezeu şi ei îşi sunt datori unii altora cu dragoste. Ura îl înjoseşte pe om, naşte ură şi aduce ură. A rămâne în dragoste pentru om şi a trăi în credinţă pentru Dumnezeu este a dobândi împărăţia aceea pe care El ne-o făgăduieşte tuturor. Ba, ceva mai mult, El este acel Mesia de care ne-au vorbit toţi prorocii noştri şi de aceea se şi numeşte pe sine Fiul lui Dumnezeu. E drept, la început nu ştiam cum vine asta, dar acum, ne-am încredinţat că aşa este. Învăţătura lui, faptele lui, nu pot fi decât ale lui Dumnezeu. Noi înşine am fost martorii atâtor întâmplări minunate de care nu te mai poţi îndoi. Ionatan, Caius, Parmena şi atâţia alţii au scăpat de beteşugurile lor. Iar învierea fiului văduvei din Nain a dus şi pe mai mulţi de partea lui Iisus, pe care noi îl numim învăţătorul nostru şi al multora.

Bartimeu asculta fericit. Cuvintele lui Andrei îi plăceau şi-i trezeau în inimă o bucurie fără margini, inundându-i chipul într-o adevărată euforie şi asta vedeau şi cei din jur. Aşa ceva i se întâmpla ori de câte ori auzea pe cineva vorbind despre Nazarinean, dar mai ales când îl auzea pe acest pescar care era mai toată vremea în preajma prorocului.

Dar Bartimeu mai ştia ceva: ştia anume că nici vorbele şi nici

faptele Nazarineanului nu erau pe placul unora din semenii lui. Printre aceştia era şi Sadoc Ben Nafturi, rabinul sinagogii. Sadoc era un om aspru, crud şi dispreţuitor cu toţi, dar mai ales cu cei mici. Mulţi se temeau de el, dar nu şi Bartimeu, deşi el încă nu avusese prilejul să stea vreodată de vorbă cu rabinul.

101

S-a plâns, mai întâi, comunităţii din Ierusalim de cei doi. Plângerile lui se sfârşeau mai totdeauna cu aceleaşi cuvinte: … „Din pricina pescarului Andrei şi a lui Bartimeu, care a fost orb şi acum vede, comunitatea noastră a ajuns în primejdie. Dacă voiţi ca rătăcirea de pe urmă să nu fie mai grea decât cea dintâi, cereţi arestarea orbului şi să fie dat judecăţii de către luminatul nostru sinedriu". Au citit sinedriştii şi plini de mânie, au zis unii către alţii:

— Nu este numai plângerea lui Sadoc Ben Nafturi…

— Prea multă zarvă din pricina acestui Nazarinean…

— O să vină vremea când or să rămână sinagogile goale…

— Cred că a venit vremea să sfârşim cu acest răzvrătit care ne răstoarnă legea…

— Ar trebui înştiinţat şi procuratorul roman; romanii sunt stăpânii noştri şi nu e bine să ne punem rău cu ei…

A vorbit, apoi, Aviatar, mai marele lor care a cumpănit toate cu luare aminte şi a zis:

— Ar trebui, mai întâi, să sfârşim cu orbul Bartimeu de care se plânge prietenul nostru Sadoc.

Au încuviinţat şi ceilalţi şi au hotărât să se facă aşa cum a cerut Aviatar. Apoi au dat împuternicire şi înscris la mână lui Saul care să întocmească arestarea şi judecarea lui Bartimeu.

Aşa au început să se adune necazurile pe casa orbului Bartimeu. Prudent şi cu luare aminte, ca unul care se pricepea la astfel de treburi, Saul zisese:

— Să nu se facă tulburare între oameni.

Saul era un bărbat îndeajuns de scund, puţin cam gras, iar faptul că purta o barbă mare, neîngrijită, făcea, cu pleşuvia ce avea, să pară şi mai mare. Vorbea mult, cu judecată şi era neînduplecat în hotărârile ce lua. Din cauza inteligenţei şi a culturii ce-şi însuşise la marii învăţaţi ai vremii, Hillel şi Gămăliei, era greu ele înfruntat. Ceea ce nu izbutea un sinedriu întreg, izbutea Saul din Tars de unul singur.

— Să fie chemaţi şi judecătorii, a cerut el.

102

— Au fost înştiinţaţi până la unul, a răspuns Sadoa, mulţumit.

— Şi să se ia aminte, când vom pune mâna pe el, să caute să fie singur.

Bărbat cu pricepere în astfel de treburi şi cu înalt simţ judecătoresc, Saul prevăzuse şi orânduise toate cu un calcul ce nu putea da greş. Un singur lucru nu prevăzuse şi asta avea să-l descumpănească puţin şi să-l tulbure: nu prevăzuse că Bartimeu nu avea să se opună arestării. Nu încercase să se opună, căci ştia că vorbele piezişe ce i se tot aruncau de unii şi de alţii îşi aveau rostul şi ele, oarecum, îl pregătiseră pentru un necaz ca ăsta. Când l-au încolţit şi i-au cerut să meargă cu ei, căci trebuie să se înfăţişeze înaintea marelui judecător, Bartimeu a zis cu glas domol:

— Păi dacă ziceţi, oameni buni, că este vorba numai de atât, să mergem. La ce bun să lăsăm pe cinstiţii judecători să se frământe, aşteptându-ne pe noi?

Când Bartimeu se înfăţişă lui Saul, acesta rămase năucit. Gândise, ba se temuse chiar, că Bartimeu era un adversar care să-l înfricoşeze şi să-i încurce treburile. Nu-şi închipuise că avea să i se înfăţişeze un om puţintel la fire şi cu un chip atât de blând. Părea mai degrabă un om necăjit, având înfăţişarea unui copil. Singurul lucru – de o vioiciune cu totul surprinzătoare – era privirea ochilor: avea atâta candoare şi atâta curaj în acelaşi timp, că te uimea.

Se vedea cât de colo că Bartimeu era pentru Saul, marele judecător de instrucţie al marelui sanhedriu, un adversar care nu-i convenea: prea era amărât şi pirpiriu. Dar el venise cu o misiune certă şi ca atare nu-l mai interesa înfăţişarea lui jalnică decât în măsura în care trebuia să-l înfrunte. Cu atât mai bine, îşi zisese el sigur de izbândă, mângâindu-şi fuiorul bărbii, voi sfârşi mai repede. Tuşind uşor pentru a-şi drege frumosul său glas, Saul începu:

— Bărbaţi evrei, aveţi în faţa voastră un om care a a nesocotit legea pe care înţeleptul nostru Moise ne-a d. at-o. L-am prins mărturisind pe acel Nazarinean care a scos sabia împotriva rânduirii noastre şi care a răzvrătit

103

şi a tulburat norodul cu vorbele lui, ba chiar şi cu faptele lui. Păcătos fiind, vrea ca acum el să înveţe pe alţii, uitând că voi l-aţi scos afară din sinagogă din pricina păcatelor în care s-a născut. Iată, noi îţi

cerem să te lepezi de Nazarineanul tău şi să mărturiseşti că îţi este de ajuns credinţa în Moise şi Avram.

Saul se silea din toate puterile să-i arate adversarului său puţină bunăvoinţă, dar glasul său clocotea cu destulă mânie – şi asta nu-l înfricoşa cu nimic pe „vinovat".

— Oameni buni, răspunse Bartimeu cu glas domol, nu am spus decât ceea ce eu însumi ştiu şi am văzut.

— Mărturiseşte, Bartimeu, l-ai văzut tu pe acest răzvrătitor şi hulitor de lege?

— L-am văzut, firește, căci doar El e cel ce m-a făcut să văd, dar dacă El este hulitor de lege eu nu ştiu.

— Cum arată acest om?

— E cel mai frumos şi cel mai bun între fiii oamenilor; şi asta, pentru că El este Fiul lui Dumnezeu.

— De la tine spui asta, Bartimeu? întrebă Saul gata să-şi piardă cumpătul şi firea; înfruntarea i se păruse prea-prea. Dar el căută un alt ton spre a putea continua până la capăt:

— Ascultă, Bartimeu, în păcate te-ai născut, şi în păcate ai trăit până acum. Tu vrei să ne înveţi pe noi ce trebuie să facem spre a rămâne fiii lui Avram? Cum poţi numi fiu al lui Dumnezeu pe cineva care nesocoteşte legea lui Moise? Nu socoteşti că te înşeli? Crezi că dacă şi-ar fi văzut de treburile lui şi nu ar fi nesocotit legea noastră, nu l-am fi lăsat în pace? Dar el a nesocotit legea noastră şi arhiereii noştri îl au ca duşman al poporului iudeu.

— Apăi, cinstiţi judecători, dacă mai marii noştri au socotit aşa, eu zic că s-au înşelat. Nu poţi numi pe cineva rău dacă nu a făcut rău. Cercetaţi printre oameni şi veţi vedea ce lucruri bune a săvârşit El şi aici şi în alte părţi. Dacă Nazarineanul a făcut şi face numai bine, nu înţeleg de ce tocmai eu ar trebui să-l vorbesc de rău.

— Iată până unde merge răzvrătirea acestui om, fraţi evrei, reluă Saul prins de mânie. Am ajuns să ne înveţe copiii şi păcătoşii ce să credem şi ce să nu credem. Iată

cum se tulbură minţile oamenilor şi asta, tocmai, acum în preajma praznicului Pastelor. Eu zic că a sosit vremea să terminăm cu oamenii păcătoşi ca acesta.

— De ce te-ai mâniat, cinstite Saule? rosti Bartimeu cu acelaşi glas. Ce numeşti tu răzvrătire aici? Judecaţi şi hotărâţi dacă e drept ca

eu să fiu socotit un răzvrătitor şi un hulitor cum ziceţi, căci eu zic că nu am rostit niciun cuvânt de ocară nici împotriva voastră şi nici împotriva lui Dumnezeu.

— De-ajuns, om păcătos ce eşti. Cum îndrăzneşti să ne dai poveţe şi să ne înfrunţi, tu care te-ai născut în păcat şi trăieşti în păcat?

— Că sunt păcătos sau nu, e mai bine ca aceasta s-o lăsam pe seama lui Dumnezeu. Dar eu nu pot să nu spun că m-am născut orb şi că Nazarineanul mi-a dat vederea şi că El e fiul lui Dumnezeu, aşa cum mărturiseşte singur El însuşi. Şi bine v-a numit pe voi Nazarineanul orbi, căci orbi sunteţi, deşi aveţi ochi, şi surzi, deşi auziţi zborul şoimului de pe înălţimea muntelui. Căci vi s-a împietrit inima şi nu credeţi că Nazarineanul m-a făcut să văd. M-aţi prigonit din ziua aceea şi acum, iată, m-aţi adus în faţa judecăţii. Ei bine, cinstiţi judecători, aflaţi că împotriva unui om puteţi lupta şi-l puteţi distruge, dar împotriva adevărului şi a lui Dumnezeu nu…

Bartimeu nu mai putu continua. Ultimele cuvinte, abia fuseseră auzite, căci slujitorii se năpustiră asupra lui cu pumnii şi-l doborâră, strivindu-l în picioare. Vreme ca să se apere, n-a mai fo'.st. Apărarea i-a venit de la Saul, dacă apărare putea fi aceea.

— Nu-l ucideţi la locul de judecată, căci nu se cuvine. Luaţi-l şi duceţi-l în curtea mică; acolo îl puteţi ucide cu pietre, căci aceasta este hotărârea noastră. Şi acum, să se întocmească raportul către marele arhiereu Caiafa că porunca i-a fost împlinită.

A doua zi, câţiva prieteni izbutiră cu greu să-i ridice trupul stâlcit în bătaie şi să-i caute un loc potrivit pentru înmormântare. Când i-au privit chipul, au rămas împietriţi de mirare: faţa lui continua să surâdă într-o candoare copilărească, părând de o nevinovăţie sfântă. Nu încercase să se apere şi nu se împotrivise nici măcar cu x

105

O vorbă, de s-au înfricoşat şi ucigaşii. Dar moartea lui i-a supărat pe mulţi şi i-a înfuriat, încât judecătorul de instrucţie Saul din Ţara a trebuit să se strecoare printre oameni purtând haine de femeie. Înfăţişându-se marelui arhiereu al sinedrinului, rosti cu glas rece şi indiferent:

— S-a făcut lumină în dosarul orbului de la lacul Siloamului.

Apoi, se întoarse liniştit la treburile sale.

Când Ursula aduse vesten morţii lui Bartimeu, Veronica suspină uşor şi prinsă de o teamă nelămurită, spuse cu îngrijorare:

— Mă tem pentru viaţa lui Ionatan, Ursula; ar trebui să te duci să-i spui să se ferească de mânia lor.

— Îl voi căuta chiar astăzi, stăpână, răspunse ea cu glas scăzut, prinsă de aceeaşi emoţie şi teamă…

10.

În ziua aceea, Antonio, însoţit de servitori şi carele purtate de asini puternici, aştepta nerăbdător în marginea oraşului cu înfăţişare urâtă, bogat în praf şi sărac în întâmplări de seamă. Drumul până la Colonich era şi lung şi primejdios, şi noul comandant era nerăbdător să pornească, ştiind că astfel Maria Magdalena rămânea numai a lui. Iar ea primise să-l însoţească, grăbindu-se chiar să facă asta. E drept, el îi promisese prea multe lucruri şi acum, când se gândea mai serios, se temea că nu i le-ar mai putea oferi: ţinutul era sărac şi izolat, dar un roman ştia să se descurce; la nevoie s-ar fi folosit şi de beduini, care, pentru câţiva ţechini de aur sunt gata să omoare un om, dacă era nevoie…

Maria Magdalena trebuia să sosească de mai bine de un ceas. Întârzierea ei îl neliniştea şi nerăbdarea creştea văzând cu ochii. Unul din slujitori cuteză să-şi dea o părere:

— Trimite pe cineva în calea stăpânei.

— N-ar fi bine, Galio, Pandera ar putea prinde de veste şi totul e pierdut.

06

— Atunci ce hotărăşti?

— Să aşteptăm până la asfinţitul soarelui.

Fiind siliţi să mai aştepte, slujitorii sloboziră dobitoacele, lăsându-le să pască prin apropiere iarba măruntă şi murdară. Apoi, se aşezară tăcuţi la umbra stufoasă a măslinilor. Antonio însuşi se aşează ceva mai departe, privind neliniştit şi îmbufnat cerul aprins de o căldură moleşitoare.

O femeie, având chipul ascuns sub un voal de pânză albă, urca grăbită pe poteca şerpuită din apropierea drumului colbăit. Alta venea în urma ei, ducând în spate o traistă sau o legăturică în care se bănuiau nişte boarfe.

— Vine. zise cineva.

Antonio se ridică în capul oaselor, privind ţintă punctul acela care aluneca printre rodii şi migdali orânduiţi parcă de o mână de om. Femeia îşi desprindea, din când în când, crengile care-i agăţau poalele

veşmintelor lungi, strecurându-se cu grijă.

Văzând-o, noul comandant al Colonichului socoti, la rândul său, că ea este, dar ajunse la o răspântie, cele două femei se pierdură, intrând într-o pădure de măslini care aparţinea sinagogii din Capernaum. Înainte de a coborî pe cărarea îngustă, femeia se opri o clipă, privind spre locul acela unde se găsea Antonio şi ducându-şi mâna streaşină la ochi, ca şi cum ar fi căutat pe cineva, zise:

— Bietul Antonio!

Văzând-o că se îndreaptă spre oraş, comandantul garnizoanei din Colonich, înşelat de aşteptare, zise:

— Nu e Maria mea… şi se întinse întristat în acelaşi loc.

Turlele sinagogii luminau alb în faţa ochilor femei! şi ele se vedeau până departe, ca un punct al unei călăuze sigure. Merse aşa o vreme; acum păşea cu aceeaşi grabă pe strada îngustă, liniştită şi plină de praf a oraşului. O luă spre dreapta şi, după câţiva paşi, se opri în faţa unei case de piatră cu o înfăţişare plăcută şi atrăgătoare. Ezită prinsă de îndoieli, neştiind dacă trebuia să mai intre sau nu. Dar, mai înainte de a lua o hotărâre sau alta, auzi glasul Ursulei care o saluta de departe:

— Fii binevenită, stăpână.

— Pace nouă, Ursula, răspunse ea şi intră, simţind un fior ce parcă o prinse într-o lume nouă, necunoscută. Abia acum îşi dădu seama că venise aici minată, sau chemată de un glas tainic căruia-i dăduse ascultare fără să ştie cum şi fără să ştie când. Plecase cu gândul să-l însoţească pe Antonio şi-n drumul ei a înviat chipul acestei case în care i se părea că găseşte atâta linişte şi-i dă atâta încredere în ea însăşi, încât paşii au adus-o aici.

— Pace nouă, o întâmpină şi Veronica, prinsă de bucurie. Şi, zâmbindu-i, adăugă:

— Cum vezi, Maria, am înviat mai înainte de a muri.

— Şi nu vei mai muri nici tu, nici eu, spuse Maria cu un aer grav.

— Ce vrei să spui? Ce s-a întâmplat şi eu nu ştiu?… ce e?

— Veronica, ştii, zise ea tărăgănând şi amânând… nu… nu mai plec.

— Doar nu vrei să spui că Antonio e mort? întrebă îngrijorată ea.

— Nu… Antonio mă aşteaptă la locul acela pe care noi îl numim

„trei măslini”.

— Atunci, ce s-a întâmplat?

— Nu ştiu… poate din pricina acestui Nazarinean… sau din pricina lui Ioan pe care l-a ucis Antipa… sau poate din pricina acelui vis care mă urmăreşte ca o umbră…

— Despre ce vis vrei să spui? întrebă curioasă.

— Oh! Veronica, nu mă întreba… l-am visat pe Ioan, prorocul pustiului care, mai înainte de a muri, mi-a cerut să-l caut pe Nazarinean. N-a fost un îndemn, o vorbă ca oricare alta, ci o poruncă, o vorbă ca un tunet. I-am spus că nu-mi trebuie, că nu am nevoie de el şi am vrut să fug. Dar el a venit după mine şi privindu-mă cu nişte ochi ce parcă mă ardeau, mi-a zis: „Caută-l şi vei trăi prin El”. Ce zici?

— De! Maria, visurile sunt visuri, deşi nu văd nimic rău în ceea ce ţi-a cerut prorocul, zise ea, neştiind dacă trebuia să caute o tălmăcire visului. Ce vezi rău în asta? întrebă liniştită.

— Nu văd nimic rău, firește. Rău este că eu mă gândesc mereu la acest vis şi nu ştiu ce să cred. Rău este că privirea aceea parcă mă urmăreşte şi nu-mi dă linişte. Zău, nu ştiu ce să cred, se plânse încurcată. Tu ştii atâtea despre acest Nazarinean, l-ai văzut şi te-ai bucurat de ajutorul lui. Iată de ce am renunţat la Antonio şi am venit la tine. Eu socotesc că visul poartă un semn şi că, deci, numai tu mă poţi ajuta. Ajută-mă, Veronica, ajută-mă… spune-mi tot ce ştii despre El, o întâmplare din viaţa lui, o vorbă, ce crezi, dar vorbeşte-mi despre El…

Aceasta o privea cu luare aminte, dar parcă şi cu îngrijorare: nicicând Maria nu arătase aşa. Se schimbase ceva în ea şi nu-şi da prea bine seama dacă era vorba de o schimbare numai a chipului ei – puţin palid, obosit parcă – sau şi de una în inima ei. Şi, îndeajuns de nehotărâtă, rosti cu duioşia ci de totdeauna:

— De, Maria, poate că e numai un vis, sau poate că prorocul are dreptate, căci şi pe Irod şi pe romăncă i-au judecat pentru o viaţă care se aseamănă atât de nuilt cu viaţa ta.

— Oh! nu-mi mai aminti de asta, căci eu, femeia tuturor şi a nimănui, o văd şi o simt mai bine. Tu nu ştii ce înseamnă să fii o astfel de femeie, să fii a tuturor şi să înduri toate umilinţele. Să treci pe stradă şi femeile cinstite să te ocolească, să stea în loc până treci tu sau să-ţi zvârle în faţă dispreţul lor. Am făcut toate astea şi acum mă simt umilită, ruşinată, obosită, sfârşită. A fost o vreme când am crezut că pot rămâne lângă Pandera, dar Stihus cu pasiunea lui, Antonio cu

darurile lui, Marcellinus cu dragostea lui puţin obişnuită a trezit noi pofte, făcând din mine şi călău şi victimă în acelaşi timp. Fratele procuratorului roman mi-a jurat că dacă îl părăsesc pe Pandera, mă va lua de soţie şi mă va duce la Roma. Dar nu m-am putut hotărî, căci nu eram femeia care să se mulţumească cu un singur bărbat. A fi rămas numai cu unul din ei, oricare ar fi fost, ar fi în

semnat o adevărată sinucidere, o moarte vie şi eu cred că se poate muri şi din dragoste, mai ales la vârsta asta.

Maria Magdaiena se opri preţ de câteva clipe, spre a se aduna parcă, apoi continuă pe acelaşi ton:

— Ştii bine, Veronica eu nu mai am nimic şi la Magdala nu m-aş mai putea întoarce. Dacă m-aş duce acolo.

Papia, fostul meu soţ, ar plăti câţiva vlăjgani să mă ucidă cu pietre pentru ruşinea pe care i-am făcut-o. Nu mai pot îndura atâta umilinţă şi atâta ruşine, crede-mă.

E drept, bietul Antonio a încercat să facă din mine o femeie cinstită „care să rămână lângă el, şi iată eu sunt aici, iar el speră încă să vin sau să-l ajung din urmă.

Dar nu-l voi uita niciodată nici la Colonich şi nici la

Roma dacă mi-ar făgădui.

Veronica asculta tăcută, prinsă de gânduri noi, dar deloc surprinsă de sinceritatea vorbelor ei. E drept, mai vorbiseră şi altă dată despre aşa ceva, dar Maria nu era femeia care să primească sfaturi. În definitiv, în toate acestea nu era numai vina bărbaţilor – cum credea Maria – ci şi a ei. Ori greutatea tocmai aici era: nu se împăca cu ideea că o parte din vină îi aparţinea. Veronica vedea acest neajuns şi-şi da seama că tulburarea ei tumultuoasă îi trezea o stare de vis sau îi da, mai curând, o tristeţe visătoare. Drept vorbind, stările acestea erau de scurtă durată. Simple treceri, dar care în sufletul ei gingaş, cu temperament viu şi imaginaţie bogată, lăsau urme adânci ce ieşeau la suprafaţă când şi când. Iar lor li se adăuga acum şi visul acela care, într-un fel, o tulbura sau poate chiar că o înspăimânta.

Asemenea firi, la cea dintâi tulburare a imaginaţiei creează mai totdeauna o stare nouă, capabilă de orice. Veronica o cunoştea bine şi înţelegea că era de datoria ei s-o ajute, dar nu ştia cum. Maria, prin regretul ei pentru moartea lui Ioan şi prin interesul pe care-l arăta

acum pentru Nazarinean, o ajuta şi căuta o cale cât mai potrivită să facă ceva pentru ea. Firește, ea cumpănea toate acestea, continuând să se bucure, să se extazieze chiar, de frumuseţea ei strălucitoare şi de hainele ei atât de fine şi de scumpe. Îi plăceau cerceii mari, cu pietre albastre, care cădeau aşa frumos pe umerii ei mici, rotunzi.

110

Părul negru ca smoala şi bogat asemenea câmpiilor din Liban, radia parcă, o umbră uşoară peste chipul măsliniu, din care ochii negri şi nespus de frumoşi zvârleau flăcări nevăzute în taina inimii, dar mai ales în cele ale trupului cu o înfăţişare sculpturală. Cu piciorul gol, abil ascuns sub faldurile lungi ale mantiei de purpură violetă, Maria era, într-adevăr, frumoasă, nespus de frumoasă, înţelegea de ce bărbaţiişi-o disputau şi se urau şi înţelegea de ce Pandera îl ucisese pe Stihus. Dar în acelaşi timp înţelegea şi cuminţenia lui Antonio, dragostea lui potolită pentru ea, ca unul care spusese: „Iubind-o pe Magdaiena, risc mult; lăsând-o să iubească şi pe alţii, riscul devine mai mic". Vrând să înlăture şi acest risc, preferase acel Colonich spre „care el era gata să plece, dar la care renunţase dintr-o pricină dreaptă sau numai dintr-un capriciu.

Acum, femeia aceea – iubită, adorată şi părăsită şi iarăşi iubită de bărbaţi care reveneau pocăiţi spre a-i primi iertătoare şi mai ales triumfătoare – femeia aceea de un farmec deosebit şi o graţie desăvârşită, stătea umilită şi tulburată de un vis în care profetul ucis de Irod îi ceruse să-l caute pe Nazarinean. Nu mai avea nici linişte, nici astâmpăr şi nici poftă de viaţă. Avea nevoie de Veronica, de ajutorul ei şi ştia bine că nu o va lăsa pradă propriilor ei nelinişti şi îndoieli. Ridicându-se spre a se aşeza mai aproape de Veronica, luându-i mâinile într-ale ei, prinsă de o nouă emoţie, zise:

— Vorbeşte-mi de El, Veronica; spune-mi tot ce ştii şi-ţi jur că nu voi muri până nu-l voi întâlni şi eu.

Aceasta îşi trecu uşor mâna prin părul ei bogat, cu o duioşie maternă, răvăşindu-i-l. Încercă să-şi aducă aminte de o întâmplare oarecare din viaţa Nazarineanului pe care să i-o spună, căci doar auzise atâtea, ştiau atâtea. Şi, găsind, zise:

— Maria, într-adevăr doreşti asta din toată inima?

— Oh! dacă ai fi tu acum în locul meu, ai vedea ce se întâmplă cu mine. Inima, mintea îmi spun că Naza-rineanul este de o măreţie covârşitoare; El este măreţ în tot ce spune şi în tot ce face şi eu cred că

El e mai mult decât un proroc. Spune-mi orice, spune-mi ce

111

I vrei tu, numai să-mi vorbeşti de El, ceru cu o voce scăzută şi parcă puţin răguşită.

— Ei bine, ascultă-mă, Maria, începu cealaltă femeie, cu aceiaşi ton domol, liniştit. L-am auzit de curând rostind o parabolă, o poveste pe care, dacă ai fi fost şi tu acolo, nimic nu m-ar fi împiedicat să cred că a spus-o pentru tine.

— Şi de unde ştii că n-a spus-o şi pentru mine?

— La urma urmei e pentru noi toţi şi vei vedea că aşa este. E o poveste pe care, nu mă înşel, o s-o mai auzi şi de la alţii.

— Te ascult, şopti cuibărindu-se alături de Veronica.

— Un om avea doi feciori. Şi casa lor era îndestulată cu de toate, căci el avea mulţi argaţi care lucrau zi şi noapte, alături de tată şi de fiul cel mare.

— Dar fiul cel mic ce făcea? întrebă ea surprinsă.

— O să vedem numaidecât, căci va fi vorba mai mult de el decât de celălalt. Era o casă fericită şi dragostea tatălui era deopotrivă pentru amândoi… dar toate, numai până într-o zi.

— Asta înseamnă că fericirea nu e veşnică, o întrerupse Maria, văzând că povestea începuse să-i placă.

— E greu să susţii că fericirea e veşnică, Nici în viaţă, nici cu noi şi nici în această poveste nu stă scris că fericirea trebuie să fie veşnică. Aşa că, toate au fost bune numai până într-o zi, când cel mic strică totul. El luă seama că în viaţă mai sunt şi nişte lucruri pe care noi oamenii le socotim plăcute, frumoase.

— Femeia, vinul şi cântecul, le alesese Epicur, cel care spunea că după moarte nu mai este nimic, îşi aminti Maria.

— Cam aşa şi cam astea ar fi, aşa că fiul cel mic tocmai pe acestea le căutase şi le găsise şi cum avea mulţi prieteni, începu să petreacă cu ei şi să uite de grijile casei părinteşti. Fiul cel mare era mai tăcut, mai cuminte şi, mai ales, veşnic prins cu treburile gospodăriei. El vedea ce face fratele său şi tăcea; firește, tăcerea e un lucru înţelept. Numai că el ştie să urască şi ura e ceva rău, mai ales fiind îndreptată împotriva fratelui s-au.

— Rău lucru, Veronica, să-ţi urăşti fratele.

112

— Firește că e rău. Dar n-ar trebui să uităm nici pe ceilalţi fraţi

de care ne vorbeşte legea lui Moise.

— De care vrei să zici?

— Cain îl urăşte pe Abel şi-l ucide; Iacob îl înşală pe Esau cu blidul de linte… Iosif e vândut egiptenilor de către fraţii lui, iar Absalom îl omoară pe Amnon. Asemenea lor, fratele cel mare îl urăşte pe cel mic…

— Şi până la urmă îl omoară? întrebă Maria îngrijorată.

— Nu… nu-l omoară, dar mă gândesc la acel tată nefericit. Are doi fii: unul, pradă desfrânării, celălalt, prada urii, neiubirii de frate.

— Greu, Veronica, oftă ea gândind la supărarea tatălui.

— Şi, ca şi cum nu ar fi fost de-ajuns atâta, într-o zi. fiul cel micâşi ceru partea lui de moştenire ce i se cuvenea. A încercat tatăl să-i arate că nu face bine, că ar mai putea amâna dorul de ducă, dar n-a izbutit, aşa, că i-a dat ce i se cuvenea şi mezinul a plecat.

— Unde s-a dus?

— Unde a văzut cu ochii şi unde l-au dus prietenii. Fireşte, departe, cât mai departe, ca să scape de ura fratelui şi de dojana tatălui. Ca să uite, a petrecut în desfătări şi dezmăţ, zi de zi, noapte de noapte, ca să-şi împlinească poftele inimii şi nebunia tinereţii lui şi a prietenilor. Numai că şi acestea au un sfârşit.

— Solomon avea dreptate când spunea că tot lucrul are şi un început dar şi un sfârşit, luă seama Maria.

— Şi tot petrecând aşa, într-o zi se sfârşiră toate: femeile îl părăsiră, prietenii îl uitară şi el se trezi singur şi necunoscut şi, pe deasupra, fără o leţcaie în buzunar.

să

Şi, ca şi cum nu i-ar fi fost de-ajuns, se mai întâmplă apară o foamete cum nu s-a mai pomenit.

— Grea întâmplare, oftă Maria.

— Nici că s-ar fi putut ceva mai greu când te gândeşti ce viaţă dusese până acum. Şi tot căutând să facă ceva pentru o bucată de pâine, a nimerit la curtea unui om bogat şi se tocmi să-i pască turmele de porci.

— Oh! făcu Magdalena scuturându –, se toată.

— Dacă n-ar fi primit, ar fi însemnat să moară de foame,

continuă Veronica. Numai că mâncarea pe care o primea nu era de-ajuns, aşa că pentru a-şi potoli foamea, trebuia să mănânce roşcovele porcilor…

— Oh! nenorocită situaţie, zise Maria prinsă de milă.

— Sigur că da; ceva mai urât, nici că putea. Şi iată, aşa fiind, nemâncat, obosit, muncit şi umilit, îşi aduce aminte de casa părintească şi de belşugul de altă dată şi se gândeşte să se întoarcă, să-şi ceară iertare pentru nesocotinţa lui şi să-l roage pe tatăl său să-l primească. Să-l primească, da, dar nu ca pe fiul său, ci ca pe unul din argaţii casei.

— Ce tristă este întâmplarea ta, Veronica!

— Tristă, dar acesta este adevărul. Iată-l acum pe tânărul nostru, căit, umilit şi cu gând de îndreptare, făcând calea întoarsă spre casa părintească.

— Şi tatăl l-a primit?

— Da… pentru el întoarcerea asta a stârnit o nespusă bucurie, că uită totul şi-i iertă toate. îl sărută, fericit că-l vede, şi ceru să i se dea haina cea mai frumoasă, inelul cel mai de preţ şi încălţămintea cea mai aleasă.

— Cum, nu l-a mustrat, nu l-a certat pentru supărarea ce-i făcuse? zise ea frământată de un gând lăuntric.

— De ce să-l mustre? Tatăl ştie totdeauna să ierte şi inima lui e mai plecată spre dragoste decât spre dojana. Nu l-a certat, ba, mai mult, Maria, el făcu din întoarcerea fiului o zi de sărbătoare, cerând să se taie viţelul cel mai gras şi să se aducă vinul cel mai bun, ca să se poată veseli toţi pentru fiul său care fusese pierdut şi s-a întors şi, pe care-l crezuse mort, şi acum înviase şi sta alături de el.

— Da, într-adevăr, se poate zice, a fost mort şi că acum a înviat, rosti cu glas moale şi trist Maria Magda-lena. Vezi tu, părinţii ştiu întotdeauna să-şi iubească copiii, dar aceştia nu întotdeauna ştiu să întoarcă cum se cuvine această dragoste.

— Se întâmplă şi asta, căci în viaţă sunt oameni şi oameni. Dar povestea nu s-a sfârşit, pentru că, vezi tu, bucuria întoarcerii trebuia împărtăşită de toţi. Din pă

cate, întoarcerea asta nu bucură şi pe fiul cel mare. Vechea ură izbucni. Nici curiozitatea şi nici dragostea de frate nu-l fac să vină să-l vadă măcar. Iar când îl chemă tatăl său. ştii ce zice?

— Îmi dau seama… fraţii din cartea lui Moise îşi au urmaşi peste tot, nu-i aşa?

— Da, din păcate aşa e, Maria, căci vorbele lui sunt afară din cale de nedrepte şi de urâte. De ani de zile muncesc în casa asta, dar mie nu mi-ai dat măcar un ied să mă veselesc şi eu cu prietenii mei. Dar pe fiul tău – cum vezi, nu-i zice frate – care ţi-a irosit averea în petreceri şi desfrâu, îl primeşti cu atâta cinste, fără o vorbă de dojană.

— Şi tu, ce zici, nu crezi că avea dreptate?

— Poate că da, dar nu trebuia nici s-o gândească şi nici s-o spună aşa cum a spus-o.

— Crezi?

— Da, Maria, pentru că nu trebuie să uităm un amănunt de preţ: cel întors era fratele lui şi există o lege morală a dragostei frăţeşti. Iar cel care a făcut asta era tatăl său şi aici există o altă datorie: aceea de a-ţi cinsti părinţii. Şi, cum vezi, el a nesocotit şi una şi alia: nu trebuia să-şi judece fratele şi nici tatăl. Şi, ia aminte, cum vezi, nici nu se aminteşte măcar un cuvânt de partea cuvenită celui mare, aşa că supărarea lui e şi nedreaptă şi de prisos şi aceasta este greşeala lui.

— Se vede că, în viaţă, sunt împrejurări când tăcerea e mai de preţ decât vorba… s-ar pare că, până la urmă, fiul cel mare n-a mai venit la ospăţ…

— Dacă a venit sau nu, poate că nu mai are rost să ştim noi. Ceea ce interesează aici e dragostea tatălui care-şi ceartă fiul, în ciuda atâtor necazuri ce-i făcuse.

— Veronica, eu nu văd nimic deosebit în toată întâmplarea asta. Era datoria sa să-l ierte şi să-l primească, căci doar era fiul său. Ai uitat ce spune înţeleptul în proverbele sale; „Care tată, cerându-i fiul său pâine îi va da piatră, sau cerându-i peşte îi va da şarpe?”

— Întocmai… fiul cel mic a cerut şi pâine şi peşte şi i s-a dat mai mult: i s-a dat toată partea lui de moştenire. Şi ce-a făcut cu ea?

— A risipit-o, a pierdut-o.

— Şi ce zici, se cădea?

— Ştiu eu? era doar a lui.

— Desigur, a lui, dar cum a folosit-o?

— Aşa cum a socotit.

— Oh! Şi ce bine şi-a făcut el socotelile, de îndată ce a rămas fără ea… şi unde a ajuns?

— La porci…

— Crezi că trebuia să ajungă aici, dacă şi-ar fi făcut altfel socotelile? Tu ştii că legea noastră nu ne îngăduie să mâncăm carne de porc. Şi pe deasupra, porcul nu e un animal de turmă, ci foarte răzleţ şi încăpăţânat. Îi din această pricină paza şi hrănirea lui sunt anevoioase.

— Eu cred că a făcut ceea ce ar fi făcut oricare altul în locul lui, socoti Maria Magdalena.

— De aceea s-a întors la casa părintească. Şi asta, pentru că oricât am greşi noi faţă de părinţi, în ei tot mai rămâne o fărâmă de dragoste gata să ierte, gata să uite. Şi tatăl din povestirea Nazarineanului a ştiut să ierte şi să se bucure pentru întoarcerea fiului pe care-l crezuse pierdut.

— Da, Veronica, da, să recunoaştem şi să mărturisim, Nazarineanul ştie să vorbească oamenilor şi cunoaşte oamenii. Acum înţeleg de ce îl urmează atâţia, îl caută atâţia şi de ce vorbesc aşa de frumos despre El. Mă întreb de ce sunt şi din aceia care îl pizmuiesc şi-i caută tot felul de pricini şi-i stau de-a curmezişul. Pandera îmi spunea că romanii îl urmăresc pentru că ar fi îndemnat pe iudei să nu mai plătească dajdie Cezarului. Asta înseamnă îndemn la răscoală şi nu e bine pentru nimeni.

— A spus aşa ceva Nazarineanul? întrebă surprinsă Veronica.

— Nu, n-a spus El, ci unul dintr-ai noştri au venit şi l-au pârât romanilor. Firește, o vorbă ca asta nu putea să le fie pe plac şi au cercetat cum stau lucrurile chiar printre oamenii Nazarineanului. Aşa s-au încredinţat că fusese o minciună şi un neadevăr şi s-au mirat pentru ce atâtea scorniri şi pâre împotriva lui când ei socotesc

că El este un om drept şi bun. Tu ce zici? Pentru ce caută aceşti oameni să se pună bine cu romanii, învinuindu-l pe Nazarinean de toate relele din lume?

— De ce? Pentru că ei au nevoie de romani să-i facă părtaşi alături deci în lupta împotriva Nazarineanului. Şi dacă au de gând să-l omoare, n-ar putea să facă asta fără încuviinţarea stăpânitorilor noştri, romanii.

— Să-l omoare? dar ce rău le-a făcut? întrebă ea neliniştită.

— Dar Ioan ce rău i-a făcut lui Antipa? Stăpânirea *e* stăpânire şi ea dispune de noi cum vrea şi nimeni nu i se poate împotrivi.

— Nu cumva pentru că El se numeşte Fiul lui Dumnezeu şi asta

nu e pe placul mai marilor noştri? Eu nu ştiu cum arată Dumnezeu şi nici dacă El are un Fiu şi cum arată El. Dar eu cred că El este de o măreţie fără scamă şi că este cel mai mare dintre prorocii de la Moise până acum. Iar pricină ca să urăşti pe un om, nimic mai uşor, vorba rea fiind la îndemâna oricui.

Chipul Mariei era acum aşa de liniştit şi de blând, stăpânit parcă de o lumină ce venea din ascunsele taine ale sufletului în care parcă se năştea o lume nouă. O lume care nu ştiai de unde vine şi unde o va lua şi o va duce pe această femeie ce continua să rămână tot atât de frumoasă, tot atât de tulburătoare. Veronica îşi trecu o mână prin părul ei atât de negru şi de bogat, răsfirându-i-l până jos, pe umeri şi privind-o cu o nouă duioşie în ochi, o întrebă cu glas domol:

— Spune-mi, Maria, vrei să-l cunoşti pe acest

Nazarinean?

— Să-l cunosc? repetă ea cuvântul, cufundându-se în propriile ei gânduri. Şi după câteva clipe de tăcere, cu glas domol, de parcă ar fi răspuns unui gând ce venea dinlăuntrul inimii, zise:

— Nu ştiu… nu ştiu încă.

Şi rămase aşa, tulburată în toată fiinţa, neştiind ce avea să hotărască şi ce era rânduit să se întâmple. Alături, Veronica, păstra aceeaşi atitudine, demnă şi graţioasă, cuprinsă de aşteptare. Ursula se afla printre ros

117

turile ei, grijind de ale gurii, căci doar avea oaspeţi la masă.

Afară seara cobora alene peste casă şi peste oraşul bogat în praf şi sărac în întâmplări şi frumuseţe.

PARTEA A II-a

1.

Era în amurg.

Un amurg frumos, care se revărsa bogat peste oraşul cu viaţă liniştită de pe marginea mării Tiberiada. Soarele îşi trimitea ultimele raze ca o binecuvântare. cerească în mii de suliţe. Ele sărutau uşor marmura galbenă a coloanelor din faţa sinagogii. Lumina lor cădea înrăsfrâng ieri trandafirii peste luciul de sidef al marmurei. Printre coloane curgea neîntrerupt valul bărbaţilor drapaţi în etole ce cădeau până la pământ, în falduri mlădioase, în mâini ţineau suluri sau tablele legii pe care le răsfoiseră cu grabă, tulburaţi de o nouă întâmplare a Nazarineanului. Cei mai mulţi gesticulau larg cu mâinile, sau ridicau

amenințător pumnii, jurând răzbunare. În preajma lor, femei și copii întrebau în stânga și în dreapta pe câte cineva, căutând să dea un înțeles tulburării născute dintr-un nimic în orășelul lor. Obișnuit, viața acestuia era din cele mai liniștite, cu putință. Adică, a fost o vreme.

Acum, de când cu Nazarineanul, oameni și oraș laolaltă și-au pierdut și capul și liniștea.

Iată de ce mica piață din fața sinagogii era plină de o lume stranie în acest amurg. Auzindu-i tunând și fulgerând și văzându-i atât de înverșunați, ai fi crezut că e vor

ba de viața lor sau de moartea cuiva, căci oamenii păreau că vor să ia o hotărâre. Dar aceasta întârzia și în locul ei se auzea acum un murmur nedeslușit ce se pierdea până dincolo de poteca ce șerpuia alene spre oraș. În partea aceea, un tânăr – un tâlcuitor de lege – deschisese sulul și acum citea celor ce aveau vreme să-l asculte…” Așa grăit-a Dumnezeu: adu-ți aminte de ziua sâmbetei ca s-o sfințești pe ea. Căci în șase zile a făcut Dumnezeu cerul și pământul, marea și toate câte sunt într-însele și în ziua a șaptea s-a odihnit. De aceea, a binecuvântat Dumnezeu ziua a șaptea și a sfințit-o”…

— Așa ne poruncește legea noastră și noi îi suntem datori cu ascultare, adăugă legiuitorul. Așa fiind, pentru ce

Nazarineanul care pe deasupra se mai numește și Fiul lui Dumnezeu, calcă învățătura pe care ne-a dat-o Moise?

— Fără îndoială, interveni cineva, cel ce nu ține ziua sâmbetei nu poate fi omul lui Dumnezeu.

Și dezbinarea creștea cu o însuflețire nouă, căci Nazarineanul își găsise ca tocmai în ziua acelei sâmbete să dea vederea unui tânăr care se născuse orb.

— Care orb, Samai? întrebă cineva pus cu totul pe harță.

— Cum, care orb? Tu nu știi încă? E vorba de Didim orbul lui Ganimeu, paznicul templului, răspunse acesta cu voce aspră, spre a-și mai arăta o dată nemulțumirea.

Acum când orașul știa pricina nemulțumirii și tulburării ce-i prinsese pe toți, oamenii-l căutau pe orbul Didim, dar băiatul fugise de furia lor.

Din întâmplare, unicul fiu al lui Ganimeu și al frumoasei Rut se născuse orb. Atâta vreme cât fusese mic, copilul nu știa ce înseamnă neajunsul de a nu vedea. Copiii îi vorbeau de mica Boz, dar Didim nu-și

putuse da seama cum arată ea. Firește, Didim știa ce e apa sau focul, știa ce e pâinea sau haina de pe el, dar nu știuse niciodată cum arată ele. Imaginația era îndeajuns de bogată, dar ea nu-l ajuta cu nimic în astfel de treburi. E groaznic să simți lumina soarelui pe chipul tău și să nu-i poți vedea razele. Întunericul acesta prelungit într-o veșnicie a nopții, nu putuse fi alungat nici cu stăruința rugăciunilor și nici cu îngrijirea medicilor.

— Cum arată soarele? întreba Didim.

— Ca un disc uriaș, plin de căldură.

— Și disculp

— Ca un cerc, Didim.

— Iar cercul cum arată?

— Adu-ți aminte de cercul lui Boz, răspundea cel întrebat, dar Didim nu-și da seama cum arătau toate acestea și rămânea și mai încurcat, căci simțea numai căldura soarelui, dar nu și lumina lui. Așa că în mintea lui totul era o închipuire și nu se știe în ce măsură cele închipuite se apropiau de cele adevărate.

Să trăiești în această veșnicie a nopții – neagră, pustie și tristă – și să nu știi nimic din ceea ce se petrece în jurul tău, e ceva groaznic, ceva greu de închipuit de care, cel ce vede, nu-și dă scama. Să auzi pași de om în jurul tău călcând isteț și sigur, iar tu să cauți zidul, să te sprijini de el și să te poticnești de aceeași piatră de care te-ai lovit și ieri… să mergi călăuzit de altul, atunci când vrea sau unde vrea el… să-ți spună altul ce e înaintea ta sau în spatele tău, iar tu să nu știi cum arată nicipomul și nici pasărea… să nu te poți sfătui cu cei care pleacă la pescuit, să simți năvodul mișcându-se și apa făcând talazuri ce pornesc din adâncul mării spre luciul ei liniștit… să… să… Toate acestea și toate celelalte câte Dumnezeu a dăruit omului și vieții îi erau închise demult într-un întuneric iară margini și fără putință de ieșire. E adevărat, într-o dimineață de vară, Boz încercase să-i arate un răsărit de soare.

— Ce vrei să spui tu, Boz? a întrebat el prins de curiozitate.

— Uite, acolo sus pe cer, ce frumos este azi soarele, a spus ea, arătând cu mâna întinsă în aer.

— O fi, Boz, eu cred că este așa cum spui tu, dar eu nu văd nimic, s-a tânguit el neputincios și a început să plângă.

— Iartă-mă, Didim, s-a scuzat ea rușinată, și a fugit. El a rămas

aşa, împietrit în neputinţa lui şi plângând şi-a spus marele necaz al orbilor de totdeauna:

— Dacă toţi oamenii ar fi, măcar o zi orbi în viaţa lor, ar şti ce înseamnă a nu vedea, a nu şti cum arată ziua cu lumina ei, lumea cu toate ale ei. A nu vedea înseamnă a nu mai fi tu, ci un altul şi asta e groaznic. Tu

nu mai eşti tu, ci altul, un altul care mergi şi care repeţi ceea ce-ţi spun alţii, nu ceea ce ar trebui să vezi şi să înţelegi tu însuţi. Când eşti orb, nici durerea şi nici plânsul nu te mai ajută. Lacrimile acelea nu-ţi fac niciun bine şi el ar putea face pe cei din jurul tău să se întrebe: la ce bun a mai plânge? în întunericul acesta – veşnic şi groaznic, groaznic şi veşnic – se naşte ura şi invidia împotriva celorlalţi, dar nici ele nu te ajută. Şi ele tot la disperare duc, lucruri de care omul ce vede nu are cum să ştie.

Aşa e cu cel orb, dar Didim nu ura pe nimeni şi nici trist nu era. Îşi purta destinul de orb cu o resemnare care uimea pe ceilalţi. Ba, uneori avea puterea să şi râdă când i se ivea vreun prilej oarecare. Totuşi, îl supăra ceva: îl supăra neînţelegerea unora faţă da el. Didim era orb şi lumea trebuia să-l privească şi să-l accepte ca atare. Ştia că atât cât va trăi, nu este nicio scăpare de a ieşi din acest întuneric. De altfel, nici nu mai nădăjduia. Îi părea rău că, mare fiind, rămăsese încă povară pe seama părinţilor.

Ganimeu, prins cu treburile lui, era mai totdeauna plecat. Rămânând numai cu mama, aceasta îl cicălea toată ziua şi Didim – neputând îndura şi cicăleala ei pe lângă nefericirea lui – pleca şi ei. Se înapoia seara tot aşa de curat cum plecase, aducând pe deasupra şi câţiva gologani, având şi el sprijinitorii lui.

Într-o zi, Boz îi vorbi de micul Iona cel şchiop de un picior. Didim îl ştia, căci erau cam de aceeaşi vârstă. Iona se îmbolnăvise într-o primăvară, acum câţiva ani. Să tot fie de atunci şapte sau opt ani. A zăcut multă vreme şi după ce s-a însănătoşit, a rămas şchiop de un picior.

— Ei bine, Didim, i-a spus fata, află că Iona e acum atât de zdravăn că poate fugări o vulpe în crâng.

— Şi cum s-a întâmplat asta, Boz?

— Eu nu am fost acolo, dar Iona ne-a spus că într-o zi l-a întâlnit Nazarineanul acela pa uliţă şi l-a întrebat aşa: ascultă, Iona, vrei să te

faci bine?

— Îl cunoştea de i-a zis pe nume?

— Iona spunea că atunci l-a văzut întâia oară. Şi el i-a spus că doreşte să-şi vadă piciorul întreg şi sănătos

121

şi Nazarineanul l-a făcut sănătos şi acum Iona fuge mai abitir ca noi.

— Am auzit chiar pe Iona vorbindu-mi despre asta., Boz, dar el nu ştie unde stă acest om despre care mulţi spun că ar fi tămăduit şi pe alţii de metehnele lor. Tu ştii cumva unde l-am putea găsi, ai vrea să mă duci până la El?

— Eu nu ştiu unde stă, Didim, dar dacă tu vrei eu te ajut să-l căutăm.

— Faci tu asta pentru. mine, Boz? răspunse el înduioşat de prietenia fetei.

— Îţi făgăduiesc cu toată seriozitatea, sosi răspunsul însoţit de o mână caldă, mică şi prietenoasă.

Şi în ziua aceasta, Boz alergase într-un suflet după prietenul ei. îl căutase acasă, dar nu-l găsise, aşa cum nu-l găsise nici pe calea care ducea la mare. L-a aflat în apropierea sinagogii, unde-l adusese Iona, auzind că Nazarineanul avea să treacă pe acolo.

— Aici eraţi, întrebă ea cu respiraţia întretăiată de fugă.

— Aici, Boz.

— Te-am căutat tot oraşul.

— Ştiam că mă vei ajuta, Boz. Stai aici, lângă mine şi ia aminte, Nazarineanul va trece pe această cale. Ajutaţi-mă şi duceţi-mă la El.

— Şi eu şi Iona suntem gata să facem asta pentru tine, Didim, chiar dacă mai sunt şi alţii care-l aşteaptă.

Didim era cuprins de o emoţie ciudată şi părea îndeajuns de neliniştit. Teama şi nădejdea sală sluiau într-o înlănţuire grea, de nedefinit: îl va vindeca şi pe el Nazarineanul, sau nu? Iona continua să-i vorbească pentru a nu ştiu câta oară despre tămăduirea lui şi Didim îl asculta într-o tăcere aproape evlavioasă. Ca să se încredinţeze, mai pipăi o dată piciorul prietenului său, spunându-şi fără să mai fie nevoie, că Iona nu minţea.

Atunci, cineva dăduse vestea că Nazarineanul, însoţit de câţiva prieteni, urca încet pe cărarea care ducea spre sinagogă. O mulţime de bărbaţi şi femei veneau în urma lor. Iona îl recunoscu pe Nazarinean

de cum îl văzu şi arătându-i-l lui Boz, îi spuse:

— Uite, bărbatul acela, nu prea înalt şi uscăţiv, care vorbeşte cu cel din dreapta sa, acela e Nazarineanul… El m-a vindecat pe mine…

Boz privea tăcută spre El şi nu ştiu de ce, îşi zise că omul acesta trebuie să fie de o bunătate greu de găsit printre semenii săi

— El m-a tămăduit, Boz… oare şi-o mai fi reamintind de mine?

— Cred că da, răspunse Boz, stăpânită de aceleaşi gânduri.

Ajungând în faţa lor, unul din bărbaţii care-l însoţeau pe Nazarinean, văzându-l pe Didim, zise:

— Învăţătorule, cine a păcătuit de s-a născut orb: el sau părinţii lui?

— N-a greşit nici el şi nici părinţii lui, Ioane.

— Dacă n-a greşit niciunul, atunci de ce nu vede? întrebă un altul.

— Nu te mira, Toma, aceasta s-a făcut ca prin el să se arate puterea lui Dumnezeu.

— Cum vine asta?

— Tu vei vedea.

Atunci Nazarineanul se apropie de Didim şi-l întrebă: – Didim, ţie-ţi vorbesc: vrei să vezi?

— Da, Doamne, vreau, răspunse el tremurând de emoţie şi teamă.

— Şi crezi tu că pot face eu asta?

— Cred, căci tot Tu l-ai vindecat şi pe Iona.

— Da, învăţătorule, uite, acesta e piciorul pe care mi l-ai tămăduit.

— Ştiu, Iona, spuse Nazarineanul. Şi, privind spre orb, îşi puse mâna pe capul său rostind blajin:

— Bine, Didim, fie după cuvântul tău.

Şi ochii lui Didim au prins viaţă în clipa aceea. O lumină puternică năvăli într-înşii şi, îndreptându-şi privirea spre înaltul cerului, Didim zise cu nestăvilită bucurie.

— Acesta e soarele, nu e aşa Boz?

— Da, Didim, acela e soarele.

— Acum ştiu cum arată şi discul şi cercul tău şi cum arăţi şi tu, Boz.

— Bravo, Didim, zise Boz, în acelaşi timp cu Ionatan, plecându-şi

capetele uşor în faţa Nazarineanului, în

semn de mulţumire. Apoi, luându-l pe Didim de mână se depărtară cu oarecare grabă, dar şi bucurie, făcând loc celor care se îmbulzeau în jurul lor. În graba lor, se izbiră de câţiva oameni care luaseră seamă la cele întâmplate. Era zi de sâmbătă şi aceştia, ca fii ai lui Moise, mergeau la sinagogă. Unul din ei îl recunoscu pe Didim. Se opri în loc, mirat şi privind în urma celor trei, zise:

— Nu cumva era Didim?

— Şi noi tot aşa am socotit; ba, neîndoielnic, el era. Dar de când şi-a căpătat Didim vederea?

— Tot aşa ne întrebam şi noi: de când vede Didim cel orb?

Şi aşa, vestea că Didim vede, se răspândi ca fulgerul: acum, oraşul nu vorbea decât de întâmplarea asta.

— Cum se face că vezi, Didim? îl întrebau unii.

— Cine ţi-a dat vederea, Didim? ziceau alţii.

— Un om…

— Şi nu ştii cum îl cheamă?

— Ba da: Iisus Nazarineanul; doară toţi aţi auzit de El.

— Fireşte că am auzit: Nazarineanul acela care nesocoteşte legea lui Moise şi îşi bate joc de credinţa noastră, zise cineva.

— Iisus cel care se numeşte pe sine Fiul lui Dumnezeu, adăugă un altul.

— Dacă el ar fi fiul lui Dumnezeu, n-ar călca ziua sâmbetei, luă seama unul din ei, privind într-o parte.

— Iisus, stricătorul legii noastre; pe unul ca aceştia, legea noastră îi pedepseşte cu moartea, spuseră câţiva porniţi pe ceartă.

— Dar a face ca un orb să vadă nu este nimic rău în asta, îndrăzni cineva să-i înfrunte.

— Cum îndrăzneşti să vorbeşti astfel, omule, îl întâmpină cel mai îndârjit. Cum poate un om păcătos să facă minuni? Te-ai întrebat tu dacă Dumnezeu a ascultat vreodată rugămintea celui păcătos?

— Dacă acela ar fi fost un om drept şi cinstitor de Dumnezeu, n-ar fi călcat ziua sâmbetei.

Şi cearta pe seama întâmplării care-l privea pe Didim înceta o clipă spre a fi, apoi, reluată cu mai multă înverşunare de aceiaşi sau de alţii. Şi aşa, Didim dădu

se fără să ştie atâta tulburare, oamenii fiind acum şi împotriva Nazarineanului, dar şi împotriva lui, încât nu se găsiseră decât vreo câţiva care să spună că Iisus a făcut bine dându-i vederea celui ce fusese orb.

Numai Boz, văzând câtă tulburare era între ei din pricina lui Didim, apropiindu-se de unul din cei răzvrătiţi, îl întrebă cu destulă nevinovăţie:

— Tu ce zici, mi se cade să mănânc oul pe care găina mea l-a făcut azi, în ziua sâmbetei?

Fata a pus întrebarea şi a fugit, neaşteptând răspunsul, văzându-şi de ale ei. Dar întrebarea a fost reluată, după aceea, de adepţii lui Semaia şi ai lui Hillel. Şi pentru că ei erau făcuţi să nu se înţeleagă, cearta se ducea acum între oameni gravi şi serioşi pe tema pusă de Boz, fiecare căutând să dovedească una sau alta. Aşa stând lucrurile în acest amurg de seară, dacă ar fi întâlnit-o Semaia, i-ar fi spus:

— Nu mânca oul, Boz.

Iar dacă i-ar fi ieşit în cale Hillel, acesta i-ar fi spus:

— Mănâncă-l, Boz şi adu-mi şi mie unul.

Cei trei ştiau toate acestea, dar cum pe ei nu-i interesau ce credeau unii sau alţii, socotiră că era mai cuminte să părăsească locul din faţa sinagogii unde oamenii discutau cu neostoită însufleţire şi se pierdură printre ei, bucuroşi că acum Didim era, întru toate, asemenea celorlalţi şi asta le era de-ajuns să se simtă fericiţi.

2.

Turlele sinagogii luminau alb în bătaia soarelui şi ele-şi răsfrângeau înălţimea hăt-departe, ca un punct al unei călăuze sigure.

Maria Magdalena păşea cu aceeaşi grabă cu care plecase, călcând apăsat pe uliţele înguste, liniştite şi pline de praf ale oraşului. Câţiva copii scuturau, veseli, un sicomor bogat, în vreme ce alţii căutau smochine coapte în pomii ce se înşirau în lungul uliţei. Unul, căţărat în vârful pomului, se ţinea cu o mână de o cracă, iar cu cealaltă aduna şi înfuleca de zor poamele dulci, pline de are

mă. O lectică, mânată pe patru cai înspumaţi, trecu cu huruit asurzitor pe drumul de piatră, lăsând o dâră alb-cenuşie de praf. Maria Magdalena se trase în lături, ferindu-se de pulberea groasă şi înecăcioasă ce se înălţase ca fumul deasupra unui hogeag. Un copil

zvârli în urma carului o piatră luată la întâmplare şi rosti un cuvânt urât, al cărui înţeles nu-l pricepu tocmai bine. Nu pentru că nu l-ar fi cunoscut, ci pentru că ochi, urechi, minte şi gânduri îi erau prinse într-un vârtej nou, necunoscut. Vârtejul acesta o ameţea, o învârtea pe loc sau o ducea, o schimba şi o îmbăta de nu ştia singură ce se întâmplă cu ea. Aşa ameţită cum era, se simţea, totuşi, bine în furtuna aceasta de gânduri. N-ar fi dorit, pentru nimic în lume, să se desprindă din ea.

Acum ştia destule despre Nazarinean; poate ştia prea multe. Veronica îi spusese atâtea, încât se mira singură cum de a izbutit să pună o anumită ordine între ele. Lumea vorbea, când cu admiraţie, când cu invidie despre faptele proorocului. Ştia că bolnavii îl căutau şi El îi tămăduia fără să le ceară ceva în schimb. Alţii îl căutau numai ca să-L vadă sau să-L audă vorbind. Puţini erau cei oare se îndurau să-L părăsească. Copiii se apropiau cu încredere de Ei şi El, adeseori, îi lua cu sine. Odată, cei mari nu se puteau apropia de El din pricina copiilor. Cineva le ceru acestora să se mai astâmpere şi să mai stea şi pe la uşile părinţilor. Nazarineanul se împotrivise şi luându-le apărarea, zisese:

— Lăsaţi copiii să vină la mine.

Aproape toţi care-i vorbiseră despre Iisus îi spuneau unul şi acelaşi lucru: Nazarineanul avea într-însui duhul adevărului, al dragostei şi al bunătăţii şi asta era cel dintâi lucru ce te izbea, văzându-l. Aşa ceva nu întâlneai în orice om. De aceea, oamenii îşi destăinuiau toate suferinţele trupeşti şi sufleteşti şi niciodată n-au avut sentimentul umilinţei în faţa lui.

Maria Magdalena se opri la o răspântie, de sub povara unui gând încă nedefinit. Rămase aşa, prinsă de îndoială şi nehotărâre preţ de câteva clipe, apoi porni pe uliţa pe care o socoti a fi aceea unde voia să meargă. Acum mer-§fa mai puţin grăbită şi era stăpânită de o emoţie puternică. Inima zvâcnea năvalnic şi sângele i se urcase tot în

obraz, împurpurându-l cu o culoare nouă. Ceva mai târziu, se opri în faţa unei case de piatră cu o înfăţişare bogată. Acolo locuia unul din oamenii de vază ai oraşului, fariseul Simon. I se mai zicea şi Simon Leprosul. Oamenii spuneau că Simon, nu demult, fusese bolnav de lepră şi că Nazarineanul îl tămăduise într-o împrejurare de care ştiau prea puţini.

Să nu uităm, lepra era o boală urâtă prin ea însăşi. Dintr-o consideraţie „morală", era socotită ca o pedeapsă dumnezeiască. Ea

începea cu pete mici, care apăreau pe faţă şi pe mâini şi se întindeau, prinzând tot corpul. Uneori atingea şi creierul: atunci omul murea de teribila nevroză cerebrală. Aceasta însemna că omul trăia încă, dar în chinuri pe care nu le mai simţea, căci creierul murise cu mult înaintea trupului. Aşadar de o boală ca aceasta suferise Simon şi de o asemenea moarte îl scăpase Nazarineanul, care, în ziua aceea era oaspetele fostului lepros.

Vestea că Nazarineanul se afla în casa fariseului Simon i-o adusese micului Caius şi Maria o primise cu bucurie, dar şi cu spaimă, cu nădejde, dar şi cu teamă. Acum era în faţa casei lui. Uşile erau larg deschise, căci era cald şi de afară se vedea tot ce se petrecea înăuntru. Gazda şi oaspeţii erau în jurul mesei încărcată îndeosebi cu fructe, pentru care Nazarineanul avea o deosebită preferinţă.

Maria Magdalena, cu chipul ascuns în năframa aurie de Damasc, se strecură uşor şi pătrunse înăuntru. La trecerea ei, slugile se feriră în lături ca să nu se atingă de ea, căci aşa le poruncise Moise. Apropiindu-se de masă privi, mai întâi, spre stăpân pe care-l cunoştea, ca şi cum, ar fi vrut să-l întrebe, cu ochii numai, care din cei de faţă e Nazarineanul.

Dar ea întâlni privirea rece a lui Simon. Ochii lui mari de mirare şi uluială priveau spre ea, îngrozit de îndrăzneala femeii, căci o cunoştea îndeajuns de bine. E drept, ea nu trecuse prin viaţa lui, dar auzise vorbindu-se prea multe despre ea. Legea pe care o urma el oprea atingerea de astfel de femei. Iar cel care se atinsese de o asemenea femeie trebuia să împlinească ritul expiratoriu al spălării. Mai mult chiar: cel născut din femeia des

frânată nu avea voie să intre în casa lui Iehova. Iar Maria cutezase să intre în casa lui Sirrron; de aceea, era acum privită cu adevărată spaimă.

Ruşinată, femeia îşi întoarse privirea să nu mai vadă uluiala leprosului. Şi atunci s-a întâmplat ceea ce ştia bine că se va întâmpla: privirea blândă şi duioasă a Na-zarineanului căută spre ea, netulburată şi liniştită. Încercă să se apropie încă un pas sau doi, dar îşi simţi picioarele şovăind. Mâinile îi tremurau uşor. Emoţionată, se opri spre a-şi reveni, căci se simţi cutremurată pân'; i în cele mai tainice ascunzişuri ale sufletului. Îşi duse mâna la frunte, ştergând o sudoare rece, fără să-şi dea seama ce se întâmplă cu ea. O vreme care i se păru

deosebit de lungă – rămase nemişcată, cu mâna încleştată pe vasul de alabastru cu mir pe care-l avea cu sine. Se uită lung spre Nazarinean şi ochii ei îi întâlniră ochii. Atunci îşi dădu seama că în sufletul ci se petrecuse ceva, ceva pe care nu-l putea defini ou toată certitudinea. Apoi, neliniştea – care o stăpânise atât – dispăru aşa, deodată. Ca şi când s-ar fi trezit dintr-un vis urât Maria Magdalena, păşind încet, se apropie de Nazarinean şi îngenunche tăcută la picioarele lui. Era încredinţată că nu era în faţa unui om, deşi era de o omenie neîntâlnită. Ve-ronica avusese dreptate când îi spusese că e în El mai mult decât e în toţi oamenii şi prorocii. Totuşi, avea ceva ce-l deosebea de ceilalţi, îşi zise, şi eu, care nu l-am văzut pe Dumnezeu, cred că Dumnezeu numai aşa poate arăta.

Chipul nespus de blând, privirea lui de o duioşie neîntâlnită printre oameni şi zâmbetul reţinut care-i lumina chipul, o dominau şi o cucereau; stăpânită de o bucurie greu de înţeles, îşi întinse mâinile, cuprinzându-i picioarele într-o îmbrăţişare duioasă. Procuratorul nu se sfii de atingerea ei, iar ea nu rosti niciun cuvânt. Tăcerea lui era de o măreţie gravă, neîntâlnită, unică. Ochii, plini de o vrajă cu totul necunoscută, privea cu milă spre femeia îngenuncheată, spre uimirea multora.

Rămase aşa, nerostind niciun cuvânt. În definitiv, ce cuvânt putea rosti? De iertare?… de mărturisire a păcatului în care trăise?… Nu, nu era nevoie. Ştia şi Simon şi ştiau şi ceilalţi cine era. Dar Nazarineanul, ştia?

O! cu atât mai mult ştia El cine era ea: femeia tuturor şi a nimănui. Femeia pe care Papia o aştepta încă la Magdala, femeia pe care Antonio o dorea, Tigelius o visa; Stihus murise pentru ea, Marcellinus era în stare să facă orice, iar orgoliosul Pandera închiriase o casă în stil roman pe malul mării. De aceea, tăcea. Tăcea, ştiind bine că niciun cuvânt nu era mai de preţ decât tăcerea într-un ceas ca acesta.

Atingându-i picioarele, femeia simţi o mulţumire ciudată şi o senzaţie de eliberare, de uşurare care-i umplu întreaga fiinţă. De pe suflet i se ridicase, nevăzută, o mare povară. Acum nu mai simţea nicio teamă. Totul era limpede şi liniştit ca într-o noapte de vară. Cu o mişcare înceată, femeia îşi plecă fruntea şi buzele ei sărutară picioarele colbuite ale Nazarineanului. Erau aceleaşi buze pe care le dăduse

tuturor, dar sărutul acesta n-avea asemănare nici cu cel dat şi nici cu cel primit până acum. Îşi dădu bine seama de aceasta şi se înfiora. Socoti că sărutul nu avea nimic cu cele din biata istorie a dragostelor ei vinovate. Fără să ştie de ce şi cum, îşi simţi ochii plini de lacrimi. Nu le opri, ci le lăsă să curgă pe picioarele lui pline de praf. Erau o ofrandă pe care acum le dăruia, întâia oară în viaţa ei. Nu plângea în faţa unui bărbat – n-a făcut niciodată asta – ci plângea pe picioarele acelui Nazarinean pentru care venise aici. Şi buzele – pângărite de vicii şi poftele bărbaţilor care au trecut prin viaţa ei – sărutară din nou picioarele spălate cu apa cea mai de preţ a omului: lacrimile.

Nazarineanul acceptă darul fără nicio împotrivire şi fără nicio surprindere. Numai oaspeţii priveau miraţi şi nimeni nu ştia cum avea să se sfârşească. Cel mai tulburat era Simon; care privea cu ochi mici, gândind mirat că oaspetele său acceptă sărutările unei femei despre care se vede, nu ştia cine este.

Maria Magdalena îşi aminti că avea cu sine vasul de alabastru pe care i-l dăruise Stihus. Ba, avea şi unul, mai mic, pe care i-l adusese Antonio, cu mirodenii scumpe, de la Roma. Le scoase şi cu gesturi mici vărsă mirodeniile pe picioarele Nazarineanului. Mireasma mirului se împrăştie cu un miros plăcut şi Nazarineanul acceptă iarăşi, în aceeaşi tăcere de până acum.

129

— Marla Magdaiena

Cu o mişcare plină de desăvârşită graţie, femeia îşi desprinse marama care-i acoperea capul. Apoi, şi-l plecă uşor şi, făcându-şi din părul acela bogat, frumos, şi strălucitor – cu care-şi încântase altă dată bărbaţii – prosop de mare preţ, începu să şteargă picioarele profetului. Mâinile căpătaseră acum o duioşie cu totul deosebită; era o scenă ele o măreţie unică în istoria marilor întâmplări ale omenirii.

Îngenuncheată şi cu lacrimile încă nezvântate în geana ochilor, ea se despărţi de parfumul acesta neobişnuit de scump, spărgând vasul ce-l avea în mână, spre nedumerirea mesenilor.

Sirnon, privind mirat şi tăcut, îşi zise în ghid: „Dacă ar fi proroc, cum îl crede lumea, ar şti că femeia este o păcătoasă”.

El voia, cu orice preţ, să pară curat, chiar dacă femeia îi spurcase casă, venind la el pe nepusă-masă. Legea îl oprea să se atingă de ea şi nu se atinsese. De aceea, se mira că Nazarineanul îi acceptă sărutările de faţă cu oaspeţii.

E drept, Simon ştia că desfrânata Rahav l-a ajutat pe Iosua să biruiască pe filisteni, dar mai ştia că bietul Samson, neînvinsul Samson a fost pierdut de neruşinata Dalila. Acum, desfrânata din Magdala îi spurcase casa şi el se gândea că, încă înainte de asfinţitul soarelui, va trebui să facă rugăciuni de curăţenie spre a putea dormi liniştit. Gândurile i se citeau pe faţă şi Nazarineanul, privindu-l ţintă în ochi, îi zise:

— Simone, aş vrea să-ţi spun ceva.

— Spune, învăţătorule, răspunse el, încercând să-şi păstreze liniştea.

Acesta, cu glas domol, rosti o parabolă pe care Simon o putea înţelege mai uşor: un cămătar avea doi datornici unul îi era dator cincizeci de dinari, iar celălalt cinci sute. Dar ei neavând cu ce să plătească, le-a iertat amândurora datoria. Spune-mi, deci. care din ei îl va iubi mai mult?

Simon cumpăni o clipă şi chibzuind că trebuia să dea un răspuns ce nu putea să-i aducă vreo dojana, zise:

— Cred că aceluia căruia i-a iertat mai mult.

— Drept ai judecat, spuse Nazarineanul la rândul său.

Leprosul zâmbi mulţumit de propriul său răspuns, ne-bănuind că el era în acelaşi timp, o mustrare pentru el însuşi şi o apărare pe care i-o adusese femeii, fără să vrea. De unde era să ştie el, că ocolişul folosit de oaspete îi acuza de neîmplinirea unor datini în mare cinste pe care el nu le împlinise? Era, anume, obiceiul ca gazda să-şi primească oaspeţii spălându-le picioarele cu apă şi ungându-le capul cu mirodenii. Ori, aşa ceva, Simon, uitase şi ceea ce nu făcuse el, a împlinit femeia.

— Drept ai judecat Simone, zise Iisus. Apoi, cătând spre el, adăugă cu alt glas:

— Vezi tu această femeie? Eu am venit în casa ta, dar tu, apă pe picioarele mele nu ai turnat. Ea, vezi-o, cu lacrimi mi-a spălat picioarele şi cu părul capului său le-a ters. Tu, sărutare, în semn de cinste nu mi-ul dat, dar ea, de când a venit, n-a încetat să-mi sărute picioarele. Tu, capul meu cu untdelemn nu l-ai uns, dar ea cu mir mi-a unspicioarele. De aceea, îţi spun: „Iertate să fie păcatele e. i cele multe, pentru că a iubit mult. Şi cui i se iartă mai puţin, acela iubeşte mai puţin”.

Nazarineanul preţuise iubirea Mariei Magdalena, care nu era

adusă unui om, ci acelui proroc cum nu se mai văzuse şi pe care ea însăşi îl căutase. Şi El primi mărturisirea şi iubirea ce-i adusese ca un Dumnezeu ce era, iar femeia primi iertarea pe care şi ea şi ceilalţi o auziră răspicat:

— Femeie, iertate să fie păcatele tale.

Maria din Magdala tresări de o ciudată bucurie: cumintele acestea erau aidoma acelora de care-i vorbise cândva Veronica. Şi bucuria îi năpădi, aşa deodată, sufletul şi o înfiorare de o frumuseţe tainică îi străbătu trupul din tălpi şi până în creştet. Sărută prelung picioarele celui ce rostise acele cuvinte şi neîndrăznind încă să privească spre El, îşi lipi cu duioşie capul de hainele lui, mângnndu-le cu frumoasele ei mâini, într-o adoraţie mută.

Simon privea tăcut: nu mai înţelegea nimic din ceea ce se petrecea în jurul său. Căută să dea un sens oarecare celor întâmplate, dar nu găsi. Numai unul din meseni rupse tăcerea şi zise, nedumerit şi trufaş:

130

! *3* I

— Dar cine este acesta care are puterea să ierte păcatele oamenilor?

E drept, poate că ia masa lui Simon leprosul nu erau prea mulţi care ştiau cine era Iisus, dar printre cei care ştiau de-acum era şi Maria din Magdala, care va rămâne alături de EL slujindu-L cu dragoste şi cu recunoştinţă.

Apoi, Nazarineanul, sculându-se, rosti celor care-L însoţeau:

— Să mergem, prieteni…

— Da, să mergem, învăţătorule, răspunseră ei, urmându-l tăcuţi.

3.

Maria Magdalena păşea încet pe strada plină de praf, cuprinsă de o bucurie pe care şi-o stăpânea anevoie. Întâmplarea îi scoase în cale o fetişcană, cam înaltă pentru vârsta ei. Fata, poate copila vreunor părinţi nevoiaşi, purta haine modeste, dar curate. Avea un mers oarecum grăbit, ceea ce însemna că era minată de cine ştie ce treburi sau necazuri.

Magdalena o opri şi, în semn de prietenie, îşi puse mâna pe umărul ei zâmbindu-i binevoitoare şi o întrebă cu glas blând:

— Cum te cheamă?

— Tamara.

— Tamara? repetă ea cuvântul spre a spune ceva Apoi, adăugă:

— Frumos nume.

Puţin ruşinată, sau stânjenită numai, copila îşi lăsă privirile în jos, dar avusese destulă vreme să ia seama că femeia care o oprise era îmbrăcată în haine scumpe care aveau un miros de parfum. Podoabele de preţ îi atârnau de mâini şi în păr. Mai apoi, îşi ridică privirea, cercetând-o de sus până jos, după care zise:

— Stăpână, tu eşti Maria Magdalena, nu e aşa?

— Da, Tamara, eu sunt; mă cunoşti?

— Da, stăpână, răspunse ea, vrând să plece, ştiind că legea nu-i îngăduie să se atingă sau să stea de vorbă cu astfel de femei.

Dându-şi seama că fata nu făcea decât ceea ce îi poruntea legea, Maria încercă s-o reţină, întrebând-o cu acelaşi glas blând:

— Tamara, eşti tu supărată pe mine?

— Nu, stăpână, dar… Tamara se opri la timp, neîndrăznind să-şi ducă vorba până la capăt. Vorba i se frânsese în gât şi pentru o altă pricină; Maria plângea şi plânsul ei o schimbase cu totul.

— Stăpână, şi tu plângi? zise ea cu glas prietenos.

Magdalena nu răspunse. Ce i-ar fi putut spune? Înduioşată, uitând pentru o clipă cine era, Tamara se apropie de ea şi o întrebă rugător:

— Stăpână, ce s-a întâmplat?

Oprindu-şi pentru câteva clipe plânsul, Magdalena privi blând spre ea. Întâlnind ochii albaştri cu priviri nevinovate ale fetei, avu o tresărire ciudată: aşa trebuie să arate nevinovăţia, îşi zise.

Şi vru să plece, dar copila e se aşează de-a curmezişul, tăindu-i calea. Cu aceeaşi voce rugătoare, ea mai întrebă dată ce i s-a întâmplat.

— Nimic, Tamara, nimic. Tu nu poţi înţelege aşa ceva, răspunse întristată.

— Ce nu pot înţelege eu, stăpână?

— Nu, Tamara, nu, tu eşti prea copilă ca să-ţi dai seama de aşa ceva.

— Dacă tu, stăpână, ai să mă ajuţi, stărui ca, eu voi înţelege şi te-oi ajuta şi eu la rândul meu.

— Tamara, reluă Magdalena, şovăind. Nu ştiu cum să te fac să înţelegi un lucru…

— Care, stăpână?

— Tamara, astăzi l-am cunoscut pe Nazarineanul acela de care vorbeşte norodul nostru. Spune-mi, copila mea, tu II iubeşti?

— Dacă-l iubesc?

— Da, îl iubeşti?

— Lată, stăpână, o întrebare pe care nu mi-am pus-o, deşi 51 cunosc şi eu. Ţie, ce ţi-a spus?

133

— Da, ce mi-a spus? repetă ea cuvintele fetei, parcă absentă, sau furată de propriile ei gânduri. Ceea ce mi-a spus, Tamara, eu nu voi uita niciodată… da, niciodată…

Şi după o tăcere de câteva clipe, rosti cu îndemn blajin:

— Tamara, vrei tu să schimbăm hainele noastre?… nu e aşa că vrei? stărui ea.

Fata privi, făcând ochi mari, neputând crede că Maria hotărâse aşa ceva. Da aceea, spuse la rândul ei:

— Stăpână, ele sunt prea scumpe pentru mine…

— Cu atât mai bine, Tamara; tu eşti tânără şi-ţi vor prinde bine.

— Şi ce vor zice cei de acasă, văzându-mă cu asemenea haine, stăpână? Nu vor fi gata să creadă că le-am furat?

— Oh! Nu, Tamara, răspunse Maria zâmbind. Nimeni nu va bănui asta; ţi-e sufletul prea curat ca să poată crede cineva că le-ai furat…

— Nu pot, stăpână, ezită Tamara… nu…

— La-le, Tamara, stărui Magdalena. La urma urmei, poţi spune că ţi le-am dăruit cu Primeşte-le, căci începând de acum nimeni nu va mai vorbi de mine.

— Pleci departe, stăpână sau… întrebă naiv-surprinsă.

— Nu, Tamara, nu plec nicăieri… şi nu va i-i nici ce crezi tu. Adică stai: viaţa Mariei Magdalena de ieri a murit astăzi… şi Maria Magdalena vrea să trăiască, pentru că are multe de ispăşit.

— Stăpână, nu te supăra, eu nu jâjţţeleg nimic din vorbele astea; fă-mă să pricep ceva.

— Tamara, reluă ea domol, întâlnindu-l pe Nazarinean, vreau să-ţi spun că începând de azi, am încetat de a fi ceea ce am fost până acum. Vreau să-l urinez pe acest Nazarinean, căci am mai văzut şi alte femei de ale noastre urmându-l. Iată pricina pentru care aceste haine nu îmi mai trebuie… nu e aşa că le primeşti, Tamara? stărui ea cu aceeaşi căldură şi prietenie.

— Primesc, stăpână, răspunse copila. Şi-ţi urez un gând bun în viaţă-Fata se lăsă moaie şi caldă în îmbrăţişarea pe care Maria Magdalena i-o dărui cu o dragoste parcă necunos

134

cută, plângând de o fericire – pe care n-o putea defini, dar caresălăşi uia în ea asemenea soarelui în toate colţurile pământului. Apoi, privând în urma ei, copila cu păr bălai şi ochi albaştri rosti cu voce scăzută:

— Stăpână, să nu o uiţi nici pe micuţa ta Tamara…

— Pace vouă şi casei acesteia, salută cu un aer trist, obosit parcă, Maria Magdalena.

— Fii binevenită, răspunse Veronica.

— N-ai plecat încă. Maria?

— Nu, răspunse ea făcând semn cu mâna şi cantinei să se aşezase undeva. Abia atunci ea luă seama că Veronica nu era singură, în partea cealaltă a peristilului erau câteva femei care lucrau. O recunoscu mai întâi pe Suzana şi Maria se duse s-o îmbrăţişeze cu obişnuita ei afecţiune.

— Fii binevenită, Magdalena, zise ea.

Ursula apăru de undeva şi cu o grabă surprinzătoare pentru vârsta ei, o întâmpină cu aceeaşi maternă dragoste, înclinându-se:

— Oh! buna mea stăpână!…

— Pace nouă, Ursula.

Mai era Maria, soţia lui Cloopa, pe care ea îl cunoscuse mai demult, într-o împrejurare oarecare. Nu-şi amintea când îl cunoscuse pe Cleopa şi nici unde. Ştia numai atât: că era un bărbat bine legat şi blând ca un miel într-o pajişte. Blândeţea aceea o impresionase mult şi o ajutase să nu-l uite. Dar acolo mai era o femeie pe care nu o cunoştea: avea ochi mari, albaştri şi chipul palid ea turta de centă. Era Ioana, frumoasa Ioana. Soţul ei era mare ispravnic la curtea lui lord Antipa îşi aduse aminte că a mai văzut-o cândva. Căută să-şi fixeze mintal locul unde o întâlnise şi izbuti numaidecât: la ospăţul ce avusese loc la palatul regelui. Maria o salută cu ceremonialul obişnuit şi femeia se plecă, răspunzându-i cu aceeaşi graţie:

— Pace nouă, Magdalena.

Apoi femeile îşi reluară locul şi lucrul în deplină tăcere. Rămasă în picioare, Veronica luă ebia acum seama că veşmintele cu care era îmbrăcată Maria nu erau ale ei. Erau parcă, mai mici, de culoare

ştearsă şi de un gust îndoielnic. Căută să-şi aducă aminte dacă avusese cândva

astfel de haine şi constată că acestea erau cu mult mai proaste decât crezuse. Mirată de-a binelea, Veronica întrebi).

— Maria, ce e cu tine? Ce ţi s-a întâmplat?

— Nimic, Veronica, răspunse ea cu o linişte desăvârşită. Apoi, adăugă blajin:

— L-am văzut şi eu pe Nazarinean; mă auzi? Vestea căzu uimitor de surprinzătoare. Femeile auziseră bine ceea ce spusese şi acum se întrebau din priviri, una pe alta, ca şi cum ar fi vrut să spună: „ai auzit"?

— Tu, Maria? întrebă cealaltă Maria în numele celorlalte.

— Da, Maria, eu… l-am văzut…

— Unde, frumoasa mea stăpână? întrebă la raidul ei Ursula, pe care un străin ar fi luat-o, fără îndoială, mama oricăreia din femeile de faţă.

— În casa lui Simon, răspunse ea îngândurată.

— Simon Leprosul vrei să zici? preciza Veronica surprinsă.

— Da, în casa lui…

— Şi ce ţi-a spus? întrebă Ursula.

— Cine? Leprosul?

— Da, el, căci se ştie că Simon a fost bolnav de lepră şi l-a tămăduit Nazarineanul.

— Nimic… ba da, a zis ceva, pare-mi-se, dar eu nu l-am auzit pe ei, ci pe prorocul din Nazaretul Galileei.

— Ce căuta Ei acolo? se interesă Ioana apropiindu-se de ea.

— A fost oaspetele lui… mai erau şi alţii de faţă…

— Da, spune Maria, spune, ceru Maria lui Cleopa. Cum a fost?

— A fost ceea ce nu se poate uita, ceva neînchipuit, L-aţi auzit voi pe Nazarinean vorbind?

E ceva despre care eu nu ştiu cum să vă fac să înţelegeţi; dar cred că niciun om nu a vorbit până azi ca Ei Abia acum înţeleg de ce lumea îl admiră şi-l urmează, uitând şi de masă şi de casă. Aşa ceva nu cred că a fost cândva în neamul nostru. Veronica avea dreptate când

spunea că omul acesta are ceva deosebit de toţi oamenii şi de toţi prorocii.

— E drept ceea ce spui, Magdalena, îi întăriră femeile spusele-i.

136

Maria continuă cu însufleţire;

— Eu nu ştiu cum arată fiul lui Dumnezeu de care vorbesc unii şi alţii. Dar eu cred că nu mă înşel că dacă Dumnezeu şi-ar alege un fiu, l-ar alege pe El: e minunat, e fără asemănare şi fără pereche în lume

— Dar ţie, Maria, ţie ce ţi-a spus? întrebă Veronica.

— A vorbit ceva despre iubire şi ceva despre iertare, spunând o parabolă.

— Cum vine asta?

Vreau să spun că n-a proslăvit iubirea… – şi nici mustrarea n-a slăvit-o. Pe mine, cel puţin, nu m-a mustrat.

Apoi, ea povesti cu de-amănuntul ceea ce se petrecuse în casa leprosului, după care Ioana spuse liniştită:

— Nu te mira, Magdalena, Nazarineanul nu a mustrat pe nimeni din cei ce s-au întors căiţi la El; de aceea, nu te-a mustrat nici pe tine.

Veronica ascultase cu ochi plânşi de bucurie, luând seama că alta era acum Maria. Şi se întreba în ce măsură parabola cu fiul pierdut în lume o va fi schimbat până într-atât. Povestea aceea sau întâmplările de care auzise pe atâţia vorbind să-i fi îndreptat paşii spre casa lui Simon leprosul? Sau vorbele bune despre Nazarinean pe care le auzise de la Caius, Boz, Didim cel orb, Iona cel şchiop şi alţii asemenea lor? La urma urmei, cine ştie? îi era de-ajuns că l-a cunoscut pe Nazarinean. Va avea puterea să-l şi urmeze, aşa cum l-au urmat atâţia? Cine ştie? Nazarineanul nu-i ceruse nimic; El îi vorbise şi Veronica ştia cum vorbeşte Nazarineanul. Acum ştia şi Magdalena şi ea era stăpânită încă de vorbele acelea care, parcă, i-au schimbat şi trupul şi sufletul. Cuvintele lui o tulburaseră şi o înfioraseră:

„Femeie, iertate să-ţi fie păcatele”… El a făcut-o să înţeleagă că în lume mai este şi o altă iubire, nu numai aceea pe care o cunoscuse ea-Acest trup, acum era curat şi tot atât de curat îi era şi sufletul. El a iertat-o… ea a uitat şi de aceea acum era alta. Femeia de altă dată a rămas acolo, alături de alabastrul cu mir ia care ţinea atât, dar pe care l-a spart într-un moment de rară efuziune sufletească: o stare pe care o pot înţelege numai cei care au avut-o. Altul îi era sufletul, altul şi trupul şi alta îi era până şi privirea. Căpătase reflexe noi.

137

făcând-o să caute mai mult înăuntru, decât în afară, spre oameni şi viaţă.

Veronica continua s-o admire, căutând în acelaşi timp să înţeleagă schimbarea ivită atât de neaşteptat. O credea plecată cu Antonio şi ea apare pe neaşteptate şi-i spune: „Am fost în casa leprosului şi l-am întâlnit pe Nazari-nean… Nu e un om ca toţi oamenii. –, e minunat, fără asemănare şi fără pereche.”… De aceea, emoţionată şi fericită îşi zise în gând: Maria, ştii tu” ce faptă măreaţă ai săvârşit astăzi?

Sculându-se de pe divanul cu scoarţe bogate şi apropiindu-se de Veronica, zise cu un glas aproape rugător:

— Nu e aşa, Verona, că mă veţi primi şi pe mine alături de voi?

— Ce vrei să faci? întrebă surprinsă Suzana.

— Vreau ca şi eu, împreună cu voi, să-i slujesc Lui.

Femeile priviră nedumerite: o ştiau pe Maria în stare de orice, dar nu şi de o slujire pentru Nazarinean şi prietenii lui. Şi, pe deasupra, nu înţelegeau cum de se hotărâse aşa de repede pentru o asemenea treabă care nu prea i se potrivea. Ioana spuse:

— Să nu crezi că-ţi va fi uşor, Maria.

— Ştiu, Ioana, dar sunt pregătită să înfrunt orice, răspunse ea hotărâtă.

— O să fie greu, interveni Suzana.

— Ştiu, Suzana, dar nu mă tem de nimic. Veronica ascultase tăcută, cumpănind cu luare aminte asupra hotărârii pentru care nu găsea cuvânt de împotrivire. Socoti că nu avea să-i fie uşor, dar mai socoti că Maria mai avea ceva de făcut:

— Va trebui să pleci de aici, zise ea.

— Şi care e pricina? întrebă ea surprinsă

— Una singură: Antonio şi Pandera nu-ţi vor da pace. Ori te vor sili să mergi cu ei, ori te vor ucide.

Maria Magdalena o privi lung, reflectând tăcută asupra spuselor ei: Veronica avea dreptate… aici nu mai putea rămâne. Ofiţerii romani o vor găsi de s-ar ascunde şi în gaură de şarpe.

— Dacă va fi nevoie, voi pleca, zise ea pregătită să întâmpine orice

138

— Dumnezeul Nazarineanului, să te aibă în sfânta lui pază,

spuse Ursula, cu lacrimi în ochi.

— Nu vei fi singură, Maria, o încuraja binevoitoare Ioana. Vom merge şi noi; adică vei merge şi tu cu noi şi nu ne-om mai despărţi de acum. Uite, vezi tu această stofă de lână? zise ea întinzându-i ţesătura de culoare cenuşie.: „e a lui, Maria…

— A lui? zise ea surprinsă. Şi cu ochi umezi, luminaţi. de o fericire lăuntrică, luă stofa cenuşie în mâini. O pipăi uşor, dar degetele ei fine, catifelate simţiră asprimea lânii.

— Ea lui, continuă Suzana. Şi trebuie s-o sfârşim „căci ne spunea tânărul acela cu chip de fată, Ioan, că Nazarineanul este atât de sărac că n-are nici cu ce se înveli.

Maria Magdalena luă stofa cenuşie şi aspră, o strânse duioasă la piept şi îngenunchind, începu să plângă în tăcere. Apoi îşi acoperi faţa în petecul cenuşiu şi suspinând, sub povara unei dureri, dar şi a unei fericiri mistuitoare, grăi:

— Învredniceşte, slujirii tale, Doamne, pe roaba ta Maria Magdalena!…

4.

Ierusalimul întreg, din palat şi până în colibă, fusese într-o mare fierbere. Oamenii continuau să se frământe şi să-şi arate nemulţumirea faţă de procuratorul roman, Pilat. Acesta spre a fi pe placul Cezarului de la Roma, adusese bustul împăratului şi steagurile aquílei romane în faţa marelui templu.

— Le va pune în Sfânta Sfintelor, insinua câte unul

— Iată ce vor să facă păgânii din legea noastră, spuneau alţii.

— Să îndrăznească numai şi atunci nu vom mai şti nici de noi şi nici de ei.

— Se spune că are de gând să atace şi vistieria templului.

— Aşa ceva nu s-a întâmplat nici în vremea robiei babilonice. Dar dacă vrea să-l ajungă mânia lui Le-hova şi urgia poporului, n-are decât s-o facă.

Şi Pilat a cutezat şi una şi alta.

Oamenii s-au plâns şi au cerut să nu li se defăimeze legea şi nici templul părinţilor să nu li se spurce. Pilat s-a supărat şi el şi i-a ameninţat:

— Vă voi ucide până la unul.

— N-ai s-o faci, au zis ei. Cine eşti tu?

— Grecii au dat lumii înţelepciune, romanii au dat puterea. Iar voi, ce aţi dat?

— Noi am dat ideea unui Dumnezeu, stăpân al înţelepciunii şi al puterii, s-au semeţit ei.

Pilat a socotit răspunsul ca o ameninţare ia adresa puterii romane şi ca soldat al imperiului roman, era dator să se apere. S-a apărat cum a crezut: a ucis mai bine de trei mii de iudei, iar pe alţii i-a trimis la temniţă.

— Ne vom plânge împăratului Tiberiu, au hotărât

Îl i răzvrătiţii.

— Nu e bine, şi-a zis procuratorul Pilat care se temea de Tiberiu, căci vina lui era aceea de a se amesteca în treburile religioase ale iudeilor. Ordinul împăratului era cert: stăpânirea romană nu are niciun amestec în astfel de treburi.

— Noi nu avem nimic cu puterea romană, au adulmecat mieroşi-Noi vrem să nu ni se pângărească templul şi să nu ni se jignească conştiinţa noastră religioasă.

Atâta vrem.

H Şi Pilat mânios şi învins, a cedat. Dar oamenii continuau să se frământe, şi să se împotrivească, nădăjduind în noi biruinţe pentru ziua de mâine, în timp ce soarele cobora spre apus, iar razele lui păreau că se topesc în zările amurgului.

În umbra chiparoşilor, minunat înfloriţi – între care Veronica îşi ridicase casa – femeile lucrau deosebit de voioase, haine uşoare de vară. Celorlalte li se alăturaseră, nu demult şi nişte femei din Betania, două surori» Marta şi Maria şi prietena lor, Tavita, cea mai tânără între toate.

140

Maria Magdalena tocmai vorbea despre ultimele întâmplări din viaţa ei, cu o emoţie ce parcă şi acum o tulbura.

— Şi de ce l-ai părăsit pe Antonio care îţi împlinea toate dorinţele? întrebă Marta de la locul ei.

— Vezi tu, e greu pentru o femeie să spună de ce vrea una sau alta. Şi e mai greu să ştie pentru ce lasă un bărbat spre a urma un altul.

— Şi totuşi… stărui Marta.

— Poate dorinţa mea de a-l cunoaşte pe Iisus, despre care auzisem atâtea lucruri minunate. Se spuneauatâtea despre El, eu nu ştiu dacă altcineva în locul meu n-ar fi făcut acelaşi lucru. Când mă

gândesc câteodată la viaţa pe care am dus-o înainte, mi se face ruşine că mă prinde şi mila şi sila de mine însămi. Veronica este aceea care a făcut începutul acestei schimbări; ceilalţi n-au făcut decât să pună picătura de apă la rădăcina plantei ca să înflorească. Asta sunt astăzi şi aşa mă simt: o floare într-o grădină uriaşă, al cărei stăpân este Nazarineanul nostru.

— Da, Magdalena, asta eşti tu şi parcă tot aşa ne simţim şi noi, spuse Suzana emoţionată.

— Credeţi-mă, reluă Magdalena, simt că de acum nu-l voi părăsi pentru nimic în lume.

— Nici noi, îi întăriră ele spusele.

— Iar eu, nicicând nu am fost mai fericită ca acum de când mă aflu printre voi, spuse Tavita punând câteva vreascuri de lemne uscate pe foc şi turnând o oală de apă în vasul care fierbea alături.

Apoi, după o clipă de tăcere, Maria Magdalena, continuându-şi lucrul său, zise:

— Cred că numai prin Iisus am învăţat să cunosc viaţa. N-am auzit pe cineva vorbind mai frumos ca El. Cuvântul lui e ca un balsam pe o rană: tămăduieşte, încălzeşte şi naşte un alt om în noi. Eu zic că lumea nicicând n-a mai avut un proroc ca El.

— Cam tot asta cred şi eu, răspunse Ioana privind lung în zarea în care amurgul cobora alene…

— Fireşte că aşa este, rosti Maria lui Cleopa scăpând lucrul din mină-Nu demult ne cerea să ne rugăm unii

pentru alţii şi să ne iubim unii pe alţii, dragostea fiind piatra de căpătâi în om.

Maria Magdalena asculta tăcută, furată de propriile ei gânduri… sau, poate, de propriile ei amintiri. Şi ea se rugase pentru alţii… şi pentru Stihus pe care-l omorâse Pandera… dar şi pentru Pandera care, neputând trăi fără ea, se spânzurase de creanga unui pom. Când a auzit vestea s-a înfricoşat şi i-a părut rău, căci şi-a adus aminte de cuvintele lui Iisus: „Vai de acela prin care vine sminteala”.

— Aşa o fi, i-a spus Veronica, dar nu tu ai fost sminteala lui Pandera.

— Ştiu eu? a zis ea cu inimă grea. Şi întristată, s-a rugat şi pentru el şi pentru ea. Şi pentru el şi pentru Rufus şi pentru Marcellinus şi pentru Antonio… se întreba, uneori, dacă el mai trăieşte

şi dacă mai este supărat pe ea… în ziua în care trebuia să-l însoţească la Colonich, l-a părăsit şi s-a dus în casa lui Simon leprosul…

Prin Magdala n-a mai trecut… şi nici prin Tiberiada. Găsea că nu avea de ce să mai treacă prin locuri care-i trezeau amintiri ce o dureau. Maria aceea de atunci a murit acolo; cea de acum e alta şi locul ei este alături de Nazarinean, chiar dacă unii îl urăsc…

— Aşa e… de ce L-or fi urând unii oameni pe Iisus? se întrebă ea, oftând uşor.

— Pentru că ei sunt răi şi El e bun. Da, este atât de bun şi iată de ce s-a hotărât să-l urmeze. E cel mai bun dintre toţi oamenii pe care i-a întâlnit. Alături de El se simte o floare curată ca rouă dimineţii… o floare albă pe care dimineaţa-şi picură argintii de rouă, înveselind-o şi făcând-o să crească. Ea era floarea; vorbele Nazarineanului erau boabele de rouă. El a schimbat-o, El a făcut-o să crească şi să înflorească şi El a făcut-o să-L urmeze şi să-L slujească. Nu era numai ea: mai erau Veronica, Suzana, Salomeia, Ioana lui Cuşa, Maria lui Cleopa, Ursula, Naomi şi altele. Naomi nu mai era slujnica lui Ni codim: era femeia de încredere a casei lui Pilat, slujind-o pe soţia procuratorului roman, Claudia Proeula. Pilat avea nu mai puţin de trei sute de oameni în slujba sa. Când a avut nevoie de o evreică, Nicodim i-a vorbit de Naomi, lăudând-o.

142

— Dacă Naomi este aşa cum zici, atunci să vină, a hotărât liniştit procuratorul.

Aşa a ajuns Naomi la curtea lui Pilat. Reşedinţa era într-una din aripile laterale ale strălucitorului palat al marelui Irod şi în care crudul, ambiţiosul şi îngâmfatul Pilat se simţea mai bine decât ilustrul său înaintaş. Frumoasa şi bogata stăpână făcuse din Naomi o confidentă statornică a sentimentelor ei pentru Nazarinean pe care, din întâmplare îl auzise o dată vorbind. Cum nu era singură, s-a dat mai deoparte, ca să nu se ia seama vrând să-l asculte. Şi ceea ce a auzit atunci, nu mai avea să uite niciodată:

…" Porunca mea este aceasta: să vă iubiţi unul pe altul… dragoste mai mare decât aceasta ca cineva să-şi pună sufletul său pentru prietenii săi, nimeni nu are"…

Aşa a vorbit atunci Nazarineanul şi frumoasa Claudia Proeula n-a uitat. Şi nu putea să uite pentru că alte legi şi alte rânduieli erau în lumea în care se născuse şi de unde venea: dreptul celui mai tare era o

lege pe care o ştiau toţi din împărăţia Romei alcătuiţi din stăpâni, supuşi şi rebeli. Cum putea iubi un roman pe un grec sau pe un part, pe un sirian sau pe un iudeu, când aceştia erau duşmanii lor? Firește, nevasta înaltului procurator auzise despre această nouă lege a dragostei, clar cum nu o înţelegea prea bine, adeseori o întreba pe Naomi.

— Ce fel de învăţătură este asta?… eu, roman, care stăpânesc lumea, să mă cobor cu dragostea mea în casa plebeului sărac sau să întind mâna vrăjmaşului meu? Tu, cum crezi, Naomi, că vine asta?

— Vine bine, stăpână. Uite, vine aşa că trebuie să uităm răul pe care ni l-a făcut cineva, să răsplătim ura cu dragostea şi să iubim pe vrăjmaşul nostru, pentru că toţi suntem fraţi şi fii ai unuia şi aceluiaşi Dumnezeu.

— Cum, Naomi, vrei să spui că şi sclavul şi împăratul sunt aceiaşi?

— Da, stăpână, înaintea Lui toţi suntem una.

— Tu zici asta? întrebă Claudia contrariată.

— Nu eu zic asta, stăpână, ci El.

— Dar tu, crezi asta?

— Eu cred că n-ar trebui să cernem – ca prin sită vorbele Nazarineanului. Ele nu pot fi luate ca o făină

143

oarecare, sau ca nişte boabe de muştar, oprind numai pe acelea care ne sunt nouă pe plac. A face aşa, înseamnă a cunoaşte numai o parte din adevăr şi nu e bine.

— Cred că ai dreptate, Naomi; tu ştii mai multe ca mine, tu poţi afla mai multe, pe când eu? Mă mulţumesc cu ce aud de la tine sau de la Ionatan când vine în palat să-şi vândă stofele… mai spune-mi ceva despre El… ce a mai făcut, ce i s-a mai întâmplat… dar fii cu luare aminte!

Şi aşa, Naomi o informa pe Claudia Procula câte ceva, iar ea asculta, tăcută şi nemişcată, încredinţându-se, mai întâi, că procuratorul nu-şi pusese oamenii să le spioneze. Căci, din întâmplare, deşi romăncă, Procula era îndrăgostită de învăţătura Nazarineanului. Chiar nefiind îndeajuns de pregătită pentru a înţelege totul. Găsea – sau i se părea numai – că învăţătura lui avea o altă mireasmă, pe care religia ei cu atâţia zei nu o avea. Ba, simţea chiar că ea îi dădea alte simţăminte şi alte păreri şi despre viaţă şi despre oameni, îi plăcea

învăţătura lui, dar îi plăcea şi înfăţişarea Nazarineanului: nu avea o statură prea înaltă, dar chipul îi era de o frumuseţe cu totul aparte. Părul era de culoare castanie, închisă. Sprâncenele erau negre, iar faţa brună-gălbuie. Ochii aveau ceva luminos şi privirea blândă, deşi parcă mustra şi mângâia în acelaşi timp. Glasul lui era duios, ca un foşnet de frunze şi auzindu-l vorbind, nu te îndurai să-l părăseşti.

Toate o impresionaseră adânc pe frumoasa soţie a procuratorului roman şi amănuntele acestea îi erau vii în inimă, şi ziua şi noaptea urmărind-o ca o umbră, cum obişnuia să spună. Într-un fel, Nazarineanul îi era drag. Însoţită de Naomi, uneori, venea să stea de vorbă cu cele două surori din Betania şi ele îi povesteau întâmplări din viaţa lui, întâmplări la care ele înşile fuseseră de faţă. Avea grija să nu i se ia seama, căci fiind soţia procuratorului, nu i se îngăduia niciun amestec cu supuşii imperiului roman. Ceea ce făcea ea era un fel de complot împotriva stăpânirii, ori aşa ceva nu-i era îngăduit nici să gândească. De aceea, plecând, se strecura cu grijă şi teamă. Pleca, dar înăuntrul inimii se bucura, păstrându-i aceleaşi sentimente pe care le aveau şi aceste femei, fie că erau din părţile Betaniei sau din laturile Tiberiadei.

144

Îl iubea, pentru vorbele sau pentru faptele Lui minunate în care se găsea atâta milă pentru om, dar îl iubea şi pentru duioşia Lui feciorelnică, pentru firea Lui blândă, dar mai ales pentru bunătatea care radia din întreaga Lui fiinţă. Dragostea ei era întru totul asemănătoare cu aceea a celorlalte femei care-L slujeau: o dragoste umilă, o dragoste desăvârşită şi fără ascunzişuri, cum nu se întâmplă de multe ori. Nazarineanul nu le oprea şi nu se ferea de ele. De altfel, printre ele se afla şi mama Lui. Şi mama-şi iubea fiul cu o dragoste pe care toţi o ştiau şi o preţuiau. Când auzea pe cineva spunând o vorbă rea pe seama Lui, se întrista. Clevetirile unora şi uneltirile altora o îngrijorau şi, prinsă de spaimă, spunea:

— De ce nu-I dau pace?

— E atât de bun cu toţi, că e cu neputinţă să-l facă cineva vreun rău, răspundeau ele.

— Şi eu tot asta cred despre fiul meu, dar din păcate sunt destui care îl pizmuiesc. Cei mai înverşunaţi sunt cei din Ierusalim, zicea Maria neliniştită.

— Acolo se pun la cale toate relele. Cazanul gheenei acolo

sălăşluieşte spuse Ioana cu teamă, adăugând:

— Aud că în ultimele zile numărul vrăjmaşilor a crescut. Fariseii, care niciodată nu s-au înţeles cu saducheii, şi-au dat mâna şi au jurat că-şi vor tunde bărbile dacă nu sfârşesc cu acest călcător de lege.

Maria, îndurerată, rosti privind în înaltul cerului:

— Doamne! fiul meu, călcător de lege!

— Maria, interveni Suzana, doar ştie toată lumea că nimeni din neamul nostru nu e mai înverşunat împotriva Lui decât aceşti cărturari şi învăţători de lege, care una spun şi alta fac. Aminteşte-ţi, doară, căci ai fost de faţă când El i-a mustrat cu atâta înverşunare în faţa templului. Mustrarea Lui îmi stăruie şi acum în minte şi e firesc ca vorbele Lui să nu le fie pe plac şi să i se împotrivească şi mai mult, aşa că n-am avea pricini să nu credem că numărul vrăjmaşilor a crescut. Care din ei ar avea tăria să rabde ocara şi mustrarea pe care El le-a făcut-o atunci în faţa templului? Care ar fi cărturarul care ar tace şi fariseul care n-ar avea nimic de spus când Iisus i-a înfruntat întâmpinându-i cu vorbe ca astea.

Ut

10 – Maria Magdalena

„Vai vouă, cărturari şi farisei făţarnici, că închideţi împărăţia cerurilor, căci voi nu intraţi şi nici pe cei ce vor să intre nu îi lăsaţi”.

„Vai vouă cărturari şi farisei, că mâncaţi casele văduvelor?”

„Vai vouă, cărturari şi farisei făţarnici, că daţi zeciu-ială din mintă, din mărar şi din chimen şi nesocotiţi dreptatea, mila şi credinţa”.

„Povăţuitori orbi, care strecuraţi ţintarul şi înghiţiţi cămila”.

„Vai vouă, cărturari şi farisei făţarnici, că vă asemănaţi mormintelor văruite, care pe dinafară par frumoase, iar înăuntru sunt pline de viermi şi de toată necurăţenia”.

„Vai vouă, cărturari şi farisei făţarnici, care aţi ucis pe proroci şi pe cei drepţi”.

„Şerpi şi pui de năpârci, cum veţi scăpa de osânda gheenei…

— Da, Maria, sfârşi Suzana, de acum îngrijorată şi ea, crezi că oamenii ăştia vor putea răbda la nesfârşit aşa ceva şi nu I se vor împotrivi într-un fel sau altul?

Dar nu răspunse nici Maria şi nici celelalte femei, pe chipul cărora grija şi spaima se aşternuse de-a binelea. Aveau dreptate să se

teamă: zvonurile despre uneltiri împotriva Nazarineanului creşteau de la o zi la alta, aşa că nu putea să nu se întâmple ceva. Când Ioana spusese că în cetatea Ierusalimului sălăşluia cazanul gheenei, nu se înşelase.

Vrăjmaşii îşi daseră mâna jurând că a venit vremea să se sfârşească cu acest călcător de lege şi hulitor de Dumnezeu: cei fără de lege, asemenea şacalilor, adulmecau prada, mirosind în vânt şi în jurul lor urma Nazarineanului.

5.

În ziua aceea de april, Ierusalimul strălucea minunat de frumos în lumina blândă a soarelui de primăvară. Oraşul era în preajma sărbătorii Paştelui şi iudeii ţineau să petreacă marele praznic în cetatea sfântă împlinind o veche datină.

Zi şi noapte, pelerinii – în nesfârşite convoaie – intrau prin cele cinci căi care duceau la Ierusalim. Cea mai populată era aceea care lega oraşul cu Galileea. Caravana de cămile şi măgăruşi, venind de departe, duceau poveri peste poveri şi uneori şi copii mici, obosiţi de drum. O lume pestriţă – când mai bogată, când mai săracă – alcătuită din bărbaţi, femei şi copii, duceau legături în spate – şi mai pestriţe – înaintând anevoie, prinşi de oboseala drumului. La vederea oraşului sfânt, unii boceau un cântec de jale pe care profetul Ieremia îl scrisese cândva în amintirea robiei babiloniene. Bocetul se moştenea din tată în fiu şi el însemna toată amărăciunea şi disperarea pe care nefericitul popor o trăise-de-a lungul vremii, dintr-o robie într-alta. Era ceva măreţ şi trist să asculţi în noapte aceste ieremiade care aveau, în acelaşi timp, şi ceva duios, dar şi ceva ameninţător. Cântecul se înălţa ca o rugă spre cerul închis al unui Iehova surd şi mut, dar şi ca o ameninţare la adresa stăpânitorilor romani, cruzi şi lacomi.

Convoiul înainta încet, oamenii îmbrâncindu-se sau căutându-se unii pe alţii. Părinţii îşi căutau copiii sau cunoscuţii cu care aveau să discute de-a lungul drumului una şi aceeaşi nemulţumire: când pleacă stăpânirea romană? Iar cei care boceau şi nici nu se întrebau despre stăpânirea romană – de teama iscoadelor – aceia vorbeau despre ţara făgăduinţei pe care au pierdut-o, dar pe care nădăjduiau că un Mesia le-o va da cel puţin pentru o mie de ani.

De o parte şi de alta a drumului se înşirau săracii şi calicii de totdeauna şi de pretutindeni. Orbii, surzii şi ciungii, betegii, ologii şi

paraliticii – cu un cuvânt, toţi dezmoşteniţii sorţii – le ţineau de urât pelerinilor, inspirând totodată milă şi dezgust. De altfel, în asemenea împrejurări, oraşul gemea de cerşetori şi oropsiţi măcinaţi de boală, unii din ei şezând zile de-a rândul chiar pe treptele marelui templu.

În faţa fortăreţei Antonio, oratori de ocazie vorbeau în nasul legionarilor romani – dar într-o limbă pe care aceştia nu o înţelegeau – despre dreptatea lui Iehova care nu va întârzia să-şi pună mâna peste poporul ales, alungându-l pe uzurpator.

147

— Învaţă-ţi limba să tacă, zicea vreunul din cei da faţă, de teamă ca nu cumva cineva să spună romanilor vreo vorbă oarecare.

Erau şi vrăjitori şi ghicitori veniţi de departe să-şi încerce norocul şi şarlataniile. Negustori de toate soiurile, lăudându-şi marfa, vindeau tot felul de fructe, vin amestecat cu mirosuri ameţitoare, sau zeamă de smochine ori lămâie. Alături de ei, alţii expuneau pe câte o tarabă murdară şi plină de muşte, mirodenii, scorţişoare sau păsări de sacrificii cu beteşuguri ascunse – ceea ce nu era îngăduit în ritualul jertfelor – dar era obişnuit în lăcomia lor.

Tălmăcitorii de vise – unii veniţi din îndepărtatul orient – îşi trâmbiţau meşteşugul cu un vicleşug care, în cele din urmă, izbutea să-i atragă pe cei slabi de înger, curioşi să afle una şi alta despre ziua de mâine. Cei din provincie păreau a fi singurii solicitanţi între toţi aceşti pungaşi liberi şi abili escroci care furau cu atâta îndemânare banii pelerinilor. Vânzătorii de animale şi păsări, precum şi schimbătorii de bani nu puteau lipsi, căci fără ei sărbătoarea pascală nu se putea face. Pelerinii aveau nevoie de animale pentru jertfele sângeroase şi cum nu puteau veni cu ele de departe, le aveau aici la îndemână.

Să nu uităm de dansatoarele de ocazie şi de bufoni, de vânzătorii de amulete şi obiecte de cult, de nelipsiţii gură cască şi oameni fără niciun căpătâi de care oraşul era plin, spre a avea imaginea întreagă a acestor zile de care era legată sărbătoarea acestui Paşte.

În astfel de împrejurări şi cu astfel de oameni, se înţelege, romanii trebuie să-şi întărească detaşamentele însărcinate cu paza, pricină pentru care procuratorul Pilat era nevoit să aducă forţe noi de legionari şi din provincie.

— O pază puternică înseamnă mai multă ordine, obişnuia să afirme.

Firește, spunând așa, Pilat nu greșea; primejdia unei răscoale putea veni dintr-un nimic, așa cum se mai întâmplase și altă dată, nemulțumirile putându-se naște din te miri ce. Și în anul acela, întâmplarea făcuse ca procuratorului roman să-i dea o mână de ajutor pentru întărirea garnizoanei tocmai Irod Antipa, cu care Pilat avea o răfuială mai veche.

148

Și în ziua aceasta, în care Ierusalimul strălucea așa da frumos în lumina blinda a soarelui de aprilie, Nazarinea-nul și prietenii săi se opriseră în Betania. Avea acolo un prieten, Lazăr, un om cam de vârsta sa. Iar Lazăr avea două surori, Marta și Maria, pe care le-am mai întâlnil în cartea de față. Iisus mai venise în casa lor și altă dată; și El și prietenii lui. Venise, căci I se trimisese vorbă că Lazăr era bolnav. Neavând vreme, n-a venit atunci, dar a trecut acum, înainte de a merge la Ierusalim.

Marta Îi ieși înainte, întâmpinându-L cu ochii plânși și glas trist.

— Lazăr a murit, Doamne!

— De când? întrebă unul din prietenii Săi.

— Sunt patru zile de când l-am îngropat, răspunse ea cu același glas trist.

Iisus asculta tăcut. Chipul Său părea prins de milă și parcă și de tristețe: Lazăr era un om bun… și omul ăsta bun și tânăr încă, murise. Plânsul Martei îi amintea de plânsul atâtor obidiți pe care-i întâlnise și altă dată. Nu-i deosebea pe niciunul nimic: aceeași deznădejde, aceeași durere în fața morții. Înduioșat, cu glas domol, Iisus zise!

— Fratele tău va învia.

Marta îl privi cu aceiași ochi plânși. Și cu același glas trist, îi întoarse cuvântul în care se găsea și o mărturisire de credință:

— Știu, va învia la înviere, în ziua cea de apoi.

— Eu sunt învierea și viața, rosti Iisus ca o supremă și ultimă nădejde.

— Știu, Doamne. Tu ești învierea, Tu ești viața, Tu ești Fiul lui Dumnezeu.

Atunci apăru și Maria: aceeași tristețe, aceiași ochi plânși pentru cel mort. Și pe chipul ei, ca și pe chipul celor câtăva prieteni care o însoțeau. Cineva vru să spună una, alta, despre cel mort, dar cuvintele se frânseră din: auza plânsului. Lacrimile acestea-L înduioșară pe Iisus până într-atât, încât lacrimă El însuși de față cu ei.

— Unde l-aţi pus? întrebă cu glas domol.

— Vino şi vezi.

Porniră în tăcere. Ajungând acolo, se opriră în faţa mormântului. Iisus privi grav ţărâna proaspătă, apoi zise în auzul celor de faţă:

149

— Lazăre, ţie îţi zic, vino afară.

Pământul alunecă în părţi şi prin deschizătura lui, Lazăr ieşi afară. Niciun strigăt de – palmă, niciun ţipăt şi nicio mirare, *a* bucurie… bucurie, căci-Lazăr ora iarăşi printre ei.

Dar nu, nu era numai bucurie. Marta auzi şi o împotrivire. Asta însemna că răzvrătirea continua şi într-o împrejurare ca aceasta şi ea se întrista. Cel care se sumeţise răzvrărindu-se, zisese:

— Omul Acesta, face prea multe minuni. De-L vom lăsa aşa, toţi vor crede într-însul.

Mâhnită, dar plină de însufleţire şi recunoştinţă pentru Nazarinean, Marta se întoarse spre acesta şi-i spuse:

— Ce rău v-a făcut de nu-I daţi pace nici aici?

Cel întrebat privi, stingherit, spre prietenul său. TÂnărul se apropie de ea şi, zvârlindu-i o privire ce parcă o săgeta, îi spuse:

— Nu cumva şi tu-L urmezi pe acest Nazarinean care nesocoteşte legea noastră?

— Şi dacă da, ce-ţi pasă ţie?

— Ştiu eu ce o să mai fie de acum? răspunse acesta în doi peri.

Maria Magdaâena ascultase tăcută, mirată de amestecul celor doi care, deşi văzuseră cu ochii lor un om întors la viaţă din întunericul morţii, mai găseau şi acum cuvânt de împotrivire.

— Doamne, cât de mult îl poate orbi ura pe om! îşi zise mâhnită şi răzvrătită în acelaşi timp pentru nesocotinţa lor. Apoi, se îndepărtă uşor, săgetându-l cu o privire rece, tăioasă. Omul o privi năuc cum se pierdea printre ceilalţi şi rămase aşa, neştiind dacă trebuie să plece sau să stea pe loc.

La întoarcere, cineva-i invită în casa sa. Nazarineanul primi bucuros, luându-şi cu sine şi ucenicii. Magdaâena ştia că Iisus nu are nimic împotriva unor poftiri de felul acesta pe care I le făceau oamenii, căci doar îl mai văzuse şi altă dată. Erau acum de faţă şi Lazăr şi surorile lui.

Gazda uitase în ziua aceea să împlinească datina spălării picioarelor oaspeţilor săi. Era o dovadă de preţuire, firește, dar

socotelile stăpânu Qui erau altele. Maria luă! r) O

cearnă la lipsa aceasta şi, bucuroasă, acceptă să facă ea datina. Era, altfel, mărturia unui sentiment de recunoştinţă, dar şi unui de omagiu şi preţuire: pentru ea. Nazarineanul era ceva mai mult decât pentru stăpânul casei. Luă o litră de mir de nard curat, de mare preţ, şi îngenunche la picioarele lui Iisus. Sparse vasul şi turnă nardul pe ele şi cu părul capului, într-o tăcere desăvârşită, prinse a le şterge uşor. Mirosul nardului se împrăştie şi totul se înmiresma cu un aer suav şi parfumat.

Maria Magdaâena tresări sub povara unor grele amintiri. Maria de la picioarele Nazarineanului îi aminti de o altă Marie, care altă dată, venise în casa fostului fariseu epros de pe ţărmul Tiberiadei: şi ea vărsase mirul pe picioarele Lui… şi ea le ştersese cu părul ei frumos şi strălucitor. Fără să vrea îşi simţi ochii scăldaţi în lacrimi. Dar cât a trecut de atunci! Şi câte nu o despărţeau acum. le zilele acelea!

E drept, şi pe una şi pe alta le unea acelaşi gest şi acelaşi mir, aceeaşi împrejurare. Dar le deosebea vremea, viaţa şi sentimentele ce le însufleţise pe amândouă. Maria de acum îngenunchease în semn de recunoştinţă pentru învierea fratelui. Maria de atunci îngenunchease în semn de iertare, dar parcă şi pentru o înviere; învierea ei spre o nouă viaţă.

Şi Nazarineanul, aşa cum altă dată primise mărturisirea de căinţă a ei, în tăcere, tot aşa primi şi acum mărturisirea de recunoştinţă a Mariei.

Din păcate, lucrul acesta nemulţumi pe unii din cei de faţă. Când îi spălase ea picioarele, cârtise Simon. Se mira chiar că nimeni nu i se împotrivise, Maria amintin-Ju-şi cât de greu o judecase şi o dispreţuise fostul lepros.

Ucenicii priveau tăcuţi, dar parcă puţin nedumeriţi a văzându-i, i-ar fi socotit că jinduiesc după preţul nardului. Prea multă risipă, socoti unul din ei: cu preţul lui se puteau sătura mai bine de şapte mii de calici şi în Ierusalim erau cam de şapte ori pe atât. Şi apoi, pentru are pricină atâta dărnicie? În istoria neamului iudaic încă nu s-a pomenit ca vreunui împărat să i se toarne pe picioare mirodenii atât de preţioase.

Unul din ei, cu ochi ageri şi minte isteaţă, cumpăni toată risipa Mariei: trei sute de dinari! şi-şi zise: Fecio

rul tâmplarului se întrece cu gluma; prea-i plac mirodeniile câmpului! Şi asta, în timp ce alţii cerşesc pe la uşa acelor bogaţi nemilostivi de care vorbea deunăzi. Şi gândul, plânzând grai, glasul lui Iuda se făcu auzit ca o mustrare:

— De ce nu s-a vândut acest mir cu trei sute de dinari şi banii să se fi dat săracilor?

Maria Magdalena tresări. În sfârşit, se împotrivise cineva! Şi ce împotrivire! maisemeaţă, mai cutezătoare decât a leprosului. Acesta fusese împotriva ei, dar aceasta era împotriva Nazarincanului. Şi încă, din partea unui prieten! Doamne, cum sunt oamenii!

Acela era Iuda şi punga cu banii lor se afla în mâinile lui. Dar el nu avea grijă decât de obştea lor. Nazarineanul, nu el, avea grijă de săraci… Nazarineanul, nu el, Je alinase suferinţele şi-i tămăduise de boli. Atunci, de unde atâta grijă la Iuda pentru cei săraci şi neajutoraţi? De aceea, ea nu putea încuviinţa cârtirea, şi-n taina inimii îşi zise:

— Nu, prietene, Iuda, nu ai dreptate… săracii sunt pe seama Lui, nu a ta.

Dar cârtirea lui Iuda nu fusese nici pe placul lui Iisus o apărase pe Magdalena în casa leprosului? Atunci o va apăra şi pe Maria împotriva nesăţiosului Iuda.

— De ce nu o lăsaţi în pace? zise Iisus. Pe săraci îi aveţi pururea cu voi, dar pe Mine, nu.

Aşa era: săraci au fost de când lumea. În toate timpurile şi la toate noroadele. Uliţele Ierusalimului erau pline de toate soiurile de oropsiţi şi amărâţi. Dacă lui Iuda îi era milă de ei, de ce nu-i ajuta cu prisosul pungii lui? Cine-l oprea, cine-l oprise? Sau, nu cumva inima nu prea îi era la îndemână? De unde până unde grija de ei?

Apoi, liniştit, Iisus continuă:

— Femeia aceasta turnând mirul pe trupul Meu, pentru ziua îngropării Mele a făcut-o. Aduceţi-vă aminte. Fiul Omului se va da în mâinile oamenilor păcătoşi; aceştia îl vor omorî, dar luaţi aminte, a treia zi va învia.

Cei de faţă a uziră cuvintele acestea pe care nu le înţeleseră şi nedumeriţi se mulţumiră să privească unii.

spre alţii: prea li se păruseră nu ştiu cum. Poate că nici nu trebuia să-şi bată capul, atâta vreme cât Nazarineanul era cu ei. Doar unul, Tema cuprins de îngrijorare, rupând tăcerea, zise:

— Doamne, să nu Ţi se întâmple una ca asta.

Maria Magdalena tresări cu o teamă nedesluşită: în – lintea ei încolţi un gând. Şi, încolţind gândul, îşi zise

— S-ar putea oare ca ura acestora să meargă atât de departe?

Îşi împărtăşi teama Suzannei şi Ioanei şi nu uită să adauge:

— S-ar putea ca uneltitorii să se răzvrătească şi acum fără folos… Nazarineanul, care a săvârşit atâtea minuni, va şti să scape de ei.

Suzarta, prinsă de îndoieli şi spaimă, căută un cuvânt deam bărbătare şi negăsindu-l, rosti cu glas scăzut:

— Vom vedea…

fi.

În dimineaţa aceea de aprilie, soarele blând al primăverii lumina alb peste palmierii întunecaţi, drepţi şi impunători ai Ghetsimanilor. Oraşul strălucea viu sub razele soarelui. Templul, cu acoperişul lui de aur, se pregătea pentru marele praznic, pentru care pelerinii continuau să sosească.

Odată cu primii închinători ai templului, veniseră şi nişte greci din Siria, trimişi de regele lor. Nu veniseră pentru a păstra ordinea în vremea praznicului şi nici ca să cerceteze oraşul sfânt. Pricina era alta: Abgar, regele lor, era bolnav. Auzise că în Palestina un mare proroc, un făcător de minuni – sau cam aşa ceva – ap şi tămăduit fel de fel de bolnavi. Bolnav era şi el… Şi nu era vorba de o boală oarecare, ci de una, aproape fără îeac: lepră. Regele îi trimisese şi un mesaj meşteşugit, căci auzise că prorocul nu era un om de rând.

Întrebând pe unii şi pe alţii despre acel Nazarinean, grecii sirieni primiră nişte îndemnuri şi sfaturi care nu prea le puteau fi pe plac.

153

L

— Căutaţi-L în jurul templului, le spusese cineva.

— Ar fi taine să vă vedeţi de treabă şi să nu daţi mina cu hulitorul acela, îi sfătuise altcineva.

Îl găsiră în faţa templului; unul dintre ei Îi înmână răvaşul regelui.

— Citeşte, le ceru Nazarineanul. Şi omul începu să citească emoţionat: … „Eu, Abgar, rege al Edesei, îţi trimit ţie, împărate necunoscut, salutările mele şi ale supuşilor mei. Eu am scris cu scopul

ca să te rog să te osteneşti şi să vii la mine, ca să mă vindeci de boala în care mă aflu. Dacă puterile mele mi-ar fi îngăduit să merg, n-aş fi obosit şi aş fi venit eu în acea împărăţie în care te afli tu şi ai cărei stăpânitori şi supuşi nu-ţi dau pace. Oamenii din regatul meu vorbesc cu mult respect despre tine şi despre faptele minunate pe care tu le săvârşeşti printre bolnavi şi neputincioşi. Şi tot ei mi-au spus că iudeii printre care te afli, cârtesc împotriva ta şi uneltesc să-ţi aducă vătămare. Dacă e aşa şi dacă nu poţi scăpa de ei, venind la mine, eu te voi ruga să rămâi aici. E drept, oraşul meu nu e prea mare, dar e frumos şi prea încăpător pentru noi amândoi".

Nazarineanu ascultase tăcut, gândind că nu e vremea să meargă până acolo, altele fiind rânduielile de acum. „Vorbele frumoase şi ospitalitatea regelui îl înduioşaseră, dar nu putea merge. Se pare că Filip, unul din prietenii lui, care era de neam grec, stăruise să meargă la Edesa, împlinind rugămintea lui Abgar. intorcându-se spre trimişii regelui şi îmbrăţişându-i cu o privire duioasă, Nazarineanu le spuse biind:

— Spuneţi regelui vostru că nu pot veni, dar după ce eu voi fi prins, judecat şi osândat, voi trimite pe unul din ucenicii mei. Acela îl va mântui pe rege de boală şi-i va aduce mântuire lui şi celor ce vor crede mie.

Apei, adresându-se prietenilor lui pe care, adeseori, îi numea ucenici, zise:

— Acum a sosit ceasul în care Fiul Omului să fie preamărit. Adevăr zic vouă, dacă grăuntele de grâu căzând pe pământ nu moare, atunci rămâne numai el; dar dacă moare, atunci aduce roade multe.

J54

— Ce vrea să spună Nazarineanul? întrebă cineva. Omul nu căpătă niciun răspuns, căci nici ceilalţi nu ştiau prea bine despre ce fusese vorba. Dar nici Nazarineanu nu-i făcu să înţeleagă, ci spuse scurt:

— Voi veţi vedea…

Şi acum, iată, în dimineaţa aceasta de aprilie blând, asul fusese tulburat de un zvon pe care nimeni nu ştia cine l-a adus. Se spunea că Nazariheanul fusese prins noaptea trecută, în grădina Măslinilor, pe care o ştiau până şi copiii. Şi vorbele astea erau o mie şi o sută, mai nepotrivite şi mai greu de crezut unele ca altele.

— E bine că s-a întunplat aşa; prea îşi râdea de e-ea noastră.

— …şi de neamul nostru…

— …şi de templul nostru…

— …a vrut să pună la cale o răzvrătire împotriva romanilor, îndemnându-ne să nu-i mai plătim dajdie Cezarului…

— E bine că L-au prins şi L-au dat judecăţii; să nădăjduim că acum va scăpa neamul nostru de El, luă cineva seama.

— E tot ceea ce se poate, interveni cineva; arhiereul Caiafa L-a şi rânduit morţii.

— De unde ştii tu, Iosua, o vorbă ca asta? întrebă nu bărbat scund a cărui fire părea prinsă de un ciudat neastâmpăr.

— Caiafa a spus zilele astea că este mai de folos să piară un om pentru norod, decât tot neamul.

— A spus arhiereul aşa ceva?

— Pe barba mea dacă nu este aşa cum vă spun, căci doar L-am auzit eu însumi.

— Atunci să ştii că acum nu ne mai scapă din murii.

— Se poate, dar uite, a venit Pastele şi eu cred că judecătorii noştri n-o să-şi piardă vremea cu răzvrătitorul din Nazaretul Galileei.

…Şi soarele lumina alb peste oameni şi oraş, iar primăvara înfiora tainic om şi natură, cu miresmele ei proaspete şi pline de viaţă, în timp ce fiii lui Abraham unduiau moartea proorocului.

155

O femeie tânără se strecură uşor printre bărbaţii care vorbeau cu atâta însufleţire. Ea nu era cu nimic străină de cele ce se întâmplaseră cu Nazarineanul. Vestea prinderii Lui o întristase şi nu ştia de la cine să ceară o mână de ajutor. Îşi acoperise faţa cu un şal mare de culoare cenuşie, nu ca să-şi tăinuiască chipul, ci ca să nu i se vadă ochii plini de lacrimi. Trecând uliţa, Naomi – căci ea era – grăbi pasul să ducă vestea stăpânei sale, soţia procuratorului. Ajunse într-un suflet şi, cu respiraţia întretăiată de fugă rosti printre lacrimi:

— Stăpână, Nazarineanul este în primejdie…

— Ce vrei să spui? întrebă Claudia, cutremurându-se toată.

— L-au prins pe Iisus…

— Unde, Naomi?

— În grădina Măslinilor…

— Ce căuta El acolo?…

— Eu nu ştiu, dar oraşul vorbeşte şi ştie atâtea de te miri nu alta… unii vorbesc despre un complot împotriva romanilor

— Prostii, Naomi. Cine o să-i creadă? Nu aşa ceva dorea El. Eu L-am auzit vorbind… vorbele Lui nu erau ale unui rebel de rând. Nu un complot urmărea El, Naomi, ci o schimbare a omului, o schimbare înăuntrul firii lui.

— Stăpână, nici eu nu cred că El se răzvrătise împotriva stăpânirii romane; şi ca mine mai sunt şi alţii care cred asta. Nu asta voia El de la noi, ci altceva.

— Fireşte că da. Dacă e adevărat că L-au prins, atunci mai marii tăi au săvârşit o infamie.

Claudia Procula tăcu, prinsă de o firească mâhnire, căci Nazarineanul îi era drag prin tot ceea ce făcea, prin ceea ce spunea. Şi ea L-ar fi urmat, dacă l-ar fi putut părăsi pe Pilat. Dar calitatea ei nu-i îngăduia aşa ceva; soţia unui mare demnitar roman nu se putea amesteca în astfel de treburi.

— Slăvită stăpână, unde este acum luminatul procurator? întrebă Naomi, deşi îşi dădu numaidecât seama că, era o întrebare de prisos.

— A fost chemat în zorii zilei, răspunse ea tristă.

— Ştia pentru ce a fost chemat?

— Se pare că da. Dar spune, Naomi, prietenele noastre au aflat că Nazarineanul a fost prins?

— Nu ştiu, stăpână.

Claudia Procula tresări cu o spaimă nouă, socotind că s-ar fi putut ca ele să nu fi aflat încă. De aceea, îi ceru să plece de îndată la ele, adăugând:

— S-ar putea ca oamenii lui să-L ajute să scape.

— S-ar putea, stăpână, eu nu zic nu.

— Du-te! Naomi, nu e vreme de pierdut.

Şi Naomi ieşi cu grabă. Ajunsă în uliţa mare a oraşului, îşi acoperi faţa cu şalul mare, de culoare cenuşie. Dar acum, nu ca să-şi acopere lacrimile, ci chipul, de teamă de a nu fi recunoscută şi urmărită. Mai mult alerga, căci i se părea că picioarele nici nu ating pământul. Până acolo, era cale lungă. Şi uliţele erau pline de oameni şi iscoade care se pândeau şi se fereau cu luare aminte, căci n-ar fi sfârşit bine.

Casa pe care o căuta Naomi se afla într-una din marginile oraşului, pe drumul ce ducea spre Golgota şi poarta Efraim. Era o casă mică, tupilată printre tamaroşi şi măslini. Părea o casă uitată, părăsită,

deşi nu avea o înfăţişare urâtă. De la palatul Asmoneilor – pe ruinele căruia zidise Irod palatul său şi unde locuia Pilat – şi până aici, aproape de poarta Efraim, era drum şi Naomi îl străbătu cu mult mai repede decât ar fi crezut.

Cineva îi dete bineţe şi vru să întrebe ceva. Dar omul renunţă, căci de undeva apăru un altul care, după ce privi cu luare aminte în jurul său, spuse o vorbă la întâmplare, căreia nici ea şi nici celălalt nu-i găsiră vreun înţeles:

— Frumoasă vreme.

Naomi îşi continuă drumul spre casa de la poarta Efraim. Casa fusese a lui Nicodim cândva; acolo fusese un teasc pentru via lui. Nicodim i-o făcuse dar de nuntă lui Naomi. Fata o primise bucuroasă, dar acum nu se mai folosea de ea. Logodnicul ei fusese ucis şi spânzurat de romani ca unul care luase parte la o rebeliune. Acum stăteau aici Veronica şi prietenele ei. În câteva rânduri venise aici şi Nazarineanul cu prietenii lui, precum şi Claudia Procula, care se strecura cil multă luare aminte. Naomi venea să le aducă o veste ce nu-i era pe voie.

156

157

frământându-se şi încercând să bănuiască în ce chip ele L-ar putea salva pe Nazarineanul lor.

— Dar ce pot face ele? îşi zise ea, ajungând.

Acum se ştia ce şi cum s-a făcut cu prinderea Nazarineanului. Ea se întâmplase în grădina Ghetsimani, situată la poalele Muntelui Măslinilor, deasupra văii Cedronului. Era o noapte de aprilie, de o frumuseţe neînchipuită, în seara aceea, El se dusese pe micul munte, ca să se roage. O spuză de stele cu mii de ochi îşi picurau argintul peste foşnetul de mătase al măslinilor şi chiparoşilor. Iscoadele au aflat la vreme, căci cineva din prietenii Nazarineanului rânduise toate. Şi încă, cu amănuntul.

— Luaţi seama, Cel pe care îl voi săruta eu, Acela este… pe El să-L prindeţi…

— Şi cât ceri tu pentru asta, Iuda? îl întrebase îl ileias, vistiernicul templului, la un sfat de taină.

— Treizeci de arginţi, Hilcias.

— Ce zici, nu e prea mult?

— De ce ţi se pare ţie mult, omule? Nu, nu e mult; treizeci ele

arginţi abia înseamnă preţul de răscumpărare a unui rob; iar eu nu vă dau un rob, ci un împărat!

— Ce fel de împărat este acesta? se miraseră unii din membrii sfatului.

— Cum, ce fel de împărat? reluă Iuda oarecum supărat. Doar L-aţi auzit şi voi spunând că El e împăratul iudeilor… ei, acum ce mai ziceţi?

— Da. da, L-am auzit, cum nu, încuviinţaseră, mângâindu-şi încordaţi bărbile stufoase.

Aşa fiind, nu le-a fost greu să-L descopere în grădina de la poalele muntelui. Au mers mulţi, prea mulţi chiar, deşi nu era nevoie. A mers până şi mândrul Ezechiel, omul de încredere al lui Caiafa. Deşi îl cheamă Ezechiel, oamenii îi zic Malchus, pentru că, printre cei mici îşi dă totdeauna aere de stăpân. Şi-a însuşit până şi mersul marelui pontif şi, uneori, vorbeşte de sus, asemenea lui. Malchus nu greşea dacă în seara aceea rămânea acasă; acum, se spunea că era să-şi piardă capul. Şi-a scăpat frumosul cap, dar şi-a pierdut o ureche. Pricină serioasă ca femeile – care-l iubeau atât, acum să-l ocolească, iar bărbaţii să-l dispreţuiască. Aveau dreptate să se

poarte aşa: un om care-şi pierde o ureche, nu mai e un bărbat frumos şi nici viteaz nu arată. De aceea, făcea mai bine dacă în seara aceea stătea acasă; mergând, a plătit prea scump devotamentul pentru mândrul stăpân. L-au prins, L-au legat şi L-au trimis judecăţii, căci Pastele bătea la uşă.

— Şi unde este acum? o întrebară femeile pe Naomi.

— Dacă e adevărat, ce se spune, atunci El este încă înaintea judecătorilor.

— Şi ucenicii Lui unde sunt? întrebă Ioana.

— Nu ştiu; ar trebui să-i căutăm, propuse Maria lui Cicopa.

— Atunci, să mergem, hotărâră ele.

Când au ajuns la locul de judecată, au aflat că L judecase şi Anna şi Caiafa. Nofiindu-i pe plac o judecată aşa de grea, ca să scape din încurcătură, Caiafa se folosi de o şiretenie de procedură: Iisus era galileian şi ca atare Irod Antipa avea jurisdicţie civilă şi politică şi asupra Nazarineanului.

— Să fie judecat de regele Antipa, hotărî arhiereul. Auzind de Irod Antipa, Suzana abia putu rosti printre lacrimi:

— Îl va ucide ca pt Ioan!

— Fără îndoială, căci nu degeaba este fiul monstrului fără milă.

Dar pe Irod nu-l interesa o astfel de judecată, căci nu pentru asta venise el la Ierusalim. Ca să se distreze laolaltă cu soldaţii lui, îi puse o mantie regească, veche „pe umeri şi cerând să fie lăsat în pace, i-l trimise lui Pilat care, în calitate de reprezentant al Cezarului trebuia să facă judecata. Nu-i era uşor, căci iudeii niciodată nu i-au fost pe plac… el îi dispreţuia, ei îl urau, dar nu pe faţă, căci se temeau.

— Şi ce vină aduceţi voi Acestui om? întrebă procuratorul, grav.

— Dacă n-ar fi un făcător de rele, nu şi L-am fi adus ţie, răspunse cineva.

— Nu asta v-am cerut, răspunse Pilat îndârjit. Care e vina Lui?

Cineva ieşi în faţă, făcându-şi loc cu anevoie printre ceilalţi spre a-i arăta păcatele de care Nazarineanul se făcuse vinovat.

— Ascultă, slăvitule procurator, nelegiuirile pe care acest om le-a săvârşit în stăpânirea prea luminatului nostru Cezar al Romei. Rostind numele împăratului, omul se plecă şi salută în mod imaginar pe cineva nevăzut, ca şi cum Cezarul roman ar fi fost de faţă. După. aceea, îşi continuă cuvântarea:

Iisus Hristos este vânzător de neam.

Este răzvrătitor de neam.

Este duşman al legilor noastre.

Se numeşte Fiul lui Dumnezeu.

S-a proclamat împăratul iudeilor, fără să-l fi ales cineva'.

A adus blasfemie, spunând că va dărâma marele templu şi-l va ridica în trei zile.

Răzvrătită până în cele mai mici taine ale sufletului, Maria Magdalena asculta cutremurată. Nu înţelegea ea îndeajuns tâlcul acestor învinuiri, dar le ţinea minte, căci prea erau nedrepte, dar mai ales născocite.

— Da, îşi zisea ea. Nazarineanul s-a numit pe sine Fiul lui Dumnezeu. Dacă nu era aşa, acum sau mai târziu, Dumnezeu pedepsea asemenea blasfemie.

— Ce oameni, Doamne, ce oameni!

— Spusese El cu adevărat că are de gând să dărâme marele templu? Oh! e prea mult, aşa ceva nu poate fi nici gândit, dar spus? Ca să se poată ridica templul a fost nevoie de o mie de oameni pe zi, vreme de patruzeci

1. Aceste acuzaţii sunt înscrise pe faimosul documente de la Agnilein descoperit în 1828 cu prilejul unor săpături arheologice. Ele sunt scrise pe o tăbliţă de metal, care la început s-a păstrat în ÎYeapo. Se, iar mai târziu a fost trimisă la Roma. Inscripţia aminteşte şi numele lui Amia şi Caiafa, precum şi amănuntul că procesul a avut loc în Ierusalim în al 17-lea an de domnie a lui Tiberiu şi interzice săracilor şi bogaţilor să se împotrivească morţii lui Iisus.

160

de ani. Şi Nazarineanul îl dărâmă într-o zi ca să-l ridice apoi în trei! Iată o vorbă care întrece orice închipuire. Zău, asta e adevărată nebunie să afirmi şi să susţii că a putut spune cineva o vorbă ca asta.

— S-a numit pe sine împărat al iudeilor şi i-a îndemnat să se răscoale împotriva romanilor. Ei da, romanii ăştia, orice s-ar zice, prea ne umilesc şi prea ne asupresc dacă ar putea, ar lua şi pielea de pe noi şi cenuşa din vatră. Ei bine, dacă Nazarineanul a spus şi a vrut aşa ceva, atunci de ce nu-L lasă pe mâna romanilor? De ce se amestecă arhiereii noştri în treburi care nu-i privesc pe ei? Cred ei că romanii au nevoie de ajutorul nostru ca să-L condamne? Şi apoi, eu nu înţeleg de ce ei sunt mai îndârjiţi decât romanii? Nu, nu se poate. Alta e pricina şi eu nu mai înţeleg nimic. Doamne, dacă este adevărat ceea ce spun ei, când ai săvârşit Tu atâtea fărădelegi? Şi cum se va sfârşi toată povestea asta? se întrebă ea deznădăjduită, fără să găsească răspuns.

Când Naomi se înapoiase acasă, judecata încă nu se sfârşise. De faţă erau numai acuzatorii şi niciun apărător. Nici prietenii Lui, nici cei pe care El îi tămăduise până mai ieri. L-ar fi putut apăra bătrânul Nicodim, membru în tribunalul de judecată. Dar el, prins de teamă şi vrând să nu aibă niciun amestec în toate astea, rămăsese acasă, ştiri asupra judecăţii venindu-i prin alţii.

Stând.ca pe ghimpi, Claudia Procula o aşteptase cu o răbdare greu stăpânită, căci drumul era lung şi primejduit.

— Ce veşti îmi aduci, Naomi? întrebă ea, văzând-o acasă.

— Slăvită stăpână, eu nu ştiu'dacă acei prieteni ai Na arineanului vor putea face ceva. Acolo sunt câteva sute de oameni şi paza e deosebit de puternică. Femeile noastre au sosit odată cu mine, dar stau afară, căci legea nu le îngăduie să ia parte la judecată. Le duce ştiri un tânăr, un copil de ispravă, Ioan-Marcu.

— Ioan-Marcu, zici? Nu-l cunosc.

— E fiul Mariei şi ea este una din prietenele noastre. Numai că

vezi, ştirile pe care el le duce nu sunt bune deloc.

— De ce? Ce s-a întâmplat?

— Pentru că iudeii sunt foarte mânioşi. Nici n-au dormit; pe marele Caiafa l-au sculat din somn şi pontiful a trebuit să le facă pe plac… e greu să te împotriveşti atâtor oameni.

— Sigur că e greu, răspunse ea, oftând uşor. Apoi cu un glas schimbat şi scăzut, Claudia Procuia reluă:

— Naomi, aş vrea să-ţi spun ceva.

— Te ascult, stăpână. ceru ea supusă.

— Naomi, vezi tu, din pricina Nazarineanului eu însămi am avut o noapte neliniştită.

— A aflat ceva slăvitul procurator? întrebă surprinsă, pierdută parcă fata.

— Nu, nu de el este vorba. De mine. Am avut un somn greu. Şi un vis în care tot timpul s-a găsit Nazarineanul. Avea o cruce de lemn în spate şi ochii plânşi. L-am auzit rostind de câteva ori: „Nimeni nu vede nevinovăţia Mea?" Ce vis! Eu zic că nu este un semn bun, Naomi.

— Ştiu eu ce să zic?

— La Roma, lumea vorbea de visul pe care împărăteasa Calpurnia l-a avut în ajunul uciderii lui Cezar.

— Şi ce s-a întâmplat?

— Cezar a fost ucis aşa cum văzuse împărăteasa.

— Atunci, ce zici, se poate face ceva pentru El? întrebă Naomi îngrijorată.

— I-am trimis vorbă procuratorului să nu-şi păteze mâinile cu sângele Acestui om.

— Şi ce a făcut?

— Mai înainte de a veni tu, Pilat mi-a trimis vorbă că a încercat totul ca să-L poată scăpa, dar nu crede că o să izbutească. Iudeii sunt furioşi şi porniţi împotriva Nazarineanului cum nu au fost niciodată. De altfel, tu ştii că însuţi stăpânul tău a avut de furcă cu ei.

— Ştiu şi văd că nu s-au cuminţit.

— Şi nu s-or cuminţi nici acum. Cred că pentru ei Nazarineanul le este o povară sau un duşman mai mare decât Roma.

— Se poate, stăpână, iudeii ştiu să urască. Şi ura lor e altfel decât a voastră.

— Naomi, reluă soţia procuratorului, împăratul nostru Tiberiu e un om ciudat, e leneş dar crud, e şiret şi bănuitor eu toţi şi ştie să-şi păzească tronul. Dacă ar auzi că

162

În părţile astea s-a sculat cineva care să-i ia scaunul, cel dintâi care ar fi pedepsit, va fi procuratorul. Şi Tiberiu nu-şi pedepseşte nesupuşii şi vrăjmaşii decât într-un singur fel: tăindu-le capul. Dacă o rebeliune este o întâmplare nefericită, un complot împotriva tronului e o neglijenţă de neiertat.

— Grea povară apasă pe umerii stăpânului meu. Aşa fiind, mă întreb Ce poate face procuratorul pentru Naza-nnean. Tu, ce crezi, stăpână?

Întrebarea rămase fără răspuns, căci to; mai r. tund intră Pilat în cubiculum, unde cele două femei stăteau de vorbă. Procuratorul avea o înfăţişare tristă, posomorâtă. Se vedea bine că înfruntase multe. Ba, într-un fel, se putea spune că suferea. Privirea îi era oţelită, mânioasă, inima grea, sufletul tulbure. Era o judecată grea, neobişnuită, o judecată pe care nu el a pornit-o. Şi i se părea că oameni mai cicălitori şi mai răi ca aceştia de acum nu se găseau în toată împărăţia Romei. Ura lor împotriva Nazarineanului îl scotea din fire. A trebuit, în cele din urmă să cedeze în faţa mâniei lor. Dacă n-ar fi cedat, poate că îl aştepta mânia Romei. Şi Roma nu l-ar fi tratat cu mila şi compasiunea pe care el, judecătorul Pilat a avut-o pentru acest jalnic şi prăpădit rege al iudei or. Nu l-au cruţat de insultă nici chiar pe el, de îndată ce unul din membrii tribunalului de judecată i-a spus-o de la obraz: tu nu eşti omul Cezarului…

— Ce este, Pilat? îl întrebă Claudia Procula, dându-şi seama că judecata se încheiase.

— S-a sfârşit; răspunse el, plecându-şi capul, trist şi obosit.

— L-au condamnat? zise ea mai mult în şoaptă.

— Da, Claudia, L-au condamnat. A trebuit, adaugă el învins. Apoi, privind spre cele două femei, cu un glas ce părea că nu mai e al lui, căci până într-atât se schimbase, zise, sfârşit:

— Nevinovat sunt eu de sângele acestui drept; voi veţi vedea…

Naomi, înfrântă, îngenunche 3 a picioarele stăpânei sale într-un plâns domol, reţinut. Claudia Procula o îmbrăţişa tăcută, cu ochii umezi de rouă lacrimilor ivite aşa deodată. Numai procuratorul, în picioare încă, privea trist şi năuc.

fără să vadă, într-o zare în care nu se găsea nimic şi nimeni… nici chiar el însuşi, el care fusese atât de umilit de aceşti oameni de care îi este silă şi pe care, dacă ar putea, i-ar ucide până la unul.

I.

Nedreapta judecată luase sfârşit: procuratorul rostise sentinţa de moarte şi mai marii poporului o primiseră cu bucurie şi aplauze, aşa că îşi puteau mânca mielul pascal în tihnă. Ponţiu Pilat îşi spălase mâinile în faţa lor, arătându-şi nevinovăţia şi acuzându-i făţiş că au săvârşit o crimă. Îi este milă de ei, dar şi silă şi dacă ar putea, ar mântui lumea de ei. Dar nu a ucis pe nimeni, ca şi cum ar fi ştiut că peste treizeci de ani, optzeci de mii de romani vor ucide şase sute de mii de iudei şi marele templu cu acoperişul de aur va fi ars până ia temelie ca să nu i se mai ştie nici locul.

Era vineri 14 nisan şi era cam pe la amiază.

Oraşul se pregătea cu febrilitatea de totdeauna a marilor praznice, pentru sărbătoarea Paştelui. O zi ca aceasta trebuia simţită, sfinţită chiar până şi în casa celui mai sărac om. Dar mai aveau ceva de făcut, ca tihna praznicului să le meargă la inimă: trebuia să sfârşească, mai întâi, cu acest Nazarinean. Ceea ce fusese mai greu se împlinise: procuratorul încuviinţase pedeapsa cu moartea… regele iudeilor va sfârşi răstignit pe lemn ca un tâlhar de rând. Judecata fusese un spectacol măreţ… unii s-au întristat, dar cei mai mulţi s-au amuzat şi au râs cu lacrimi, că aveau ce spune celor ce nu fuseseră de faţă. Păcat că aşa ceva s-a întâmplat tocmai acum de Pastele care bate la uşă. Din pricina asta nu mai e vreme nici de vorbă, nici de glumă, căci mai au ceva de împlinit, ca să poată căpăta tihna şi a simţi bucuria praznicului.

Sfârşindu-se judecata, procuratorul rostise formula ceremonială a răstignirii:

— Soldat, mergi şi fă crucile.

Condamnatul rămase pe Sine numai cu hainele Sale căci, asta era rânduiala pentru osândiţi. Cineva aduse e

cruce din lemn de măslin pe care urma să fie răstignit şi pe care trebuia s-o ducă el însuşi acolo, pe locul aflat în marginea cetăţii.

— Să mergem, spusese cineva grăbit să se sfârşească şi această procesiune.

Convoiul porni, dar parcă mergea prea încet. Cine era de vină?

Firește, centurionul roman, Quintus Longinus, care era în fruntea convoiului și care își ștergea, din când în când, ochii de lacrimi, înduioșat de starea jalnică a Acestui om despre care el crede altceva.

În urma lui veneau legionarii romani pe seama cărora era ordinea publică. De o parte și de alta se aflau mai marii poporului: sinedriști, farisei, cărturari, toți unui și unul, aleșii poporului.

Mergeau spre dealul Golgotei, aflat în afara orașului. Cei de jos ziceau *locul Căpățânii*, căci ei credeau că în acest loc se afla și acum capul strămoșului Adam. E drept, nu-l căutase nimeni. Și nimeni nu îndrăznea să-l caute, căci nimeni nu voia să dezică credința strămoșilor.

Nazarineanul mergea încet: lemnul răstignirii era prea greu pentru un trup care a suferit atât: L-au chinuit. L-au batjocorit și L-au bătut toată vremea. Judecata se făcuse fără nicio întrerupere într-un timp scurt, cum nu se obișnuia nici în vreme de război cu cei ce nesocotesc anumite legi. Obosit din cale afară, poate chiar sfârșit, Nazarineanul simți nevoia să se odihnească puțin… măcar câteva clipe, dar cineva din spate Îi spuse, în zeflemea:

— Nu-i timp de odihnă; ai să te odihnești acolo sus, tocmai atât cât îți trebuie, dacă nu cumva și mai mult.

Când convoiul trecu pe lângă casa aceea ascunsă printre tarnaroși și măslini care cândva fusese a lui Nicodim, Nazarineanul privi cu duioșie și-și continuă drumul tot mai sleit de putere. Femeile care acum locuiau aici nu se vedeau –, căci se împrăștiaseră ici colo, spre a nu li se lua seama că s-au alăturat convoiului. Lipsea numai soția procuratorului roman. Calitatea ei de străină și de soție a unui mare dregător nu-i îngăduia să ia parte la o procesiune ca aceasta. Rămăsese acasă întristată și deznădăjduită, Naomi având a-i spune ce s-a petrecut acolo pe Dealul Căpățânii.

165

Nazarineanul, cu totul istovit, se îndoi sub povara crucii și îngenunche sfârșit. Era vădit, îi era cu neputință să mai poată duce lemnul crucii. Rămase așa, preț de câteva clipe, spre a-și reveni. Din întâmplare, un om se întorcea de la câmp; în brațe avea niște lemne. Cineva îl recunoscu și-i zise:

— Cum vezi, regele vostru arată așa de rău, că nici crucea nuși-o mai poate duce… ajută-L tu, Simone, că ești voinic.

Omul se supuse: din milă, dar și de frică. Convoiul își continuă

drumul. Nazarineanul, despovărat, mergea acum, altfel parcă, deşi nu se putea spune că oboseala îl părăsise. O cununiţă de spini atârna ciudat de nepotrivit pe fruntea palidă. De pe chipul supt de durere şi istov, curgeau sudori şi lacrimi. Femeile – mai ales cele care-L slujiseră până mai ieri – priveau întristate şi neputincioase. Chipul Mariei Magdalena părea împietrit într-o duioşie tristă. Privindu-L, îşi zise:

— Doamne! cât L-a schimbat suferinţa! Şi îşi simţi pleoapele prinse de arsura lacrimilor.

Veronica se strecură printre ostaşi spre a fi mai aproape de Nazarinean. Se opri în faţa Lui, dar rămase înmărmurită de înfăţişarea Lui atât de jalnică.

— Parcă e un alt om, îşi zise şi, sfioasă, îi întinse o năframă albă. Nazarineanul o luă şi cu o mişcare înceată care trăda puţină putere, îşi şterse chipul palid, plin de lacrimi şi sudoare. Apoi, făcut, i-o întinse femeii care păşea alături. Veronica o la î, privindu-l îndure – rată chipul de ceară şi o puse în sân. Văzându-i ochii plânşi, o clipă întărit, El rosti cu oarecare amărăciune:

— Fiice ale Ierusalimului! Nu Mă plângeţi pe Mine, ci plângeţi-vă pe voi şi pe fiii voştri. Căci iată: vin zile în care vor zice: fericite sunt cele sterpe şi pântecele care n-au născut. Şi veţi cere munţilor să se prăvălească peste voi şi nu uitaţi că dacă ceea ce vedeţi se întâmplă cu lemnul cel verde, întrebaţi-vă, ce va fi cu cel uscat?

Maria Magdalena ascultase tăcută şi se întreba ce puteau fi şi însemna aceste cuvinte, dar tulburată cum era, se mulţumi doar să le audă, fără să mai caute şi un înţeles. De uitat, nu le mai putea uita şi le va spune şi atâtora, întocmai cum le auzise.

Convoiul ajunse la locul răstignirii. Dealul Căpăţînii avea „la ora aceea, o înfăţişare plăcută, dar tristă. Oraşul, plecat parcă la picioarele Golgotei, privea neîndurător şi fericit spre drama care însemna moartea unui Om şi mântuirea lumii. Potrivit obiceiului, Nazarineanului I se scoaseră hainele de pe El, pe care ostaşii şi le împărţiră. Pentru cămaşă – neputând-o împărţi – au tras la sorţi şi ea reveni unui tânăr înalt şi slab: părea un suflet bun, curat şi el va păstra această cămaşă ca pe un dar de preţ pe care i l-a făcut comandantul.

Osânditul fusese, mai întâi, întins pe cruce. Mâinile spânzurau în lături. Cineva le luă, le puse acolo unde trebuia şi înfipse cuiele. Un cui mai mare era rânduit pentru picioare, în el sprijinindu-se toată greutatea trupului. Din semnul lor, sângele începu să picure uşor şi

lemnul fu ridicat în sus.

Alături se mai aflau osândiţi de care se ocupau alţii: erau doi tâlhari din pricina cărora suferiseră mulţi.

Prietenii Nazarineanului priveau neputincioşi, schimbând din când în când câte o vorbă. Ceva mai retrase, femeile făceau acelaşi lucru, ştiind că de acum nu se mai putea face nimic. Privindu-l rănile, căutau să-şi ascundă lacrimile spre a nu trezi bănuieli şi vrăjmăşii. Maria, mama osânditului, era şi ea zdrobită de durere; din când în când murmura:

— O, Fiul meu, o, Fini meu!

Mai erau şi alţii: obidiţii care cunoscuseră mila Lui, dezmoşteniţii vieţii care primiseră binecuvântarea mâînilor Lui… acum acele mâini sângerau şi ei nu puteau face nimic pentru El.

Cununa de spini stătea să cadă. Cineva I-o potrivi cum se cuvenea pe cap şi, aşezându-i-o, îi străpunse pielea de deasupra sprâncenei. Să nu-şi fi dat seama că nu mai era de trebuinţă, sau?…

— Bucură-Te împăratul iudeilor, zise el şi râse cu un zâmbet silit şi cu totul nepotrivit.

Nazarineanul privea blând şi liniştit, cuprins de o împăcare care tulbura până şi pe cei mai aspri. Istovit de chin, cu trupul înfierbântat de aripile morţii, cu voce stinsă, rosti, pe jumătate pierdut:

166

167

— Mi-e sete!

O picătură de apă poate I-ar fi răcorit trupul şi L-aţi şi întărit. Dar nu i se dădu apă, căci aceasta ar fi lungit agonia morţii, ci o băutură amestecată cu nişte mirodenii care ameţeau, uşurând chinurile răstignirii. Un ostaş înmuie un burete în acea băutură şi, înfigându-l întrirestie, i-L întinse osânditului spre gura prinsă de arşiţa morţii. Acesta îşi înmuie puţin buzele, neputând bea, fiind cu totul nepotrivită pentru El. Îşi mai aruncă o dată privirea peste cetatea sfântă care se pregătea să sărbătorească Pastele şi cu ultimele zvâcniri de viaţă, rosti:

— Săvârşitu – s-a! Şi capul căzu pe pieptul chinuit, dându-şi sfârşitul.

Atunci, un nor negru de o mărime uriaşă trecu pe lângă soare; îl încercui şi învăluindu-L tot, puse zăbranio greu între cer şi pământ. Lumina dispăru şi totul rămase cufundat ca în cel mai teribil întuneric al nopţii. Catapeteasma templului plesni de sus până jos cu un vuiet ce

venea până aici pe Dealul Căpăţânii. Şi, ca şi cum nu era de-ajuns, pământul se cutremură sub picioarele lor cu groază adâncă, iar stâncile muntelui crăpară şi începură a se rostogoli. Oamenii priviră cu spaimă în ochi, dându-şi seama că nimeni nu putea lupta cu stihiile naturii care se dezlănţuiseră aşa, fără pricină.

— Aşa ceva nu se întâmplă la moartea unui om, luă seama cineva. Iar unul din cei ce ajutase la baterea cuielor în mâinile osândiţilor, zise:

— Într-adevăr, El a fost Fiul lui Dumnezeu, cum a zis, dar noi nu L-am crezut.

Dar cineva, cu inima încă învârtoşată în ciuda acelor semne neobişnuite se împotrivi şi acum şi întrebă:

— Cine a spus asta?

Centurionul roman se înălţă ca un uriaş şi privindu-l vrăjmaş pe acesta, răspunse:

— Nu se întâmplă aşa ceva la moartea voastră, nemernicilor.

Acesta tăcu şi odată cu el şi ceilalţi, căci ştiau bine că nu se puteau împotrivi ostaşului roman care era aprig la mânie şi îndemânatic la luptă.

Apoi, unul din ostaşi, vrând să se încredinţeze dacă împăratul iudeilor murise, înfipse suliţa sub coastă, în

partea dreaptă a trupului. Din ea începu să curgă sângs amestecat cu apă, dovadă că răstignitul, într-adevăr, murise. Cineva se grăbi să ducă vestea procuratorului roman şi acesta, încă tulburat şi neîmpăcat de soarta Celui pe care-L judecase, se miră cum se face de a murit aşa repede.

Un om cu vază în Arimateia şi cu cinste în Ierusa-iim – se înfăţişă lui Pilat. Numele lui era Iosif şi el se socoti dator să aducă această cinstire Celui răstignit.

— Îngăduie-mi, slăvite procurator, să-L îngropăm pe Nazarinean după datina noastră, zise el docil.

— Faceţi, ce ştiţi, răspunse Pilat plictisit, sau încă tulburat.

Dacă nu s-ar fi găsit Iosif, atunci – potrivit obiceiului în ceea ce-i priveşte pe răstigniţi – osânditul trebuia să rămână pe cruce pradă vulturilor şi şacalilor. Aşa că Pilat încuviinţând rugămintea, Iosif luă cele de trebuinţă şi porni spre Dealul Căpăţânii. îl însoţea bătrânul Nicodim, un alt prieten al Nazarineanului.

Coborâră trupul de pe cruce şi-L spălară cu smirnă şi aloe. Apoi II înfăşurară cu giuâgiuri şi-L coborâră într-un mormânt nou, săpat în piatră în livada milostivului ari-mateian. O lespede uriaşă fuse prăvălită deasupra mormântului. Femeile, întristate şi deznădăjduite, priveau de departe unde îl pun, căci lor legea nu le îngăduia să ia parte la pregătirile de îngropare ce se aduceau unui bărbat. Sfârşite ele durere şi prinse de griji noi plângeau, neînţelegând şi neştiind nici acum care fusese pricina pentru care El fusese osândit morţii.

Încă nu plecaseră de acolo, când o strajă înarmată sosi să păzească mormântul. Priveau nedumerite şi nu pricepeau ce rost avea ca ostaşii să păzească un mort.

— Nicicând nu s-a pomenit aşa ceva, luă seama Suzana.

— Cine a cerut asta? întrebă Ioana.

— Mai marii poporului vostru, răspunse un străjer înarmat ca pentru război.

— Şi de ce atâta strajă?

— Pentru că, se zice, că împăratul iudeilor are de gând să învie şi să plece, le informă mai marele lor.

169

mişcându-şi mâna în aşa fel ca ele să înţeleagă că de acum Nazarineanul să-şi ia orice nădejde.

— Şi de ce înarmaţi, căci doar păziţi un mort, întrebă la rândul ei Maria Magdalena.

Omul rămase pe gânduri, neştiind dacă trebuia să le împărtăşească şi lor hotărârea sinedriu. lui, dar mai ales teama şi neliniştea lor. Apoi, fără să ezite, zise:

— Se spune că prietenii Lui or să vină să-L fure şi după aceea vor spune că Nazarineanul lor a înviat.

— La ce bun să furi un om mort? întrebă Maria lui Cleopa. Nu văd ce ai putea face cu el, când ştii bine că e supus putreziciunii.

— Ei, vezi tu, tocmai aici e pricina: ei îl vor fura. îl vor îngropa în altă parte, dar vor spune că a înviat. Şi învierea asta ar însemna mai multă sminteală decât a fost până acum… aşa că…

Femeile priviră cu nedumerire una spre alta, ca şi cum ar fi vrut să spună că totul e de prisos şi părăsind livada Arimateianului, mai priviră o dată spre mormântul proaspăt, alături de care straja, liniştită şi fără griji, prinsese să joace zaruri.

Apoi, totul îşi căpătă o linişte apăsătoare şi grea, ca şi cum nu

s-ar fi întâmplat nimic în ziua aceea de aprilie blând. Oamenii îşi puteau petrece sărbătoarea Paştelui în tihnă şi bună pace, soarta Nazarineanului fiind pecetluită. Ierburile amare – care, după datină, trebuiau mâncate mai întâi – nu le mai amintea acum de amara robie din Egipt – ci o fericire fără de margini: ultimul lor împărat fusese ţintuit pe cruce ea pe un ucigaş, între alţi doi ucigaşi. Doar ochiul rece al stelelor tremura, alb şi trist, peste mormântul din înmiresmata livadă în care Fiul lui Dumnezeu zăcea în împărăţia morţii, neştiind nimeni câtă sminteală va aduce, abia de acum.

8.

Naomi bătu uşor în fereastra casei mici şi curate, tu-pilată printre tamaroşi şi măslini, care cândva fusese a lui Nicodim. E drept, nu mai era acum slujnica lui, dar omul nu-şi luase darul înapoi. Nefolosindu-se de ea, Naomi

găzduia aici pe fosta ei stăpână, Veronica şi pe prietenele acesteia.

După ce bătu, Naomi aşteptă preţ de câteva clipe şi un glas de dincolo întrebă, în şoaptă, cine este. Aflând cine-i, uşa se deschise uşor, scârţâind surd în noaptea blândă de aprilie. Naomi ftntră; înăuntru, lumina slabă a unui opaiţ se răsfrângea cu pete de întuneric şi lumină peste chipul întristat al celor din casă.

— Mergem? întrebă ea, luând seama abia acum că femeile erau gata de drum. Apoi reluă, ca o apărare de care nu era nevoie:

— Am întârziat, nu e aşa?

— Claudia Procula vine? întrebă Ioana, soţia marelui vistiernic al lui Irod Antipa.

— Tocmai asta e pricina pentru care am întârziat: sâăpâna nu poate veni, căci trebuie să-l însoţească pe procurator, nu ştiu unde. Pare-mi-se, e vorba de o nouă rebeliune, căci armata a plecat de mai bine de două ceasuri.

— Atunci, ce faci, mergi cu noi? zise Veronica.

— Mă iartă, buna mea stăpână: mi-e cu neputinţă. Va trebui să mă întorc numaidecât… Claudia Procula mă aşteaptă să-i duc veşti… ce să-i spun?

— Spune-i că noi am plecat la mormânt, după datină. Cum vezi, suntem gata de drum, răspunse Suzana. Pacea Domnului, cu tine…

— Cu noi toate, răspunse Naomi ieşind şi grăbindu-şi paşii,

întrebându-se cum vor merge ele, atâtea femei în plină noapte, neînsoţite de niciun bărbat.

Mai apoi, ieşiră şi ele; erau aproape toate: Veronica, Ioana, Suzana, surorile lui Lazăr din Betania, Maria lui Cleopa, Maria Magdalena şi mama Nazarineanului. Lipseau Claudia Procula şi Naomi. Ursula murise de curând din pricina bătrâneţelor. Mergeau să împlinească datina ungerii mormântului! în care zăcea Nazarineanul.

Abia trecuse de-miezul nopţii. Straja mormântului încă nu se schimbase; mormântul trebuia păzit, căci aşa rânduise sinedriul de judecată şi procuratorul încuviinţase. Femeile păşeau tăcute, strecurându-se pe uliţele lăturalnice ale oraşului prins de somn şi de oboseala praznicului.

171

Maria Magdalena trecu înainte. Urca, parcă în fugă Dealul Căpăţânii şi în noapte văzu cele trei cruci ce se înălţau până în albastrul cerului. Se întrebă dacă pa lemnul lor, la ora aceea, se mai vedea sângele ce se scursese din trupurile răstigniţilor. Se opri în loc şi cu ochi plânşi – dar fără frică – mângâie în gând lemnul pe care se prelinsese sângele Nazarineanului şi oftă uşor.

— Ce este, Maria? întrebă Ioana.

Cea întrebată tăcu. Porni înainte, ca şi cum la capătul drumului o, aştepta cineva. Când şi tind, poalele veşmintelor se agăţau de vârful sicomorilor crescuţi de-a curmezişul drumului. Se oprea în loc, dându-le în lături şi făcându-le loc celorlalte, neluând seama că mâinile începuseră să o usture şi să sângereze. Şi le freca încet de cingătoarea hainelor şi pleca mai departe. În mână ţinea un coş cu ouă albe, pe care le acoperise cu o pânză de aceeaşi culoare. Tot acolo erau şi mirodeniile pentru Cel mort şi ele miroseau deosebit de frumos în aerul rece al nopţii.

Ajungând sus, pe culmea dealului, Magdalena căută să desluşească chipul oraşului care se întindea leneş şi somnolent la picioarele ei. Învăluit într-o grea tăcere, Ierusalimul păreş o cetate pustie, căci fiii lui dormeau liniştiţi ca unii care scăpaseră de cel ce voise să le fie împărat. Pelerinii – aşa de numeroşi de praznicul Paştelui – dormeau şi ei, cu grijă unii, în tihnă alţii.

Cerul privea, cu mii de ochi, peste oraşul tăcut, şi somnolent. Aerul reavăn al dimineţii ce se ivea, adia uşor şi proaspăt cu boare rece peste fruntea femeilor, răcorindu-le şi îndemnându-le paşii.

Jos, în livada Arimateianului, sângele florilor da migdal şi albul nevinovat al palmierului străjuit de pacea nopţii aduceau, parcă, jertfă şi închinare pe mormântul Nazarineanului. Parfumul miilor de flori înmiresma neobişnuit de frumos livada, adunând parcă proaspete cununi de flori peste lespedea mormântului.

— Ce noapte frumoasă! şopti cineva, ca şi cum s-ap şi temut să nu i se audă glasul.

Maria Magdalena privea tristă spre livada lui Iosif, de care o despărţeau câtăva paşi numai. Inima zvâcnea sub veşmântul cernit şi ochii striviră rouă altor lacrimi

pe care nu le opri. Chipul Nazarineanului îi reapăru ca o icoană vie şi asta îi reaminti chinurile şi moartea Lui şi sufletul i se umplu de o revoltă neputincioasă: El murise sub ochii ei, sub ochii lor şi, de acum nu se mai putea face nimic. I se păru numai că a auzit iarăşi acele cuvinte pe care El le spusese acolo sus pe cruce: „Părinte, iartă-le lor, căci nu ştiu ce fac”. De unde atâta putere de a ierta când era numai ia un pas de moarte, iar ei nu încetaseră nici acum să-şi râdă de El? E drept, L-au auzit cândva spunând – ce mult i se pare de atunci! – să-i iubim pe vrăjmaşi şi pe cei ce ne fac rău şi iată, El însuşi împlinea ceea ce spusese!

Suzana, înfiorată de o teamă ce abia acum se desluşea, rupse tăcerea zicând:

— Dar cine ne va ajuta să ridicăm lespedea de pe uşa mormântului?

Femeile priviră unele spre altele cu întrebări grele. Mâhnirii de până acum i se mai adăuga una: grija lespezii de pe mormânt… era o piatră grea, pe care o puteau urni din loc câţiva oameni în toată firea, nu ele…

Şi aşa, parcă şi mai tulburate, ajunseră la gropniţa Arimateianului unde îngenuncheară, după datină. Maria Magdalena, tăcută, îngenunche şi ea, sărutând marginea mormântului. Apoi, scoase mirodeniile care trebuiau presărate deasupra. Dar ochii ei întâlniră prăpastia mormântului gol. O teamă nedesluşită şi o îndoială încolţiră în mintea ei; scoţând un ţipăt uşor, zise:

— L-au furat pe Domnul!

Prinse de spaimă, femeile priviră înăuntru şi ochii lor văzură acelaşi lucru: giulgiurile morţii erau acolo, dar nu şi Cel pe care Iosif şi

Nicodim îl puseseră în rjiormânt sub privirile lor. Abia atunci luară seama că straja zăcea culcată la pământ, în mâini având suliţele pe care sinedriul le dăduse odată cu porunca de a păzi mormântul. Ceea ce vedeau, nu era pe măsura minţii lor; un mormânt gol şi o strajă care doarme! Cum a fost cu putinţă aşa ceva? Cine a făcut asta? Şi pentru ce? Nedumerirea, spaima erau peste fire! Şi n-au nici măcar pe cineva să le spună, barem ce a fost!

Şi, ca spaima să fie mai mare, la capătul celălalt al mormântului a apărut un tânăr: e înveşmântat tot în

alb, un alb ca albul zăpezii şi într-o lumină strălucitoare ca lumina soarelui. Nu era o nălucă şi nicio închipuire zămislită din întuneric, căci tânărul are glas:

— Să nu vă înspăimântaţi văzându-mă pe mine, sau văzând mormântul gol. Cel pe care îl căutaţi nu este aici: a înviat! Duceţi-vă şi spuneţi ucenicilor Lui că a înviat şi că îi vor vedea în Galileea.

Femeile ascultau tăcute cuvintele tânărului, întrebându-se cine era el şi de unde ştia toate acestea. Prinse de spaimă cum erau, nu rostiră niciun cuvânt, ci se mulţumiră să plângă" încet, spunându-şi durerea în lacrimi ce se prelingeau pe marginea mormântului. Mireasma aromelor pluteau uşor deasupra gropii, pe marginea căreia tânărul – un tânăr cum ele nu mai văzuseră – stătea, parcă, de strajă.

Maria Magdalena îşi şterse lacrimile cu mâneca hainei şi se sculă. Şi ea auzise cuvintele tânărului, dar înţelesul lor se pierdea, sau se pierduse sub povara durerii care o copleşise. Şi, ca şi cum ar fi căutat ceva, sau ar fi vrut să afle ceva, se depărta puţin, privind de acolo mormântul gol şi întrebându-se cum şi ce s-a petrecut cu Nazarinea-nul… şi dacă a înviat, unde este acum?

Deodată, în liniştea aceea în care vorbise doar tânărul care le adusese o veste ce le tulburase şi mai mult, un glas ce Dar că venea de departe ajunse în auzul ei:

— Femeie, de ce plângi?

Recunoscând glas de bărbat. Maria Magdalena privi înfricoşată, dar socotind că nu putea fi decât grădinarul Ari-mateianului, se apropie de el, tânguindu-se:

— L-au furat pe Domnul. Dacă tu ştii unde L-au pus, spune-mi şi eu mă voi duce acolo.

Închipuitul grădinar asculta tăcut, dar parcă prins de o anumită

duioşie, ce venea fără doar şi poate, din durerea ei. îl înduioşase durerea ei, dar noua ei mărturisire de dragoste pentru El, ÎI întristase: El înviase, iar ea venise cu mirodenii ca la mort… îngerul îi dezvăluise taina mormântului gol, iar ea îl căuta printre morţi. Nu înţelesese taina mormântului gol şi acum nu înţelegea că vorbise tu El, căci îi ceruse să-i spună, măcar El, unde l-au pus pe Cel ce fusese furat din mormântul Său.

174

Păşind încet pe cărarea umbrită de sicomori şi chiparoşi din livada Arimateianului, Nazarineanul se apropie de ea şi cu glasul acela pe care i-l cunoştea aşa de bine, zise:

— Maria!

Trezită ca dintr-o altă lume şi prinsă de o bucurie pe care nuşi-o mai putea stăpâni, Maria Magdalena căzu la picioarele Lui rostind printre lacrimi:

— Învăţătorule!… şi vru să-i sărute picioarele ca atunci în casa lui Sirnon leprosul şi cu părul capului ei să-l şteargă sângele din semnul cuielor. Dar sărutul ei nu întâlni rănile Celui înviat, ci iarba rece şi plină de rouă a pământului. El o cori, căci nu mai avea nevoie de o nouă dovadă de dragoste; ştia doar de dragostea ei şi a celorlalţi pentru El. Atingerile acestea nu erau pentru ea, ci pentru unul din prietenii Lui care nu va crede în învierea Nazarineanului decât atunci când el însuşi va pipăi semnul cuielor cu mâinile sale.

Oprind-o, Nazarineanul îi zise:

— Nu, Maria, nu te atinge de Mine, ci du-te şi spune fraţilor Mei şi îndeosebi lui Petru, cel care s-a lepădat de Mine în vremea patimilor că am înviat. Şi mai spune-le că înainte de a Mă sui în ceruri, ne vom vedea în Galileea.

Maria Magdalena asculta tăcută, liniştită şi fericită: Nazarineanul înviase şi acum era iarăşi printre ei, aşa cum le spusese… vorbise despre moartea Lui, dar vorbise şi despre această înviere, care, acum, era fapt împlinit. Ceea ce vedea, nu era o părere, ci o realitate: glasul Lui mâinile Lui, chipul Lui. Da, chipul Lui, chipul Nazarineanului; numai că, parcă, era mai palid. Nu se speriase, nu se îndoise, ci numai se mirase de ce n-a lăsat-o să-l îmbrăţişeze picioarele – sau măcar să i le atingă – aşa cum o lăsase atunci când L-a întâlnit în casa leprosului.

Atunci îşi ridică privirea spre El şi ochii întâlniră mâinile Lui: erau slabe, obosite şi aveau o culoare de ceară veche. Din ele picurau

stropi de sânge, stropi mărunţi, înroşind iarba verde.

— Doamne, şopti ea, mâna Ta sângerează încă.

— Da Maria, sângerează, dar nu mai doare.

175

— Doamne, leagă-ţi mina cu marama asta, ceru ea, întinzându-l pânza albă cu care acoperise coşul. Naza-rineanul o luă şi după ce-şi şterse mâinile cu ea, I-o întinse înapoi; femeia îşi acoperi coşul cu pâine şi ouă.

— Du-te, Maria, şi spune prietenilor Mei ceea ce ai văzut, mai zise El şi se depărta pe cărarea umbrită de sicomori şi chiparoşi pe care venise.

Cuprinsă de o bucurie nedefinită, Maria Magdalena privea tăcută în urma Lui. Sărută urma rămasă în iarba verde şi se ridică stăpânită de aceeaşi bucurie:

— Am văzut pe Domnul, zise ea, mai mult în fugă, trecând pe lângă celelalte prietene şi porni înapoi spre marele oraş.

— Şi noi, rostiră ele, venind în urma ei. Şi noi L-am văzut.

Oraşul se trezea la viaţă şi oamenii ţineau cu tot dinadinsul să petreacă ziua praznicului aşa cum ştiau ei. Femeia se strecură grăbită, ferindu-se cu grijă din calea lor, căci trebuia să le ducă ucenicilor vestea învierii Nazarineanului. Cineva o recunoscu şi vru să-i ţină calea:

— De unde aşa de dimineaţă, frumoasă Magdalena? Femeia se dădu în lături, nerăspunzându-i; de altfel, nici nu căutase spre el să vadă cine fusese. Putea fi oricine, dar nu mai voia să ştie atâta vreme rit avea ceva mai bun de făcut. Socoti chiar că ar fi fost o nelegiuire să fi stat de vorbă cu un străin. La ce bun? îşi zise ea, mărind pasul. Mai mult alerga. Şi totuşi, i se părea că merge încet. Îşi auzea bătăile inimii care zvâcnea să spargă coşul pieptului.

Ajungând în dreptul unei fântâii, se opri o clipă să răsufle. Obosise. Bău un pumn de apă şi porni mai departe. Nu mai avea mult. Acum soarele strălucea pe cer într-un răsărit nou şi frumos şi ea găsea că aşa ceva încă nu văzuse. Păsărelele cântau voioase cu cântec nou şi mireasma florilor umplea oraşul cu parfumul lor nevăzut. Îşi *ădr*. seama de toată această schimbare, încât nu putu să nu-şi zică: de unde atâtea frumuseţi în ziua asta?

Ajunsă acolo unde ştia că-i găseşte pe ucenici, Magdalena se opri o clipă. Cercetă strada în lungul ei şi văzând că se apropiau doi bărbaţi,

se dădu deoparte, făcând

176

du-le loc să treacă. Apoi, intră în grădina de măslini şi smochini, printre care se afla o căsuţă care abia de se vedea. De afară se auzea un cântec ce venea ca un zvon sau ca o pasăre. Rămase o clipă în loc ca să poată auzi mai bine melodia aceea caldă şi duioasă care îi era atât de cunoscută. O ştia: era obişnuita rugăciune a acestor ucenici. Recunoscu glasul lin, dulce şi subţire, ca de fata al celui mai tânăr din ei, Ioan, ucenicul cu chip feciorelnic. Se opri în faţa uşii, apoi intră în casă.

— Am văzut pe Domnul, zise ea bucuroasă.

— Ce fel de vorbă e asta? îşi ziseră ei privind-o nedumeriţi. Ce a spus Maria? Cum?… da, aşa a spus: L-a văzut pe Nazarinean. Ioan, tânărul Ioan, zâmbi şters, emoţionat; ochii îi erau plini de o bucurie ivită pe neaşteptate. Petru privi spre el, ca şi cum ar fi vrut să-i întrebe: tu, tu crezi ce spune ea?

— Da, reluă Magdaiena, de ce nu vreţi să mă credeţi că l-am văzut?

— Unde? întrebă cineva.

— Acolo… în grădina lui Iosif.

Petru şi Ioan, minaţi de acelaşi gând se sculară, zicând amândoi deodată:

— Să mergem şi noi să-L vedem.

— Nu ştiu dacă îi veţi vedea acum; mi-a spus că vă aşteaptă în Galileea.

Cei doi ieşiră, arşi de nerăbdare şi de dorinţa de a-L

vedea.

Cineva îi întinse un fel de scaun Mariei Magdalena, cerându-i să stea. Lăsă coşul pe masă şi se aşeză ca să respire, ca după o goană uriaşă. Privea, dusă pe gânduri; spre locul acela pe care obişnuia să stea Nazarineanul. Acum locul acela era gol, dar nu se întrista. Acolo, cineva pusese o năframă. O cercetă cu luare aminte şi luă seama că era năframa pe care Veronica I-o întinsese Nazarineanului în drumul său spre Golgota. I se păru că pe ea se vede ceva şi se scula spre a o cerceta mai de aproape. Da, aşa era, nu se înşelase: pe năframă era chipul Nazarineanului. Doamne! e cu putinţă aşa ceva? îşi zise ea, plecându-se lung în faţa pânzei, ca şi cum ar fi fost Nazarineanul.

177

! 2 – Maria Magflalen.

— Voi aţi luat seama la pânza asta? întrebă ea, parcă înspăimântată. Ucenicii o luară în mină, cercetând-o cu grijă şi spunând fiecare unul şi acelaşi lucru: acolo era chipul învăţătorului lor.

— Doamne! zise unul din ei, asta numai Tu ai făcut-o. Apoi, Maria Magdalena începu să spună cu vorbă domoală cum şi ce a fost la mormântul Nazarineanului şi cum l-a văzut înviat.

— Chipul îi era palid… din mâini încă picurau stropi mărunţi de sânge…

Unii ascultau, cu îndoială parcă, alţii cu bucurie, căci doar spusese în câteva rânduri că va învia.

Toma căruia ei îi mai ziceau şi Tona Geamănul – nu era de faţă. Şi nici Iuda, cel care-L vânduse. Toma plecase din ajun spre Betania, de teama iudeilor. Iuda se spânzurase, dându-şi seama că săvârşise o nelegiuire. Încercase să le dea înapoi banii, dar mai marii poporului nu l-au mai crezut şi el s-a spânzurat de creanga unui măslin din grădina Ghetsimani. Frunzele s-au uscat şi s-au spulberat în vânt, măslinul fiind osândit, de atunci, să nu aibă roade şi nici frunze.

— Da, reluă Magdalena cu glas scăzut, mâinile Lui încă sângerau. I-am dat năframa cu care acoperisem coşul cu mirodenii şi merinde să-şi şteargă rănile… El a luat-o, şi le-a şters şi mi-a dat-o înapoi… iat-o, aceasta este, zise ea luând-o şi arătându-le-o. Unul o pipăi cu evlavie şi văzând roşul sângelui pe ea, o duse la gură, lipindu-şi buzele de ea.

— Maria, ce porţi tu în coş? zise acelaşi peste măsură de surprins.

Femeia-şi întoarse privirea spre coş, luând, abia acum seama, că ouăle nu mai erau albe. Le atinse cu mina, dar roşul sângeriu ele pe ele nu se şterse. Atunci înţelese taina acestei întâmplări şi, ca şi cum ar fi ştiut că trebuia să se întâmple şi asta, zise:

— Doamne, acesta e darul învierii Tale şi noi nu o să uităm asta, niciodată.

Apoi, îngenunche înaintea acestui dar pe care cineva îl aşează alături de marama pe care se vedea aşa de bine chipul Nazarineanului. Alături de ea îngenunchează şi ceilalţi, prinzând să se roage. Buzele lor murmurau uşor

un cântec în care înviară, aşa deodată, cuvinte noi. Cântecul se înălţa zămislind din bucurie şi izbândă şi mărturisind credinţa în

învierea Nazarineanului lor. Cântecul proslăvea minunea din noaptea asta care dezlega taina vieţii omeneşti, învierea, şi el era neobişnuit de simplu:

Hristos a înviat din morţi
Cu moartea pe moarte călcând;
şi celor din mormânturi viaţă dăruindu-le.

El se înălţa şi creştea din bucurie şi slavă în faţa maramei de pe care Nazarineanul privea cu aceeaşi blândeţe pe care i-o ştiau toţi. Sub povara unor dulci amintiri, ce începeau din casa lui Sâmon leprosul, unde-L întâlnise întâia oară, Maria Magdalena începu să plângă cu un plâns uşor stăpânit izvorât, parcă, din bucuria învierii pe care ea o vestise, ea, cea dintâi. Doamne! ce destin! îşi zise ea… eu, tocmai eu să vorbesc lumii de azi şi de mâine că Nazarineanul a înviat… oare, mă vor crede toţi?… nu se va îndoi niciunul din cei de azi sau din cei de mâine?…

Îşi dădu seama de măreţia acestei întâmplări şi simţi că nu se va mai putea ruşina niciodată de ceea ce fusese ea altă dată, căci femeia aceea murise atunci în casa le-prosului. Nazarineanul îi iertase atunci toate păcatele şi de atunci ea nu a mai săvârşit niciunul. Şi mai ştia ceva; femeia de acum – curată ca rouă dimineţii pe care o sărutase în zorii zilei în livada Arimateianului – trebuia să ducă vestea învierii în toate cele patru zări ale lumii şi până la marginile pământului dacă ar fi fost cu putinţă.

Atunci, îşi simţi inima bătând altfel şi un curaj pe care nu-l avusese niciodată, spunându-şi că nu va fi om, bun sau rău, căruia să nu-i vorbească despre învierea Nazarineanului. Ba, mă voi duce până la Roma – îşi zise ea – şi-i voi spune lui Tiberiu despre această înviere şi-i voi cere să-l pedepsească pe îngâmfatul ăsta de procurator pentru neruşinarea de a-l fi condamnat la moarte pe Hristos al nostru.

E drept, vestea învierii Nazarineanului va tulbura şi va nelinişti pa mulţi din Ierusalim, dar asta încă nu o

privea pe ea, ci pe mai marii poporului. Acum îngenuncheată, umilită şi fericită în acelaşi timp, asculta cântecul care creştea şi se înălţa tot mai sus, neştiind că va veni vremea când el va umple zările lumii şi ale vremii cu-lumina lui.

Iar când Petru şi Ioan se întoarseră de la mormânt, întristaţi că ei nu-L văzuseră pe Nazarinean înviat, se mulţumiră să spună numai

ceea ce au văzut, sfârşind:

— Iată, acestea au fost giulgiurile în care L-au înfăşurat Iosif şi Nicodim.

— Să le păstrăm în casa noastră şi să nu le lăsăm să se piardă, zise Ioan înduioşat, neuitând că la cea din urmă cină a lor, Nazarineanul îşi culcase capul pa pieptul său.

9.

Vestea despre învierea Nazarineanului se răspândi ca fulgerul, căci nu era o întâmplare ca oricare. Oamenii erau de părere că de la facerea lumii nu a avut loc un fapt mai mare ca acesta, căci nicio istorie omenească nu vorbea de învierea cuiva, de faţă fiind şi straja.

Fariseii şi saducheii aveau din nou prilejul să se angajeze în nesfârşite controverse; unii credeau în învierea morţilor, ceilalţi nu.

— Ba, e cu putinţă, susţineau fariseii, căci ceea ce nu e cu putinţă la noi, e cu putinţă la Dumnezeu. Învierea omului e credinţă de temelie la noi, precum şi la toate seminţiile pământului. Dacă voi nu credeţi în înviere e treaba voastră. N-aveţi decât să nu vă sculaţi când va suna trâmbiţa învierii, spuneau ei înverşunaţi saducheilor, neluând seama că astfel erau de partea Nazarineanului care-i ruşinase de nenumărate ori şi pe unii şi pe alţii.

Dincolo de ei – său. chiar odată cu ei – poporul vorbea cu uimire şi nedumerire despre mormântul gol din livada Arimateianului. Unii credeau, alţii se îndoiau. Cei mai înverşunaţi spuneau altceva. Iar cei care se duseseră acolo, să vadă cu ochii lor, se întorceau uimiţi şi întristaţi.

180

— Ce zici?

— Nu ştiu ce să mai cred.

— Te-ai încredinţat?

— Da… L-au furat.

— Crezi?

— Cum nu; asta o ştie toată lumea.

— Cine?

— Prietenii Lui, căci avea destui; mai toţi nişte «calici şi sărăntoci… oameni de nimic.

— Şi eu tot aşa cred, dar nu-mi dau seama, căci mormântul era păzit.

— Au cumpărat straja…

— Crezi?

— De ce nu? Cu bani cumperi orice, nu numai tăcerea unor soldaţi proşti.

— Cine a făcut asta?

— Prietenii lui…

— Mă îndoiesc… mai marii noştri ce zio?

— Lucruri vrednice de încredere: au făcut cercetări cum au ştiut şi nu s-au lăsat amăgiţi cu una cu două.

— Şi ce au descoperit?

— S-a sfârşit cu povestea învierii Nazarineanului. S-a dovedit, negru pe alb, că prietenii Nazarineanului au cumpărat straja. Soldaţii s-au îmbătat şi peste noapte ei au venit şi L-au furat… asta e, asta a fost.

— Şi unde L-au ascuns?

— Hoţul ştie să-şi ascundă lucrul furat, n-o să ne întrebe pe noi. Negăsindu-L, acum spun că Nazarineanul a înviat. Minciuni…

— Oare să fie numai atât?

— Şi de ce n-ar fi?

— De ce vor fi scornit asemenea vorbe?

— De ce? Simplu… oamenii Lui vor să ne încredinţeze că Nazarineanul este acel Mesia pe care ni l-a făgăduit îehova şi pe care noi îl aşteptăm să vină. Dar sinedriş-tii noştri nu se dau bătuţi.

— De unde ştii tu?

— Ştiu… umblă pe urmele ucenicilor Lui ca să afle adevărul: cine L-a furat şi unde L-au ascuns.

— Şi ce crezi, vor izbuti?

— De ce nu? Sau! din Tars, înţeleptul nostru Saul e pe urmele lor. A jurat că el singur va descoperi această înşelăciune a mormântului gol care vrea să ne facă să credem şi noi în învierea Nazarineanului.

— Da, aşa e, încuviinţă acela moale. Mulţi spun ceea ce spui şi tu. Apoi, dacă au stat aşa lucrurile, nimeni nu va sfârşi bine… e nemaipomenit…

— Da, nemaipomenit. Dar, nu te îndoi, Saul, strălucitorul ucenic al lui Gămăliei, cum îl ştie toată lumea, va face lumină.

— Am auzit de el. Se spune că are o minte ageră şi un spirit ascuţit, neobişnuite; ba, se zice că şi-a depăşit maestrul.

— Când va descoperi cum au stat lucrurile, atunci se va vedea că

ei L-au furat pe Nazarinean şi că tot ei au umplut lumea cu minciuna învierii. Numai el va da la iveală trupul ascuns şi scornelile despre învierea Lui.

Într-adevăr, Saul jurase că nu va avea tihnă până nu va dezlega întâmplarea ce avusese loc la mormântul din livada lui Iosif, întâmplare care adusese atâta tulburare în norod.

— N-o să-ţi fie chiar aşa uşor, îl prevenise Caiafa… se aude că are mulţi prieteni.

— Nu mă tem.

— Minciuna trebuie nu numai înlăturată, ci şi dovedită.

— Voi dovedi-o.

— Mormântul gol a umplut multe minţi rătăcite. Va trebui să-i prinzi pe cei ce au săvârşit înşelăciunea.

— Îi voi prinde…

— N-o să fie uşor, Saule…

— Te încredinţez, n-o să-mi scape niciunul.

De acum, ştiu ce am de făcut, a încheiat el plin de sine însuşi, încredinţat că va descoperi taina mormântului gol.

A început să caute şi să întrebe în stânga şi în dreapta. I s-a spus şi ce a vrut să ştie şi ce nu a vrut. Ba, i s-a părut că ştia mai multe decât se aşteptase, atunci, s-a întrebat altceva: de ce vorbesc atâţia despre el cu admiraţie, ba chiar cu dragoste? A aflat şi despre judecata şi condamnarea Nazarineanului, reconstituind toate aşa

cum au fost şi a încercat să dovedească furtul din noaptea aceea.

Cel înviat: un şarlatan… Ucenicii: nişte tâlhari ordinari… Norodul: prost ca totdeauna… Soldaţii: nişte beţivi şi nişte ticăloşi… Aşa fiind, de la cine să afli adevărul? Cert, L-au furat… dar cum? când şi unde L-au ascuns? A luat-o de la capăt:

— A înviat! au zis oamenii.

— A înviat, au întărit şi ucenicii.

— Vă amăgiţi degeaba. Şi nu vă e de-ajuns că vă amăgiţi voi crezând asta, ci umblaţi cu minciuni ca să mai înşelaţi şi pe alţii?… să vă fie ruşine şi nu mai umblaţi cu astfel de vorbe. Mai bine, spuneţi-mi, unde L-aţi pus?

— A înviat, rabi Saul.

— Nu se poate; unde L-aţi pus?

— Crede-ne, Saule, a înviat, nu-ţi mai pierde vremea să

dovedeşti ceea ce nu se poate.

— Nu vă cred; unde L-aţi pus?

— Îţi jurăm pe capul nostru şi pe copiii noştri: Nazarineanul a înviat. Am stat de vorbă cu El în Galileea, unde a mâncat cu noi faguri de miere şi peşte fript pe jăratec. De ce nu ne crezi?

— Nu pot; mărturisiţi unde L-aţi ascuns?

— Dar înţelege, Saule, nu L-a furat nimeni. Niciunul din noi nu a fost acolo, căci straja nu ne-ar fi lăsat să ne apropiem de mormânt.

— Dacă nu mărturisiţi adevărul, să ştiţi că voi cere să vă închidă şi să vă bată de şapte ori câte patruzeci fără una, cu biciul.

— Bate-ne şi cu scorpionul, Saule, n-avem ce-ţi spune: Hristos a înviat.

— Sunteţi nebuni, oameni buni.

— Se poate, dacă zici tu.

— Şi dacă a înviat, unde e acum?

— S-a înălţat la ceruri…

— Mi se pare că vreţi să mă înnebuniţi şi pe mine. Oameni buni, păstraţi-vă firea şi vorbiţi ce e de vorbit.

— Tocmai asta şi facem, Saule, dar tu nu ne crezi…

— Mi-e milă de voi; în ce hal aţi ajuns, oameni vrednici de plâns, dar şi de dispreţ! la ce nebunie v-a adus Nazarineanui! Aţi văzut o nălucă, o stafie, o arătare mincinoasă şi acum spuneţi că năluca s-a înălţat la ceruri…

— Greşeşti, Saule. Ne-ai cerut să-ţi spunem ce ştim şi noi ţi-am spus. Tu eşti liber să crezi ce vrei şi să faci ce crezi; poţi chiar să ne baţi cu biciul sau cu scorpionul, cum îţi este placul.

— Asta voi face, nemernicilor.

— Noi spunem ce ştim şi ce am văzut.

— N-aţi văzut nimic, smintiţilor.

— Dacă nebunia noastră ne-a făcut să-i vedem pe Nazarinean viu, spune-ne tu, Sauie, cum se face că mormântul a fost găsit gol, de faţă fiind straja? Nu e aşa că visul şi nebunia noastră n-au putut goli acest mormânt?

— Tocmai asta este: visul şi nebunia voastră au născocit basmul învierii. Barem de aţi crede numai voi acest basm, dar iată, am întâlnit destui care cred acelaşi lucru.

— Nu, rabi Saule, nu visul nostru L-a înviat pe Nazarinean, ci El

singur a înviat, cum ne-a spus de atâtea ori. Noi L-am auzit, tu nu, dar asta nu e vina ta, căci tu nu L-ai cunoscut.

— Născociri de oameni bolnavi. Aţi zis că L-au mai văzut şi alţii… cine anume L-a mai văzut? i-a iscodit el abil, ştiind ce are ele făcut.

— Ia, nişte femei de ale noastre.

— Multe?

— Destul de multe, Saule. Pe unele, pare-mi-se, le ştii şi tu.

— Le ştiu, dar asta nu-mi ajută la nimic; doar ştiţi şi voi că mărturia femeii nu poate fi luată ca bună în faţa legii.

— Asta e o chestiune care nu ne priveşte pe noi.

— Pe voi, nu, dar pe mine mă priveşte. Şi unde ziceţi că L-au văzut ele?

— Acolo, la mormânt, în noaptea învierii.

— Ce căutau ele acolo? Doar nu vreţi să spuneţi că şi ele sunt amestecate în afacerea as. ta.

— Se duseseră cu mirodenii, după obicei.

— Aşa mai merge… şi?

— Când au ajuns ele acolo, Nazarineanui nu mai era în mormânt.

— Dar unde?

— Înviase!… mormântul era gol.

— Cine le-a spus asta?…

— Mai întâi un înger; apoi, Nazarineanui însuşi, care a stat de vorbă cu ele.

— Prostii, oameni buni. De altfel, se spun atâtea lucruri despre El, că ar fi prea mult dacă ai crede numai pe jumătate din ce se spune.

— Încearcă şi crede, Saule, şi vei vedea că au fost mai multe decât se vorbeşte.

— Şi unde sunt acum aceste femei?

— Pe care le cauţi?

— Pe Maria Magdalena; se zice că ea L-a văzut mai întâi.

— Vrei să pui s-o bată, Saule? N-ar fi drept. Femeia spune ce a văzut; nu minte.

— Nu, ea e femeie. Şi voi ştiţi că după legea noastră mărturisirea ei nu preţuieşte nici cât coada unei cămile. La ce bun să osândeşti pe cineva care nu poată face nici bine, nici rău?

— Dacă e aşa, atunci ce vrei de la ea?

— Poate că ea ştie mai multe ca voi.

— Adică?

— Unde este ascuns trupul Nazarineanului.

— Da, iată ceva bun, asta o ştie, căci şi ea a fost atunci de faţă şi-ţi va spune.

— Unde e?

— Ce? Trupul Nazarineanului?

— Da, unde e?

— L-a văzut şi ea înălţându-se la ceruri şi îţi va spune cea ce am văzut şi noi.

— Lăsaţi aceste născociri vrednice de copii. Spuneţi-mi unde e această femeie.

— Bine, rabi Saule, îţi spunem unde este, dar făgăduieşte-ne că nu ai de gând să-i *idei* vreun rău.

— Făgăduiesc şi vă cer să mă credeţi.

— Te credem… du-te, o vei găsi la surorile lui Lazăr.

185

— Cel din Betania, pe care, se zice, că l-ar fi inviviat Nazarineanul vostru?

— El… a plecat acolo acum câteva zile.

Şi Saul porni spre orăşelul Martei şi al Mariei. Mergea grăbit, stăpânit de o mie de gânduri, dar mai ales de o furie turbată. Oamenii ăştia îl scoteau din sărite, spunându-i una şi aceeaşi vorbă: a înviat, a înviat! N-am găsit niciunul care* să spună: L-au furat; du-te şi-L caută la Poarta-Frurnoasă sau la Korum-Hatim, la Poarta-Oilor sau la Damasc. Şi dacă a înviat, de ce nu stă printre ei, şi s-a ascuns? auzi, înălţându-se la ceruri! Dacă e aşa, atunci nu-ţi rămâne, Saule decât să-L cauţi. Şi să-L cauţi până îl vei găsi, căci doar aşa ai jurat şi arhiereului Caiafa.

Acum, omul acel a cu minte isteaţă şi cap pleşuv, cu înfăţişare urâtă şi ochi iscoditori, se găsea în Betania. Orăşelul îi era îndeajuns de cunoscut, căci mai fusese aici. Nu-l ştia pe Lazăr, dar nu-if fusese greu să-l găsească. Dar şi acesta îi spuse acelaşi lucru:

— Nu te mai osteni, Saule. Nazarineanul nu a fost furat. A înviat şi s-a înălţat la ceruri. Sunt sigur, despre aşa ceva ai auzit şi tu doar. Eu sunt unul din cei ce L-au văzut înălţându-se.

— Lasă glumele, Lazăre, suntem bărbaţi în toată firea. Aici e o chestiune serioasă, o chestiune de viaţă şi de moarte.

— Eu nu zic nu, Saule, dar eu nu-ţi spun decât ceea ce am văzut. Mai mult, rabi Saule; El m-a înviat şi pe mine.

Omul pleşuv şi cu înfăţişare urâtă, se uită lung şi bănuitor spre interlocutorul său. Auzise prea bine ce-i spusese, dar i se păru că omul acela, înalt şi slab, îşi bătea joc de el.

— Voi aţi înnebunit toţi, Lazăre, zise scos din fire.

— Ce te face să spui asta, rabi?

— Pentru că voi toţi v-aţi înţeles să-i înnebuniţi pe ceilalţi, spunând într-una: a înviat, a înviat, ca şi cum Nazarineanul ăsta nu avea altceva mai bun de făcut.

— Acesta e adevărul şi dacă te poţi îndoi de unul sau doi care spun o vorbă, nu poţi face acelaşi lucru când vorba este spusă de o sută sau de o mie de oameni.

— Oh! Lazăre, dacă ai şti tu cită sminteală a apărut în norod din pricina acestui Nazarinean!

— Nu eu sunt vinovat pentru această sminteală, rabi Saule. Şi nici alţii. Tu crezi ce vrei, iar eu îţi spun ce ştiu. Dar dacă mai ai vreme, vorbeşte şi cu Maria Mag-dalena. Ea L-a văzut în noaptea aceea şi dacă-i poţi pune vorbele la îndoială, pune-i-le, căci nu te opreşte nimeni.

Auzindu-i numele, rostit pentru a nu ştiu cita oară, omul rămase pe gânduri, căutând parcă ceva: dacă ar folosi puţină şiretenie şi dibăcie, dar punând şi nişte întrebări întortocheate ar ajunge acolo unde vrea el. Încercase o mie de şiretlicuri – ba, folosise şi bătaia – dar toţi îl minţiseră într-un singur fel: Nazarineanui a înviat, Cine i-o fi învăţat oare să spună aşa ceva? Aşa fiind, priceperea, şiretenia de care era în stare ar putea? a ducă la ceva bun, cel puţin acum, cinci urma să stea de vorbă cu o femeie, plăpândă din fire şi lipsită de apărare.

Când Maria Magdalena fuse vestită, după aceea, că un bărbat vrea să-i vorbească, tresări mirată. Îşi părăsi lucrul şi prietenele spre a ieşi în întâmpinarea celui sosit.

— Pace ţie şi casei acesteia, zise bărbatul pleşuv, cu înfăţişare urâtă.

— Pace nouă, răspunse ea cercetându-l; în aceeaşi clipă îşi reaminti că l-a mai întâlnit undeva. Căută să vadă anume când fusese

asta şi izbuti, clar chipul i se întrista deodată şi, emoţionată, spuse:

— Ne-am mai văzut, rabi Saule, nu e aşa? Omul zâmbi puţin încurcat.

— Se poate, Maria, dar nu ştiu; aş fi bucuros dacă tu mi-ai aminti.

— S-ar putea să nu te bucure asta, Saule, ştiu eu? răspunse, măsurându-şi vorbele.

— Ce vrei să spui, Maria? întrebă el, în timp ce schimba feţe-feţe şi zâmbetul de om şiret amuţise în colţul gurii. Ştia că poruncise multe necazuri, că suferiseră mulţi din pricina lui, dar avea conştiinţa împăcată: nu

187

era vina lui, ci a acestor oameni ale căror vorbe despre învazarinean nu-i sunt pe plac.

— *E* vorba de un tânăr, rabi Saule, reluă Maria.

— De care tânăr vrei să zici?

— De Ştefan, cel cu inima de aur şi cu zâmbet de-eopil…

— A, da, Ştefan care a fost omorât cu pietre, preciza Saul

— Întocmai, rabi, de el e vorba.

— Acum ştiu… ce vrei să spui?

— Te-am văzut acolo.

— Nu eu l-am ucis pe Ştefan.

— Eu n-am zis asta; tu îi păzeai hainele, nu e aşa?

— Da, asta făceam, răspunse ei neputând să tăgăduiască. /

Stăpână pe situaţie, Maria continuă:

— Şi nu ştii, rabi Saule, ce înseamnă după lege a păzi hainele celui osândit a fi omorât cu pietre?

— Ştiu. Vrei să spui că sunt tot atât de vinovat ca şi cei ce au aruncat cu pietre în Ştefan?

— Tu ai spus-o, nu eu.

— Din păcate, aşa e. Numai că eu mă găseam acolo din înti mplare, spuse, încercând abia acum să se apere.

— Nu e nimic, rabi. Nu te voi judeca pentru asta. Şi nici bietul Ştefan, care în ceasul morţii a mai avut puterea să se roage şi pentru noi. L-ai auzit atunci rugându-se?

— Eu nu, dar mi-au spus alţii.

— Fii sigur, Saule, Dumnezeu ne va socoti ia judecata Sa păcatul acesta.

— Ce te face să crezi asta, Maria?

— Bunătatea lui, curăţenia lui sufletească, Saule. Ştefan a fost un sfânt încă fiind printre noi. El este-acum în împărăţia Nazarineanului şi acolo, în ceruri, se roagă pentru voi, ucigaşii lui.

— De unde ştii tu asta?

— Erai acolo doar şi, nădăjduiesc că dacă nu ai auzit tu însuţi, ţi-au spus alţii.

Sau], oarecum încurcat, tăcu: nu venise să fie judecat şi nici să i se amintească de nişte întâmplări pentru care legea lui nu-i făcea nicio mustrare. Nu moartea.

188

lui Ştefan îl preocupa acum pe el, ci o altă moarte, pe care nişte, oameni de nimic o schimbaseră într-o înviere, neluând seama că schimbarea adusese multă sminteală în norod. Jurase că vrea să dezlege misterul mormântului gol, aşa că auzind-o vorbind despre o împărăţie a Nazarineanului în care s-ar afla acum Ştefan, zise:

— De care Nazarinean vorbeşti. Maria?

— Cum, de care Nazarinean? Vorbesc doar de Iisus Hristos de care vorbeşte toată lumea.

— E adevărat ce se spune, cum că a înviat din morţi întrebă liniştit.

— Ce te face să crezi că nu e adevărat, când, se ştie doar, L-au văzut atâţia… şi nu o dată… şi nici într-un singur loc. Nu văd care e omul care să poată pună la îndoială o întâmplare ca asta, afară de cazul când, cu orice chip, nu vrea să creadă.

— De, Maria, ştiu eu ce să zic?

— Eu zic să crezi, rabi Saule. Dacă vrei, te poţi îndoi de vorbele altora „dar îţicer să nu te îndoieşti şi.de vorbele mele, rabi, căci află că şi eu L-am văzut, spuse ea cu o mândrie deloc reţinută.

— Am auzit, Maria, interveni impresionant de liniştit. Acum. vocea îi era alta. chipul avea altă expresie, ba chiar el însuşi era altul. Mânia care altă dată îl scotea din minţi, acum parcă se topise undeva, neştiută. Numai mintea îi rămăsese tot atât de isteaţă şi nădăjduia că, ajutat de ea, va face puţină lumină în jurul mormântului gol. Bănuiala că Nazarineanul fusese furat, nu-l părăsea.

— Maria, reluă el, tu ai auzit că arhiereul Caiafa a spus în văzul lumii că ucenicii aceia, oamenii aceia fără niciun căpătâi, au un amestec în înşelăciunea asta, ei fiind cei care L-au furat şi L-au ascuns pe

Nazarinean.

— Vorba asta, rabi Saule. nu am auzit-o numai eu, ci şi alţii; unii o cred, clar eu zic că n-a fost cu putinţă.

— Co te face să crezi?

— Ucenicii Lui sunt oameni fricoşi, Saule. În noaptea când L-au prins pe Nazarinean au fugit toţi, iar în vremea judecăţii niciunul nu I-a luat apărarea.

— Da. ştiu asta.

— Atunci, dacă L-au părăsit când era în viaţă, cum erau să-L fure pe Cel mort? Ce le-ar mai fi putut da un

mort? Ca să nu mai adaug că în noaptea învierii n-a fost de faţă, sau cu noi, niciun bărbat.

— De, ştiu eu? poate tocmai aici e taina.

— Dacă ar fi venit să-L fure, trebuia să atace straja care stătea de veghe.

— Se ştie doar că straja a fost cumpărată cu bani, Maria, socoti Saul.

— Cine a cumpărat-o? Ei, ucenicii?

— Ei, firește.

— Atunci ele ce n-au cumpărat mai întâi, pe cei care L-au prins şi mai apoi şi pe judecători, când Nazarinea – nul era în viaţă? Orice s-ar zice, socotesc că eşti de părere că un om viu e mai de preţ decât unul mort.

— Aşa este, cum spui, numai că mortul de acum era un altfel de ora, Maria.

— Adică, ce fel de om putea fi, rabi Saul?

— Învăţătura Lui, faptele Lui nu-L arată un om deosebit, mai deosebit chiar decât profeţii n-oştri.

— E adevărat ce spui, Saule, e adevărat, căci Naza-rineanului îi plăcea să se numească, din când în când. Fiul lui Dumnezeu.

— Şi tu crezi aşa ceva?

— Poate că da; poate că era, dar noi nu am avut cum şti, decât crezându-L pe El, Saule… şi eu, una L-am crezut, căci a fost măreţ şi de neîntrecut în tot ce a spus. şi în tot ce a făcut.

— Nu, Maria, zise Saul încredinţat, El nu putea fi Fiul lui Dumnezeu, căci nu aşa arată Dumnezeul nostru.

— Dumnezeu ni se poate înfăţişa nouă aşa cum vrea El, Saule,

nu cum dorim noi. Dar asta este altă poveste, iar eu vreau să te încredinţez că nu ucenicii L-au furat şi noi altcineva, ci că a înviat. Dacă ei L-au furat pe Nazarinean, te-ai întrebat de ce au lăsat, giulgiurile morţii în groapă şi nu le-au luat cu ei?

— Poate că nu au mai avut timp, nu crezi?

— Eu nu cred că era vorba de timp, de care, şi aşa au avut nevoie, căci pânzele, din pricina aromatelor, se lipiseră de trup. Deci, cum îţi explici că giulgiurile au rămas acolo, iar Cel îngropat nu?

— O conspiraţie bine pusă la punct. Maria, nu crezi?

— Nu, nu e cu putinţă aşa ceva, Saule, ca să nu

190

mai vorbim de piatra aceea de pe uşa mormântului. Cine ar fi putut-o da în lături?

— Cum, cine? Şi ei şi soldaţii.

— Ar fi acceptat straja şi asta, ce zici?

— Eu zic că da; cu bani poţi face orice. Nu ştii ce spune o vorbă: cu bani scoţi şi pe satana din iad.

— Aşa *o* fi, dar lumea spune că straja se îmbătase şi dormea. Noi am găsit-o acolo. Dar eu nu mai ştiu ce fel de oameni sunt ăştia care nu cred că Nazarineanul a înviat, o dată spun că straja a fost cumpărată cu bani. a doua oară că băuse şi că ucenicii L-au furat în timp ce ei dormeau. Nu crezi că era mai înţelept să se pună mai întâi ci de acord şi să nu spună fiecare ce-l taie capul? Deci, straja: ori dormea, cum au zis unii, ori a fost cumpărată, cum au susţinut alţii.

— Bineînţeles, straja a fost cumpărată şi asta a spus însuşi marele arhiereu, preciza Saul.

— Nu Caiafa sau sinedriul a făcut asta, ci ei, ucenicii, căci ei aveau interes. Nu socoteşti că e greu să dovedeşti aşa ceva şi, e cel puţin nepotrivit să susţii?

— Aceasta e o convingere la care nu renunţă nimeni: „straja a fost cumpărată. Maria.

— Rabi Saule, continuă Maria cu aceeaşi însufleţire, după cum ştii, legile militare sunt aspre şi de nesocotit: „cum se face că straja, fie că a fost cumpărată cu bani, fie că dormea – nu a fost judecată şi pedepsită? După cum ştii nicio gardă nu se predă în mâna inamicului, căci n-ar sfârşi bine… deci, nicio strajă nu poate să facă ceea ce se spune că a făcut straja de la mormântul Nazarinea îi ului.

— E drept, ceea ce spui. Maria. În ce priveşte straja aceea, se

spune că a fost scoasă din Ierusalim şi trimisă nu ştiu unde.

— Eu socotesc, rabi Saule, că nu e de-ajuns. După cum vezi, s-au întâmplat atunci nişte lucruri destul de ciudate nici straja nu e judecată – pentru că a primit bani sau pentru că nu şi-a făcut datoria şi nici ucenicii, care ar fi trebuit judecaţi pentru sacrilegiul adus celor morţi, precum şi pentru furt. Un astfel de proces ar fi pus capăt multor zvonuri, nu crezi?

191

— Cred că nu greşeşti, Maria, dar despre asemenea procese eu nu ştiu nimic.

— Nu ştii nimic, pentru că n-ar fi fost spre cinstea lor, trebuind să dovedească ori vina ucenicilor, ori vina strajei. Aceasta e vina pe care o aduc toţi, dar nu o poate dovedi nimeni. Din fericire, adevărul e altul, Saule şi acest adevăr, să recunoaştem, nu este pe placul iudeilor.

— Ce vrei să spui, de care adevăr zici? adulmecă Saul stăpânindu-se, ştiind bine că iarăşi i se va spune că Nazarineanul a înviat.

— De adevărul acela care i-a tulburat pe iudei, rabi Saule, adevărul învierii lui Iisus, răspunse ea liniştită.

Saul o privi lung, clar altfel de cum o privise până acum şi prinse a murmura nemulţumit: învierea… învierea Nazarineanului… unde te duci, unde te întorci nu auzi decât acelaşi lucru: învierea lui Iisus.

— Şi ce te face să nu crezi că e aşa?

— Am eu pricinile mele, Maria să nu cred. Dascălul meu Gămăliei mi-a dat un sfat bun: el mi-a spus că trebuie să mă feresc de aceşti oameni care cred în învierea Nazarineanului, căci sunt încăpăţânaţi şi primejdioşi.

— Eu nu cred că sunt aşa cum ai zis, rabi Saule. Eu zic altfel: dacă învierea lui Iisus e o înşelăciune şi o născocire a oamenilor, o vorbă ca asta se va risipi şi va fi uitată. Dar dacă aici e mâna lui Dumnezeu – şi eu asta cred că e rabi – e mai cuminte să ne vedem de treabă, la un cumva să devenim luptători împotriva lui ţ Dumnezeu.

— E înţelept lucru ce spui tu, Maria, dar dacă Nazarineanul nu e Dumnezeu – şi eu asta cred – atunci nu pot fi luptător împotriva lui Dumnezeu, se apără el înverşunat. Eu ştiu numai atât: misterul mormântului gol trebuie dezlegat.

— Rabi Saule, crezi tu că e nevoie să faci lumină acolo unde nu e întuneric? Crede-mă, aici nu e vorba de un mister, de un furt, cum zici

tu, ci de un adevăr: învierea lui Iisus, în care nu vrei să crezi.

— Vreau, dar nu pot.

— Saule, hai să vedem acest mormânt altfel: să punem în mormântul gol pe Cel înviat.

— Şi ce am folosit cu asta?

— Adăugă că sinedriul ştia că Iisus va învia, căci doar asta e pricina pentru care el a cerut să se pună strajă la mormânt. Şi Nazarineanul învie, aşa cum spusese de atâtea ori, dar sinedriştii nu fac nimic, nu caută să vadă ce s-a întâmplat acolo în noaptea învierii, ci se mulţumesc să-i cumpere pe ostaşi, învăţându-i să spună că pe când ei dormeau, ucenicii au venit şi L-au furat. Adevărul acesta este: sinedriul i-a cumpărat pe străjeri, nu ucenicii, şi ei au lăsat lucrurile aşa, ca să nu se facă o vâlvă şi mai mare în jurul învierii Nazarineanului. Nu crezi că aşa au stat lucrurile?

— Se poate şi aşa, cum spui tu, Maria, numai că e greu de crezut, răspunse, neclintit în convingerile sale.

— Nu văd nimic greu de crezut în toată întâmplarea. De ce să crezi că e vorba de o înşelăciune, de un furt cum zici tu, când nici justiţia romană şi nici judecătorii noştri nu au dovedit asta?

— Ascultă, Maria, o întrerupse, mânat de gândul de a dao nouă întorsătură cercetărilor. Tu ştii că un oarecare Simon din Cirene L-a ajutat pe Nazarinean să-şi ducă crucea până la locul de osândă?

— Ştie toată lumea întâmplarea asta. Nazarineanul era aşa de obosit că nu se mai putea duce nici pe Sine însuşi, dar crucea? întâlnindu-l pe acest Simon, ostaşii l-au silit să ducă crucea pe care urma să fie răstignit Iisus şi el s-a supus.

— Aşa a fost? întrebă el, zâmbind tainic şi, parcă, biruitor.

— Am spus doar că ştie toată lumea de acel Simon…

— Nu mai am nevoie de nimic, Maria, am dezlegat misterul.

— Care mister, rabi Saule?

— Misterul de care ţi-am vorbit până acum: Nazarineanul vostru n-a fost nici măcar răstignit.

— Ce zici, Saule, sau eu nu am înţeles bine: Iisus n-a fost nici măcar răstignit?

— Ba ai auzit, bine, Maria. Ai auzit exact, ceea ce şi eu tot atât de exact am spus: Nu Iisus a fost răstignit, ci acel, Simon.

— Maria Magda'. ena

— E cu putinţă, aşa ceva. rabi Saule? întrebă ea i uimită.

— De ce nu? Nu uita, că în învălmăşeala aceea, Nazarineanul a putut să se strecoare printre oameni şi-l, să-şi piardă urma şi ostaşii l-au răstignit pe bietul Simon… Jj s-au mai întâmplat de-astea.

— Saule, începu ea contrariată, cred că aşa ceva cel mai absurd lucru pe tare l-ar putea spune cineva.

— Maria, crede-mă, s-a mai întâmplat aşa ceva.

— Oh! Saule, Saule, de ceţi-o fi inima atât de înverşunată împotriva Nazarineanului? Noi care am fost acolo nu putem trece peste ceea ce ştim.

— Şi ce ştiţi voi?

— Noi L-am văzut murind pe cruce. Dacă l-ai căuta pe Simon, fii sigur că l-ai găsi sănătos şi poate puţin supărat. Noi l-am văzut şi pe Iosif şi pe Nicodim când l-au pus în mormântul din livada Arimateainului şi am văzut şi straja la mormânt, deşi nu prea am înţeles noi ce căuta ea la căpătâiul unui mort. Şi tot noi, L-am văzut înviat, când a vorbit cu noi. Acestea sunt adevăruri de care, rabi Saule, nu poţi să nu ţii seama.

— L-ai văzut înviind?

— Nu, nu L-am văzut înviind, ci L-am văzut după aceea, adică înviat. Atunci a stat de vorbă cu noi şi ne-a spus să-i vestim pe ucenici să se ducă în Galileea, unde aveau să se întâlnească. Aşa ceva nu mai e un secret pentru nimeni, Saule, nici chiar pentru duşmanii Lui, sfârşi ea liniştită.

— Maria, reluă Saul cu o ironie abil stăpânită, dacă iau seama bine, învierea asta a avut loc la o vreme de noapte. Ei bine, nu cumva ceea ce aţi văzut voi acolo, a fost o părere, o nălucă; doar noaptea omul are tot fe9 lui de vedenii şi acum ziceţi că a înviat şi vă amăgiţi şi voi amăgiţi şi pe alţii spunând că a înviat.

— Nu, rabi Saule, nicio părere şi nicio nălucă, răspunse ea liniştită. L-am văzut şi am vorbit cu El: I-am J văzut mâinile sângerând şi L-am auzit vorbind. Era El şi asta susţin chiar dacă m-ai bate cu scorpionul. O părere nu-ţi dă astfel de convingeri, iar o nălucă nu vorbeşte şi nu arăta aşa. Am vrut să-l ating picioarele ca să mă încredinţez încă o dată că este El, dar nu mi-a

Îngăduit. În schimb, s-a lăsat atins şi pipăit de unul din ucenicii Lui…

— Vorbeşti de Toma Geamănul, interveni Saul, care cunoştea întâmplarea, căci îl cercetaseşi pe el.

— De el; îl cunoşti? zise ca surprinsă.

— Da, l-am cunoscut în Ierusalim, răspunse el sec, ca unul care nu voia să găsească nicio legătură între acele răspunsuri atât de asemănătoare între ele.

— Ţi-a spus Toma că I-a pipăit rănile?

— Mi-a spus el ceva, dar nu m-a convins care e adevărul. Se pare că înşelătoria asta a fost bine ticluită.

— Oh! Saule, Saule, eu nu ştiu ce vrei tu!

— Adevărul… atâta vreau.

— Ţi l-am spus şi tu nu crezi. Acum vorbeşti de o nălucă. Aşa o fi, dar eu nu am auzit că o nălucă are trup şi vorbeşte ca mine şi ca tine… o nălucă nu mănâncă şi nu se plimbă cu oamenii ziua-n amiaza mare.

— Ceea ce aţi văzut voi atunci putea fi orice, Maria, stărui el, numai Nazarineanul nu.

— Atunci, ce a fost?

Doar cum tocmai se auziră nişte glasuri bărbăteşti ce veneau din partea cealaltă a curţii, bărbatul pleşuv şi cu înfăţişare urâtă privi în jurul său, ca şi cum s-ar fi temut de ceva, dar bărbaţii aceia – ce păreau a fi sosit de la un drum lung – îşi văzură în linişte de treburile lor, neînvrednicindu-i pe cei doi nici măcar cu o privire.

— Îl cunoşti? întrebă ea.

— Eu, nu.

— Cel mai tânăr, Demeter, e fiul unui ostaş grec; e un om instruit şi slujitor de seamă la curtea procuratorului roman.

— Se poate… aşadar, Maria, continuă Saul, torturat de propriile lui nelinişti, în noaptea aceea voi nu pe Nazarinean L-aţi văzut, ci umbra Lui.

— Cum vine asta, rabi? Nu pricep ce vrei să spui.

— Vreau să spun că voi aţi văzut umbra acelui Iisus pe care L-aţi iubit şi de care v-a fost greu să vă despărţiţi. Pentru voi, el continua să trăiască. Dintr-o umbră, aţi făcut o poveste nouă şi un om care a înviat.

— Rabi Saule, reluă Maria obosită, tu mi-ai spus cîncil una cînd alta, ceea ce înseamnă că singur nu ştii ce săw crezi, în vreme ce şi eu şi alţii, ţi-am spus un singur lutru: Nazarincanul a înviat. Acesta-i adevărul, iar tu eşti liber I s-a crezi sau nu.

— Nu pot să cred, pentru că nu acesta este adevărul! Maria, reluă el cu vocea puţin ridicată. Înşelătorul acela» a amăgit pe mulţi, dar nu va izbuti să mă amăgească şâji pe mine. De va fi nevoie, îl voi căuta şi în gaură de şarpe… Cine ştie unde stă ascuns şi-şi bate joc de noi!

— Nu, rabi Saule, n-ar trebui să vorbeşti aşa, îl întrerupse ea.

— Nu uita, Maria dintre toate seminţiile pământului, Iehova numai cu noi a stat de vorbă. De aceea, noi ne numim seminţie aleasă, neam sfânt şi asta ne dă dreptul la o oarecare mândrie şi, s-o recunoaştem, noi avem această mândrie: o vezi în vorba noastră şi o simţi pe fruntea fiecăruia. Nu oricine i-a întins mâna lui Dumnezeu cum at făcut strămoşul nostru Moise. Şi Moise ne-a lăsat o lege pe care Nazarine-fimi] vrea s-o înlăture. Ei bine, ÎI voi căuta pe acest înşelător şi nu voi avea linişte până nu voi da de El, viu sau mort. Îi voi târî pe apărătorii Lui în toate temniţele şi-i voi pune în lanţuri până ce vor mărturisi totul, sfârşi cu voce jalnică, în care nu mai găseai cuvântul unui om înţelept, ci, mai curând, cuvântul unui om pe cale de a înnebuni.

Tăcută, Maria îl asculta, înţelegând că orice vorbă, de acum, era de prisos. Palidă de mânie şi ură, socoti că nu mai avea ce vorbi cu Saul de îndată ce rămânea şi orb şi surd la tot ceea ce i se spunea. Şi totuşi, mai găsi un cuvânt, care „parcă, aducea o fărâmă de lumină şi nădejde1! în sufletul lui neliniştit, chinuit.

— Fă aşa cum îţi porunceşte conştiinţa, rabi Saule…

— Da, aşa voi face şi fără sfatul tău, răspunse el* ursuz. În noaptea asta voi pleca la Damasc; am auzit că acolo se găsesc mulţi din cei ce L-au cunoscut şi L-au. iubit pe Nazarinean. Voi face totul să-L aflu şi crede-mă, nu voi ierta pe nimeni, chiar dacă ar fi să trec peste cadavrul mamei mele, sfârşi prins de o nouă mânie.

— Fă cum crezi, rabi Saule, zise ea cu glas domol, neştiind ce mai avea să fie.

Apoi, omul cu mintea ageră şi înfăţişare urâtă, şi cu o fărâmă de semeţie ce venea din certitudinea izbânzii porni grăbit, în timp ce

soarele apunea încet peste Betania, ca şi peste marele oraş ale cărui turle luceau aşa de strălucitor la lumina soarelui. Maria Magdalena privea tăcută în urma lui, prinsă de o uşoară tristeţe pentru obida ce se va abate asupra celor din Damasc. O lacrimă se strivi uşor în geana ochilor în vreme ce buzele ei şoptiră:

— Vom vedea, rabi Saule!

10.

Roma era de o măreţie cu totul aparte, pe care Maria Magdalena nu o mai văzuse până atunci în niciun alt oraş. Aici totul o uimea: şi casele şi străzile şi oamenii, căci totul era măreţ, strălucitor, impunător. Întâlnind atâta neaşteptată frumuseţe, îi iertase faptul că oraşul era păgân, într-adevăr, marea metropolă era o minune când îşi amintea de ţinuturile ei barbare din care venise. Antonio şi Mareellinus aveau dreptate să vorbească aşa de frumos despre oraşul lor.

Privindu-l încă o dată, simţi nevoia să se oprească să-şi revină puţin din oboseala, dar şi din emoţia de care era stăpânită. Călătoria pe apă nu fusese nici uşoară şi nici lipsită de primejdii, căci corabia fusese, în câteva rânduri gata să se sfarme de stânci. Văzuse, în drumul ei, o astfel de corabie zdrobită şi ştia ce înseamnă aşa ceva. Dar norocul şi întâmplarea fuseseră de partea lor. Meritul, măcar în parte, îi revenea şi bătrânului lup de mare, Aviranus, care se trezise la timp din beţia aceea straşnică de la Brândişi.

Oraşul era îmbrăcat în haine de sărbătoare şi asta dovedea multă bogăţie, dar şi multă risipă. Oamenii erau de o veselie puţin obişnuită. Pe cap sau în mâini aveau ghirlande de flori multicolore şi mergeau, cântând zgomotos, la noul spectacol pe care Cezarul Romei îl da în noul amfiteatru. Amfiteatrul, prin mărimea şi

frumuseţea lui, depăşea tot ceea ce omul de rând şi-ar fi putut imagina şi ar fi avut dreptul să ceară în numele acelei legi, „pâine şi jocuri”.

La ridicarea lui lucraseră, zi şi noapte, mai bine de zece mii de sclavi şi o sută de arhitecţi sub supravegherea marelui Drusus. Aurul, fildeşul şi chihlimbarul îşi găsiseră o întrebuinţare pe care până acum nu le-o dăduse nimeni. Abundau într-o risipă uimitoare, vrednică întru totul de marea capitală a lumii vechi. Marele Drusus şi ajutorul său Celes aduseseră ceva nou uriaşei construcţii şi aceasta era ceea ce

aţâţa aşa de mult curiozitatea şi entuziasmul spectatorilor… Amfiteatrul era prevăzut cu uriaşe canaluri care se alimentau cu apă rece de munte. Rostul lor era să menţină în timpul spectacolului o răcsare plăcută, alături de acel imens *velarium* care apăra circul de razele soarelui. Din loc în loc, printr-un dispozitiv special, o uşoară ploaie de verbine şi mirosuri aduse din îndepărtata Arabie, răspândea un miros plăcut şi reconfortant.

Pentru jocurile – la care poporul asista ovaţionându-l cu recunoştinţă pe marele Cezar – din anul acela fuseseră aduşi lei şi tigri tocmai din Africa, prezenţa lor fiind ceva cu totul nou şi senzaţional. Luptele nu se dădeau acum numai între luptători – oameni cu nervi tari şi muşchi oţeliţi – ci între ei şi aceste fiare sălbatice, care, despărţite de pădurile lor nesfârşite păreau de o cruzime ce înspăimânta pe mulţi. Felul acesta de a petrece depăşise orice închipuire în imaginaţia spectatorilor care discutau cu o neobosită însufleţire despre frumuseţea acestor spectacole. Faima lor făcuse demult înconjurul marelui imperiu. Se făceau pariuri pe sume fabuloase, deşi se ştia din capul locului că între om şi animal, în cele mai multe cazuri, cel din urmă ieşea învingător.

Acum, Calea Triumfală gemea de aceşti oameni care huzureau toată ziua, dar care, în schimbul hranei şi petrecerilor, ştiau să lupte şi să moară pentru împăratul lor.

Maria Magdalena privea uimită, aproape speriată, spre această lume lipsită de griji, dar preocupată de petreceri şi jocuri şi îşi aminti din nou de Antonio care-i

spusese cândva, mai mult în glumă, că Roma se apropie de sfârşitul puterii cu fiecare spectacol pe care-l dă.

— De ce crezi asta?

— Pentru că nu este de-ajuns numai să cucereşti; trebuie să ştii să şi stăpâneşti, spusese el.

Puhoiul de oameni care venea dinspre calea lui Apolo, creştea mereu. Treceau încet sau în grabă, îmbrâncindu-se unii pe alţii şi lăsând în urma lor un murmur nedesluşit. Treceau sclavi purtându-şi stăpânii în lectice bogate, strecurându-se grăbiţi printre bărbaţi, femei şi copii. Din loc în loc, garda pretorienilor stătea de pază, ordinea şi liniştea oraşului fiind pe seama lor. Nu de puţine ori, garda era nevoită ca în astfel de împrejurări să intervină în micile încăierări care se

năşteau din te miri ce. Treceau şi dănţuitorii şi dănţuitoarele, îmbrăcaţi în haine ciudate şi urmaţi de tineri care cântau din lăute şi harfe, unii având torţele aprinse încă de pe acum. Chefliii şi beţivii oraşului, se înţelege, erau şi ei prezenţi, căci nu se putea că tocmai ei să lipsească de la o asemenea petrecere.

Maria Magdalena se opri şi întrebă pe unul din oamenii aceştia care i se păruse a fi cumsecade, unde l-ar putea găsi pe slăvitul Cezar Tiberius.

— Biberius Mera? răspunse omul zâmbind şiret.

— Eu nu ştiu dacă i se spune aşa, reluă Maria Magdalena, neînţelegând jocul de cuvinte al interlocutorului glumeţ.

— Dar de unde eşti frumoaso? o iscodi el, privind-o de data asta cu alţi ochi.

— Din Palestina, dar nu despre asta e vorba; ţi-am cerut să mă duci la împăratul vostru, ceru ea cu glas grav.

— Din Palestina, zici? reluă el cu o vorbă tărăgănată. Dar ce, Palestina asta face parte din imperiul nostru?

— Face, desigur.

— Bine, bine, zise el cătând în preajmă-i. Şi, nevăzând pe nimeni, adăugă:

— Se vede că nu eşti de pe aici; altminteri ai fi ştiut şi tu cât bea împăratul nostru. Noi, romanii, nu-i zicem Tiberius, ci Biberius, ceea ce, află, nu e tot una…

— Se poate, rosti ea neimpresionând-o acest amănunt din viaţa particulară a împăratului.

— Dacă e aşa, vezi că trebuie să se întoarcă prin Via Appia cu augustanii săi. A fost la Capitol, să mulţumească zeilor şi să le aducă jertfe.

Femeia mulţumi şi porni spre Via Appia, strecurându-se cu multă băgare de seamă printre furnicarul acela de oameni. Cineva o îndreptă spre palatul de vară al împăratului şi ea se grăbi emoţionată şi totuşi stăpână pe ea însăşi. Gândul că Tiberiu s-ar fi putut îndrepta de la Capitol spre marele amfiteatru o tulbură preţ de câteva clipe, căci ar fi însemnat să nu-l găsească, împăratul mergând adeseori la serbările oraşului. Cu toate acestea, nu-şi încetini mersul, căci trebuia să-l vadă pe marele Cezar ca să-şi poată mărturisi toată obida ce o avea împotriva procuratorului Pilat care adusese numai supărare şi

necazuri peste ţărişoara ei mică şi barbară.

Grădina palatului se întindea pe o suprafaţă imensă şi ea o găsi nespus de frumoasă. Zidurile şi porţile palatului yrau acoperite cu iederă şi mirt. Aleile imense erau pline de flori exotice pentru îngrijirea cărora lucrau mai bine de două sute de slujitori. Coloane de marmură albă – de care atârnau bogate ghirlande de viţă sălbatică – dădeau o înfăţişare somptuoasă şi plină de farmec. În jurul fiecărei coloane atârnau zeci de opaiţe care, noaptea, ardeau, împrăştiind o lumină plăcută în toată această împărăţie a florilor.

De o parte şi de alta a aleii principale, în uniforme pompoase şi impunătoare, garda personală a lui Tiberiu sta de veghe. Un ofiţer o întrebă ceva, zâmbindu-i prietenos şi ea îi împărtăşi dorinţa că ar vrea să vorbească cu împăratul.

— Nu-i chiar aşa uşor să vorbeşti cu Cezarul nostru, dar fiind o străină, să încercăm, se îndură acesta îndeajuns de binevoitor.

O însoţi până la uşa palatului, unde un curtean o primi cu o politeţe rece, introducând-o într-o sală de o mărime uriaşă. Marele atrium al palatului, ai cărui pereţi erau drapaţi cu purpură albastră, era luminat ca ziua. În lampadarele cu douăsprezece şi douăzeci şi patru de

braţe – având forma unor vase, arbori sau păsări – ardeau uleiuri scumpe, împrăştiind o lumină plăcută dar, în acelaşi timp şi un miros plăcut. Sculptate în lemn rar de artiştii vremii, lampadarele dădeau o impresie de fast şi lux de care Roma nu avea decât să fie mândră. Nenumăratele statui de marmură multicoloră şi bronz corintian făceau ca impresia asta de fast şi lux să crească şi mai mult în ochii străinilor. Într-unele din acestea ardeau toată vremea miresme de nard şi parfum pe care marele imperiu le aducea tocmai din îndepărtata Arabie. Părăsind templul, augurii ceruseră slăvitului Cezar ca în ziua aceea să nu iasă din palat.

— Iarăşi e vorba de o primejdie? a întrebat el, supărat că nu putea lua parte la marile serbări. Închipuite sau nu, primejdiile acestea erau o obsesie pentru Tiberiu, care vedea duşmani până şi în cei mai apropiaţi sfetnici ai săi, de ajunsese să se teamă şi de umbra sa. Slujitorii templului cunoşteau această împărătească meteahnă şi ştiau că în niciun mod nu-i puteau fi mai pe plac decât vorbindu-i de nişte închipuite primejdii. Aşa fiind, în ziua aceea Tiberiu fusese nevoit să nu

se ducă la jocuri, printre care cel mai frumos rămânea lupta dintre om şi fiară.

Când marele ofiţer îl vesti că o femeie vrea să-i vorbească, împăratul ieşi din camera de lucru nerăbdător, dar şi furios în acelaşi timp. Cu vocea lui piţigăiată, întretăiată uneori de accese de furie, o întrebă:

— Cine eşti tu, femeie?

— Ave Caezar, răspunse ea sfioasă… Sunt Maria Magdalena.

— Maria Magdalena? îi repetă el numele, căutând să-şi amintească dacă a mai întâlnit acest nume şi unde. Dar dându-şi seama că n-a mai văzut-o niciodată, privind-o atent, o întrebă iarăşi:

— Eşti sora regelui din Bitinia?

— Nu, slăvite împărate.

— Atunci cine eşti?

— Maria Magdalena…

— Am auzit; atunci, de unde, vii?

— Din Palestina…

L

— Din Palestina? repetă el cuvântul încercând să-şi amintească nişte lucruri de care avea nevoie, după care J continuă:

— Da, acolo e Viţeiius…

— …şi el, şi procuratorul Pilat…

— …Pontius Pilat, vrei să zici, fiul bravului luptător Marcus Pontius, cel care a luptat cu cantabrii.

— Da, augustule Cezar, cred că aşa este cum spui tu! Eu ştiu numai că el este procuratorul Iudeii din mila Romei…

— Îl ştiu, cum nu, femeie. Soţia lui se numeşte Claudia Procula şi e nepoata augustei noastre împărătesc

— Ea e o femeie de toată isprava şi noi o cunoaştem îndeajuns de bine, răspunse Maria gândind cât de zadarnică şi fără rost i-a fost venirea aici, de îndată ce Pilat nu era numai reprezentantul Romei, ci şi nepotul împăratului. Totuşi, nu-şi pierdu cumpătul aflând şi acest amănunt şi cu un curaj de care nu se crezuse încă în stare, continuă:

— Ei bine, slăvite împărate, eu am venit de acolo spre a-ţi spune că ar putea lipsi şi Roma şi Iudeia de un astfel de slujitor.

— Şi pentru care pricină, Plautina?

— Nu mă cheamă Plautina; eu sunt Maria Magdalena.

— Fie, răspunse Tiberius însoţindu-şi cuvântul cu un gest larg al mâinii. Şi ce rău v-a făcut vouă acest Pilat?

— Oh! mult rău, mult rău…

— Şi voi n-aţi făcut nimic rău acolo?

— Caută şi cercetează şi vezi cine a făcut mai mult rău în Iudeia noastră.

— Tu ce zici, tu socoteşti că toată lumea e mulţumită că imperiul roman e aşa de mare, că în el nu apune niciodată soarele?

— Eu nu ştiu asta; eu sunt femeie şi nu mă pricep la astfel de treburi. Augustul împărat al Romei ştie mai bine ce se întâmplă cu supuşii săi. Eu vreau să-ţi spun şi să te fac să mă crezi că procuratorul Pilat nu mai are ce căuta în Ierusalim.

— Spune-mi, care e vina lui?

— Nu e numai una. Dacă i se poate ierta că a furat banii templului, sau i se pot uita crimele comise împotriva iudeilor, crima că L-a ucis şi pe Iisus Nazarineanul, nu i se mai poate ierta.

— Jisus Nazarineanul, zici? Nu cumva este vreunul din aceia care, când şi când ridică braţul împotriva Romei?

— Nu, augustule Cezar. Şi El tot un fel de erou ar putea fi socotit, dar un erou blând. El nu avea nimic cu Roma, pentru că El era un proroc. Un proroc pe care Dumnezeu l-a făgăduit strămoşilor noştri şi pe care noi L-am aşteptat de câteva mii de ani.

— Despre ce Dumnezeu şi despre ce proroc vorbeşti tu, femeie? zise Tiberiu surprins, auzind că i se vorbeşte de lucruri cu totul noi pentru ei. E drept, în ultima vreme îl preocupau unele probleme spirituale oculte, deşi rămăsese acelaşi statornic închinător zeilor săi, pe care îi cercetase chiar în ziua aceea. Nu demult, cineva îi vorbise de nişte supuşi de-ai să-i care se închinau soarelui şi acum femeia asta îi vorbea de un alt Dumnezeu şi de un proroc care poate vorbi oricând cu acest Dumnezeu.

— Aşadar, mai sunt şi alte credinţe în lume, îşi zise el, nemulţumit. Oare, omul nu vede că sunt prea' multe religii pentru a stabili o legătură între el şi divinitate? Şi, până la urmă, cărui Dumnezeu e bine să i te închini? Şi fiind, socoti că nu era rău să afle ceva amănunte şi despre noii închinători şi despre religia lor, dacă, într-adevăr, au una.

— Şi cine a fost acest Iisus de care vrei să vorbeşti? întrebă el cu interes. Cum întrebarea i se păruse sinceră, fără ascunzişuri, Maria

Magdalena începu să vorbească despre Nazarinean cu o însufleţire nouă, arătându-l ca pe un părinte care dă sfaturi copiilor ce ar trebui să facă în viaţă, învăţându-i cum să trăiască.

— Şi ce v-a învăţat să faceţi prorocul vostru?

— Oh! slăvite Cezar, ne-a învăţat o mie de lucruri, mai bune unele ca altele. Ne-a învăţat să ne ferim de ură şi trădare, să fim bufii şi iertători cu toţi semenii noştri, căci toţi suntem fiii aceluiaşi Dumnezeu. Ne-a cerut să rostimadevărul şi numai adevărul, să ne supunem statului şi să nu uităm că rostul vieţii noastre aici pe pământ este acela de a ne pregăti pentru viaţa de după moarte.

— Până acum, nimic nou, răspunse el oarecum încurcat. Asemenea sfaturi le-am mai auzit şi de alţii: stoicii

202

203

şi cinicii noştri cer cam acelaşi lucru. Şi ei pun preţ pe virtute, pe înfrânare şi sărăcie. Şi nu e aşa că nici el nu au cerut ceva rău?

— Fireşte că nu e rău ce au cerut ei omului, dar spune-mi, slăvite Cezar, ei i-au cerut omului să-l iubească pe vrăjmaşul său şi să-i facă bine celui ce i-a făcut rău?

— Nu; aşa ceva nu e cu putinţă, căci eu socotesc că e drept ca la rău să răspunzi cu rău şi la nedreptate cu nedreptate.

— Dacă ar fi aşa cum zici, atunci ar trebui ca lumea să trăiască într-o hărţuială veşnică şi o ură ce nu se va mai stinge niciodată şi aşa ceva ar fi un adevărat iad. Dar, spune-mi slăvite împărate, stoicii ăştia ştiu ei ceva despre viaţa de după moarte?

— Cum, Maria, zise Tiberiu surprins, acest Iisus credea într-o viaţă viitoare?

— Da, o viaţă ce va avea loc după aceea de aici, care se sfârşeşte prin moarte, cum ştii.

— Şi tu crezi în această viaţă?

— Fireşte că eu cred în această viaţă viitoare pe care Nazarineanul pune mare preţ. Fără ea, viaţa de aici nu are sens.

— Iată ceva nou pentru mine ceea ce spui, Marin. Noi, romanii, credem că totul e aici, totul începe aici şi sfârşeşte aici, în această viaţă, moartea fiind aceea care pune capăt tuturor lucrurilor. De altfel, eu zic că pricina pentru care omul este nefericit aici stă tocmai în faptul că este stăpânit de ideea de moarte. Dacă această teamă ar fi înlăturată din mintea omului, atunci el ar fi altul. Iar răul aici este: teamă nu

poate fi îndepărtată din el.

— Vezi, augustule stăpân, răspunse ea liniştită, pentru noi cart credem în acest Nazarinean, nu există teama de moarte, moartea fiind începutul altei vieţi. Pentru voi, moartea este sfârşitul vieţii, ceea ce nu e totuna.

— Întocmai, Maria, ce te face să crezi că nu este aşa?

— Pentru că noi credem că moartea este abia începutul vieţii viitoare, unde fericirea sau nefericirea omului devin veşnice.

— Ai tu vreo dovadă despre asta?

— Cum nu. O dovadă pe care ne-a dat-o El însuşi, înviind.

204

— Cum, Maria, întrebă împăratul contrariat, acest proroc a murit o dată şi apoi a înviat?

— Da, a înviat şi lucrul acesta îl ştie toată Iudeia.

— Lată ceva ce nu s-a mai pomenit. Eu zic că Nazarineanul tău ori n-a murit cu adevărat – şi atunci voi ziceţi că a înviat; – ori a murit într-adevăr şi învierea rămâne un basm în care crede cine poate. Un om mort e un om mort şi pace…

— Şi totuşi adevărul acesta este: Nazarineanul a înviat. Aşa ceva a fost cu putinţă căci El era Fiul lui Dumnezeu şi despre asta ne-a încredinţat prin tot ce-a învăţat şi a făcut.

— Dacă tu, ziei că El a fost fiul lui Dumnezeu, pentru ce L-a ucis procuratorul nostru?

— Oh! slăvite Cezar, tocmai în asta stă greşeala lui Pilat. Nazarineanul n-a fost pe placul iudeilor şi I-au cău-l… t pricini peste pricini ca să scape de El. Şi când L-au găsit. L-au dat pe mâna procuratorului, care, necrezând în Iisus, L-au condamnat la moarte prin răstignirea pe cruce.

— Dacă Pilat L-a condamnat la moarte, tu crezi că omul ăsta n-a săvârşit niciun rău? socoti împăratul ca unul care să-i ia apărarea slujitorului său.

— Nu numai lui Pilat, dar nimănui nu i-a făcut nici cel mai mic rău, dacă se poate vorbi astfel. El nu era în stare de aşa ceva. Un om care a fost prietenul celor necăjiţi şi a tămăduit bolnavi al căror număr nu-l mai ştie nimeni nu poate fi un om rău, socoti Maria Magdalena la rândul ei.

— Dar ce, Nazarineanul tău era medic?

— Nu, răspunse ea zâmbind pentru întrebarea ce-i fusese pusă.

— Atunci omul ăsta a fost un vrăjitor, Maria, reluă at. îţat Tiberiu.

— Vrăjitor? repetă Maria contrariată de vorba împăratului. Nu, slăvite împărate, un vrăjitor nu arată aşa. El avea ceva cu totul aparte; era măreţ, sublim şi dumnezeiesc în tot ce spunea şi în tot ce făcea. Un vrăjitor nu poate arăta cum arăta El. Mulţi dintre noi L-au preţuit şi L-au avut ca pe cel mai mare proroc al nostru. Pilat nu L-a preţuit şi L-a ucis. Dacă el ar fi vrut să-L scape, ar fi putut. Numai El e vinovat de moartea lui

205

Iisus. EI L-a ucis şi a pus să-L răstignească.pe dealul cel mare din afara Ierusalimului. A fost înmormântat tot acolo şi seara, cu înţelegerea lui Pilat, iudeii au adus şi strajă.

Auzind ce se întâmplase, surprins, Tiberiu prinse a zâmbi neîncrezător, întrebând:

— Strajă, zici? Dar ce căuta straja să păzească un mort? Nu găseşti că e ceva nepotrivit, ceva ciudat să păzeşti un mort, Maria?

— Bineînţeles că e ceva ciudat a pune strajă la căpătâiul unui mort. Pricina era că Nazarineanul spusese că dacă va fi să moară, va învia din morţi şi o vorbă ca asta nu putea fi crezută de toţi. Mai marii noştri au socotit că Nazarineanul nu va învia, ci vor veni prietenii Lui, noaptea, să-L fure putând spune apoi că a înviat.

— Şi n-a fost aşa? întrebă împăratul din ce în ce mai curios, găsind că întâmplarea de care i se vorbea era ceva neobişnuit.

— Şi nu s-a întâmplat aşa?

— Nu slăvite Tiberiu, prietenilor Lui nici că le trecuse prin cap să fure un mort. Ce ar fi făcut cu El? Şi cum ar fi putut să facă aşa ceva când straja era acolo?

— Atunci, ce s-a întâmplat, Maria?

— Nimic deosebit: Nazarineanul a înviat, aşa cum spusese.

— Hm! făcu Tiberiu, neîncrezător. A înviat! a înviat! L-a văzut cineva după înviere?

— Cum nu… mai întâi, eu, răspunse ea prompt.

— Tu? zise Tiberiu apropiindu-se de ea şi cercetând-o bănuitor. Spune-mi, femeie – adăugă el iroaic, într-o cascadă de râs nestăpânit – spune-mi, când ai fost beată: atunci sau acum?

— Nici atunci şi nici acum, se apără ea îndârjită de vorbele împăratului. Apoi continuă:

— L-am văzut în noaptea aceea şi eu şi alţii ca mine. Ne dusesem, după obiceiul nostru, cu mirodenii la mormântul Lui. Dar acesta era goi, înăuntru fiind numai giulgiul în care fusese înmormântat. Un înger ne-a spus că Nazarineanul a înviat; când să plecăm, L-am întâlnit în preajma mormântului.

206

— Ascultă, Maria, zise împăratul puţin tulburat, nu crezi că toate astea ţi s-au părut, doar s-au întâmplat noaptea?

— Nu, auguste împărat, nici mie şi nici celorlalte femei nu ni s-a părut nimic… un om cu care vorbeşti şi care-ţi vorbeşte, nu este o părere, chiar dacă era noaptea.

— De necrezut, femeie, de necrezut tot ce îmi spui, cercetând-o cu luare aminte: femeia părea în toate minţile şi nici beată nu era. Ceea ce-i spusese erau cuvintele unui om întreg. Că ele erau puse la îndoială, într-un fel, asta era altceva. Iar vina nu era a ei. Iată, un om care moare şi învie, un om care se joacă cu viaţa şi cu moartea îşi zise el vădit tulburat. Iată ceva vrednic să ştie şi augustanii mei… astă seară le voi spune… vestea e prea mare ca să nu afle şi ei… dacă voi găsi măcar unul care să creadă aşa ceva, voi pune să-l ardă de viu în faţa poporului. Maria Magdalena continuă:

— Acesta este adevărul şi aşa s-au întâmplat lucrurile în noaptea aceea. De altfel, nici din prietenii Lui n-au crezut toţi. Unul a spus că nu va crede învierea Nazarineanului decât dacă va pipăi el cu mâinile sale semnul rănilor şi al cuielor din trupul Lui.

— Iată un om înţelept; să crezi în numai ceea ce vezi.

Şi?

— L-a văzut şi el. Şi nu era singur; mai erau şi alţii. Şi ca să-l încredinţeze şi pe necredincios că este El, Nazarineanul le-a cerut să-l dea ceva. de mâncare.

— Şi? făcu acesta, zâmbind curios.

— Şi ei I-au dat şi au mâncat împreună.

— Ciudată poveste, zâmbi împăratul, strâmbându-şi nasul.

— Şi El a mâncat cu ei, ceea ce, se înţelege, o nălucă nu poate face asta, preciză ea cu oarecare îndrăzneală.

— De, ştiu eu ce să zic? răspunse el încurcat. Ea zic că omul, odată ce a murit, nu mai poate învia. Materia nu mai capătă viaţă. E drept, filosoful Lucian şi poetul Lucan proslăveau o metempsihoză a omului, dar asta: este cu totul altceva. După moarte, omul trece dintr-o

stare într-alta, făcând acest drum când într-un animal, când într-o pasăre sau o plantă, dar asta este altceva.

t

207

Nu, împărate, asta nu s-a întâmplat cu Nazarineanul nostru. El a înviat şi era acelaşi trup pe care l-a avut în clipa morţii. Pentru noi, învierea Lui e o chezăşie că şi noi vom învia, noi care credem în El.

— Când veţi învia? întrebă el curios, nădăjduind, într-un fel şi el în posibilitatea unei învieri.

— La judecata de apoi.

— Şi când vii fi această judecată?

— Eu n-aş putea spune când o să fie această judecată, dar dacă tu vrei să ştii, îţi voi trimite pe unul din prietenii Nazarâiieanului şi el te va iniţia în tainele acestei învăţături.

— Vezi bine că vreau, spuse el grăbit. M-ar interesa şi pe mine această înviere.

— E bine ce spui.

— Dacă e adevărat ce spui şi eu sunt gata să cred în Nazarineanul tău, căci aş vrea să revin după moarte în împărăţia mea.

— La *ve* ţi-ar folosi asta?

— Vezi tu, Maria, tu eşti femeie şi nu prea te pricepi la astfel de chestiuni. O împărăţie ca a romanilor e o mare putere în lume; te-ai întrebat tu ce s-ar face supuşii mei fără mine? răspunse Tiberiu cu mândrie ca unul care avea sentimentul că este de origine divină.

— Deşertăciune şi umbră puterea omului aici, slăvite Cezar.

— Niciuna, nici alta, Maria. Puterea pe care o are împăratul Romei nu o are nicio fiinţă în lume. Puterea romană nu se teme de nimic. Iar dacă voi de acolo, din marginea împărăţiei mele, vreţi să vă împotriviţi puterii noastre, n-aveţi decât. Dar nu uitaţi că Roma este puternică şi că dacă vrea, vă poate cuminţi atât cât o fi nevoie. Nu cumva acest Nazarinean al tău a încercat şi El să înlăture stăpânirea noastră? întrebă Cezarul îndeajuns de tulburat.

— Câtuşi de puţin, împărate. E drept, Nazarineanul vorbeşte despre o împărăţie, dar ea nu-şi are locul aici.

— Dar unde, dacă nu aici?

— În lumea viitoare; şi locul ei este în împărăţia cerurilor.

208

— Oh! Ce basme frumoase de adormit copiii ştii tu. Maria, luă el

seama zâmbind ironic. Nu cumva acest Nazarinean al tău era vreo fire poetică, vreun visător V

— Nu cred…

— Şi avea mulţi credincioşi acolo în Iudeia?

— Nu cunosc numărul lor, dar erau mulţi, foarte mulţi şi printre iudei şi printre străini.

— Şi printre romanii mei? întrebă el cu oare ca>: 2 strângere de inimă.

— Poate că da; şi printre ei şi printre greci., Bănuitor, Tiberiu rămase pe gânduri; răspunsul Mariei îl pusese în încurcătură: nu cumva şi romanii lui se aflau de partea acestui profet? Mai cumpăni o dată cele auzite şi bănuind un complot în toată legea, o iscodi cu viclenie:

— Dar pentru care pricină Nazarineanului nu-i era pe plac stăpânirea noastră?

— Nu, augustule Cezar, Nazarineanul nu are nimic cu Roma. Nimeni nu L-a auzit spunând vreun cuvânt împotriva voastră. Pe El nu L-a interesat niciodată ce fticeţi voi. El ne vorbea cu totul altceva.

— Dacă e aşa, atunci Nazarineanul tău nu era un om rău şi nu înţeleg pentru care pricină Pilat L-a omorât.

— Dintr-o singură pricină: el nu credea în Nazarinean.

— Numai pentru atât? se miră, zâmbind ironic.

— Da, numai pentru atât. El putea să refuze plângo-rea iudeilor împotriva Nazarineanului, răspunse ea liniştită. Singur e vinovat de moartea profetului nostru şi iată de ce vrem să ne lipsim de el.

Preţ de câteva clipe, Tiberiu cumpăni toate veştile pe care Maria Magdalena i le adusese. Poate că femeia, avea dreptate. Socoti că e vremea să ia o hotărâre, nădăjduind că Pilat l-ar face să înţeleagă mai bine ce. Se întâmplase acolo. Aşa fiind, nu-i rămânea decât să-l cheme.pe procurator la Roma, cu care va porni pe urma Nazarineanului. Şi vrând să fie pe placul femeii care făcuse o cale atât de lungă, îi spuse cu glas domol:

— Bine, Maria, poţi pleca… procuratoru] Iudeii va fi chemat la Roma. Şi căutându-l pe tribunul care stătea de pază, la uşă, îi zise:

— Tuscus, trimite o gardă în Palestina cu poruncă ce nu poate fi ştirbită ca Ponţiu Pilat să se înfăţişeze înaintea noastră. Corabia să

plece mâine în zorii zilei. Şi ia aminte, ofiţerul va avea grijă ca această femeie să ajungă cu bine în ţara ei.

Maria Magdalena se înclină în faţa împăratului care dispăru în spatele unei draperii bogate, continuând să se întrebe neliniştit:

— Cine o mai fi şi Nazarineanul ăsta? Asta nu mi-ar putea-o spune decât Ponţiu Pilat.

PARTEA A III-a

Soarele de amiază pripea uşor, în ciuda vântului de toamnă – un venit cu adieri abia simţite – care spulbera praful de pe străzile oraşului galic. Marele oraş purta încă vestigiile triste ale războiului pe care romanii îl duseseră împotriva galilor. Aquíla romană ieşise biruitoare, iar romanii ştiuseră să pedepsească pe cei ce se răzvrătiseră spânzurându-i în faţa unei mulţimi înspăimântată şi neliniştită.

Trupurile goale ale celor ucişi atârnau ameninţător, dar şi pilduitor, pentru cei ce nu înţelegeau să respecte ordinea romană. Oamenii oraşului învins treceau cu grabă şi sfială, jurând, în taină, o cruntă răzbunare în ziua teribilei judecăţi care, cel puţin deocamdată nu-şi arăta zorile.

Pe terasa bogat împodobită cu viţă de vie – prin care rugina toamnei apăruse ici-colo – a bravului Ionatan cel

şchiop şi scurt la limbă, doi oameni îşi depanau amintirile în prietenia unui pahar de vin pe care amfitrionul îl păstra numai pentru anumiţi oaspeţi. Cei doi purtau frumoase uniforme romane de aceeaşi culoare cenuşie. Le deosebea, totuşi, ceva; şi acest ceva era destul de mult: toga celui mai în vârstă era de o culoare mai ştearsă, deşi omul păstra încă o ţinută care vădea de departe că era vorba de cineva care altă dată fusese demnitar de vază. Dacă pe atunci cineva i-ar fi spus că va înfrunta vremea şi că numele lui va rămâne în istoria lumii până la sfârşit de veac, ar fi cerut să se aplice cele patruzeci de lovituri fără una ale legii iudaice. Iar clacă n-ar fi făcut asta şi nu iar îi întors nici spatele, l-ar fi privit lung şi şi-ar fi manifestat dispreţul pentru o asemenea vorbă, tăcând, căci omul acesta nu era altul decât fostul procurator roman Ponţiu Pilat. Cam gras, cu părul cărunt şi o tristeţe veşnica în ochi, îşi trăia zilele în exil în Lugdunum – Viena de mai târziu – oraş supravegheat acum de legionarii romani din porunca lui Cismuliţă, augustul tiran, al Romei căruia supuşii îi ziceau, uneori, şi Caligula.

Celălalt era Antonio, distinsul Antonio, pe care viaţa l-a scos din Colonich spre a-l aduce aici comandant al garnizoanei. Şi tot viaţa îi adusese din nou în faţă, în acelaşi oraş: unul, proscris, celălalt încărcat cu onoruri şi demnitate în slujba puterii romane.

Ionatan cel şchiop şi scurt la limbă îi întâmpinase cu reverenţă şi-i salutase plecându-se până la pământ şi – fără să i se fi spus ceva – se înfăţişase singur cu vinul rubiniu pe care el îl păstra pentru anumiţi oaspeţi. După ce rândui cele ce ei-au de datoria sa, Antonio îi făcu semn cu mâna să se depărteze şi omul înţelese că nu mai era nevoie de el. Apoi dădu un ordin soldaţilor care-l însoţeau şi după ce aceştia se depărtară puţin, prinse a se adresa lui Pilat:

— Acum, vorbeşte, procuratorule; te ascult…

Ponţiu Pilat îl privi, parcă bănuitor, căutând să înţeleagă dacă Antonio rostise cuvântul în glumă sau în batjocură. Dar îşi dădu seama că nu fusese niciuna, nici alta şi-i întoarsă cuvântul cu o tristeţe amară în glas:

— Procurator, zici?… Oh! Antonio, doar ştii bine că nu mai sunt demult.

— Eu aşa te-am cunoscut şi pentru mine aşa ai rămas, în el.

— Ascultă-mă, Antonio, ceru el sorbind din rubiniul lui Ionatan. Nenorocirea mea tocmai de aici începe… din ziua în care am acceptat numirea asta de procurator al Iudeii.

— De ce? întrebă Antonio surprins.

— Pentru că nu trebuia să primesc.

— După câte ştiu eu, era o demnitate la care râvneau şi alţii, dar sorţii au fost de partea ta.

— Din întâmplare, aşa e. Dar sorţii au fost mai degrabă, de partea Claudiei Procula.

— De ce aşa?

— Cum ştii, Claudia Procula aparţinea familiei imperiale, era ruda lui Tiberiu…

— Iată un amănunt pe care-l uitasem demult.

— Da, reluă el domol, era ruda lui Tiberiu, iar Iu-deia şi Somaria au fost darul imperial de nuntă. Dar nu trebuia să primesc, Antonio…

— Nu puteai refuza ordinul împăratului, observă acesta cu aer parcă absent.

— Poate că aş fi izbutit, dacă în ziua aceea mi-aş fi adus aminte

de bunul meu dascăl şi protector, Syneca, cel care, odată, la lecţiile sale de istorie, ne-a spus că nu cunoaşte în lume o naţie mai blestemată şi un popor mai afurisit decât cel iudaic… *sceleratissima gens* îl numea el.

— Da, aşa îl numea, încuviinţă Antonio.

— Şi numindu-i aşa, nu s-a înşelat.

— Nu uita, procuratorule, că şi eu am avut multe de pătimit din pricina lor, mărturisi cu greu oftat.

— Nu numai tu sau eu, sau numai noi romanii, ci toţi străinii cu care, într-un fel sau altul, au avut de-a face.

— Eu socotesc că asta se întâmplă cu toate popoarele lumii. Fii sigur, procuratorule, nici celui mai u «iil gal nu-i convine să vadă fluturând pajura noastră peste cetatea lor. Aceasta este o mândrie de care nu scapă nimeni, orice ai zice. Dacă ei ar fi fost cei tari, cum crezi că ar fi stat lucrurile cu Roma noastră?

212

— Exact cum stau acum, numai că altele ar fi fost rolurile.

— E drept ce spui, numai că nu există putere în lume care să-şi măsoare armele cu neînvinsa noastră Romă.

— Da, încuviinţă trist proscrisul, privind trist peste umărul celuilalt. Apoi, reluă:

— Poate că vina este mai mult a lui Seian.

— Seian, numit şi ucigaşul evreilor?

— El m-a iniţiat în treburile politice, el m-a crescut în ura împotriva iudeilor, căci Seian, îţi aminteşti asta, era totdeauna pornit împotriva a tot ce nu e roman, pe toţi ceilalţi tratându-i cu un dispreţ rar.

— Eu cred că şi cu Seiari şi fără Seian, şi cu Seneca sau fără Seneca, tot aici ai fi ajuns, căci iudeii niciodată nu s-au împăcat cu stăpânirea străină.

— Ştiu eu? Poate că una este părerea noastră das-pre oameni şi alta este viaţa între ei, sau alături de ei. împăratul a vrut să facă o bucurie Claudiei Procula, dar a vrut, în acelaşi timp, să răsplătească şi vitejia bravului meu părinte Marcus Pontius pentru luptele câştigate împotriva cantabrilor. Poate că, tot datorită acestei biruinţe, am ajuns şi eu nepotul lui Tiberiu. Amintindu-şi de Claudia Procula, omul se simţi stăpânit de o melancolie uşoară, care, de altfel era destul de firească şi potrivit ori de câte ori îi pronunţa numele. Apoi, după câteva clipe de tăcere grea, furat de amintiri reluă trist:

— A fost o femeie bună. Parcă vorbise cu sine însuşi şi ochii i se umeziră deodată.

— …a fost o femeie frumoasă şi cinstită, adăugă Antonio sincer.

— Frumoasă, da, sublinie fostul procurator, dar cinstită, nu ştiu ce să zic, Antonio. Eu nu ştiu nimic rău de ea, dar mi-ar fi greu să uit ce spunea tot Seneca al nostru: la Roma găseşti mai uşor o mâncare cu ciuperci de Norica, decât o femeie cu un singur bărbat. Ce zici, o vorbă ca asta nu le priveşte şi pe femeile noastre? sfârşi el trist şi parcă împăcat şi cu acest gând.

— Nu, procuratorule, stărui comandantul garnizoanei, crede-mă ce-ţi spun: Claudia Procula a fost o femeie cinstită şi frumoasă.

213

— Eşti un om bun, Antonio, sublinie el zâmbind triştii Lasă-mă să văd în vorbele tale un elogiu adus bunei mele Claudia Procula, dar şi o mângâiere pentru mine şi pen-l tru zilele mele triste şi singure. Apoi, continuă:

— Şi, cum îţi spuneam, am primit slujba asta datorită şi stăruinţelor ei. Claudia auzise prea multe vorbindu-se despre aceşti barbari rebeli şi ardea de nerăbdare să-i cunoască. Şi, fie de dragul lor, fie că voia să-i scape de gâlcevile de la Roma, sau de închipuitele corn1 ploturi de care se temea împăratul, iată-mă hotărât să-i: fac voia, acceptând o slujbă ce, din capul locului, nu-mi era pe plac.

— Cât priveşte acele comploturi de care zici, cred că se întâmplau nu în realitate, ci numai în mintea împăratului.

— Aşa am ajuns procurator al Iudeii. Şi iată-mă, stând într-o reşedinţă de o bogăţie fără seamăn, cu nimic mai prejos decât un palat roman: doar locuiam în fostul palat al marelui Irod.

— Da, procuratorule, ştiu totul până în cele mai mici amănunte: palatul era de un lux pe care numai Roma şi-l poate îngădui.

— Ai dreptate, Antonio: palatul era de o bogăţie pu – ţin obişnuită. Avea două aripi de marmură albă şi între ele, sus, se afla un spaţiu prevăzut cu o terasă splendidă, de pe care se vedea apa Chedronului cu frumoasele împrejurimi ale Ierusalimului.

— Ştiu totul, procuratorule, de parcă a fost ieri. De câte ori n-am făcut eu drumul până acolo, trecând prin primejdii de care mi se face scârbă numai amintindu-mi… uite, vezi braţul stâng? zise el, întinzându-şi mâna. Priveşte: uite semnul unei săgeţi cu care un fanatic era să-mi străpungă pieptul, la apa Chedronului… firește, l-am prins şi

nu l-am cruţat… eu însumi i-am tăiat capul şi i l-am spânzurat la marginea drumului, spre învăţătură şi altora.

— Şi tu şi alţii ca tine aţi păţit aşa ceva, Antonio, ţin minte. Multe dureri de cap şi multe necazuri am avut din pricina acestor oameni, egoişti, invidioşi şi lacomi, mândri, avari, şireţi şi zgârciţi, ascunşi, răzbunători, perverşi şi primejdioşi în aceeaşi măsură, fie că

tac şi te privesc pieziş, fie că-ţi zâmbesc şi-ţi vorbesc spunându-ţi una şi gândind alta.

Fostul procurator se opri spre a mai sorbi o înghiţitură din rubiniul cel proaspăt pe care Ionatan cel şchiop abia-l adusese, ştiind bine că cel care fusese îşi făcuse loc acolo unde ştia că se cuvine să stea unor oameni ca aceştia, care se găsiseră la un ceas de mare spovedanie, după nu se mai ştie câtă vreme. Apoi, Pilat continuă pe acelaşi ton:

— Ei bine, Antonio, acel palat îi plăcea deosebit de mult Claudiei mele. Se simţea aşa de bine în el, încât i se părea că se născuse acolo. Parcurile lui frumoase, mozaicurile lui scumpe, sălile lui mari, somptuoase, de un lux pe care numai Cezarul Romei şi-l mai putea îngădui, erau de o măreţie şi de o frumuseţe unică, nevisată de fiul unui militar curajos, dar sărac. Faptul că palatul era înconjurat de ziduri înalte şi păzit de oşteni romani ne ameţea până într-atâta încât uitasem de-a bine-lea ce mă învăţase Seneca despre aceşti supuşi ai mei.

— Chiar dacă n-ai fi uitat tot nu ţi-ar fi folosit la ceva sfaturile filosofului din tinereţe, sublinie el, zâmbind bine dispus.

— S-ar putea să ai dreptate, încuviinţă Pilat, cu indiferenţă parcă. Crescută în spiritul Romei şi al castei imperiale, ea, într-o bună zi, făcu marea greşeală că îmi ceru ca vulturii romani şi insignele puterii noastre, care se găseau la Cesareea, să le aduc la Ierusalim.

— Şi ce era rău în asta?

— Firește, pentru noi, ca fii ai Romei, nu era nimic rău, căci doar Roma este stăpână şi peste Iudeia şi găseam că este firesc ca semnul puterii romane să fluture şi în această provincie. Ori, răul abia atunci a început şi odată cu el şi partea de dreptate a lui Seneca.

— Asta înseamnă, procuratorule, că dascălii noştri au întotdeauna dreptate, luă el seama.

— Se vede că da… soldaţii noştri primiseră porunca să ridice

vulturii de argint şi insignele puterii noaptea şi tot noaptea să le pună în faţa templului din Ierusalim. Astfel, dimineaţa cei din Cezareea se treziră fără aceste simboluri, iar în dimineaţa următoare cei din marele oraş se treziră cu vulturii noştri în faţa templului.

215

— Şi?

— Acest lucru i-a scos din fire şi pe unii şi pe alţii. \ Şi în semn de protest, ca unii care socoteau o jignire adusă conştiinţei lor şi o profanare, timp de cinci zile şi cinci nopţi au îngenuncheat în faţa palatului meu, implorându-mă să scot de acolo insignele, care pentru noi erau o mândrie, iar pentru ei o umilinţă şi o ruşine.

— Aşa stau lucrurile, procuratorule, de când e lumea: nu toţi vedem, nu putem vedea la fel, căci una e a fi învingător şi alta e a fi învins, luă seama Antonio, pe bună dreptate.

— Şi aşa, am tot ascultat rugile lor plângăreţe, minunându-mă şi mirându-mă de cerbicia lor îndărătnică, înconjuraseră palatul, lăsând impresia că vor să asedieze reşedinţa, neluând seama că soldaţii noştri erau acolo… având ordinul ca nu ei să lovească cei dintâi. Dar s-aîn tâmplat ceva ce nu putuse să prevadă nimeni: o coloană din „piatră a fost dărâmată, prinzând şi strivind vreo-douăzeci de evrei. Această nenorocire a însemnat ameninţarea mea şi Claudia Procula se simţea vinovată, căci. ea ceruse aşa ceva, nebănuind cum avea să se sfârşească povestea asta.

— De la asemenea supuşi, te poţi aştepta la orice, luă seama Antonio.

— Da, continuă el liniştit. În ziua a şasea încă erau acolo, deşi între timp, armata noastră primise noi întăriturі. I-aş fi putut măcelări să nu rămână unul, dar n-am făcut-o. Mă prinsese mila de soarta lor: ba, îmi părea rău şi de cei ce muriseră striviţi de coloana de marmură.

— L Şi?

— Am ieşit în faţa lor, deşi Claudia se împotrivise. Un bărbat – cu privire sălbatică şi înfăţişare urâtă – ieşi din rândurile lor şi îmi spuse pe un ton poruncitor să ridic vulturii din faţa templului.

— Şi care e răul că stau acolo? îl întrebai eu.

— Nu se poate, căută el să mă convingă; templul e casa lui Iahve şi Iahve nu îngăduie lucruri păgâneşti în preajma sa.

— Şi ce-ai făcut?

— Am acceptat, dar asta a fost o înfrângere şi o ruşine pentru

mine. Înfrângerea a trezit un nou dispreţ şi o nouă ură împotriva lor. Cred că nimeni nu i-a dispreţuit şi nu i-a urât atât cât am făcut-o eu. Aceasta, cu atât mai mult, cu cât la Roma lucrurile ajungeau denaturate, pricină pentru care Tiberiu începuse să mă urască.

— Îmi amintesc de aşa ceva, încuviinţă prietenul din vremea petrecută împreună, prinşi de aceleaşi treburi şi urâţi de aceiaşi oameni?

— Da, Antonio, erau habotnici şi îndărătnici, răi şi vicleni, dar erau bogaţi: ştiau să scoată bani cu o iscusinţă pe care nici piraţii nu o cunosc.

— E drept ce spui. Asta înseamnă că i-ai cunoscut bine, într-adevăr, erau bogaţi. Îmi amintesc de soţia unuiv arhiereu, Caiafa pare-mi-se, a primit ca dar de nuntă un milion de dinari de aur.

— De unde atâţia bani?

— E greu să ştii vreodată de unde scoteau oamenii ăştia atâţia bani, atâta aur. Şi tot soţia lui Caiafa a cerut în ziua nunţii ca drumul de la casa ei şi până la templu să fie împodobit numai cu covoare de Damasc.

— Şi pentru ce atâta risipă?

— Din orgoliu, precum şi din ambiţie împotriva rivalei sale, care, fiind ceva mai săracă, nu i-a putut face lui Caiafa asemenea dar.

— Răzbunări josnice de femei capricioase.

— Dar ar trebui să mai ştii ceva: cât de trist a murit femeia asta!

— Nu-i rău să ştii prea multe, Antonio.

— Da, încuviinţă el trist. A murit în mizerie şi decrepitudine: culegea seminţele de grâu din balega de cal, ca să se hrănească.

— Oh! făcu acesta dezgustat. Eu cred că nu e nimic mai dureros decât ca în zilele de amărăciune şi mizerie să-ţi aduci aminte de zilele când ai fost fericit într-un fel, acest adevăr îl privea pe el însuşi şi nu se ştie dacă nu spusese asta gândindu-se la propria lui soartă. Da, chiar aşa fusese, căci după o clipă de tăcere, Pilat adăugă cu vorbă ştearsă:

— Poate că n-ar fi trebuit să mai ştiu şi asta, Antonio, căci ea îmi aminteşte de mizeria exilului în care

mă găsesc din ordinul împăratului, bătrân, bolnav, singur, uitat şi părăsit.

— Oh! bunul meu prieten, crede-mă, n-am vrut să-ţi fac niciun

rău, neluând seama că prin asta-ţi aduc aminte de suferinţa ta.

Pilat, împăcat cu sine însuşi, făcu un gest cu mâna, gest care voia să însemne că nu mai are nicio importanţă ceea ce a fost. Tăcut, întinse o mână uşor tremurândă spre vinul care-i aştepta pe masa de piatră. Cu o mişcare înceată umplu cupa de metal preţios şi o duse la gură. Sorbi cu sete licoarea rubinie şi privind în zare „fără să vadă ceva, continuă cu o voce joasă:

— Dar nu despre asta era vorba, Antonio. Spuneam că erau bogaţi şi că ştiau să scoată bani din te miri ce. Erau bogaţi, deşi trăiau într-o ţară săracă. De aceea, după întâmplarea nenorocită cu semnele puterii romane, mi-am pus în gând să jefuiesc vistieria templului în care s-ar fi aflat mult aur, păstrat într-o cutie mare, lucrată din fildeş şi aur şi împodobită cu pietre scumpe.

— Spune, procuratorule, spune. Îmi aduc bine-aminte că s-a vorbit de aşa ceva, dar nu cunosc amănuntele.

— Ştiam bine că era aur mult şi eu aveam nevoie de el. Nu pentru mine, ci pentru împărat, vrând să-i cumpăr tăcerea şi bunăvoinţa. Voiam să-i fac un dar de anul nou, aşa cum ştii că Roma face asta de la întemeierea ei. De altfel, ştii că şi împăratul, la rândul său, face daruri supuşilor săi.

— Da, obicei de demult, numai că Tiberiu primea de patru ori mai mult decât da, preciză el, zâmbind cu reţinută ironie.

— Da, Tiberiu era un risipitor, dar numai de ziua; lui nu… dar, spune-mi, este adevărat ce se spune despre Caligula şi calul său?

— Ce vrei să spui? a murit Incitatus? întrebă cu «aceeaşi ironie.

— Nu, n-a murit, Antonio. Aud că a fost numit senator sau consul. Şi când cineva i-a atras atenţia că nu se cade aşa ceva, fiul bravului Germanicus i-a întors vorba spunându-i că dacă poporul are un cap, să înveţe să şâl păstreze. Iar dacă nu poate, să nu uite că zeii au

pus acest cap pe umeri ca sabia împărătească să-l găsească mai repede.

— Te vor urî, i-a atras altcineva atenţia, Să mă urască, dar să se teamă, le-a spus el la rândul său. De altfel, întreabă-ţi soldaţii şi dacă au curaj, îţi vor spune, rosti Pilat cu aer grav. Apoi continuă pe acelaşi ton:

— Aud că de anul nou, în loc să primească el personal darurile supuşilor, sau să lase scaunul imperial în locul său a pus una din cizmele sale spre stupefacţia curţii zicând: lăsaţi-o şi imbecilii se vor

prosterna înaintea ei ca şi cum aş fi eu însumi acolo.

— A făcut Caius asta? întrebă Antonio surprins.

— În definitiv, nimic altceva decât o cizmă de-a lui Cismuliţă?…

— În acest caz am destule pricini să cred că împăratul nu va sfârşi cu bine. Dar, să nu uităm întâmplarea cu darul pe care ai vrut să-l faci lui Tiberiu.

— A, da, făcu el. Am vrut să fur vistieria templului şi într-o noapte mi-am îmbrăcat câţiva soldaţi cu haine iudaice, înarmându-i pe dedesubt cu săbii şi pumnale. Şi, sub pretextul rugăciunilor de noapte, au intrat în templu şi prinzându-i pe paznici, i-au măcelărit până la unul. Apoi au luat banii şi au dispărut. Când s-a aflat, era prea târziu, iar ostaşii noştri n-au scos un cuvânt.

— Frumoasă treabă, observă Antonio.

— Frumoasă, nu zic.

Ionatan cel şchiop şi scurt de limbă îşi făcu apariţia, ieşind de undeva de parcă ar fi stat ascuns. Omul auzise ceva, dar cu aerul de a nu fi auzit nimic şi cu înfăţişarea celui care ştie să preţuiască nişte oameni de cinste, se făcu a nu lua seama la astfel de lucruri. Mai aduse o stacană mare de rubiniu proaspăt, apoi se retrase salutând cu aceeaşi reverenţă. Fostul procurator sorbi o înghiţitură bună, privind cerul, care se mai liniştise între timp. La rândul său, comandantul garnizoanei din Lugdunum făcu acelaşi lucru, sorbindu-şi cupa până la fund. Vremea era încă frumoasă şi paharul de vin în tovărăşia vechiului prieten îi trezea amintiri în lumea cărora se simţea aşa de bine.

— Da, dragul meu Antonio. Barbarii aceia îmi dădeau mult de lucru. Adeseori prindeam şi câte unul din

cei ce se răzvrăteau împotriva noastră şi-ţi închipui, eram nevoit să procedez cu toată asprimea. Dacă voiam uneori să fiu blând trebuia să îndur mustrările Romei, iar dacă eram neînduplecat, sufeream din pricina lor. Eu cred că Roma ar fi mai liniştita dacă ar scăpa de aceşti oameni.

— Poate că asta e mai greu. Imperiul are nevoie de J venituri mari şi fără aceşti barbari inculţi şi nătângi, ar pieri… cum ştii şi eu am pătimit din pricina lor, şi eu i-am urât…

— Mai în fiecare an câte o pârâ ajungea la urechile îjj lui Tiberiu, care ajunsese să cunoască mai bine ce se întâmpla în Iudeia decât în Roma. Dar ceea ce a dus la îndepărtarea mea este un fapt care merită

să fie ascultat.

— Spune, prietene, sunt gata să te ascult, răspunse Antonio sorbind liniştit rubiniul lui Ionatan.

— Într-o zi, un oarecare Simon veni la mine să-mi spună că pe muntele Garizim se află templul samarinenilor. Şi tu ştii că între iudei şi samarineni era o mare dezbinare din pricina acestui templu. Ei bine, acest Simon se jură pe toţi zeii lui că în templul din Garizim se află chivotul de aur şi vasele sfinte de care se servise prorocul lor, Moise. Îşi ceru partea ce i s-ar fi cuvenit dacă aş fi dat peste ele şi mă convinse să pornesc la lucru, luând parte eu însumi la acest jaf, deşi Claudia Procula se împotrivise de data aceasta.

— T-Interesant… şi?

— Simplu; mi-am îmbrăcat soldaţii şi pe cei câţiva iudei în haine femeieşti, înarmându-ne pe dedesubt. În ziua aceea erau numai câţiva paznici în templu şi nu ne-a fost greu să scăpăm de ei. I-am ucis şi ne-am apucat de lucru, dar n-am găsit nimic. Asta i-a îndârjit nu glumă pe iudei, care socotindu-se minţiţi şi înşelaţi de Simon, l-au ucis şi l-au îngropat în locul săpat de el însuşi. Între timp, samarinenii au aflat şi ei ce se întâmplase, având loc o învălmăşeală crâncenă în care au pierit mai bine de o sută de oameni.

— Dar tu, tu cum ai scăpat?

Pilat zâmbi uşor, amintindu-şi ce făcuse ca să poată scăpa de primejdia prin care trecuse.

220

— Şi eu şi ofiţerul care-mi purta de grijă, ne travestiserăm în haine femeieşti şi aşa ne strecurarăm spre valea Iordanului unde se afla armata noastră.

La rândul său, Antonio zâmbi în acelaşi fel, parcă puţin înveselit de întâmplarea lui Pilat, care cu o oarecare amărăciune în glas, adăugă:

— Aceasta a fost cea din urmă întâlnire a mea cu ei. Seneca nu greşea când îi numea gens sceleretissima… neam blestemat şi afurisit, neam păcătos ca puţine alte neamuri în lumea asta, căci samarinenii s-au plâns lui Lucius Vitelius, legatul Siriei, cu care eu mă găseam într-o veche neînţelegere. Şi Vitelius a trimis plângerea lor lui Tiberiu, care m-a chemat la Roma, pentru judecată… şi tu, sper, ai auzit câte ceva despre judecăţile lui…

— Da… şi? făcu acesta, urmărindu-l atent.

— Am plecat, deşi ştiam ce mă aşteaptă. Numai că nenorocirea

cea mare nu a fost asta, preciză el cu o voce scăzută şi parcă sugrumată de o emoţie greu stăpânită.

— Ce s-a mai întâmplat? Nu era de-ajuns ce făcuse

Vitelius?

Fostul procurator continuă cu acelaşi glas:

— Se vede că nu. Şi se mai vede că omul una gândeşte şi soarta lui altceva îi dă: venisem cu Claudia Procula şi acum mă întorceam singur.

— Ce vrei să spui? Claudia a murit? întrebă acesta cu mirări noi, nestăpânite, ca unul care nu ştia nimic despre ea de multă vreme.

— Dacă ar fi murit, n-ar fi fost nimic rău în asta, căci fiecare suntem datori în faţa vieţii cu o moarte. Ceea ce a făcut Claudia, e mai mult decât atât.

— Ce vrei să spui, omule, fă-mă să înţeleg, ceru Antonio arzând de nerăbdare.

— M-a părăsit.

— Cum? Şi pentru ce?

— A plecat fără să-şi ia măcar. rămas bun de la mine, răspunse el cu o nouă tristeţe în glasul lui moale. Într-o bună dimineaţă mă trezii fără ea şi fără Naomi, slujnica ei.

Antonio primi vestea cu strângere de inimă şi cu mirare, ca unul care, abia acum auzea de această întăm

221

plare. îl ştiuse pe procurator în bune relaţii cu Claudia şi de aceea vestea năştea confuzie şi neînţelegere. El nu înţelegea cum o femeie bună, cuminte, frumoasă şi înţeleaptă ca ea săvârşise o faptă atât de nesocotită, fugind fără ca măcar să-şi ia bun rămas.

— Ai căutat-o?

— Firește… Claudia Procula mi-a fost deosebit de dragă… am aşteptat-o să se reîntoarcă ea singură… i-aş fi iertat orice, numai să revină dar n-a mai venit.

— Ciudat, prietene, ciudat…

— Desigur că-i ciudat, cu atât mai mult cu cât am «auzit că ar fi plecat cu nişte adoratori ai unui profet ce s-ar fi ridicat de prin părţile Galileei.

— Nu cumva vorbeşti de acel Nazarinean? întrebă neliniştit Antonio.

— Nu ştiu de care Nazarinean vorbeşti tu. Ştiu că am căutat-o

peste tot, dar n-am găsit-o. De atunci nu mai ştiu nimic de ea. Uneori îmi vine să cred că a fost răpită şi ucisă de aceşti ticăloşi, rosti el înfrânt, sub povara unei tristeţi grele, lăsându-şi privirile să alunece peste câteva frunze veştede risipite la picioare.

— Iată ceva ce nu m-ar mira să aflu, căci oamenii ăştia erau în stare de orice. Dar, spune-mi, cu Tiberiu ce-ai făcut?

— Ceea ce vezi. Întâmplarea a făcut ca el să moară înainte de a ajunge eu la Roma. Poate că, datorită acestei morţi neaşteptate, sunt acum în viaţă, dar Cismuliţă a hotărât exilarea mea aici. L-am rugat în câteva rânduri să-mi prescrie pedeapsa şi să-mi dea o slujbă oarecare, dar nici n-a vrut să audă. În ochii lui e mai de preţ un cal decât un om. Iată, deci, bunul meu Antonio, cui datorez eu nenorocirea de acum, sfârşi el trist, şi eu nu uit că acest neam afurisit de oameni îşi deschideau mai degrabă pieptul în faţa lăncii romane decât să-şi plece grumazii în faţa aquílei noastre.

Cei doi prieteni tăcură o vreme. Vinul era un bun sfătuitor într-o împrejurare ca asta, căci pe cei doi îi legau multe amintiri, dintr-o provincie săracă, rebelă, răzvrătită şi ticăloasă care, când şi când, îi cerea fostului procurator condamnarea vreunui răzvrătitor ce le tulbura viaţa cu vorbele lui. De altfel, se pare că aceşti rebeli

trăiau numai pentru răscoale, pricină pentru ca lancea romană să stea de veghe zi şi noapte şi să-i treacă pe toţi prin foc şi sabie, fără milă.

Odată – Pilat n-a uitat nici asta – nişte greci au spart p oală în faţa templului şi după aceea au adus jertfă nişte păsări spurcate, simulând un dans de-al lor. Cum parodia grecilor făcea aluzie la mitul străinilor care spunea că iudeii ar fi un neam de leproşi – simţindu-se jigniţi au vrut să-i ucidă pe greci. A intervenit armata romană, al cărei comandant hotărî ca iudeii să plătească douăzeci de talanţi din corbanaua templului, în folosul împăratului. Aşa ceva însă însemna o nouă ofensă şi atunci mi s-au adresat mie.

— Plătiţi, căci aveţi de unde, am cerut eu.

— Nu e cu putinţă, ar însemna să-l mâniem pe Iehova, s-a opus cineva.

— Dar când aceşti bani intră pe mâna marelui vostru pontif, Iehova nu se mânie? i-am înfruntat eu.

Au tăcut, dar n-au plătit. Şi când te gândeşti bine, nu era o sumă

prea mare. Iată pentru care pricină au fost în stare să se răscoale şi să ne ameninţe şi asta a fost greşeala lor, căci armata noastră i-a prins pe capii răscoalei şi după ce i-a biciuit, i-a spânzurat de zidul cetăţii, iar pe ceilalţi, mai bine de zece mii de oameni, i-a trecut prin foc şi sabie. A doua zi, şase mii de iudei porneau spre Corint la săpăturile noului apeduct. Spre a scăpa, mulţi din ei îmbrăcară veşminte femeieşti, dar cineva îi trăda, aşa că armata noastră îi măcelări până la unul şi trupurile goale au fost zvârlite dincolo de zidurile cetăţii, spre a fi mâncate de câini şi şacali.

— Când ai venit tu, reluă Antonio cu voce domoală, eu eram în Cezareea apoi, am trecut în Tiberiada, pe lângă în od Antipa.

— A, da, Irod Antipa, făcu îngândurat Pilat. Ce mai ştii de frumosul prinţ? O! ce mult mă ura pe mine acest Irod… am impresia că toată viaţa m-a urât, adăugă cu o ciudată posomorâre a chipului.

— Cred, căci socotesc că nici cu mine nu a fost altfel. Ne suporta, nu pentru că îi eram dragi, ci pentru că se temea de noi. Se spune că nu el domnea, ci împărăteasa, Irodiada.

— Da, o ştiu; femeia cu gusturi romane, luă seama Pilat. Ce ştii de ei? pe unde mai sunt, căci sunt încredinţat că şi ei şi-au pierdut tronul.

— Curând după chemarea ta la Roma, a fost chemat şi el. Şi în înţelepciunea lui, Cezarul Romei l-a exilat şi pe el, tot prin aceste părţi ale Galileei.

— Acelaşi destin, aceeaşi judecată, suspină Pilat, ca unul care nu putea pricepe ce legi se află dincolo de noi care întocmesc astfel de orânduiri pe care nici nu le poţi prevedea şi nici ocoli.

— Ştiu eu? răspunse la rândul său Antonio, gândind la hotărârile de nepătruns ale destinului omenesc. Apoi, după o tăcere de câteva clipe, continuă:

— Am cunoscut-o pe fiica lui Antipa, adică a Iro-diadei. O chema Salomeia: era o fetişcană drăguţă, nu prea înaltă şi plină de temperament. Avea un trup minunat şi când dansa – Irodiada o lăsa deseori să facă asta – era de o graţie desăvârşită. Eu însumi am văzut-o de multe ori la ospeţele Irozilor.

— Într-adevăr, se spunea că Irozii ăştia ştiau să petreacă.

— Nu era o minciună o vorbă ca asta; Irozii ştiau să petreacă, mai ales de când cu „romînca”, cum i se mai zicea împărătesei. Ea

adusese obiceiuri noi de la Roma pe care uşuraticul Antipa le acceptase fără nicio împotrivire… am auzit, nu demult, că tânăra Salomeia ar fi murit şi ea.

— Cum? întrebă Pilat parcă trezit dintr-o altă lume.

— Oricum ar fi murit, eu cred că moartea este aceeaşi pentru toţi.

— Firește că da, Antonio, indiferent cum moare omul, ea rămâne aceeaşi…

— Se spune că în exilul lor spre Galia, Irozii au fost nevoiţi să treacă apa unui râu, într-o zi de iarnă. Salomeia rămăsese ceva mai în urmă; gheaţa s-a spart sub picioarele ei şi fata s-a scufundat.

— Urâtă moarte, şopti pentru sine Pilat.

— Da… capul îi rămăsese afară. Ea ţipa îngrozită, cerând ajutor, dar convoiul se depărtase; un sloi de gheaţă trecu şi-i reteză capul; Trupul se duse la fund, 224

Iar capul pluti pe deasupra gheţii şi se pierdu cine ştie pe unde şi el.

— Ce moarte, Doamne, ce moarte! rosti Pilat oftând greu. cu un suspin lung.

— Da, într-adevăr, îngrozitoare moarte, repetă la rândul său Antonio.

Ionatan cel şchiop apăru la timpul potrivit; rubiniul se sfârşise şi el odată cu nefericita fiică a Irodiadei. Umplu stacana goală de pe masă cu acelaşi rubiniu de un gust minunat. îl puse tăcut pe masă şi cercetându-şi oaspeţii numai cu un ochi, înţelese că este de prisos. Înţelesese bine că ei mai aveau ceva să-şi spună şi ca atare, fără să rostească un cuvânt, se retrase cu o reverenţă greoaie, dar ceremonioasă.

— Li vezi? zise Antonio, privind în urma lui Ionatan.

— Pare un om cumsecade.

— Ai zis bine „pare", căci este un ticălos care trăieşte de pe urma celor de un sânge şi un neam cu el.

— Urât lucru, observă Pilat, cu o umbră de amărăciune în glas.

— Da, urât lucru, dar are şi ceva bun, zâmbi Antonio cu subînţeles.

— Fără îndoială, acest vin, nu e aşa?

— Ai ghicit… deci să bem, procuratorule, ceru el cu voioşie. Şi cei doi goliră cupele argintii cu vinul cel înţelept şi făcător de vorbă al

lui Ionatan cel şchiop. Apoi, Antonio continuă:

— Îţi mai aduci aminte de Casius?

— Casius, comandantul garnizoanei romane? zise Pilat.

— El…

— Cum nu, eram prieteni. Doar nu vrei să-mi spui că este şi el pe aici.

— Nu… el a rămas acolo, răspunse Antonio cu o emoţie ciudată în glas, schimbare care-l făcu pe celălalt să-şi dea seama că şi lui i s-a întâmplat ceva. Şi soco

225

15 – Maria Magdaiena tind că fostul comandant căzuse în vreo rebeliune, zise:

— Nu cumva l-au ucis iudeii?

— Nu… Casius avea una din cele mai bune garnizoane.

— Atunci?

— Casius s-a sinucis, răspunse el cu un aer grav, trist.

— Cum, Casius s-a sinucis? repetă celălalt mirat. Era un ofiţer chefliu, vesel şi mereu îndrăgostit… cum s-a întâmplat? Crede-mă, nu ştiu nimic.

— Simplu: s-a omorât din pricina unei femei.

— Vreo evreică, nu?

— Da, încuviinţă el. S-a omorât din pricina Mariei Magdalena, sublinie el, rostindu-i numele cu o melancolie uşoară în glas, lucru pe care fostul procurator îl observă de îndată.

Îl privi lung, înduioşat, căci îşi reaminti că şi el, Antonio, fusese îndrăgostit de ea şi cu glas grav, întrebă:

— Frumoasa din Magdala, nu-i aşa?

— Da, procuratorule, ea, Maria din Magdala. Amintirile fostului procurator făcură cale întoarsă spre zilele acelea. Şi în închipuirea lui de om trist şi părăsit, întâlni pe femeia aceea pe care nu era om să nu o ştie. Îşi reaminti că el însuşi o admirase cu pasiune; chiar cu o vinovată pasiune de care candida şi buna Claudia Procula nu ştia nimic. Şi sub povara dulce a amintirilor, într-o tăcere desăvârşită, Pilat îi mai admiră odată glezna piciorului frumos şi subţire cu mers de ciută sălbatică. Ochii adumbriţi de privirea cu mirări vii, deschise spre viaţă, îi zâmbiră trişti. Chipul ei măsliniu şi curat avea acum o paloare ciudată şi asta-l impresiona mult. Îşi aminti de podoabele ei bogate care-i împodobeau capul şi mâinile, dar i se păru că acum nu le mai avea. Se miră chiar că

braţele acelea care pe atunci ştiau să dezmierde cu mult mai bine decât braţele frumoasei Claudia Procula, acum purta o

226

fcaină aspră, ştearsă şi iar nu înţelese de ce. Îşi aminti ţie dansul ei neastâmpărat, de cântecul ei puţin răguşit şi de parfumul acela pe care ştia că-l poartă numai Iro-diada şi chipul lui căpătă, deodată, o melacolie grea, splină de omenească duioşie.

— Cum s-a întâmplat asta, Antonio? zise el, liniştit, visător. După câte îmi mai amintesc, erai prieten cu ei.

— Da, Casius îmi era prieten, deşi aveam motive să xse urâm, căci amândoi eram îndrăgostiţi de aceeaşi femeie. Întâmplarea a făcut însă ca ea să nu-i rămână nici Sui şi nici mie credincioasă. Pe mine mă înşela cu el şi pe amândoi cu alţii.

— Am auzit, dar se spunea că nimeni nu se supăra pe ea din pricina asta, observă Pilat.

— Şi totuşi, într-o vreme am socotit că Maria Mag-daâena îmi rămăsese mie credincioasă. Când cu numirea mea la Colonich, izbutisem s-o conving să mă urmeze, căci doream cu orice chip ca ea să rămână numai a mea. Ştiam că risc mult dacă afla Casius. Şi am riscat, înduplecând-o să rămână cu mine. A doua zi trebuia să plecăm. Aici, Antonio tăcu preţ de câteva clipe. Apoi, cu o tristeţe gravă şi înduioşătoare, privind undeva unde nici el nu-şi da prea bine seama, zise:

— Da, a doua zi trebuia să plecăm; am aşteptat-o, dar n-a mai venit.

— Ce se întâmplase?

— pur şi simplu, mă părăsise. Dar nu mă părăsise numai pe mine; îl părăsise şi pe bietul Casius care ştiam bine, nu putea trăi fără ea. îl credeam, firește, şi am încercat să-l fac s-o uite, dar n-a fost cu putinţă. Disperat şi înnebunit de dorul ei, bietul om, spre nedumerirea noastră, s-a sinucis.

— Şi Maria?

— Câtăva vreme n-am ştiut nimic de ea, iar când

«m auzit, era prea târziu: acum făcea parte din rândul

227

acelora care-l urmau pe un proroc de prin părţile Galileei şi căruia oamenii îi ziceau Iisus Nazarineanul. Era un om care predica o nouă lege şi care a făcut multe minuni. Avea mulţi prieteni „dar şi mulţi

vrăjmaşi, mai ales printre iudei. Asta, pentru că el spunea despre sine însuşi că este fiul lui Dumnezeu, dar cei mai mulţi îl numeau Iisus Nazarineanul.

— Iisus Nazarineanul? repetă Pilat, încercând să-şi amintească de el…

— Da, aşa se numea. Tu nu-ţi mai aminteşti de acest om? Pilat mai încercă o dată să-şi aducă aminte de el, făcând un efort vizibil, dar Antonio nu luă seama la aceasta şi continuă:

— Nazarineanul ne-a dat de lucru şi nouă, nu numai iudeilor. Şi eu l-am căutat şi am vrut să mă răfuiesc cu El pentru ademenirea Mariei Magdalena, dar, între timp, Roma m-a luat de la Colonich spre a mă trimite aici la Galia. Cât despre acel Nazarinean am auzit că nici El nu a sfârşit bine: a fost condamnat la moarte, prin răstignire pe lemn, pentru nu ştiu ce crimă. Tu, Pilate, nu-ţi mai aduci aminte de acest om?

Fostul procurator, dus pe gânduri, privi îndurerat cerul cenuşiu ce se profila spre apus. Soarele apunea grăbit peste melancolia toamnei şi peste spovedaniile dintr-o lume care a fost, a celor doi. Omul care-şi trăia exilul mai mult din aduceri amint\ îşi duse mâna la frunte, ca şi cum ar fi vrut să caut? ceva. Câteva clipe căută acolo ceva, dar negăsind, şopti cu un glas ce parcă nu mai era al său:

— Iisus… Iisus Nazarineanul?… nu, nu-mi mai aduc aminte de dânsul, Antonio.

— E firesc să fie aşa, procuraterule: care judecător din lume îşi mai aduce aminte de col împotriva căruia a dat o sentinţă de condamnare?

— Poate că ai dreptate… eu nu ştiu nimic de acest Nazarinean, răspunse, părând absent şi parcă puţin tulburat.

— Iar despre ea, am aflat, nu demult, de la un om ce se numeşte Marcu, de prin părţile Iudeii, care şi el L-a urmat pe acest Nazarinean.

— Şi ce ţi-a spus de Maria? întrebă stăpânindu-şi tulburarea.

— Oh! Pilat, asta ne este. soarta: ne naştem, trăim şi murim şi nu rămâne nimic în urma noastră. Din pricina iudeilor de la Ierusalim care o sâcâiau şi voiau s-o ucidă cu pietre, Maria Magdalena ş-a retras la Efes, unde a murit de curând. Au îngropat-o acolo şi cineva i-a făcut un rrormânt frumos rare a costat nu ştiu câte drahme.

— Destul de firesc, bunul meu Antonio. Şi noi vom muri într-o bună zi; fiecare la rândul său. Şi când vremea vă trece şi lumea va fi

alta, crezi tu că o să mai ştie cineva de noi? Va mai şti cei de mâine, că astăzi noi am visat şi ne-am bucurat, am plâns şi am iubit… cine crezi tu că mâine va mai şti de tino, de mine sau de Maria Magdalena?

— Ştiu eu? zise Antonio cu glas trist. Apoi tăcu. Stăpânit de nostalgia dragostei lui, privea îndărăt acolo, pe ţărmul Tiberiadei unde o întâlnise pe frumoasa din Magdala. Fostul procurator, la râtului său, cuprins de o duioşie tristă, privea fără să văd: un punct greu de definit dincolo de zare.

Vântul adia uşor printre ramuri pe terasa pe care cei doi îşi beau într-o tăcere grea rubiniul lui Ionatan cel şchiop, înviind o lume care fusese şi nu mai era. Luna privea, parcă, cu chip de aur printre pornii desfrunziţi, puftând beteală de argint nopţii de toamnă, dar şi unei iubire care a tulburat pe mulţi şi pe care Antonio încă nu o uitase. Numai Maria Magdalena continua să trăiască aievea în sufletul şi în inima tristă a celor doi întârziaţi şi nefericiţi adoratori, în oraşul cu înfăţişare urâtă, bogat în praf şi sărac în taine, în faţa rubiniului lui Ionatan cel şchiop şi scurt de limbă.

229

POSTFAŢĂ

Din străfunduri de veacuri, din istoria de două ori milenară a creştinismului şi din dumnezeieştile pagini ale evangheliilor, chipul Mariei Magdalena se răsfrânge cu o impetuozitate aparte, proiectându-şi icoana într-o desăvârşită admiraţie pe fundalul de aur al *spiritualităţii creştine. Ea continuă să rămână şi astăzi pildă de viciu şi virtute, sau simbol între păcat şi sfinţenie şi în jurul ei s-a adus o adevărată bătălie.*

În evanghelie găsim că în afară de Fecioara Maria au mai fost şi alte femei care au purtat acest nume: Maria din Betania, Maria din Magdala, Maria din Cleopa, dar pe noi nu ne-a interesat decât Maria din Magdala. În toate acestea unii au văzut trei femei, două sau una, în *rândurile lor figurină şi femeia păcătoasă din evanghelia lui Luca, el amintind numai faptul, nu şi numele ei. E cunoscutul episod atât de tălmăcit şi răstălmăcit, că ru e om care să nu-l cunoască.*

Despre Maria Magdalena se ştie cert că era din micul orăşel Magdala, situat în preajma mării Tiberiade. Cină Marcu şi Luca vorbesc de ea, nu uită să adauge şi un amănunt, deloc măgulitor: „Femeia din care Iisus scosese şapte draciu. Despre ea nu se ştiu prea multe lucruri.

Dacă se cade să dăm crezare artiştilor care şi-au încercat penelul

lăsând pânze celebre, atunci ea a fost o femeie deosebit de frumoasă, reprezentând prototipul fe

231

mai orientale, a unei Sulamite a vremurilor mesianice, Căsătorită de tânără cu iudeul Pappus ben Iuda – un *om cu o bună situaţie materială – n-a putut rămâne străină de viaţa* luxuriantă *şi frivolă pe* care *împărăteasa Iro-diada a adus-o de la Roma şi noul ei soţ Irod Antipa pe care evanghelistul îl numeşte „vulpoiul". A fost o căsătorie scurtă, poate chiar nefericită şi după despărţire,* Maria *Magdalena cunoaşte, mai întâi, pe ofiţerul roman* tu *nume grecesc, Pondera. Ce a făcut ea de acum înainte, e liber fiecare să-şi imagineze ce crede şi ce vrea, dar o piatră rostogolită din* munte *cade şi alunecă din ce în ce mai jos, până se opreşte. Până unde a căzut şi a alunecat ea, noi nu mai ştim. Istoricul Luca a ştiut, dar a preferat să tacă, socotind că aceste amănunte nu mai interesau la data când el îşi scrie cartea.*

Ofiţerul roman cu nume elenizat, fără doar şi poate, e cel care o introduce la curtea uşuraticului Irod – Antipa, în reşedinţa de pe malul Tiberiadei.

În vremea asta, Iisus Hristos împlinise treizeci de ani şi numele Său începuse să fie cunoscut şi rostit de mulţi. Nu prea departe de marea Tiberiadei, pe „Muntele fericirilor", într-o cuvântare de o grandoare unică, rostise marele catehism al împărăţiei pe care venise s-o întemeieze pentru om.

Pe ţărmul mării, El vorbi despre bine şi rău, despre post şi rugăciune, despre marea lege a carităţii creştine, şi despre noua poruncă a dragostei, cea cu chip dumnezeiesc.

Pe ţărmul mării, El rosti acele minunate fericiri pentru desăvârşirea omului, desăvârşire desprinsă nostalgic din dorul de mântuire care a frământat tragic omenirea în lunga ei goană după descoperirea lui Dumnezeu.

Pe ţărmul mării şi inspirat din viaţa ei rosti Iisus cunoscutele parabole ale mării: a năvodului şi a peştilor cu care-i aseamănă pe oameni, precum şi cea a semănătorului.

*Pe ţărm*ul *mării satură Iisus în două rânduri mulţimea aceea de câteva mii de oameni – în afară de femei şi copii – cu câţiva peşti şi cât sva pâini.*

232

Pe apele Tiberiadei era să se scufunde corabia în care se găseau

Iisus şi ucenicii, din pricina valurilor; şi pe acestea El le certă şi le potoli numai cu cuvântul, că le mirau toţi de puterile Lui.

Şi, se ştie, tot de pe malul mării erau şi ucenicii Săi, unii din ei simpli pescari, care 11 vor însoţi, ÎI vor iubi şi vor duce mai departe învăţătura Lui.

Ştia Maria Magdalena toate acestea? Era ea străină de aceste lucruri care se petrec în cel de al doilea an al activităţii lui Iisus, adică în primăvara anului 28 al vremii creştine? Să nu fi auzit ea nimic despre minunea de la nunta din Cana Galileei, orăşel foarte apropiat de al ei? Să nu fi auzit nici de întâmplările de pe mare, întâmplări care, de obicei, se află repede printre oameni pretutindeni? E greu să răspundem: nu. Dacă nu uităm că aceste întâmplări au ceva neobişnuit în ele şi că ele creaseră o faimă – plină de admiraţie, dar şi de vrăjmăşie lui Iisus, afirmăm cu certitudine că Maria Magdalena auzise de El. E drept, despre aceasta nu ne vorbeşte niciun evanghelist, dar o lipsă ca aceasta nu trebuie să ne surprindă: evangheliile nu sunt cronici istorico-biografice nici chiar pentru Iisus Hristos, şi deci, cu atât mai mult pentru cei din jurul Său.

Să nu uităm încă un amănunt de preţ: prezenţa os tasului roman în viaţa ei explică multe, căci garnizoana romană avea doar misiunea de a păstra ordinea şi liniştea în această îndepărtată provincie a marelui imperiu. Ori, un profet ca Iisus care tulbură ordinea morală şi spirituală a iudeilor, nu putea trece neluat în seama tocmai de garnizoana romană. Pe romani îi interesa o anumită ordine: ordinea de stat, de care Iisus nici nu se atinsese. Ea, chiar El o respectase şi îndemnase şi pe *alţii să facă acelaşi lucru, cerându-le să-i dea Cezarului te este al Cezarului şi ce este al lui Dumnezeu, lui Dumnezeu.*

Aşa fiind, iată, prima certitudine: Maria Magdalena ştia despre *Iisus Hristos cel puţin atât cât ştia orice cetăţean iudeu.*

Ce a determinat-o pe Maria Magdalena să renunţe la viaţa ei şi care au fost împrejurările ce au silit-o să

plece, sunt întrebări firești; e greu să răspundem astăzi Ştim bine, omul a fost totdeauna curios să cunoască toate aceste intrigi şi decepţii prin care a trecut Maria Magdalena, dar e cu neputinţă să mai poţi afla vechi taine după atâta vreme. E drept, legenda Sfintei Maria *Magdalena a adăugat prin veacul X-X/2 elemente apocrife, de care s-a ocupat scriitorul francez Voragine ia începutul acestui veac, dar nu totul poate fi crezut, verosimil.*

Să se fi datorat convertirea ei pioasei Veronica – de iei din Capernaum, şi deci aproape de Magdala, cum susţine o tradiţie? Pentru cartea de faţă, această tradiţie – de *altfel, ca şi altele* – a *rămas un punct de plecare şi în jurul ei s-a întâmplat totul. Era un punct de plecare care deosebit de preţios şi eu nu am putut renunţa la el*

O altă tradiţie – acceptată de unii scriitori şi sfinţi ai bisericii creştine, ne încredinţează că femeia păcătoasă de care vorbeşte evanghelistul Luca, este Maria Magda-lena. Nu e om care să nu cunoască întâmplarea din casa fariseului Simon, sau aşa cum, scrie Giovanni Papini: „Imaginea plângătoarei cu fuiorul părului despletit pe picioarele drumeţului a supravieţuit în toate fanteziile" într-adevăr, poeţii au cântat-o în versurile lor de atlas, pictorii în mătasea culorilor lor idealizând eternul feminin, sculptorii în pietrele lor de marmură şi, laolaltă, arta şi muzica şi-au creat o nemurire din nemurirea femeii rămasă în istoria spirituală a omenirii cu numele de Maria Magdalena.

Să fie ca femeia din episodul pe care ni l-a păstrat L.uca într-o relatare atât de frumoasă?

Dacă aşa afirmă tradiţia, ne-ar fi greu să credem altfel, aceasta însemnând a nesocoti una din cele două temelii – am numit Sfânta Scriptură şi Tradiţia – pe care se reazemă biserica creştină.

Apoi, iertată şi pocăită, umilită şi recunoscătoare, credincioasă, şi devotată, Maria Magdalena rămâne alături de Iisus, pentru ca, împreună cu celelalte femei, să-L slujească, cu grijă şi dragoste, din agoniseala mâinilor lor.

L-a urmat peste tot, vreme de doi ani şi mai bine şi l-a păstrat o dragoste curată, curată cum numai lui Dumnezeu i se poate dărui. Am putea-o numi, folosind o expresie poetică, o dragoste curată ca rouă dimineţii.

L-a urmat cu o statornicie rară şi L-a slujit cu un devotament şi o pasiune de care numai ea era în stare. Ea şi celelalte femei cărora istoria le-a păstrat, numai în parte, numele: Ioana, soţia lui Cuza sau Husa ispravnic de seamă al lui Irod Antipa, Salomeia – soţia lui Ze-vedeu şi mama lui Iacob şi Ioan evanghelistul – Sutana, Maria lui Cleopa şi Marta şi Maria surorile lui Lazăr din Betania.

Şi ele L-au urmat şi L-au iubit, L-au îngrijit şi L-au hrănit cu mâinile lor şi El nu le-a oprit şi nu s-a ferit de ele, ci le-a lăsat să-L însoţească şi; a-L *urmeze în ciuda celor ce-L urau cu atâta înverşunare.*

*Sunt de faţă la patimile Lui, la răstignirea pe cruce, la punerea în mormânt, dar sunt de faţă şi la învierea Lui, cea dintâi care-L vede înviat fiind, ea. E drept, mormântul gol o sperie şi o face să creadă că Nazarineanul o fost furat de ucenici, cum se spusese. Dar mormântul gol e urmat de arătările lui Iisus, văzâ*ndu-*L – după înviere – atâţia şi atâţia oameni. Sau aşa cum spunea fostul meu dascăl de teologie şi mentor, Gala Galaction „Arătările lui Iisus fără mormântul gol ar fi rămas halucinaţie şi neant, iar mormântul gol fără aceste arătări a>fi fost cel mult o întâmplare bizară"*.

Potrivit unei tradiţii creştine – şi noi nu avem pricini să credem că nu este aşa – Maria Magdalena fiind încredinţată de nevinovăţia lui Iisus, a socotit că vina morţii Sale îi revine numai lui Porii în Pilat. De aceea, ea îl reclamă lui Vitelius, pretorul Siriei de care, din punct de vedere al jurisdicţiei romane, depindea Iudeea… Vitelius l-a destituit şi în martie – anul 37 – îl trimite la Roma să se disculpe pentru toate actele lui de cruzime şi violenţă pe care le-a săvârşit aici vreme de zece ani. Şi cu sprijinul aceluiaşi Vitelius ea s-a dus şi la Roma, spre a se plânge personal împăratului şi a cere condamnarea lui Pilat. Socotind că procuratorul va da mai multe a7 nănunte, Tiberiu hotărî ca Pilat să fie adus la

23 5

Roma. Vitelius îl trimite sub escortă, dar împăratul muri înainte *de sosirea lui Pilat. Procesul a avut totuşi loc şi Filat a fost găsit vinovat. După afirmaţia istoricului Eu-sebiu de Cezareea, Pilat a fost condamnai cu exilarea într-unul din oraşele vechii Galii, Lugdunum – Viena de azi – unde s-a sinucis din disperare şi mizerie.*

De acum, datele despre Maria Măgdalena sunt şi mai puţine şi deci, întrebarea: ce s-a întâmplat după aceea *este firească.*

Se ştie că, după înălţarea lui Iisus la ceruri, au luat naştere prigonirile împotriva adepţilor Săi: *le-au început, mai întâi, iudeii şi lor mai apoi, li s-au asociat şi romanii.* S-*au petrecut acte de o cruzime înfiorătoare şi de aşa ceva a fost în stare numai păgânătatea. Martir o-logiile creştine au păstrat numai în parte asemenea întâmvlări* şi *cruzimi în care, vreme de câteva secole numai, au căzut mai bine de douăzeci şi cinci de milioane de creştini. Primul martir a fost arhidiaconul Ştefan, la a cărui ucidere cu pietre a luat parte şi marele Pavei, pe atunci adversar al creştinilor.*

În ciuda prigonirilor dezlănţuite pe faţă sau în ascuns, apostolii

au dus mai departe învăţătura primită de la Iisus Hristos, din oraş în oraş, întemeind câte o comunitate creştină şi câte o biserică, de obicei subterană, de teama vrăjmaşilor. l-*a însoţit pe vreunul din ei* Maria *Măgdalena*? *Nu ştim dar, e greu să spunem nu, când ea se învrednicise să-L vadă – cea dintâi – pe Iistis, după înviere. Putea să nu spună ea nimic despre noaptea aceea care nu va fi uitată până la sfârşit de veac, noaptea aceea fiind noaptea care a dăruit lumină vieţii* şi *a mântuit lumea*? *Putea tace* o *asemenea femeie şi să nu spună ceea ce, a văzut*? *Nu, hotărât că nu* J *De aceea, L-a propovăduit pe Iisus cu o ardoare de care numai ea a fost în stare. Numai că ea n-a scris nimic, cum au scris unii din ucenici. Nicăieri nu se află scris acest lucru, căci – potrivit spiritului acestor vremuri – mărturia femeii nu era luată în consideraţie. Codul Justinian avea să legifereze aşa ceva mai târziu, înlăturând mărturia femeii „propter imbecilitatea sexu", adică din pricina slăbiciunii ei. De aceea, când Pavel vorbeşte despre arătările de după înviere ale lui Iisus, nu spune că s-a arătat mai întâi* Mariei *Măgdalena şi nici că s-a arătat şi Fecioarei Maria cum ne spune o altă tradiţie păstrată într-o cântare a Paştelui creştin. Nu spune, pentru că el – scriind paginilor precum şi unor oameni culţi, nu-şi putea sprijini afirmaţiile tocmai pe ceea ce adversarii săi ar fi putut ataca aşa de uşor*.

După toate probabilităţile, a murit în preajma anului 65, în vârstă de aproximativ şaizeci de ani. Se ştie sigur că în veacid al şaselea i s-a descoperit mormântul în Efes. Ce căuta ea în Efes?

Sunt două răspunsuri probabile:

A putut veni aici singură, sau însoţind pe vreunul din ucenici, părăsind Ierusalimul şi din pricina tulburărilor religioase, dar şi din dorinţa de a-L mărturisi în această, latură a Asiei Mici. S-*a putut stabili aici şi a murit ca orice muritor, efesenii ridicându-i un mormânt şi o biserică în care i se proslăvea memoria*.

Dar a putut să lucreze şi să moară şi în altă parte şi trupul să-i fie adus în Efes, în semn de preţuire, unde era mai la adăpost de profanare sau distrugere de către iudeii şi paginii din Ierusalim şi laturile lui.

La rândul lor, istoricii bizantini ne informează că împăratul Leon al VI-lea în anul 899 a luat cu mare pompă moaştele sfintei şi le-a aşezat într-una din bisericile din Constantinopol. Dar Higomenul Daniil, prp-tinde că în anul 1106 i-a văzut mormântul în Efes, în care se găsea numai capul. Să fie o neînţelegere, o confuzie, o contrazicere între el şi istoricii bizantini? *Sau trebuie să credem că împăratul Leon a luat*

numai trupul sfintei, lăsându-le efesenilor capul Mariei Măgdalena? Prin împrejurări rămase încă necunoscute, din Constantinopol trupul sfintei ajunge în Franţa. Să se fi întâmplat asta datorită cruciaţilor al căror drum spre Sfântul Mormânt fusese prin Efes? Cine ştie?

În veacul al XII-lea, călugării din Vezelay pretind că trupul sfinţit se află chiar în mănăstirea lor, în vreme ce un manuscris provençal al martirologului din Adon – care datează *din* primii *ani ai* veacului *al XII-lea şi*

care este în uzul bisericilor din regiunea Arbes et Avig-non – ne informează că trupul sfintei din Magdala se găsea într-o mănăstire din împrejurimile Marsiliei. Care e adevărul?

Ultima ştire se pierde în anul 1283, an la care, r, e spune că trupul sfintei se găsea în mănăstirea Sfântului. Maxim din Provence. De atunci nu se mai ştie nimic: nici de capul sfintei – a cărui urmă s-a pierdut, probabil, tot în Efes – şi *nici de trupul sfintei, pierdut pe-undeva prin Europa. Să nu uităm, aceasta e vremea murilor prefaceri ce au frământat Europa, dar şi a unor regretabile tulburări aduse de războaiele cruciaţilor. Aşa fiind, nu e de mirare ca în lupta de eliberare a Ierusalimului – unde se afla Sfântul Mormânt – cineva să* fi *luat trupul Mariei Magdalena spre a fi adus acolo unde-fusese altă dată şi astfel să se fi pierdut pentru totdeauna.*

Dacă istoricii moderni au fost nevoiţi să se oprească aici în cercetările lor, oamenii de credinţă au mers mai departe: au acceptat-o pe Sfânta din Magdala în limita puţinelor date pe care vremea ni le-a păstrat.

Şi dacă ea continuă să rămână pildă de viciu şi virtute şi simbol pentru păcat şi sfinţenie, să nu se uite că a urcat în toate veacurile şi pe toate altarele biserica creştine cu o vrednicie ce nu mai poate fi tăgăduită şi, cu atare, omul nu mai poate discuta ceea ce Dumnezeii a iertat şi a îngăduit.

E drept, omenirea merge înainte grăbită, dar ea nu poate uita în *drumul ei pe Maria Magdalena. De aceea, şi dalta şi penelul şi condeiul s-au oprit cuprinse de erno-iie şi admiraţie în faţa ei şi i-au adus imnuri şi laude care nu au hotare nici în timp şi nici în spaţiu. E drept, această omenire a pierdut umbra omenească a sfintei din Magdala pe undeva prin Europa sau Asia Mică, dar geniul moral, puritatea şi sfinţenia ei au rămas o icoană vie de care biserica creştină nu se viai poate despărţi.*

Şi astfel, adorată – dar şi defăimată în acelaşi timp – Maria Magdalena, din străfunduri de veacuri şi din istoria de două ori milenară a creştinismului, îşi proiec

238

tează chipul sfânt într-o desăvârşită icoană plină de grandios şi sublim pe fundalul de aur al tuturor veacurilor şi în sufletul bisericii lui Hristos până la sfârşit de veac. Este ceea ce şi noi am încercat în cartea de faţă, nădăjduind că am aprins o luminiţă. În razele căreia chipul sfintei din Magdala a căpătat aureola pe care i-o aduce întreaga creştinătate. Şi dacă din slaba pâlpâire a acestei lumini se va aprinde o alta care să lumineze sau care să desăvârşească ceea ce noi am conturat numai, truda de a o fi scris rămâne şi ea o mângâiere căreia îi suntem umil şi statornic slujitor.

X!

hi

CO fe>.